

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 01270357 5

HANDBOUND
AT THE

UNIVERSITY OF
TORONTO PRESS

~~E4187~~

SEXTI POMPEI FESTI

DE VERBORUM SIGNIFICATU QUÆ SUPERSUNT
CUM PAULI EPITOME.

EDIDIT

EMILIUS THEWREWK DE PONOR.

PARS I.

BUDAPESTINI.

SUMPTIBUS ACADEMIÆ LITTERARUM HUNGARICÆ.

MDCCLXXXIX.

PA
6385
F. L. L. E.
194

Is est enim scriptor, qui omnium manibus
quotidie teritur et sine quo humanioris literaturæ
candidati ad perfectam Romanæ antiquitatis cogni-
tionem, quæ sunt iuris nostri incunabula, pervenire
non possunt.

J. Scaliger.

PRAEFATIO.

In numero codicum olim bibliothecae Corvinianae, quos anno MDCCCLXXVII. ABDUL HAMID II. Gloriosissimus Turcarum Imperator Universitati litterarum Budapestinensi dono dedit,* refertur etiam codex «Sexti Pompei Festi (Pauli Diaconi) libros de verborum significatione» continens, quem adeo ad me pertinere putavi, ut eum mihi excutiendum esse constituerem, quo facto illud mihi persuasi — id quod etiam alii occasione data observarunt — apparatus critico Lindemanniano sublestam omnino fidem habendam, ideoque codices adhuc notos denuo accurate conferendos et Festi Paulique verborum quae tradita sunt constituendorum causa etiam alios adhuc ignotos in lucem protrahendos esse.

His observationibus Festi Paulique libros ut ederem denuo recensitos impulsus sum, eo potissimum consilio, ut talem

* Inter hos et alios eorundem auctorum codices quænam intercederet necessitudo, diligenter examinavit Eugenius Ábel («Corvin-codexek». Budapestini 1879. et «Die Bibliothek des Königs Mathias Corvinus» in P. Hunfalvi «Literarische Berichte aus Ungarn» vol. II.) qui etiam nonnulla ad bibliographiam horum codicum spectantia attulit. Conf. «A budapesti m. kir. egyetemi könyvtár codexeinek címjegyzéke» (Catalogus codicum Hung. Reg. Universitatis litterarum Budapestinensis) Budapest 1881. pp. 1—17.

textum atque eum quidem apparatu critico adornatum in usum virorum doctorum exhiberem, cui omni ex parte fides haberi posset.

In hoc autem opere conficiendo iam diu versor. Anni sunt plus V., ex quo prima huius voluminis plagula typis exscripta est; sed cum maximæ quibus distineor occupationes, tum munus illud honorificentissimum a JOSEPHO Cæsareo ac Regio Archiduce Serenissimo mihi demandatum, cui ut in grammatica Zingarorum edenda sibi adiumento essem utque, quod appendicis encyclopædicæ loco huic grammaticæ adderetur, conscriberem, me sibi administrum et socium adiungere collibuit, quominus Festus adhuc in lucem prodiret, impedimento erant.

Ceterum studiis meis quid effectum esset, iam sæpius, si occasio tulerat, commemoravi; in primis autem in commentariorum, qui «Ungarische Revue» inscribuntur, II. volumine (= Festus-Studien Budapest, 1882. de qua commentatione C. E. Georges, venerabilis ille Nestor philologorum, in «Philologische Rundschau» II. pp. 1106—8. exposuit). Alia commentatione a me scripta, quæ in «Mélanges Graux» Paris, 1884. p. 659—669. Gallico sermone publici iuris facta est, exponitur de Pauli codicibus in Gallia exstantibus simulque, quantum codici Trecensi tribuendum sit, indicatur.

Hæc editio duobus constat voluminibus. Primo volumine, quod virorum doctorum benevolentia commendatum nunc in lucem emitto, Festi Paulique verba continentur, alterum quod anno circumaeto prodibit, apparatus criticum complectetur. Appendicis loco toti operi codicem Farnesianum photographice expressum me additurum esse spero.

Restat ut diserte gratias agam ACADEMIAE LITTERARUM HUNGARICAE, cuius iussu et impensis hoc opus

editum est simulque omnibus, qui me in his studiis multis modis consilio vel opera adiuverunt.

Atque primo loco nomino, qui ex discipulo mihi collega et amicus evasit, EUGENIUM ÁBEL, siquidem codicem Farnesianum deperditorumque quaternionum apographa, quæ in bibliotheca Vaticana asservantur, in meum usum excussit et memoriam textus Festini stabiliendam summa cura suscepit.

Laudibus et bonis recordationibus prosequor GUSTAVUM LOEWE, litteris et amicis anno MDCCCLXXXV. gravi flebilique casu ereptum, qui non solum variis et salutaribus consiliis me sublevavit sed etiam codicem Escorialensem O III. 31. cum in Hispania moraretur, mea gratia benevolentissime examinavit.

Præterea summa laude commemorandi sunt bibliothecarum LEIDENSIS, TRECENSIS, MONACENSIS, GUELFERBYTANAE præfecti, quorum propensa voluntate factum est, ut codices Vossianos 37. 116. 135., Trecensem 2291., Monacensem 14734., Guelferbytanum 10, 3. Budapestini excutere mihi liceret, simulque HENRICUS OMONT Parisinus, («Sous-bibliothécaire au dept. des mss. de la Bibl.-Nat.») cuius liberalitati notitia codicum in Gallia exstantium debetur.

Neque minores ago gratias eis viris doctis, qui opuscula sua ad Festi reliquias quocumque modo spectantia liberalissime mihi transmiserunt. Sunt autem hi, quos infra scripsi: JOANNES VAHLEN Berolinensis (præceptor meus carissimus), GEORGIUS GOETZ Jenensis, HENRICUS JORDAN † Regimontanus, LUDOVICUS HAVET Parisinus, ROBINSON ELLIS Oxoniensis, C. M. ZANDER Lundensis, FERDINANDUS MENTZ Jenensis.

Denique explicationem notarum Tironianarum codicis Vossiani 116. HERMANNO HAGEN Bernensi, collationem codicis Parisini in *Mélanges Graux* p. 669. commemorati

neon Vindobonensis 142. IGNATIO KONT (discipulo meo, nunc «professeur au Lycée et à la Majorité du Port à Lorient»), indicem verborum singulari diligentia confectum RUDOLPHO WEISS Budapestinensi (discipulo meo) debere me grato animo testor.

Budapestini a. d. VIII. Idus Septembres A. MDCCCLXXXIX.

Aemilius Thewrewk de Ponor.

DIVINÆ LARGITATIS MUNERE SAPIENTIA POTENTIÆQUE
PRÆFULGIDO

DOMINO REGI CAROLO REGUM SUBLIMISSIMO

PAULUS ULTIMUS SERVULUS.

Cupiens aliquid vestris bibliothecis addere. quia ex pro- 5
prio perparum valeo, necessario ex alieno mutuavi. Sextus
denique Pompeius Romanis studiis affatim eruditus, tam
sermonum abditorum. quam etiam quarundam causarum
origines aperiens, opus suum ad viginti usque proluxa volu-
mina extendit. Ex qua ego prolixitate superflua quæque et 10
minus necessaria prætergrediens et quædam abstrusa penitus
stilo proprio enucleans, nonnulla ita. ut erant posita, relin-
quens, hoc vestræ celsitudini legendum compendium obtuli.
In cuius serie, si tamen lectum ire non dedignabimini, quæ- 15
dam secundum artem, quædam iuxta ethimologiam posita
non inconvenienter invenietis, et præcipue civitatis vestræ
Romulææ, portarum. viarum, montium. locorum tribuumque
vocabula diserta repperietis; ritus præterea gentilium et con-
suetudines, varias dictiones quoque poetis et historiographis
familiares, quas in suis opusculis frequentius posuere. Quod 20
exiguitatis meæ munusculum si sagax et subtilissimum
vestrum ingenium non usque quaque reppulerit, tenuitatem
meam vita comite ad potiora excitabit.

EXCERPTA EX LIBRIS POMPEI FESTI DE SIGNIFICATIONE
VERBORUM.

Augustus locus sanctus ab avium gestu, id est quia ab avibus significatus est, sic dictus: sive ab avium gustatu, quia aves pastæ id ratum fecerunt.

Augur ab avibus gerendoque dictus, quia per eum avium gestus edicitur: sive ab avium garritu. unde et augurium.

Auspicium ab ave spicienda. Nam quod nos cum præpositione dicimus *aspicio*, apud veteres sine præpositione *spicio* dicebatur.

Adfectare est pronum animum ad faciendum habere.

Armillum vas vinarium in sacris dictum, quod armo, id est humero, deportetur.

Aerarii tribuni a tribuendo aere sunt appellati. *Aerarium* sane populus Romanus in æde Saturni habuit.

Apricum locum a sole apertum a Græco vocabulo *ἄπριον* appellatum, quasi *ἄπριον*, id est sine horrore, videlicet frigoris, unde etiam putatur et Africa appellari.

Amœna dicta sunt loca, quæ ad se amanda alliciant, id est trahant.

Adfecta femina vel in bonam partem dicitur, velut honorata, vel in malam, quasi ad extremum periculum adducta.

Aquagium quasi aquæ agium, id est aquæ ductus appellatur.

Aquælicium dicitur, cum aqua pluvialis remediis quibusdam elicitur, ut quondam, si creditur, manali lapide in urbem ducto.

Aqua dicitur, a qua iuvamur.

Aqua et igni tam interdici solet damnatis, quam accipiuntur nuptæ, videlicet quia hæ duæ res humanam vitam maxime continent. Itaque funus prosecuti redeuntes ignem supergradiebantur aqua aspersi: quod purgationis genus vocabant suffitionem.

Axitiosi factiosi dicebantur, cum plures una quid agerent facerentque. *Axit* autem dixisse antiquos pro egerit, ma-

nifestum est; unde *arites** mulieres sive viri* dicebantur una agentes.

Alites volatu auspicia facientes istæ putabantur: buteo, sanqualis, inmusulus, aquila, vulturius.

Axamenta dicebantur carmina Salaria*, quæ a Saliis sacerdotibus canebantur†, in universos homines‡ composita. Nam in deos singulos versus ficti a nominibus eorum appellabantur, ut Ianuli, Iunonii, Minervii.

Axis, quem Græci ἄξονα dicunt, plures habet significationes. Nam et pars cæli septentrionalis, et stipes teres, circa quem rota vertitur, et tabula sectilis axis appellatur.

Ador farris genus, edor quondam appellatum ab edendo, vel quod aduratur, ut fiat tostum, unde in sacrificio mola salsa efficitur.

Adoriam laudem sive gloriam dicebant, quia gloriosum eum putabant esse, qui farris copia abundaret.

Arma proprie dicuntur ab armis, id est humeris, dependentia, ut scutum, gladius, pugio, sica: ut ea, quibus procul præliamur, tela.

Armita dicebatur virgo sacrificans, cui lacinia togæ in humerum erat reiecta. Legibus etiam Laurentum sanctum est, ne pomum ex alieno legatur in armum, id est, quod humeri onus sit.

Armentum id genus pecoris appellatur, quod est idoneum ad opus armorum. Invenies tamen feminine *armentas* apud Ennium positum.

Album, quod nos dicimus, a Græco, quod est ἄλβον, est appellatum. Sabini tamen *alpum* dixerunt. Unde credi potest, nomen Alpium a candore nivium vocitatum.

Albesia scuta dicebantur, quibus Albenses, qui sunt Marsi generis, usi sunt. Hæc eadem decumana vocabantur, quod essent amplissima, ut decumani fluctus.

Albiona ager trans Tiberim dicitur a luco Albionarum, quo loco bos alba sacrificabatur.

Albula Tiberis fluvius dictus est ab albo aquæ colore: Tiberis autem a Tiberino‡ Silvio, rege Albanorum, quod is in eo extinctus est.

Ambo ex Græco ductum videtur, quod illi ἄμζω dicunt.

Ambactus apud Ennium lingua Gallica servus appellatur.

Am præpositio loquelaris significat circum, unde supra servus ambactus, id est circumactus dicitur.

5 Ambest ita tertiæ personæ verbum est, ut nullam aliam habeat declinationem.

Ambegni bos et verbix appellabantur, cum ad eorum utraque latera agni in sacrificium ducebantur.

Ambidens sive bidens ovis appellabatur, quæ superioribus et inferioribus est dentibus.

10 Abemito significat demito vel auferto. *Emerere* enim antiqui dicebant pro accipere.

Ambarvales hostiæ appellabantur, quæ pro arvis a duobus fratribus sacrificabantur. 5

15 Amburbiales hostiæ dicebantur, quæ circum terminos urbis Romæ ducebantur.

Ambustus circumustus.

Ambitus proprie dicitur circuitus ædificiorum patens in latitudinem pedes duos et semissem, in longitudinem idem

20 quod ædificium: sed et eodem vocabulo crimen avaritiæ vel affectati honoris appellatur.

Adolescit a Græco ἀλδήσζω* id est adcreasco, venit. Unde fiunt adultus, adulescens: altare, eo, quod in illo ignis excrecit; et exoletus, qui excessit oleseendi, id est cre-

25 scendi, modum; et inolevit, id est crevit.

Altaria sunt, in quibus igne adoletur.

Aliuta antiqui dicebant pro aliter, ex Græco id ἀλλοίως 6 transferentes. Hinc est illud in legibus Numæ Pompili: «Si quisquam aliuta faxit, ipsos Iovi sacer esto.»

30 Astu apud poetas astutiam significat, cuius origo ex Græco oppido, ἄστν, deducitur, in quo qui conversati assidue sint, canti atque acuti esse videantur.

Astutus arte tutus.

35 Algeo ex Græco ἀλγῶ ducitur, id est doleo, ut sit frigus dolor quidam membrorum rigore conlectus.*

Ast significat at, sed, autem.

Anus dicta est ab annorum multitudine, quoniam antiqui

non geminabant consonantes : vel quod iam sit sine sensu, quod Græce dicitur ἄλλοζ*.

Amussim regulariter, tractum a regula, ad quam aliquid exæquatur, quæ amussis dicitur. Quidam *amussim* esse dicunt non tacite, quod muttire interdum dicitur loqui. 5

Adgretus, apud Ennium «adgretus fari», pro eo, quod est adgressus, ponitur, quod verbum venit a Græco . . . surgo.

Agnus ex Græco ἀγνός deducitur, quod nomen apud maiores communis erat generis, sicut et lupus, quod venit ex Græco λύκος. 10

Aegrum ex Græco ἀνεγρόν appellatur; a quibusdam putatur a voce doloris appellari, quod est αἴ.

Annos ex Græco venit, quem illi ἔννον dicunt, et quod nos trimum, illi dicunt τρέννον.

Alterum Sinius ait idem significare, quod apud Græcos 15 ἔτερον. Quidam vero ex utroque esse compositum ἄλλοζ et ἔτερος. *Alter* et pro non bono ponitur, ut in auguriis altera cum appellatur avis, quæ utique prospera non est: sic alter nonnumquam pro adverso dicitur et malo. 20

Aliesis dies dicebatur apud Romanos obscenissimi ominis, ab Allia fluvio scilicet, ubi Romanus fusus a Gallis exercitus est.

Adlecti dicebantur apud Romanos, qui propter inopiam ex equestri ordine in senatorum sunt numero adsumpti. 25 Nam patres dicuntur, qui sunt patricii generis: conscripti, qui in senatu sunt scriptis adnotati.

Altercatio iurgatio.

Alternatio per vices succesio.

Alma sancta sive pulchra, vel alens, ab alendo scilicet. 30

Altellus Romulus dicebatur, quasi altus in tellure, vel quod tellurem suam aleret; sive quod aleretur telis; vel quod a Tatio Sabinorum rege postulatus sit in conloquio pacis, et alternis vicibus audierit locutusque fuerit. Sicut enim fit deminutive a macro macellus, a vafro vafellus, ita ab 35 alterno altellus.

Altus ab alendo dictus, alias ab altitudine altus.

Alterplicem duplicem.

Altertra* alterutra.

Alcedo dicebatur ab antiquis pro aleyone, ut pro Gany-
mede Catamitus, pro Nilo Melo.

5 **Alica** dicitur quod alit corpus.

Alicariæ meretrices appellabantur in Campania solitæ ante
pistrina alicariorum versari quæstus gratia. sicut hæ. quæ
ante stabula sedebant. dicebantur prostibula.

Almities habitus almarum rerum.

10 **Allus** pollex scandens proximum digitum, quod velut in-
siluisse in alium videatur, quod Græce ἄλλεσθαι dicitur.

Alveolum tabula aleatoria.

Alvus venter femine ab alendo dicta. Est enim generis
feminini.

15 **Angor** id est animi vel corporis cruciatus, proprie a Græco
ἀγγεῖν τὴν ὀσφύην* id est strangulatione, dictus: unde et
faucium dolor angina vocatur.

Antigerio antiqui pro valde dixerunt.

Antehac Terentius pro antea ponit.

20 **Anteurbana** prædia urbi propinqua.

Antarium bellum, quod ante urbem geritur.

Axare nominare.

Antipagmenta valvarum ornamenta, quæ artis adpin-
guntur, id est adfiguntur.

25 **Antefixa**, quæ ex opere figulino tectis adfiguntur sub +
stillicidio.

Aureax auriga. *Aureas* enim dicebant* frenum, quod ad
aures equorum religabatur: *orâs*, quo ora cohercebantur.

30 **Auritus** a magnis auribus dicitur, ut sunt asinorum et le-
porum, alias ab audiendi facultate.

Aurum dictum, quia præcipue custoditur. Græce enim ὠρεῖν
custodire dicitur, unde et thesaurum. Hippocrates me-
dicus + de nomine inventoris id dictum putat, quem voca-
tatum ait Aurion. Quidam ad similitudinem auroræ colo-
ris nomen traxisse existimant: nonnulli, quia mentes homi-
num avertat: alii a Sabinis translatum putant, quod
illi *ausum** dicebant.

Aurichalcum vel orichalcum quidam putant compositum ex ære et auro, sive quod colorem habeat aureum. Orichalcum sane dicitur, quia in montuosis locis invenitur. Mons etenim Græce ὄρος appellatur.

Acus dicitur, qua sarcinatrix vel etiam ornatrici utitur. 5
Paleæ etiam quædam de frumento acus dicuntur; exercitus quoque instructio, quod ea pars militum vehementissima est ad hostem vulnerandum acumine telorum. Totum autem ex Græco sermone trahitur, quoniam sarcire apud illos ἀκείρωται dicitur. 10

Assiduus dicitur, qui in ea re, quam frequenter agit, quasi consedissee videatur. Alii assiduum locupletem, quasi multorum assium, dictum putarunt. Alii enim, qui sumptu proprio militabat, ab asse dando vocatum existimarunt.

Andruare id est recurrere a Græco verbo ἀναδραμεῖν venit; 15
hinc et *drum* vocata est.

Antroare gratias referre. *Truant* moventur. *Truam* quoque vocant, quo permovent coquentes exta.

Acupedius dicebatur, cui præcipuum erat in currendo acumen pedum. 20

Adrumavit rumorem fecit, sive commurmuratus est, quod verbum quidam a rumine, id est parte gutturis, putant deduci.

10 **Acceris*** securis ærea, qua in sacrificiis utebantur sacerdotes.

Aplustria navium ornamenta, quæ quia erant amplius, 25
quam essent necessaria usu, etiam *amplustria* dicebantur.

Agina est, quo inseritur scapus trutinæ, id est, in quo foramine trutina se vertit, unde *aginatores* dicuntur, qui parvo lucro moventur. 30

Agonium dies appellabatur, quo rex hostiam immolabat: hostiam enim antiqui agoniam vocabant. Agonium etiam putabant deum dici præidentem rebus agendis; Agonalia eius festivitatem. Sive quia agonos dicebant montes. Agonia sacrificia, quæ fiebant in monte; hinc Romæ mons Quiri- 35
nalis Agonus* et Collina porta Agonensis*.

Agonium id est ludum, ob hoc dictum, quia locus, in quo ludi

initio facti sunt, fuerit sine angulo; cuius festa Agonalia dicebantur.

Agea via in navi dicta, quod in ea maxime quæque res agi solet.

5 **Agonias** hostias putant ab agendo dictas.

Albogalerus a galea nominatus. Est enim pilleum capitis, quo Diales flamines, id est sacerdotes Iovis, utebantur. Fiebat enim ex hostia alba Iovi cæsa, cui adfigebatur apex virgula oleagina.

10 **Apluda** est genus minutissimæ paleæ frumenti sive panici, de qua Nævius: «Non herele apluda est hodie, quam tu, nequior.» Sunt, qui apludam sorbitionis liquidissimum 11 putent genus, quod flatu deiciatur et quasi adplodatur.

Aridum proprie est, quod naturalem humorem amisit. Dicitur autem per contrariam significationem, quod inrigari desiderit. Nam ἀρδύειν Græce inrigare est.

Aptus cum propria significatione intellegatur, poni tamen solet pro adepto, sicut apisci pro adipisci.

15 **Area** proprie dicitur locus vacuus, quasi exaruerit et non possit quicquam generare.

Angulus a Græco ἀγκύλον venit, sive ab eo, quod est ἐγγύς, id est prope.

Aduncantur*, quæ ex diverso coacta faciunt anguli formam.

Adfines in agris vicini, sive consanguinitate coniuncti.

25 **Anclare** haurire a Græco descendit. Livius: «Florem anc labant Liberi ex carehesiis.»

Anclabris mensa ministeriis aptata divinis. Vasa quoque in ea, quibus sacerdotes utuntur, *anclabria* appellantur.

Ancunulentæ feminæ menstruo tempore appellantur: 30 unde trahitur inquinamentum.

Antras † convalles vel arborum † intervalla.

Arferia aqua, quæ inferis libabatur, dicta a ferendo: sive vas vini, quod sacris adhibebatur.

Affatim dictum a copia fatendi, sive abundanter. Livius: 35 «Affatim edi, bibi, lusi.» Terentius *affatim* dixit pro eo, quod est ad lassitudinem.

Ammenta, quibus, ut mitti possint, vinciuntur iacula, 42

sive solearum lora; ex Græco, quod est $\xi\rho\rho\alpha\tau\alpha$, sic appellata. vel quia aptantes ea ad mentum trahant.

Adtegrare est vinum in sacrificiis augere. Integrare enim et adtegrare minus factum est in statum redigere.

Adtritum et tritum ex Græco descendit, quia illi vestem 5
tritam $\tau\rho\iota\beta\omega\nu\alpha\varsigma$ appellant.

Adtestata dicebantur fulgora, quæ iterato fiebant, videlicet significationem priorum adtestantia.

Adtibernalis habitator continuæ tabernæ, quod genus domicilii antiquissimum Romanis fuisse testimonio sunt 10
teræ gentes, quæ adhuc tabulatis habitant ædificiis; unde etiam tecta castrensia, quamvis pellibus contegantur, tabernacula tamen dicuntur.

Attæ appellantur, qui propter vitium erorum aut pedum plantis insistent et adtingunt magis terram, quam ambu- 15
lant, quod cognomen Quintio poetæ adhesit.

Attam * pro reverentia seni cuilibet dicimus, quasi eum avi nomine appellemus.

Adagia ad agendum apta.

Adasia ovis vetula recentis partus. 20

Abrogare infirmare.

Ad aut proprie personam significat, ut: eo ad Pompeium; aut locum, ut: abit ad theatrum.

Apud mutuum loci et personæ coniunctionem demonstrat, ut cum dicimus: ceno apud amicum. 25

13 **At** differentiam rerum significat, ut cum dicimus: Scipio est bellator, at Marcus Cato orator.

Addicere est proprie idem dicere et adprobare dicendo; alias *addicere* damnare est.

Aedis domicilium in edito positum simplex atque unius 30
aditus. Sive ideo ædis dicitur, quod in ea ævum degatur, quod Græce $\alpha\iota\omega\varsigma$ vocatur. Itaque ædificare cum sit proprie ædem facere, ponitur tamen $\alpha\alpha\tau\alpha\lambda\lambda\eta\sigma\iota\alpha\omega\varsigma$ in omni genere constructionis.

Aedituus ædis sacre tuitor, id est curam agens. 35

Aeditimus ædis intimus.

Aedilis initio dictus est magistratus, qui ædium non

tantum sacrarum, sed etiam privatarum curam gerebat. Postea hoc nomen et ad magistratus⁺ translatum est. Dicitur est autem ædilis, quod facilis ad eum plebi aditus esset. Sed et ædilatus dicebatur eadem dignitas, sicut pontificatus, magistratus.

Atrium proprie est genus ædificii ante ædem continens mediam aream, in quam collecta ex omni tecto pluvia descendit. Dictum autem atrium vel quia id genus ædificii Atriæ primum in Etruria sit institutum, vel quod a terra oriatur, quasi aterrium.

Avus, patris matrisque pater, dictus a Græco vocabulo, quod est apud eos $\pi\acute{\alpha}\pi\tau\omicron\varsigma$, mutatis quibusdam litteris. Alii volunt, quod ex ea voce appelletur, quod apud eosdem Græcos $\alpha\upsilon\acute{\nu}\varsigma$ * appellatur, significatque magnum, quoniam veluti magnus pater sit avus. Alii putant *avum* dictum esse, quia ad duos attineat, quasi *adduum*, vel quia ad patrem sit additus.

Abavus dicitur, quia abest ab avo et est avus avi.

Atavus*, quia *atta* est avi, id est pater, ut pueri usurpare solent.

Avunculus, matris meæ frater, traxit appellationem ab eo, quod æque tertius a me, ut avus, est, sed non eiusdem iuris: ideoque vocabuli facta deminutio est. Sive avunculus appellatur, quod avi locum optineat et proximitate tueatur sororis filiam.

Amita patris mei soror, quia similiter tertia a me sit atque avia, videri potest dicta ex eo, quod ab antiquioribus avita sit vocitata. Sive amita dicta est, quia a patre meo amata est. Nam plus sorores a fratribus, quam fratres diligunt, videlicet propter dissimilitudinem personarum, quæ ideo minus habent dissensionis, quo minus æmulationis.

Avillus* agnus recentis partus.

Agnus dicitur $\alpha\gamma\lambda\omicron\varsigma$ $\tau\omicron\upsilon$ $\acute{\alpha}\gamma\lambda\omicron\varsigma$, quod significat castum, eo quod sit hostia pura et immolationi apta.

Avere nihil aliud est, quam cupere. Argumento esse* avidum et aviditatem, ex quibus præcipua cupiditas intellegitur, cum significet et gaudere.

Adscripti dicebantur, qui in colonias nomina dedissent, ut essent coloni.

Adsciscere est adiungere vel adsumere.

Adscripticii veluti quidam scripti dicebantur, qui sup-
plendis legionibus adscribebantur. Hos et *accensos* dice- 5
bant, quod ad legionum censum essent adscripti. Quidam
relatos, quia vestiti inermes sequerentur exercitum. Non-
nulli *ferentarios*, quod fundis lapidibusque proeliaturi ea
modo ferrent, quæ in hostes iacerent. Alii *rorarios*, quod
id genus hominum, antequam acies coirent, in modum ro- 10
rantis tempestatis dimicaret.

Auctarium dicebant antiqui, quod super mensuram vel
pondus iustum adiciebatur. ut cumulus vocatur in modiot

Auctum vocabatur spatium circi, quod super definitum,
modum victoriæ adiungitur. 15

Argennon argentum pereandidum.

15 **Arbiter** dicitur index, quod totius rei habeat arbitrium e
facultatem.

Amicinum utris pediculum, ex quo vinum defunditur.

Arbosem pro arbore antiqui dicebant et *robossem* pro robore. 20

Arbitrium dicitur sententia, quæ ab arbitro statuitur.
Arbitrarium cum adhuc res apud arbitrum geritur.

Amicitia vocabulum ab amore deducitur, quamvis in-
terdum vituperandus sit amor. Ab antiquis autem *ameci*
et *amecae* per *E* litteram efferebantur. 25

Adpromissor est, qui, quod suo nomine promisit, idem
pro altero quoque promittit.

Adversus aut contrarium significat aut idem quod ergo.

Arcere est continere. Unde et arcus in ædificiis dictus est,
quia se ipse continet. Alii dicunt *arcum* dictum esse ab 30
opere arrigendo in altitudinem.

Arcirma genus plaustrum est modici, quo homo gestari
possit.

Argeos vocabant scirpeas effigies, quæ per virgines Vestales
annis singulis iaciebantur in Tiberim. 35

Arcere prohibere est. Similiter *abarret*, prohibet. *Porret*
quoque dictum ab antiquis, quasi porro arret, et pro eo,

quod est continet, ponitur: unde *coercere* continere dicimus. Trahitur autem hoc verbum a Græcorum magistratu, quem illi ἀγγειον vocant, in cuius potestate est vel cogere, vel prohibere.

5 **Arcani** sermonis significatio trahitur sive ab arce, quæ tutissima pars est urbis; sive a genere sacrificii, quod in arce fit ab auguribus, adeo remotum a notitia vulgari, ut ne litteris quidem mandetur, sed per memoriam successorum celebretur; sive ab arca, in qua quæ clausa sunt, 10 tuto manent, cuius ipsius origo ab arcendo pendet.

Arculum appellabant circulum, quem capiti inponebant ad sustinenda commodius vasa, quæ ad sacra publica capite portabantur.

Arculus putabatur esse deus, qui tutelam gereret arcarum.

15 **Arculata** dicebantur circuli, qui ex farina in sacrificiis fiebant.

Arcula dicebatur avis, quæ in auspiciis vetabat aliquid fieri.

Asseres dicti, quod assideant parieti trabibusque.

Assaratum apud antiquos dicebatur genus quoddam portionis ex vino et sanguine temperatum, quod Latini prisce 20 sanguinem *assyr* vocarent.

Ambrices regulæ, quæ transversæ asserebus et tegulis interponuntur.

Antes sunt extremi ordines vinearum. Unde etiam nomen 25 trahunt *antar*, quæ sunt latera ostiorum.

Ambitus proprie dicitur inter vicinorum ædificia locus duorum pedum et semipedis ad circumeundi facultatem relictus. Ex quo etiam honoris ambitus dici cœptus est a circumeundo supplicandoque. *Ambitio* est ipsa actio ambientis. 30

Amnis proprie dicitur a circumnando, quoniam *am* ex Græca prepositione sumptum, quæ est ἀμφι, significat circum, et *nare* fluere.

Ambiguum est, quod in ambas agi partes animo potest. 17
35 Huiusmodi apud Græcos ἀμφίβρολα dicuntur.

Ambrones fuerunt gens quædam Gallica, qui subita inundatione maris cum amisissent sedes suas, rapinis et præda-

tionibus se suosque alere cœperunt. Eos et Cimbr̄os Teo-
tonosque C. Marius delevit. Ex quo tractum est, ut tur-
pis vitæ homines *ambrones* dicerentur.

Antiæ muliebres capilli demissi in frontem appellati ex
Græco videntur: quod enim nos *contra*, illi *ἀντίον* dicunt. 5

Amneses appellantur urbes sitæ prope amnem, ut a mari
maritimæ. Unde Interamnæ et Antemnæ dictæ sunt, quod
inter amnes sint positæ, vel ante se habeant amnes.

Ampterm̄ini, qui circa terminos provinciæ manent. Unde
amiciri, *ambarbium*, *ambarralia*, *ampterus* dicta sunt. 10

Angiportus iter compendiarium in oppido, eo quod sit
angustus portus, id est aditus in portum.

Angeronæ deæ sacra a Romanis instituta sunt, cum
angina omne genus animalium consumeretur, cuius festa
Angeronalia dicebantur. 15

Actus modo significant in comœdiis et tragœdiis certa spa-
tia canticorum; modo iter inter vicinos quattuor pedum
latum: modo in geometrica minorem partem iugeri, id est
centum viginti pedum: modo motum corporis, ut histrio-
num et saltatorum, qui etiam ex hoc ipso *actuosi* dicuntur. 20

Auxiliares dicuntur in bello socii Romanorum exterarum
nationum, dicti ex Græco vocabulo *ἀλλήλοισι*, quod nos dici-
mus rerum crescentium auctiorem.

18 **Ausoniam** appellavit Auson. Ulix̄is et Calypsus filius, eam
primum partem Italiæ, in qua sunt urbes Beneventum et 25
Cales: deinde paulatim tota quoque Italia, quæ Appennino
finitur, dicta est Ausonia ab eodem duce, a quo urbem
etiam conditam Auruncam ferunt.

Alumento pro Laumedonte a veteribus Romanis necdum
adsuetis Græcæ linguæ dictum est. Sic Melo pro Nilo, Cata-
mitus pro Ganymede, Alphius pro Alpheo dicebatur. 30

Accensi dicebantur, qui in locum mortuorum militum
subito subrogabantur, dicti ita, quia ad censum adicie-
bantur.

Acerra ara, quæ ante mortuum poni solebat, in qua odores 35
incendebant. Alii dicunt areulam esse turariam, scilicet
ubi tus reponebant.

Apex, qui est sacerdotum insigne, dictus est ab eo, quod comprehendere antiqui vinculo *apere* dicebant. Unde *aptus* is, qui convenienter alicui iunctus est.

Athauvium est poculi fictilis genus, quo in sacrificiis
5 utebantur sacerdotes Romani.

Atroces appellantur ex Græco, quia illi ἄτρομα * appellant, quæ cruda sunt; sive atrox dicitur ab eo, quod nihil timeat; τρέμα enim Græci dicunt timere.

Auguraculum appellabant antiqui, quam nos arcem dicimus.
10 quod ibi augures publice auspicarentur.

Arseverse averte ignem significat. Tuscorum enim lingua *arse* averte, *verse* ignem constat appellari. Unde Afranius ait: «Inscribat aliquis in ostio arseverse.»

Aborigines appellati sunt, quod errantes convenerint in
15 agrum, qui nunc est populi Romani. Fuit enim gens antiquissima Italiae.

Ab oloes dicebant pro ab illis; antiqui enim litteram non geminabant.

Aventinus mons intra urbem dictus est, quo ibi rex Albanorum
20 Aventinus bello fuerit extinctus atque sepultus.

Adorare apud antiquos significabat agere; unde et legati oratores dicuntur, quia mandata populi agunt.

Armilustrium festum erat apud Romanos, quo res divinas armati faciebant, ac, dum sacrificarent, tubis canebant.
25

Adeo duas habet significationes. Nam cum prima acuta effertur, idem significat, quod accedo, cum dicimus: *adeo* *practorem*. Cum autem secunda, idem quod usque eo, non quidem secundum rationem, quia ad præpositio accusativis accomodata est, sed vetusta quadam^r loquendi consuetudine.
30

Argea loca Romæ appellantur, quod in his sepulti essent quidam Argivorum illustres viri.

Asparagus herba dicta, quod in aspero virgulto nascatur.

Adsidelæ mensæ vocantur, ad quas sedentes flamines sacra faciunt.
35

Anceps significare videtur id, quod ex utraque parte caput

habeat, ut secures bipennes: sed magis a capiendo, quod ex utraque parte æque captatur, appellatum est.

Ancus appellatur, qui aduncum brachium habet, et ex-
porrigi non potest.

Ancillæ dictæ ab Aneo Martio rege, quod in bello magnum
feminarum numerum ceperit. Sive ideo sic appellantur,
20 quod antiqui *anculare* dicebant pro ministrare, ex quo di-
quoque ac deæ feruntur coli, quibus nomina sunt Anculi
et Anculae.

Ancæsa dicta sunt ab antiquis vasa, quæ cælata appel-
latus, quod circumcædendo talia fiunt. Ipsum quoque
caclare verbum ad eadem causa est dictum, *D* littera cum
L permutata.

Aerosam appellaverunt antiqui insulam Cyprum, quod in
ea plurimum æris nascatur. 15

Aenesi dicti sunt comites Aeneæ.

Aeneatores cornicines dicuntur, id est cornu canentes.

Aenariam appellavere locum, ubi Aeneas classem a Troia
veniens appulit.

Audacia ab avide, id est cupide, agendo est dicta. 20

Aceratum lutum cum paleis mixtum.

Aclassis tunica ab humeris non consuta.

Arillator, qui etiam coctio appellatur, dictus videtur a voce
Græca, quæ est *ἄρῆς*, id est tolle, quia sequitur merces, ex
quibus quid cadens lucelli possit tollere. Lucellum demi- 25
nutivum est a luero.

Artitus bonis instructus artibus.

Arnæ caput agni caput.

Arsineum ornamentum capitis muliebris.

Artus ex Græco appellantur, quos illi *ἄρῶρα* dicunt: sive 30
artus dicti, quod membra membris artentur.

Arquites areu proeliantes, qui nunc dicuntur sagittarii.

Arbilla arvina, id est pinguedo corporis.

Artifices dicti, quod scientiam suam per artus exercent,
sive quod apte opera inter se artent, quæ ex causa etiam et 35
artes sunt appellatæ.

Arytænâ sive *artenam* vas ab hauriendo sic appellabant.

Amsegetes dicuntur, quorum ager viam tangit.

Amites perticæ ancupales.

Ampendices dicebantur ab antiquis, quod circumpenderent, quos nunc *appendices* appellamus.

5 **Ablegmina** partes extorum, quæ dis immolabant.

Ambulacra ambulationes.

Amian genus piscis.

Ameria urbs in Umbria ab Amiro sic appellata.

Adsipere et **præsipere** dicebant antiqui, sicut nos quæ
10 que modo dicimus ab æquo iniquum, ab quærendo inquirere.

Admissivæ aves dicebantur ab auguribus, quæ consulentem iuberent.

Adulari est compositum ex *accedendo* et *ludendo*. *

15 **Addubanum** dubium.

Adulter et **adultera** dicuntur, quod et ille ad alteram et
22 hæc ad alterum se conferunt.

Aquilus color est fuscus et subniger, a quo *aquila* dicta esse videtur, quamvis eam ab acute volando dictam volunt.

20 **Aquilus** autem color ab aqua est nominatus. Nam cum antiqui duos omnino naturales nossent, id est album et nigrum, intervenerit autem is quoque, qui ita neutri similis est, ut tamen ab utroque proprietatem trahat, potissimum ab aqua eum denominarunt, cuius incertus est
25 color.

Aquilo ventus a vehementissimo volatu ad instar aquilæ appellatur.

Anquirere est circumquirere.

Andron locus domicilii appellatur angustior longitudine, in
30 quo viri plurimi morabantur, ut gynæceum * a mulieribus.

Apud et **penes** in hoc differunt, quod alterum personam cum loco significat, alterum personam et dominium ac potestatem, quod trahitur a *penitus*.

35 **Anxur** vocabatur, quæ nunc Tarracina dicitur Vulscæ gentis, sicut ait Ennius: «Vulsculus perdidit Anxur.»

Aquarioli dicebantur mulierum impudicarum sordidi ad-
seculæ.

Aquipenser genus piscis.

Apellinem antiqui dicebant pro Apollinem.

Aperta idem Apollo vocabatur, quia patente cortina re- 5
sponsa ab eo dentur.

Abditivi abortivi.

Ape apud antiquos dicebatur prohibe, compesce.

Apua genus minimi pisciculi.

Abs præpositio a Græco deducitur. Significat autem retrac- 10
tationem in partem posteriorem.

23 **Apollinæres ludos**, hoc est in laudem Apollinis, populus
laureatus spectabat, stipe data pro cuiusque copia.

Apiculum filum, quo flamines velatum apicem gerunt.

Abacti magistratu* dicebantur, qui coacti deposuerant im- 15
perium.

Agere modo significat ante se pellere, id est minare. Vir-
gilius: «Et potum pastas age.» Modo significat iurgari, ut
dicimus: agit cum eo furti; modo rependere, ut cum di-
cimus: gratias ago; modo verbis indicare, ut cum dicimus: 20
causam ago; quin etiam si accessit gestus et vultus quidam
decor, ut cum scænici agere dicuntur.

Abitionem antiqui dicebant mortem.

Abgregare est a grege ducere: *adgregare* ad gregem ducere: *segregare* ex pluribus gregibus partes seducere, unde 25
et *cyregius* dicitur e grege lectus. Quorum verborum fre-
quens usus non mirum si ex pecoribus pendet, cum apud
antiquos opes et patrimonium ex his pæcipue constiterint, ut
adhuc etiam *pecunias* et *peculia* dicimus.

Acetare dicebant, quod nunc dicimus agitare. 30

Autumnus quidam dictum existimant, quod tunc maxime
augeantur hominum opes, coactis agrorum fructibus.

Agedum significat age modo. Est enim adhortantis
sermo.

Aulas antiqui dicebant, quas nos dicimus ollas, quia nul- 35
lam litteram geminabant. Itaque *aulicocta** *esta*, quæ in
ollis coquebantur, dicebant, id est elixa.

Avidus a non videndo propter nimiam cupiditatem appellatur: sicut *amens*, qui mentem suam non habet.

Aureliam familiam ex Sabinis oriundam a Sole dictam putant, quod ei publice a populo Romano datus sit locus, in quo sacra faceret Soli, qui ex hoc *Auseli* dicebantur, ut *Valesii*, *Papisii* pro eo, quod est Valerii. Papirii.

Aemiliam gentem appellatam dicunt a Mamerco, Pythagoræ philosophi filio, cui propter unicam humanitatem cognomen fuerit Aemylos. Alii, quod ab Ascanio descendat, qui duos habuerit filios. Iulum et Aemylon.

Aerumnulas Plautus refert furcillas, quibus religatas sarcinas viatores gerebant. Quarum usum quia Gaius Marius retulit. Muli Mariani postea appellabantur. Itaque ærumnæ labores onerosos significant: sive a Græco sermone deducuntur. Nam *ἀρῆν* Græce. Latine tollere dicitur.

Aemidum tumidum.

Aequidiale apud antiquos dictum est, quod nunc dicimus æquinoctiale. quia nox diei potius, quam dies nocti adnumerari debet. Græci quoque in hoc consentiunt, *ἰσημερινόν*, id est æquidiale, dicentes.

Aeruscare æra undique, id est pecunias colligere.

Aequilavium significat ex toto dimidium, dictum a latione lanæ, quæ dicitur æquilavio redire, cum dimidium decidit sordibus.

Aegeum mare appellatur, quod* crebræ in eo sint insulæ, ut procul aspicientibus species caprarum videatur; sive quod in eo Aege, Amazonum regina, perierit; sive quod* eo Aegeus pater Thesei se præcipitaverit.

Aestimata pœna ab antiquis ab ære dicta est, qui eam æstimaverunt ære, ovem decussis, bovem centussis, hoc est decem vel centum assibus.

Alucinatio erratio.

Adigas dare cogas.

Acies, acumen, acus et acuere dicuntur ab *ἀκρότης*, quam Latine dicimus cotem.

Auxilla olla parvula.

Amputata, id est circumputata. dicuntur ab eo, quod an-

tiqui *putam* pro puro dicebant, unde deducuntur *pudor* et *pudicus*.

Appia via et aqua ab Appio Claudio est appellata.

25 **Ariminum** a nomine fluminis propinqui est dictum.

Animula urbs parvarum opum fuit in Apulia. 5

Arca deminutivum facit arculam et arcellam, ut a porco porculum et porcellum, a mamma mammulam et mamillam.

Alebria bene alentia.

Agasones equos agentes, id est minantes.

Arcubii, qui excubabant in arce. 10

Armillas ex auro, quas viri militares ab imperatoribus donati gerunt, dictas esse existimant, quod antiqui humeros cum brachiis *armos* vocabant: unde *arma* ab his dependentia sunt vocata.

Abalienatus dicitur, quem quis a se removerit. *Alienatus* 15
qui alienus est factus.

Adserere manum, est admovere: quo ea quoque, quæ in terram demittuntur †, *seri* dicuntur; unde etiam *serae* appellantur, quia foribus admotæ opponuntur defixæ positibus, quemadmodum ea, quæ terræ inseruntur. 20

Arvum dicimus agrum necdum satum.

Apica dicitur ovis, quæ ventrem glabrum habet.

Ae syllabam antiqui Græca consuetudine per ai scribebant, ut *antai*, *Musai*.

Auceta * sæpe aucta. 25

Abercet prohibet.*

Advosem, adversarium, hostem.

26 «**Axe adglomerati universi stantes**», id est cohortibus aut legionibus.

Aeruma * utensilia ampliora. 30

Afvolant * avolant.

Astasint * steterint.

«**Ambaxioque circumeuntes**», catervatim.

Apor apud.

Amosio annuo. 35

Anticum* veteres etiam pro ianua * posuere.

Aestimias æstimationes †.

- Abisse pro adisse dicebant.
 Abambulantes abscedentes.
 Aquilius prænomen ab aquilo colore, id est nigro, est dictum.
- 5 Antiquare est in morem pristinum reducere.
 Attinge pro attingam posuere.
 Appellitavisse sæpe * appellasse. 27
 Alteras ponebant pro eo, quod est adverbium alias.
 Argutum iri in discrimen vocari.
- 10 Aureas dicebant frenos, quibus equorum aures religantur. *
 Audacias pluraliter Cato dixit.
 Ausis audeas.
 Audax deminutivum facit *audaculus*.
 Arvocat sæpe advocat.
- 15 Annaria lex dicebatur ab antiquis ea, qua finiuntur anni magistratus capiendi.
 Aliorsum et *illorsum* sicut *introrsum* dixit Cato.
 Abietaria negotia dicebantur, quam materiariam * nunc dicimus, videlicet ab abietibus eodemendis.
- 20 Aletudo corporis pinguedo.
 Aeribus pluraliter ab ære, id est æramento, Cato dixit.
 Addues addideris.
 Aristophorum vas, in quo prandium fertur, ut discus.
 Adlicit est perducit aliquem in rem, dictum a verbo *lucit*,
 25 id est decipit. Hinc descendit *inlicere* et *oblectare*, id est frustrantem inducere.
 Abnutare sæpe abnuere.
 Aliæ * rei dixit Plautus pro eo, quod est ali * rei. 28
 Adfabrum fabrefactum.
- 30 Alimodi pro alius modi.
 Aeneolo, quod ex ære fit dicimus. Aenum vas ex ære parvum.
 Ad exitam ætatem ad ultimam ætatem.
 Amatio * ab amore denominatum.
- 35 Anginam vinariam habere dicuntur, qui vino suffocantur.
 Adulterina signa dicuntur alienis anulis facta.

Arabice olet, id est ex odoribus Arabicis.

Ausculari dicebant antiqui pro osculari, quod est os cum ore conferre.

Adaxint adegirint.

Argus oculus, Argus nomen est hominis, qui fuisse fingitur oculis plenus.

Amasso amavero.

Amiculum genus vestimenti, a circumiectu dictum.

Auditavi* sæpe audiui

Adlivescit, livere incipit, hoc est lividum fieri. 10

Atticissat Attice loquitur. Plautus: «Non atticissat, sed silicissat»; id est Sicule loquitur.

Atritas atrii coloris.

Aegyptinos Aethiopus.

Advelitatio iactatio quaedam verborum figurata ab hastis velitaribus. *Velites* dicuntur expediti milites quasi volantes.

Auctor communis erat generis apud antiquos.

Adnictat sæpe et leviter oculo adnuit. Nævius in Tarentilla: «Alii adnutat, alii adnictat, alium amat, alium tenet.» 20

Atriplexum herba, quæ nunc atriplex dicitur.

Adoptaticius ex adoptato filio natus.

Aleonem aleatorem. Nævius: «Pessimorum pessime audax, gameo, lustro, aleo.»

Aditiculum parvum aditum. 25

Atrabilis ab atro, id est animi vitio dictus. Est enim atrum nigrum, id est a candore remotum.

Anctos,* exeruciatos.

Anatem dicebant morbum anuum, id est vetularum, sicut *senium* morbum senum. 30

Altaria ab altitudine sunt dicta, quod antiqui diis superis in ædificiis a terra exaltatis sacra faciebant; diis terrestribus in terra, diis infernalibus in effossa terra.

Assa dicebantur cantus tiliarum.

Aves ab adventu earum dicuntur, quod inde veniant, unde nequis suspicetur. 35

Agolum pastorale baculum, quo pecudes aguntur.

Abortum gravidæ mulieris dicitur, quod non sit tempe-
stive ortum.

Bona, id est substantia rerum, dicta sunt, quod digna sint
bonis.

3 **Bombizatio** est sonus apium ab ipso sonitu dictus: ut
mugitus boum, hinnitus equorum.

Boare, id est clamare, a Græco descendit.

Boarium forum Romæ dicebatur, quod ibi boves ven-
derentur.

10 **Bocas** genus piscis a boando, id est vocem emittendo, apel-
latur.

Barrire elephanti dicuntur, sicut oves dicimus balare, uti-
que a sono ipso vocis.

15 **Ballenam** beluam marinam ipsam dicunt esse pisticem,
ipsam esse et cetum.

Bacchanalia dicebantur Bacchi festa.

Basilica a basileo, hoc est rege. est dicta.

Basilicum regale.

Bovinatur* conviciatur.

20 **Bova** serpens est aquatilis. quem Græci βόλον vocant, a qua
icti obturgescunt. Crurum quoque tumor via labore col-
lectus *bova* appellatur.

Batus genus herbæ.

25 **Bacrionem** dicebant genus vasis longioris manubri. Hoc
alii *trullam* appellant.

Bacar vas vinarium simile bacrioni.

Barathrum Græci appellant locum præcipitem. unde
emergere non possit, dictum ab eo, quod est βραθύς.

30 **Ballenæ** nomen a Græco descendit. Hanc illi βάλανον di-
cunt antiqua consuetudine, qua βουβόλον burrum, βούλον bu-
xum dicebant.

Burrum dicebant antiqui, quod nunc dicimus rufum; unde
rustici burram appellant buculam, quæ rostrum habet ru-
fum. Pari modo rubens cibo ac potione ex praudio burrus
35 appellatur.

Basiliscus appellatur genus serpentis, vel quod in capite

album habeat instar diadematis, vel quod reliqua serpentium genera vim eius fugiant.

Barbaricum appellatur clamor exercitus, videlicet quod eo genere barbari utantur.

Breve a Græco descendit, quod est βραχύς. 5

Brutiani dicebantur, qui officia servilia magistratibus præstabant; eo quod hi primum se Hannibali tradiderant et cum eo perseverarant, usque dum recederet de Italia.

Bruma a brevitate dierum dicta.

Brutum antiqui gravem dicebant. 10

Brachium nos, Græci dicunt βραχίον, quod deducitur a βραχύς, id est breve, eo quod ab humeris* manus breviores sint. quam a coxis planta.

Brassica a præsecando est dicta.

Brutianæ parmæ dicebantur scuta, quibus Brutiani sunt usi. 15

32 **Bubinare** est menstruo mulierum sanguine inquinari +. Lucilius: «Hæc», inquit, «te* inbubinat, at contra te inbulbitat.» *Inbulbitare* est puerili stercore inquinare, dictum ex fimo, quod Græci appellant βόβηρον.

Bucerum pecus de bubus dicimus. 20

Bustum proprie dicitur locus, in quo mortuus est combustus et sepultus, diciturque bustum, quasi bene ustum; ubi vero combustus quis tantummodo, alibi vero est sepultus, is locus ab urendo ustrina vocatur: sed modo busta sepulchra appellamus. 25

Buteo genus avis, qui ex eo se alit, quod accipitri eripuerit, vastitatisque esse causam his locis, quæ intraverit, ut bubo, a quo etiam appellatur buteo.

Bucina quam nos appellamus, Græci βυζάκιον* a similitudine soni dicunt. 30

Bulimum* Græci magnam fanem dicunt, adsueti magnis et amplis rebus præponere βού. a magnitudine scilicet bovis. Hinc est, quod grandes pueros βούπαῖδες appellant, et mariscam ficum βόβηρον.

Bubleum* est genus quoddam vini. 35

Bucephalus vocatus est equus Alexandri regis propter quandam bubuli capitis similitudinem.

Benna lingua Gallica genus vehiculi appellatur, unde vocantur *conbennones* in eadem benna sedentes.

Besem appellatum esse, quod bis triens sit, quamvis dura³³ compositio fiat besis ex triente: besis novem sunt unciae, triens tres +.

Bellum a beluis dicitur, quia beluarum sit permitiosa dissensio.

Barium urbem Italiae appellarunt conditores eius expulsi ex insula Barra, quæ non longe est a Brundisio.

¹⁰ **Brundisium** quidam poetæ brevitatis causa *Brendam* dixerunt.

Beneficiari* dicebantur milites, qui vacabant muneris+ beneficio: e contrario *munifices* vocabantur, qui non vacabant, sed munus reipublicæ faciebant.

¹⁵ **Benignus** proprie dicitur is, qui bonis et dignis largitur. Est autem compositum ex bono et gignendo.

Bellona dicebatur dea bellorum, ante cuius templum erat columella, quæ *bellica* vocabatur, super quam hastam iacebant, cum bellum indicebatur.

²⁰ **Bidental** dicebant quoddam templum, quod in eo bidentibus hostiis sacrificaretur. *Bidentes* autem sunt oves duos dentes longiores ceteris habentes.

Bisæta porca dicitur, cuius a cervice sætæ bifariam dividuntur, cum iam esse incipit maior sex mensium.

²⁵ **Bignæ** geminæ dicuntur, quia bis una die natæ sunt.

Bigenera dicuntur animalia ex diverso genere nata, ut leopardalis ex leone et panthera: cicur ex apro et serofa domestica; muli ex equo et asina.

Billis apud Afros appellatur semen humanum humi profusum.³⁴

³⁰ **Blatterare** est stulte et præcupide loqui, quod a Græco βλάττει originem ducit. Sed et camelos, cum voces edunt, blatterare dicimus.

Balatrones et **blateas** bullas luti ex itineribus, aut quod de calciamentorum soleis eraditur, appellabant.

³⁵ **Bilbit** factum est a similitudine sonitus, qui fit in vase. Nævius: «Bilbit amphora» inquit.

Bibliothecæ et apud Græcos et apud nos tam librorum

magnus per se numerus, quam locus ipse, in quo libri collocati sunt, appellatur.

Blitum genus holeris a saporis stupore appellatum esse ex Græco putatur, quod ab his βλάξ dicatur stultus.

Bardus stultus, a tarditate ingenii appellatur. Cæcilius: 5
«Nimis audacem nimisque bardum barbarum.» Trahitur autem a Græco, quod illi βάρδος dicunt.

Bardus Gallice cantor appellatur, qui vivorum fortium laudes canit, a gente Bardorum, de quibus Lucanus: «Plurima securi fudistis carmina Bardi.» 10

Belutus bestię similis.

Beneventum, colonia cum deduceretur, appellari coeptum est melioris ominis causa. Namque eam urbem antea Græci incolentes Μελέεντων* appellarunt.

35 **Bulgas** Galli sacculos scorteos appellant. 15

Bovem bitendem a dentium numero dicunt appellari.

Bellicrepam saltationem dicebant, quando cum armis saltabant, quod a Romulo institutum est, ne simile pateretur, quod fecerat ipse, cum a ludis Sabinorum virgines rapuit. 20

Bilingues Bruttaces Ennius dixit, quod Brutti et Osce et Græce loqui soliti sint. Sunt autem Italię populi vicini Lucanis.

Bitienses dicuntur, qui peregrinantur assidue.

Baiulos dicebant antiqui, quos nunc dicimus operarios. Unde 25
adhuc *baiulari* dicitur.

Blandicella verba blanda per deminutionem sunt dicta.

Bellarium et **bellaria** res bellis aptas appellabant.

Bellitudinem sicut magnitudinem Verrius dixit.

Boiæ, id est genus vinculorum, tam lignear, quam ferrear 30
dicuntur.

Botulus genus farciminis propter connexionem a bolis sic appellatur.

Blennos stultos esse, Plautus indicat, qui ait: «Stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones.» 35

36 **Binominis**, cui geminum est nomen, ut Numa Pompilius, Tullus Hostilius.

Barbari dicebantur antiquitus omnes gentes, exceptis Græcis. Unde Plautus Nævium poetam Latinum barbarum dixit. Fortasse et ob hoc noster apostolus Græcis ac barbaris se debitorem esse fatetur.

5 **Bellule** apud Plautum deminutivum adverbium est a bene, quod facit belle et bellule.

Burranicum genus vasis. **Bucar** similiter genus est vasis. **Buttubatta** Nævius pro nugatoris posuit, hoc est, nullius dignationis.

10 **Bulla aurea** insigne erat puerorum prætextatorum, quæ dependebat eis a pectore, ut significaretur eam a-tatem alterius regendam consilio (dicta est autem bulla a Græco sermone βουλή, quod consilium dicitur Latine) vel quia eam partem corporis bulla contingat, id est pectus, in
15 quo naturale manet consilium.

Boicus ager dicitur, qui fuit Boiorum Gallorum. Is autem est in Gallia citra Alpes, quæ togata dicitur: in quibus sunt Mediolanenses.

Burrantica potio appellatur lacte mixtum sapa a rufo colore, quem burrum vocant.
20

Corona cum videatur a choro dici, caret tamen aspiratione. Sive coronæ dicuntur quod honorent eos, quibus inponuntur.

Coturnix appellatur a sono vocis.

25 **Cornua** Liberi patris simulacro adiciuntur, quem inventorem vini dicunt, eo quod homines nimio vino truces fiunt.

Corgo apud antiquos pro adverbio, quod est profecto, ponebatur.

Corbitæ dicuntur naves onerariæ, quod in malo earum
30 summo pro signo corbes solerent suspendi.

Colurna hastilia ex corno arbore facta.

Cothones appellantur portus in mari interiores arte et manu facti.

Conlatia oppidum fuit prope Romam, eo quod ibi opes
35 aliarum civitatum fuerint conlatæ, a qua porta Romæ Conlatina dicta est.

Conlucare dicebant, cum profanæ silvæ rami deciderentur officientes lumini.

Conlativum sacrificium dicitur, quod ex conlatione offertur.

Colophon dixerunt, cum aliquid finitum significaretur.

38 **Concinnare** est apte componere. *Concinere* enim convenire est. 5

Concilium dicitur a populi consensu; sive concilium dicitur a concalando, id est vocando.

Conciliabulum locus, ubi in* concilium convenitur.

Contio significat conventum, non tamen alium, quam eum, 10
qui a* magistratu vel a sacerdote publico per præconem convocatur.

Contubernaes dicuntur a tabernis, quæ fiebant ex tabulis. Unde et *tabernacula* sunt dicta, licet ex tentoriis* 15
pellibus fiant.

Contubernium dicitur contubernalium habitatio.

Conclavia dicuntur loca, quæ una clave clauduntur.

Contemplari dictum est a templo, id est loco, qui ab omni parte aspici. vel ex quo omnis pars videri potest, quem antiqui templum nominabant. 20

Comitiales dies appellabant, cum in comitio conveniebant: qui locus a coeundo, id est insimul veniendo est dictus.

Calatores dicebantur servi. ἄπὸ τοῦ κἀλαῖν, quod est vocare, quia semper vocari possent ob necessitatem servitutis. 25

Condulus anulus.

Condalium similiter anuli genus.

Contestari est, cum uterque reus dicit: Testes estote.

Codeta ager, in quo frutices existunt in modum codarum 30
equinarum.

39 **Condictum** est, quod in commune* est dictum.

Coctum a cogendo dicitur, quia coquendo* coartetur*, ut ad utilitatem vescendi perducatur.

Cocula vasa aenea, coctionibus apta. Alii cocula dicunt ligna 35
minuta, quibus facile decoquantur obsonia.

- Cohum lorum, quo temo buris cum iugo conligatur, a cohibendo dictum.
- Cohum poëtae cælum dixerunt, a chao, ex quo putabant cælum esse formatum.
- 5 Comœdias constat appellari ex eo, quod initio in vicis iuvenes cantare soliti essent crebro convenientes.
- Cicuma avis noctua.
- Coclacæ dicuntur lapides ex flumine, rotundi ad coclearum similitudinem.
- 10 Cocetum* genus edulii ex melle et papavere factum.
- Confugelam antiqui confugium dicebant.
- Comprædes eiusdem rei populo sponsores.
- Compascuus ager, relictus ad pascendum communiter 40 vicinis.
- 15 Compescere est velut in eodem pascuo continere.
- Compitalia festa, quæ in compitis peragebant.
- Congruere dictum est a gruibus. quæ non fere segregantur, sive cum volant. sive cum pascuntur.
- Cognomines dicuntur, qui eiusdem sunt nominis.
- 20 Cerrones leves et inepti, a cratibus dicti, quod Siculi adversus Athenienses cratibus pro scutis sunt usi, quas Græci γέροζα appellant.
- Comptum genus libaminis, quod ex farina conspersa faciebant.
- 25 Comptum Afranius pro ornatu et exultu posuit.
- Conflages læa dicuntur, in quæ undique confluunt venti.
- Copona taberna a copiis dicta.
- Compilare cogere est et in unum condere.
- Compernes nominantur homines genibus plus iusto con- 41 iunctis.
- 30 Confœdusti fœdere coniuncti.
- Commissatio a vicis, quos Græci κόμια dicunt, appellatur. In his enim habitabant, priusquam oppida conderentur, quibus in locis alii alios convictus causa invitabant.
- 35 Committere proprie est insimul mittere: nunc eo utimur et pro facere, aut pro linquere, aut pro incipere.
- Condere proprie est in unum et interiorem locum dare

ad custodiam faciliorem: quod verbum nunc significat conscribere, nunc facere, nunc componere et instruere.

Consulas antiqui ponebant non tantum pro consilium petas et perconteris, sed etiam pro iudices et statuas.

Cossi ab antiquis dicebantur natura rugosi corporis homines, a similitudine vermium ligo editorum, qui cossi 5 appellantur.

Consilium vel a consulendo dicitur, vel quod in unam sententiam plurium mentes consiliant et conveniant: sed a silentio credibilius dictum putatur, quo maxime inve- 10 nitur.

Conscripti dicebantur, qui ex equestri ordine patribus adscribebantur, ut numerus senatorum expleretur.

Conspostos antiqui dicebant fide mutua conligatos.

Consualia ludi dicebantur, quos in honorem Consi faciebant, quem deum consilii putabant. 15

Conventus quattuor modis intellegitur. Uno, cum quemlibet hominem ab aliquo conventum esse dicimus. Altero, cum significatur multitudo ex compluribus generibus hominum contracta in unum locum. Tertio, cum a magistratibus iudicii causa populus congregatur. Quarto cum aliquem in locum frequentia hominum supplicationis aut gratulationis causa conligitur. 20

Convicium a vicis, in quibus prius habitatum est, videtur dictum, vel inmutata littera quasi convocium. 25

Coniuoli oculi sunt in angustum coacti coniventibus palpebris.

Consternatio, quae est concitatio quaedam subita ex aliquo metu, a sternutamento deducta est, quod eo toto concutimur corpore. 30

Considerare a contemplatione siderum videtur appellari.

Constitutus hominum a consistentium multitudine appellatur.

Convallis est planities ex omni parte comprehensa montibus collibusve. Valles duobus lateribus inclusa planities. 35
Valles deminutivum *vallecula* facit.

Convoti isdem votis obligati.

- Cibus* appellatur ex Græco, quod illi peram, in qua cibum recondunt, *cibisim** appellant.
- Ciccum membrana tenuis malorum punicorum.
- Cispius mons est in urbe Esquilinæ regionis de nomine
5 cuiusdam hominis dictus.
- Citimus extremus. *Uls* enim facit *ultra*, *ultimus*: *cis*, *citra*, *citimus*.
- Cicindela genus muscarum, quod noctu lucet, videlicet a candela, unde etiam *candelabra* putantur appellata.
- 10 Citrosa vestis appellata est a similitudine citri.
- Civicam coronam civis salutis suæ causa servatus in prælio dabat, quæ erat ilignea.* frondem habens perennem.
- Circanea dicitur avis, quæ volans circumitum facit. 43
- Circites circuli ex ære facti.
- 15 Cilium est folliculum, quo oculus tegitur, unde fit *supercilium*.
- Cimmeri dicuntur homines, qui frigoribus occupatas terras incolunt, quales fuerunt inter Baias et Cumas in ea regione, in qua convallis satis eminenti iugo circumducta
20 est, quæ neque matutino, neque vespertino tempore sole contingitur*.
- Cimbri lingua Gallica latrones dicuntur.
- Cingulos appellabant homines, qui in his locis, ubi cingi solet, satis sunt tenues.
- 25 Cillibæ mensæ rotundæ.
- Chilo dicitur cognomento a magnitudine laborum.
- Cilo sine aspiratione, cui frons est eminentior, ac dextra sinistraque velut recisa videtur.
- Cisterna dicta est, quod *cis*, id* est *infra*, terram.
- 30 Camillus proprie appellatur puer ingenuus.
- Capuam in Campania quidam a Capye appellatam ferunt, quem a pede introrsus curvato nominatum antiqui nostri Falconem vocant; alii a *planitie* regionis.
- Camenæ Musæ a carminibus sunt dictæ, vel quod canunt
35 antiquorum laudes, vel quod sint castæ mentis præsides.
- Camara et camuri boves a curvatione ex Græco dicuntur.

- 44 **Cappas**+ marinos equos Græci a flexu posteriorum partium appellant.
- Catampo** genus est lusus.
- Carissam** apud Lucilium vafrum significat.
- Cærimoniarum** causam alii ab oppido Cære dictam existimant; alii a caritate dictam iudicant. 5
- Cælibem** dictum existimant, quod dignam cælo vitam agat.
- Catamitum** pro Ganymede dixerunt, qui fuit Iovis concubinus.
- Cæculus** condidit Præneste. Unde putant Cæcilios ortos, 10 quorum erat nobilis familia apud Romanos. Alii appellatos eos dicunt a Cæcade Troiano, Aeneæ comite.
- Cælius** mons dictus est a Cæle quodam ex Etruria, qui Romulo auxilium adversum Sabinos præbuit, eo quod in eo domicilium habuit. 15
- Cæcum** vallum dicitur, in quo præcuti pali terræ adfixi herbis vel frondibus occultantur.
- Catillones** * appellabant antiqui gulosos.
- Catillatio** grave obprobrium hominibus generosis obiciebatur, si qui provincias amicas populi Romani expoliassent. 20
- 45 **Cæsticillus** appellatur circulus, quem superponit capiti, qui aliquid est laturus in capite.
- Cæspes** est terra in modum lateris cæsa cum herba, sive frutex recisus et truncus.
- Catulinam** carnem esitavisse, hoc est comedisse, Romanos, Plautus in Saturione refert. 25
- Catax** claudus.
- Cæcultare** est cæcos imitari.
- Cæsariati** comati.
- Catularia** porta Romæ dicta est, quia non longe ab ea ad 30 placandum caniculæ sidus frugibus inimicum rufæ canes immolabantur, ut fruges flavescerent ad maturitatem perducerentur.
- Cædem** putant ex Græco dici, quod apud illos *καίειν** significet interficere. 35
- Cænina** urbs, quæ fuit vicina Romæ, a Cænite conditore appellata est.

- Catulus genus quoddam vinculi, qui interdum canis appellatur.
- Cæstus vocantur et hi, quibus pugiles dimicant, et genus quoddam ornatus mulierum.
- 5 Cæditix tabernæ in via Appia a domini nomine sunt vocatæ.
- Cavillatio est iocosa calumniatio.
- Cati fons, ex quo aqua Petronia in Tiberim fluit, dictus, quod in agro fuerit cuiusdam Cati.
- 10 Cacula servus militis. Plautus: «Video caculam militarem.» Dicitur autem a Græco *κακλον*, quod fustibus clavisque ligneis ad tutelam dominorum armari soliti sunt.
- Canalicolæ forenses homines pauperes dicti, quod circa canales fori consisterent.
- 15 Cana dicunt Græci, nos *canistra* et per deminutionem *canistella*.
- Canicæ furfures de farre a cibo canum vocatæ. 46
- Cancris dicebantur ab antiquis, qui nunc per deminutionem cancelli: ex quo genere sunt *calces*, qui per deminutionem
- 20 appellantur calculi.
- Canentas capitis ornamenta.
- Canta pro cantata ponebant.
- Caudicariæ naves ex tabulis grossioribus factæ.
- Candelabrum dictum, quod in eo candelæ figantur.
- 25 Cantherius hoc distat ab equo, quo maiialis a verre, capo a gallo, berbix ab ariete. Est enim cantherius equus, cui testiculi amputantur.
- Cavillum cavillatio, id est inrisio.
- Caudeæ cistellæ ex iunco, ad similitudinem * equinæ caudæ
- 30 factæ.
- Caulæ a cavo dictæ. Antiquitus enim ante usum tectorum oves in antris claudabantur.
- Cavum a chao dictum et eius inanitate.
- Caculatum servitium.
- 35 Calones calcei ex ligno facti.
- Clacendix genus conchæ.
- Calpar genus vasis fictilis.

- Calces ampullæ plumbeæ.
- Calbeos armillas dicebant. quibus triumphantes utebantur,
et quibus ob virtutem milites donabantur
- 47 Calix, quod in eo calidum bibitur.
- Calpurni* a Calpo, Numæ regis filio. sunt oriundi. 5
- Callim antiqui dicebant pro clam. ut *nīs* pro nobis, *sam*
pro suam, *im* pro eum.
- Calicata adificia calce polita.
- Caliptra genus vestimenti, quo capita operiebant.
- Calathos Græci, nos dicimus *quasillos*. 10
- Caduceatores legati pacem petentes. Cato: «Caduceatori»,
inquit. «nemo homo nocet».
- Carinantes probra obiectantes, a carina dicti, quæ est
intima pars navis: sic illi sortis infimæ.
- Cadmea terra, quæ in aes coicitur, ut fiat orichalcum. 15
- Casa a cavatione dicta.
- Cascum antiquum.
- Casnar senex Oscorum lingua.
- 48 Cassiculum reticulum a cassibus per deminutionem
dictum. 20
- Caseus a coeundo dictus.
- Casilam antiqui pro casside ponebant.
- Cassabundus crebro cadens.
- Casaria, quæ custodit casam.
- Cassia via a Cassio strata. 25
- Caput ex Græco dictum quod illi interdum *κάρα τὴν κεφαλήν*⁷
dicunt.
- Caperratum rugosum a cornuum caprinorum similitudine
dicitur.
- Capis poculi genus, dictum a capiendo. 30
- Capsæ a Græco appellantur: has illi *κάραπρασ* dicunt.
- Capital facinus. quod capitis pœna luitur.
- Capronæ equorum iubæ in frontem devexæ, dictæ quasi a
capite pronæ.
- Capidulum genus vestimenti, quo caput tegebatur. 35
- Capræ dictæ, quod omne virgultum carpant. sive a crepitu
erurum. Unde et *crepas* eas prisca dixerunt.

- Cuppes et cupedia antiqui lautiores cibos nominabant; inde et macellum forum cupedinis appellabant. Cupedia autem a cupiditate sunt dicta, vel, sicut Varro vult, quod ibi fuerit Cupedinis equitis domus, qui fuerat ob latrocinium damnatus.
- 5 Caprunculum vas fictile.
- Curatores dicuntur, qui pupillis loco tutorum dantur: sive illi, qui rei frumentariae agrisque dividendis prepositi sunt.
- 10 Curia locus est. ubi publicas curas gerebant. *Calabra** 49 curia dicebatur, ubi tantum ratio sacrorum gerebatur. *Curia*, etiam nominantur, in quibus uniuscuiusque partis populi Romani quid geritur, quales sunt hae, in quas Romulus populum distribuit, numero triginta, quibus postea
- 15 additae sunt quinque, ita ut in sua quisque curia sacra publica faceret feriasque observaret, hisque curiis singulis nomina Curiarum virginum inposita esse dicuntur, quas virgines quondam Romani de Sabinis rapuerunt.
- Curriculo pro cursim ponebant. Plautus: «Licet», inquit,
- 20 «vos abire curriculo».
- Curriculus deminutivum est a curru.
- Curtilacum appellatur a Curtio, qui eo loco in profundissimum se ob salutem Romani populi proiecit hiatum.
- 25 Curionium nomen dicebatur, quod dabatur curioni ob sacerdotium curionatus.
- Curis est Sabine hasta. Unde Romulus *Quirinus*, quia eam ferebat, est dictus; et Romani a Quirino *Quirites* dicuntur. Quidam eum dictum putant a Curibus, quae fuit urbs opulentissima Sabinorum.
- 30 Curitim lunonem appellabant, quia eandem ferre hastam putabant.
- Curiales eiusdem curiae, ut tribules et municipes.
- Currules equi quadrigales.
- 35 Curiata comitia a curiis sunt appellata.
- Centurionus antea, qui nunc centurio, et *curionus* et *decurionus* dicebantur.

Currules magistratus appellati sunt, quia curru vehabantur.

Curia Tifata * a Curio dicta est, quia eo loco domum habuerat.

50 **Cura** dicta est, quasi coreda, vel quia cor urat. 5

Cum imperio est dicebatur apud antiquos, cui nominatim a populo dabatur imperium.

Cum potestate est dicebatur de eo, qui a populo alicui negotio praeficiebatur*.

Cuniculum, id est foramen sub terra occultum, aut ab 10 animali, quod simile est lepori, appellatur, cui subterfossa terra latere est solitum, aut a cuneorum similitudine, qui omnem materiam intrant findentes.

Clunaculum cultrum sanguinarium dictum, vel quia ad clunes dependet, vel quia clunes hostiarum dividit. 15

Cumerum vas nuptiale a similitudine cumerarum, quae fiunt palmae vel sparteae ad usum popularem, sic appellatum.

Culcita, quod tomento inculcatur appellata.

Culcitula fusticulus quidam ligneus in sacris dicebatur. 20

Cumulter significat cum altero, dictum ab antiquis ita brevitatis causa, ut sodes pro si audes, scilicet pro scias licet, sis pro si vis.

Culliola cortices nucum viridum dicta a similitudine culleorum, quibus vinum sive oleum continetur. 25

Cussilirem pro ignavo dicebant antiqui.

Cum populo agere, hoc est populum ad concilium aut comitia vocare.

Cuncti significat quidem omnes, sed coniuncti et congregati, at vero *omnes* etiam si diversis locis sint. 30

Cunire est stercus facere, unde et *inquinare*.

51 **Cuturnium** vas, quo in sacrificiis vinum fundebatur.

Culigna vas potorium. Cato: «Culignam». inquit, «in feno Græco ponit, ut bene oleat.»

Coctiones dicti videntur a cunctatione, quod in emendis 35 vendendisque mercibus tarde perveniant ad iusti pretii

finem. Itaque apud antiquos prima syllaba per U litteram scribebatur.

Custodelam dicebant antiqui, quam nunc dicimus custodiam.

5 Cumbam Græci κόμβην appellant.

Cutis Græcam habet originem. Hanc enim illi dicunt κότῶν. Cutiliæ* lacus appellatur, quod in eo est insula, Κοτόλιη nominata a Græcis.

Cnephosum antiqui dicebant tenebriosum. Græci enim
10 κνήφως appellant obscurum.

Cymbium poculi genus a similitudine navis, quæ κόμβης dicitur, appellatum.

Calasis tunicæ genus, quod Græci καλάσιων dicunt. Alii dicunt nodum esse tunicæ muliebris, quo conexa circa
15 cervicem tunica submittitur.

Cyparissię dicuntur ignes prodigiosi a similitudine cypressorum.

Cybebe Mater, quam dicebant Magnam, ita appellabatur, quod ageret homines in furorem, quod Græci κύβηθησον dicunt.

20 Cybele vero eadem dicta a loco, qui est in Phrygia.

Cythærea Venus ab urbe Cythæra, in quam primum de-
vecta esse dicitur concha, cum in mari esset concepta.

Cyllenius Mercurius dictus, quod omnem rem sermo sine manibus conficiat, quibus partibus corporis qui carent
25 κῶλλοί vocantur, ideoque quadratum cum fingunt. Alii volunt sic appellatum, quod in Cyllenia via sit nutritus. Alii, quod in monte Arcadiæ Cyllene. Alii, quod a Cyllene sit nympha educatus.

Cypria Venus, quod ei primum in Cypro insula templum
30 sit constitutum, vel quia parientibus præsideat, quod Græce κότῶν parere sit.

Cynthus Apollo a Cyntho Deli monte vocatus.

Chalcidicum genus ædificii ab urbe Chalcidica dictum.

Choragium* instrumentum scænarum.

36 Chaos appellat Hesiodus confusam quandam ab initio unitatem, hiantem patentemque in profundum. Ex eo et χάσσειν Græci, et nos hiare dicimus. Unde Ianus detracta

aspiratione nominatur id, quod fuerit omnium primum; cui primo supplicabant velut parenti, et a quo rerum omnium factum putabant initium.

Chænica mensuræ genus.

Cybius dictum, quia eius medium æque patet in omnes 5 partes, quod genus a geometricis $\zeta\beta\beta\omega\zeta$ dicitur. Unde etiam tessellæ quadratæ $\zeta\beta\beta\omega\zeta$. Hiuc et *cybios* genus piscis, quia piscantes id genus piscium velut aleam ludant.

Cnasonas acus, quibus mulieres caput scalpunt.

Creperum dubium, unde *increpitare* dicimus, quia male- 10 dicta fere incerta et dubia sunt.

Crepitulum ornamentum capitis; id enim in capitis motu crepitum facit.

Crocotillum valde exile. Plantas: «Extortis talis cum crocotillis erusculis.» 15

53 **Crusculum** deminutivum a erure.

Crines a discretione dicti, quam Græci $\zeta\rho\iota\tau\epsilon\upsilon$ appellant.

Nam idem eos $\zeta\rho\upsilon\iota\delta\alpha\zeta$ ⁺ vocant.

Crocatio corvorum vocis appellatio.

Crucium, quod cruciat. Unde Lucilius vinum insuave cru- 20 cium dixit.

Crocotinum genus operis pistorii.

Crustariæ tabernæ a vasis potoriis crustatis dictæ.

Cracentes graciles. Ennius: «Succincti gladiis media re- 25 gione eracentes.»

Crevi modo significat hereditatem adii: modo maior ætate vel censu sum: modo indicavi: modo divisi. Quæ omnia a duobus verbis cresco et cerno veniunt, cuius unius origo ex Græco trahitur, quod illi $\zeta\rho\alpha\iota\upsilon\epsilon\upsilon$ dicunt perficere.

Creterræ vocabulum trahitur a crateri, quod vas est vini. 30

Craticulum a Græco $\zeta\rho\alpha\tau\epsilon\upsilon\tau\alpha\iota$ ⁺ deducitur.

Centuria in agris significat ducenta iugera: in re militari centum homines.

Centuriatus ager in ducena iugera definitus, quia Romu- 35 lus centenis civibus ducena iugera tribuit.

54 **Centuriata** comitia item curiata comitia dicebantur, quia populus Romanus per centenas turmas divisus erat.

- Centenariæ cenæ dicebantur, in quas lege Licinia non plus centussibus præter terra enata* impendebatur, id est centum assibus, qui erant breves nummi ex ære.
- Cena apud antiquos dicebatur, quod nunc est prandium:
 5 *vesperna*, quam nunc cœnam appellamus.
- Censionem facere dicebatur censor, cum multam equiti interrogabat.
- Cenacula dicuntur, ad quæ scalis ascenditur.
- Centumviralia iudicia a centumviris sunt dicta. Nam
 10 cum essent Romæ triginta et quinque tribus, quæ et curiæ sunt dictæ, termini ex singulis tribubus sunt electi ad iudicandum, qui centumviri appellati sunt: et, licet quinque amplius, quam centum, fuerint; tamen, quo facilius nominarentur, centumviri sunt dicti.
- 15 Centaurion medicamentum a Chirone centauro inventum.
- Censere nunc significat putare, nunc suadere, nunc discernere.
- Censio hastaria dicebatur, cum militi multæ nomine ob delictum militare indiciebatur, quod hastas daret.
- 20 Cercolopis* genus simiæ, qui ultimam partem caudæ villosam habet.
- Cerritus furiosus.
- Cervus, quod *ζέραια*, id est cornua, gerat, dictus.
- Cereos Saturnalibus muneri dabant humiliores potentioribus, quia candelis pauperes, locupletes cereis utebantur.
 25
- Celsus ex Græco *ζέλλειν* dictus. 55
- Celeres antiqui dixerunt, quos nunc equites dicimus, a Celere, interfectore Remi, qui initio a Romulo his præpositus fuit; qui primitus electi fuerunt ex singulis curiis
 30 deni, ideoque omnino trecenti fuere.
- Cermalus locus in Urbe sic nominatus.
- Columnæ dictæ, quod culmina sustineant.
- Cernuus calciamenti genus.
- Crepidines* saxa prominentia.
- 35 Cloacæ a conluendo dictæ.
- Cluras* simiæ a clunibus tritis dictas existimant.
- Crustumina tribus a Tuscorum urbe Crustumeria¹ dicta est.

Clucidatum dulce et suave dicebatur.

Clœlia familia a Clonio†, Aeneæ comite, est appellata.

Clumæ folliculi hordei.

Clutum Græci κλυτὸν dicunt. Unde accepta præpositione fit inclitus. In enim sæpe augendi causa adicimus*, ut invo- 5
cavit, inclamavit.

56 Clipeum antiqui ob rotunditatem etiam corium bovis ap-
pellarunt, in quo fœdus Gabinorum cum Romanis fuerat
descriptum.

Classes clipeatas antiqui dixerunt, quos nunc exercitus 10
vocamus.

Clœliæ fossæ a Clœlio, duce Albanorum, dictæ.

Claudere et clavis ex Græco descendit, cuius rei tutelam
penes Fortunum esse putabant, qui clavim manu tenere fin- 15
gebatur et deus putabatur esse portarum.

Clavim consuetudo erat mulieribus donare ob significan-
dam partus facilitatem.

Clausula, quam Græci ἐπιφθόον vocant, a brevi conclusione
est appellata.

Clavata dicuntur aut vestimenta clavis intertextæ aut cal- 20
ciamento clavis confixa.

Clavus annalis appellabatur, qui figebatur in parietibus
sacrarum aedium per annos singulos, ut per eos numerus
colligeretur annorum.

Classis procincta, exercitus instructus. 25

Clingere, cingere, a Græco κωκλῶν dici manifestum est.

Cercopa Græci appellant lucrari undique cupientem, quasi
κέρδωνος, quem nos quoque *lucronem* vocamus.

Classici testes dicebantur, qui signandis testamentis adhi-
bebantur. 30

Commœtaculum genus virgulæ, qua in sacrificiis ute-
bantur.

57 Cervaria ovis, quæ pro cerva immolabatur.

Crepos*, id est lupercos, dicebant a crepitu pellicularum,
quem faciunt verberantes. Mos enim erat Romanis in Lu- 35
percalibus nudos discurrere et pellibus obvias quasque
feminas ferire.

Condere componere.

Cincia locus Romæ, ubi Cinciorum monumentum fuit.

Capital linteum quoddam, quo in sacrificiis utebantur.

Castrensi corona donabatur, qui primus hostium castra
5 pugnando introisset, cui insigne erat ex auro vallum.

Colluviaris porcus dicitur, qui cibo permixto et colluvie
nutritur.

Cognitor est, qui litem alterius suscipit coram* eo, cui
datus et. Procurator autem absentis nomine actor fit.

10 Claudiana tonitrua appellabantur, quia Claudius Pulcher
instituit, ut ludis post scenam coiectus* lapidum ita fieret,
ut veri tonitrus similitudinem imitaretur. Nam antea leves
admodum et parvi sonitus fiebant, cum clavi et lapides in
labrum æneum coicerentur.

15 Cæsones appellantur ex utero matris exsecti.

1 } Cæsar, quod est cognomen Iuliorum, a cæsarie dictus est,
/ quia scilicet cum cæsarie natus est.

1 } Capsit prenderit.

Capreoli, vitium cincinni intorti, quia ad locum capien-
20 dum tendunt, appellati.

Capillatam* vel capillarem arborem dicebant, in qua
capillum tonsum suspendebant.

Contestari litem dicuntur duo aut plures adversarii, quod
ordinato iudicio utraque pars dicere solet: testes estote.

25 Caviarum hostiæ dicebantur, quod caviæ +, id est pars
hostiæ cauda tenuis, dicitur, et ponebatur in sacrificio pro
collegio pontificum quinto quoque anno.

Confeta sus dicebatur, quæ cum omni fetu adhibebatur ad
sacrificium.

30 Conclavatæ dicebantur, quæ sub eadem erant clave. 58

Colossus a Caleto artifice, a quo formatus est, dictus. Fuit
enim apud Rhodum insulam statua solis alta pedes cen-
tum et quinque.

Codeta appellatur ager trans Tiberim, quod in eo virgulta
35 nascuntur ad caudarum equinarum similitudinem.

Censui censendo agri proprie appellantur, qui et emi et
venire iure civili possunt.

Comedum bona sua consumentem antiqui dixerunt.

Comedo, comedonis, qui, ut supra, bona sua consumit.

Censores dicti, quod rem suam quisque tanti aestimare solitus sit, quantum illi censuerint.

Consiluire Ennius pro contievere posuit.

5

Claritudinem claritatem.

Casus dicimus non modo ea, quæ fortuita hominibus accidunt, sed etiam vocabulorum formas, quia in aliam atque aliam cadunt effigiem.

Catachresin tropum nos abusionem dicimus, cum alienis abutimur perinde ac si propriis, cum propria deficiunt.

Cocum et pistorem apud antiquos eundem fuisse accepimus. Nævius: «Cocus», inquit, «edit Neptunum, Venerem, Cererem». Significat per Cererem panem, per Neptunum pisces, per Venerem holera.

15

Cammensem† cursorem Titinnius pro pistore dixit.

Conlativum ventrem magnum et turgidum dixit Plautus, quia in eum omnia edulia congeruntur.

Convexum est ex omni parte declinatum, qualis est natura cæli, quod ex omni parte ad terram versus declinatum est.

20

59 **Calicatis** calce politis.

Confecerunt una fecerunt.

Crebrisuro apud Ennium significat vallum crebris suris, id est palis, munitum.

Cyprio bovi merendam Ennius sotadico versu cum dixit, significavit id, quod solet fieri in insula Cypro, in qua boves humano stercore pascuntur. Idem cum dicit: «Propter stagna, ubi lanigerum^s genus piscibus pascit»: esse paludem demonstrat, in qua nascuntur pisces similes ramunculis, quos oves consecratae edunt.

30

Consponsor coniurator.

Canturnus nomen loci.

Centenas pondo dicebant antiqui referentes ad libras.

Cœpiam futurum tempus ab eo, quod est cœpi. Cato:

«Cœpiam seditiosa verba loqui.» Invenitur quoque apud maiores et infinitivi modi *capere*.

35

Contionem antiqui masculino genere posuere.

Cognitu facilia eadem ratione dicitur, qua dictu facilia, et
perspectu et factu facilia.

Contagionem esse dicendum, non contagium.

Clitellæ dicuntur non tantum eæ, quibus sarcinæ conliga-
7   tæ mulis portantur, sed etiam locus Romæ propter simili-
tudinem, et in via Flaminia loca quædam devexa subinde
et adeliva. Est etiam tormenti genus eodem nomine appel-
latum.

Cloacale flumen dixit Cato pro cloacarum omnium con-
10   luvie.

Compluriens a compluribus significat saepe. Cato: «Con-
tumelias mihi dixisti compluriens».

Citeria appellabatur effigies quædam arguta et loquax ridi-
culi gratia, quæ in pompa vehi solita sit. Cato in Marcum
15   Cæcilium: «Quid ego cum illo dissertem amplius, quem 60
ego denique credo in pompa vectitatum ire ludis pro cite-
ria, atque cum spectatoribus sermocinaturum.»

Curionem agnum Plautus pro macro dixit, quasi cura
maeruisset.

20   Coniector interpres somniorum.

Comperce pro compesce dixerunt antiqui.

Comparsit Terentius pro compescuit posuit.

Creduas credas. Plautus: «Ipsus nec amat, nec tu creduas.»

Ipsus pro ipse.

25   Corius ab antiquis masculino genere dicebatur. Plautus:
«Iam tibi tuis meritis crassus corius redditus est.» Pari
modo diverso genere dicebant *hæc lupus**, *hæc metus*, *hæc*
annis, *hic frons*.

Cullus quoque masculine dixerunt. Est enim genus tor-
30   menti e corio.

Crumina sacculi genus. Plautus: «Di bene vertant, tene
cruminam, inerunt* triginta minæ.»

Corinthienses ex eo dici cœperunt. ex quo coloni Corin-
thum sunt deducti, qui ante Corinthii sunt dicti; quam
35   consuetudinem servamus etiam, cum Romanenses et 61
Hispanenses et Sicilienses negotiatores dicimus, qui in
alienis civitatibus negotiantur.

Cavitionem dicebant, quam modo dicimus cautionem.

Consuetionem Plautus pro consuetudine dixit.

Corculum a corde dicebant antiqui sollertem et acutum.

Plautus in *Casina*: «Ego sum liber, meum corculum, melliculum, vericulum.» 5

Casinam fabulam Plautus inscripsit ab ancillae nomine

Casina*, quam amari a sene* introduxit.

Conivola occulta.

Cogitatin adverbialiter pro cogitate.

Clientam pro cliente Plautus dixit.

10

Comœdice figuratum a comœdo. Plautus: «Enge euscheme* adstetisti et dulice* et comœdice!»

Capulum et manubrium gladii vocatur, et id, quo mortui

efferuntur, utrumque a capiendo dictum. Sane a capulo fit *capularis*.

15

Celassis celaveris.

Custoditio est opera ad custodiendum quid sumpta.

Citior comparativum a cito. Plautus: «Nullam ego rem citiorem apud homines esse, quam famam, reor».

Clunes masculine. Plautus: «Quasi lupus ab armis valeo, 20 clunes infractos fero.»

Coquitare pro coctitare, id est frequenter coquere, Plautus posuit.

62 Canitudinem pro canitie. Plautus: «Stultus est adversum aetatem et capitis canitudinem.» 25

Conruspari, conquirere. Plautus: «Conruspare tua consilia in pectore».

Cæcultant caecis proximi sunt oculorum acie obtusa. Plautus: «Numnam* mihi oculi caeculant. Estne hic noster Hermio?» 30

Cudere a cadendo dictum.

Concipilavisti dictum a Nævio pro corripuisti et involasti.

Clava teli genus, qua Hercules utebatur.

Calones militum servi dicti, quia ligneas clavas gerebant, quae Græci $\alpha\lambda\lambda\alpha$ vocant. Is quoque qui huiusmodi telo 35 utitur, *clavator* appellatur.

Consiptum apud Ennium pro conseptum invenitur.

Curionia sacra, quæ in curiis fiebant.

Corpulentis Ennius pro magnis dixit; nos corpulentum dicimus corporis obesi hominem.

Conciliatrix dicitur, quæ viris conciliat uxores et uxoribus* viros.

Conventæ condicio dicebatur, cum primus sermo de nuptiis et earum condicione habebatur.

Conceptivæ feriæ talia* festa dicebantur, quæ incertis diebus observabantur quotannis, ut Sementivæ, Compitaliciæ.

Cælibari hasta caput nubentis comebatur, quæ in corpore gladiatoris stetisset abiecti occisique, ut, quemadmodum illa coniuncta fuerit cum corpore gladiatoris, sic ipsa cum viro sit; vel quia matronæ Iunonis Curitis in tutela sint, quæ ita appellabatur a ferenda hasta, quæ lingua Sabinorum Curis dicitur; vel quod fortes viros genituras ominetur: vel quod nuptiali iure imperio viri subicitur nubens, quia hasta summa armorum et imperii est. Quam ob causam viri fortes ea donantur, et captivi sub eadem veneunt, quos Greci *δοροαλώτους* et *δοροακίτους* vocant.

Cingillo* nova nupta præcingebatur, quod vir in lecto solvebat, factum ex lana ovis, ut, sicut illa in glomos sublata coniuncta inter se sit, sic vir suus secum cinctus vinctusque esset. Hunc Herculaneo nodo vinctum vir solvit omnis gratia, ut sic ipse felix sit in suscipiendis liberis, ut fuit Hercules, qui septuaginta liberos reliquit.

Camelis virginibus supplicare nupturæ solite erant.

Cinxix Iunonis nomen sanctum habebatur in nuptiis, quod initio coniugii solutio erat cinguli, quo nova nupta erat cincta.

Cumeram vocabant antiqui vas quoddam quod opertum in nuptiis ferebant, in quo erant nubentis utensilia, quod et *camillum* dicebant, eo quod sacrorum ministrum *καμύλλον* appellabant.

Comptus, id est ornatus, a Græco descendit, apud quos *κομπεῖν* dicitur comere, et *κόμης*, qui apud nos comis: et *comer* dicuntur capilli cum aliqua cura compositi.

Corolla deminutivum est a corona. Corollam nova nupta de floribus. verbenis herbisque a se lectis sub amiculo ferebat.

Cupressi mortuorum domibus ponebantur ideo, quia huius generis arbor excisa non renascitur, sicut ex mortuo nihil iam est sperandum, quam et ob causam in tutela Ditis patris esse putabatur.

64 Curiales flamines curiarum sacerdotes.

Cyparissæ¹ appellantur acies quaedam igneæ, quæ noctu apparere solent ad similitudinem cupressi. 10

Coninquere, deputare.

Carnificis loco habebatur is, qui se vulnerasset, ut moretur.

Capita deorum appellabantur fasciculi facti ex verbenis.

Consiptum clavis prefixum. 15

Corniscarum divarum locus erat trans Tiberim cornicibus dicatus, quod in Iunonis tutela esse putabantur.

Cælestia auguria vocant, cum fulminat aut tonat.

Caduca auspicia dicunt, cum aliquid in templo excidit, veluti virga e manu. 20

Clivia auspicia dicebant, quæ aliquid fieri prohibebant: omnia enim difficilia clivia vocabant, unde et *clivi* loca ardua.

Curiales mensæ, in quibus immolabatur Iunoni, quæ Curis appellata est. 25

Contrarium æs, grave æs.

Centumvitalia iudicia, quæ centumviri iudicabant.

Circumluvium ius prædiorum.

Cumbam Sabini vocant eam, quam militares lecticam, unde videtur derivatum esse *cubiculum*. 30

Condicere est dicendo denuntiare.

Commætacula virgæ, quas flamines portant pergentes ad sacrificium, ut a se homines amoveant.

65 Casta mola genus sacrificii, quod Vestales virgines faciebant. 35

Culigna vas vinarium a Græco dicta, quam illi dicunt *κῦλη*.

Cincta flaminica veste velata.

Captus locus dicitur ad sacrificandum legitime constitutus.

Capralia* appellatur ager, qui vulgo *ad capra paludes* dici solet.

- 5 Canifera mulier appellatur, quæ fert *canuam*, id est quatum, quod est cistæ genus.

Contignum frustum carnis cum septem costis demptum.

Comauditum coauditum, sicut comangustatum* dicitur.

Censio æstimatio, unde *censores*.

- 10 Corda frumenta, quæ sero maturescunt, ut fenum cordum.

Consentia sacra, quæ ex multorum consensu sunt statuta.

Culina vocatur locus, in quo epulæ in funere comburuntur.

Calpar vinum novum, quod ex dolio demitur sacrificii causa, autequam gustetur. Iovi enim prius sua vina liba-

- 15 bant. quæ appellabant festa Vinalia.

Cicatricare cicatricem inducere.

Compescere lucum est lucum suis finibus cohibere.

Commugento convocanto.

Capitarium æs, quod capi potest.+

- 20 Coinquere coercere.

Capitalis lucus, ubi, si quid violatum est. caput violatoris 66
expiatur.

Cloæare inquinare. Unde et *cloaca* dictæ.

Conregione e regione.

- 25 Condictio in diem certum eius rei, quæ agitur, denuntiatio.

Cubans auspicatur, qui in lecto quærit augurium.

Contio conventus, dicta quasi convocatio.

Cogitatio dicta velut coagitatio, id est longa eiusdem rei agitatio in eadem mora consilii explicandi.

- 30 Clam a clavibus dictum, quod his, quæ celare volumus, claudimus.

Cella, quod ea celentur, quæ esse volumus occulta.

Ciere nominare.

Duco cum pro puto ponimus, ex Graeco deducitur, quod illi dicunt *δοκῶ*.

Duplionem antiqui dicebant, quod nos duplum. Venit autem a Graeco *διπλῶν*.

Duicensus dicebatur cum altero, id est cum filio census. 5

Duis duas habet significationes. Nam et pro *δῖς* ponebatur et pro *dederis*.

Duidens hostia bidens.

Duellum bellum, videlicet quod duabus partibus de victoria contententibus dimicatur. Inde et *perduellio*, qui per- 10 tinaciter retinet bellum.

67 Duonum bonum.

Duplabis duplicabis.

Duodeviginti dicendi consuetudinem a Graecis traxisse videmur, qui sic enuntiant *δυσὶν δεόντων εἴκοσιν*, et *ένδς 15 δεόντων εἴκοσιν**.

Dumosa frondosa.

Dubat dubitat.

Dubenus apud antiquos dicebatur, qui nunc dominus.

Dusmo in loco apud Livium significat dumosum* locum. 20 Antiqui enim interserebant S litteram, et dicebant *cosmitere* pro committere, et *Casmena* pro Camena.

Dumecta antiqui quasi duniceta appellabant, quae nos duneta.

Dumus a Graeco venit *δόμος*. 25

Dracones dicti *ἀπὸ τοῦ δέροντες*, quod est videre. Clarissimam enim dicuntur habere oculorum aciem: qua ex causa incubantes eos thesauris custodiae causa finxerunt antiqui. Ideoque Aesculapio adtribuuntur, quod vigilantissimi generis putantur, quae res medicinae maxime necessaria est. 30

Dici mos erat Romanis in omnibus sacrificiis precibusque: *populo Romano Quiritibusque*, quod est Curensibus, quae civitas Sabinorum potentissima fuit.

68 Dalivum supinum ait esse Aurelius, Aelius stultum. Oscorum quoque lingua significat insanum. Santra vero dici 35 putat ipsum, quem Graeci *δειλιον*, id est, propter cuius fatuitatem quis misereri debeat.

Daps apud antiquos dicebatur res divina, quæ fiebat aut hiberna sementi, aut verna. Quod vocabulum ex Græco deducitur, apud quos id genus epularum $\delta\alpha\iota\varsigma$ dicitur. Itaque et *dapatice* se acceptos dicebant antiqui, significantes magnifice, et *dapticum** negotium amplum ac magnificum.

Dædalum a varietate rerum artificiorumque dictam esse apud Lucretium terram, apud Ennium Minervam, apud Virgilium Circen. facile est intellegere, cum Græci $\delta\alpha\iota\delta\alpha\lambda\lambda\epsilon\iota\sigma\iota$ significant variare.

Damium sacrificium, quod fiebat in operto in honorem Bonæ Deæ*, dictum a contrarietate, quod minime esset $\delta\alpha\mu\acute{\nu}\sigma\iota\sigma\iota\sigma$, id est publicum. Dea quoque ipsa *Damia* et sacerdos eius *damiatrix* appellabatur.

15 Dacrimas pro lacrimas Livius sæpe posuit, nimirum quod Græci appellant $\delta\alpha\kappa\rho\upsilon\zeta$; item *dautia*, quæ lautia dicimus, et dantur legatis hospitii gratia.

Danunt dant.

Dasi dari.

20 Danistæ feneratores.

Dagnades sunt avium genus, quas Aegyptii inter potandum cum coronis devincire soliti sunt, quæ vellicando morsicandoque et canturiendo adsidue non patiuntur dormire potantes.

25 Daunia Apulia appellatur a Dauno, Illyricæ gentis claro viro, qui eam, propter domesticam seditionem excedens patria, occupavit. 69

Dorsum dictum, quod pars ea corporis devexa sit deorsum.

Donum ex Græco est, quod illi vocant $\delta\acute{\omega}\rho\omicron\nu$.

30 Donaticæ coronæ dictæ, quod his victores in ludis donabantur, quæ postea magnificentiæ causa institutæ sunt super modum aptarum capitibus, quali amplitudine fiunt, cum Lares ornantur.

Dotem manifestum est ex Græco esse. Nam $\delta\iota\delta\acute{\omicron}\nu\alpha\iota$ dicitur apud eos dare.

Doliola locus in Urbe sic vocatus, quia invadentibus Gallis Senonibus Urbem sacra in eodem loco doliolis reposita

fuerunt. Qua de causa in eodem loco ne despuere alicui licebat.

Doli vocabulum nunc tantum in malis utimur, apud antiquos autem etiam in bonis rebus utebatur. Unde adhuc dicimus *sine dolo malo*, nimirum quia solebat dici et ⁵ bonus.

Dirus dei ira natus.

Derogare proprie est, cum quid ex lege vetere, quo minus fiat, sancitur lege nova. Derogare ergo detrahere est.

Directum dicebant per antiphrasin, volentes significare ¹⁰ malum diem.

Dirigere apud Plautum invenitur pro discidere.

Derunciunt depurgant.

Dirutum ære militem dicebant antiqui, cui stipendium ignominia causa non erat datum, quod æs diruebatur in ¹⁵ fiscum, non in militis sacculum.

⁷⁰ Delicata dicebant dis consecrata, quæ nunc dedicata. Unde adhuc manet *delicatus*, quasi lusui dicatus. *Dedicare* autem proprie est dicendo deferre.

Depuere cadere. Lucilius: «Palmisque misellam Depu- ²⁰ vit me», id est verberavit me, quod ipsum ex Græco est ἀπό τοῦ παίζειν.

Dedita intellegitur valde data.

Deperire significat valde perire.

Ἀέθρησι Græci appellant pelles nauticas, quas nos vocamus ²⁵ *segestria*.

Demum, quod significat post, apud Livium *demus* legitur.

Alii demum pro dumtaxat posuerunt.

Denicales feriæ colebantur, cum hominis mortui causa familia purgabatur. Græci enim νεκρῶν mortuum dicunt. ³⁰

Deminutus capite appellatur, qui civitate mutatus est; et ex alia familia in aliam adoptatus; et qui liber alteri mancipio datus est; et qui in hostium potestatem venit; et cui aqua ignique interdictum est.

Dividicula antiqui dicebant, quæ nunc sunt *castella*. ex ³⁵ quibus a rivo communi aquam quisque in suum fundum ducit.

Defrui dicebant antiqui, ut *deamare*, *deperire*, significantes, omnem fructum percipere.

Dividiam discordiam.

Deversus dicebant deorsum versus.

5 Deinceps, qui deinde cœpit, ut *princeps*, qui primum cœpit.

Deus dictus, quod ei nihil desit, vel quia omnia commoda hominibus dat; sive a Græco θεός, quod significat metum, eo quod hominibus metus sit. Sed magis constat, id vocabulum ex Græco esse dictum, aspiratione dempta, qui
10 bulum ex Græco esse dictum, aspiratione dempta, qui mos antiquis nostris frequens erat.

Dium antiqui ex Græco appellabant ut a deo ortum et diurnum sub cælo lumen, ἀπὸ τοῦ Διός. Unde adhuc *sub diu* fieri dicimus, quod non sit sub tecto, et *interdiu*, cui
15 contrarium est noctu.

Devitare valde vitare.

Demagis pro minus + dicebant antiqui.

Denariæ cærimoniæ dicebantur et *tricenariæ*, quibus sacra adituris decem continuis diebus*, vel triginta certis quibusdam rebus carendum erat.
20

Decrepitus est desperatus crepera iam vita, ut crepusculum extremum diei tempus. Sive decrepitus dictus, quia propter senectutem nec movere se, nec ullum facere potest crepitum.

25 Decimanus appellatur limes, qui fit ab ortu solis ad occasum; alter ex transverso currens appellatur *cardo*.

Decumana ova dicuntur et *decumani fluctus*, quia sunt magna. Nam et ovum decimum maius nascitur, et fluctus decimus fieri maximus dicitur.

30 Deprensa dicitur genus militaris animadversionis, castigatione maior, ignominia minor.

Decima quæque veteres dis suis offerebant.

Decuriones appellantur, qui denis equitibus præsent.

Depolitum perfectum, quia omnes perfectiones antiqui
35 politiones appellabant.

Degunere degustare.

Decures decuriones.

- Depubem porcum lactantem, qui prohibitus sit pubes fieri.
- 72 Decotes togæ detrite.
- Dictynna Diana, quam esse lunam putabant, dicta, quod fulgore suo noctu omnia ostendat.
- Deblaterare est stulte loqui. Nam Græci βλάζας stultos 5 appellant.
- Dicæarchia vocabatur, quæ nunc Puteoli, quod ea civitas quondam iustissime regebatur.
- Demœ apud Atticos sunt, ut apud nos pagi.
- Dice pro dicam antiqui posuere. 10
- Decermina dicuntur, quæ decerpuntur purgandi causa.
- Disertiones divisiones patrimoniorum inter consortes.
- Dispensatores dicti, quia æs pensantes expendebant, non adnumerabant. Hinc deducuntur *expensa* sive *dispensata* vel *compensata*. Item *compendium*, *dispendum*, *assipon-* 15 *dium*, *dupondium*.
- Disperscere est proprie pecus a pastione deducere, ut *compscere* una pascere et in uno loco continere.
- Despretus valde spretus.
- Desivare desinere. 20
- Dissulcus porcus dicitur, cum in cervice sætas dividit.
- Disertus a disserendo dictus.
- Dignorant, signa inponunt, ut fieri solet in pecoribus.
- Disertim pro diserte dixerunt antiqui.
- Distisum et pertisum dicebant, quod nunc distæsum et 25 pertæsum.
- 73 Delubrum dicebant fustem delibratum, hoc est decortica- tum, quem venerabantur pro deo.
- Delicia est tignum, quod a culmine ad tegulas angulares infimas versus fastigatum collocatur; unde *tectum delicia-* 30 *tum* et *tegula deliciares*.
- Degere antiqui posuerunt pro expectare.
- Deteriæ porcæ, id est macilentæ.
- Delibare aquam sulco derivare.
- Delicare ponebant pro dedicare. 35
- Deliquium solis a delinquendo dictum, quod delinquat in cursu suo.

- Delinquere est prætermittere, quod non oportet præteriri;
hinc *deliquia* et *delicta*.
- Deliquum apud Plautum significat minus.
- Detudes esse detensos*, deminutos.
- 5 Delaniare est discindere et quasi lanam trahere, unde
lacinia et *lanius* dicitur, qui pecus discindit*.
- Delapidata lapide strata.
- Dextans dicitur, quia assi deest sextans, quemadmodum
duodeviginti et deunx.*
- 10 Deluit solvit, a Græco *δελύειν*.
- Dilectus militum, et is, qui significatur amatus, a legendo
dicti sunt.
- Deliberare a libella, qua quid perpenditur, dictum. 74
- Detrectare est male tractare.
- 15 Dextimum et sinistimum antiqui dixerunt.
- Dextera auspicia prospera.
- Dextrarum tibiaram genus est, quæ dextra tenentur.
- Diobolares meretrices dicuntur, quæ duobus obolis
ducuntur.
- 20 Dies dictus, quod divini sit operis, sive ab Iove, eius, ut pu-
talant, rectore, qui Græce *Δίς* appellatur; sive quod aer
diurnus dehiscat in candorem.
- Diabathra genus solearum Græcanicarum.
- Deorata perorata.
- 25 Deactio peractio.
- Dianius locus Dianæ sacratus.
- Diffarreatio genus erat sacrificii, quo inter virum et mu-
lierem fiebat dissolutio. Dicta diffarreatio, quia fiebat farreo
libo adhibito.
- 30 Dium, quod sub cælo est extra tectum, ab Iove dicebatur,
et *Dialia flamen*, et *Dius* heroum aliquis ab Iove genus
ducens.
- Defrensam detritam atque detunsam*.
- Deinde compositum est ex præpositione et loci significa- 75
35 tione, ut *cæinde*, *perinde*, *proinde*, *subinde*, quæ item tem-
pus significant.
- Diox genus piscis frequens in Ponto.

Deincipem antiqui dicebant proximo quemque captum, ut principem primum captum.

Diomedis campi in Apulia appellantur, qui ei in divisione regni, quam cum Dauno fecit, resserunt.

Diomed^{ia} insula, in qua Diomedes sepultus est, excedens Italia.

Depontani senes appellabantur, qui sexagenarii de ponte deiciebantur.

Desiderare et considerare a sideribus dici certum est.

Decures* decuriones. 10

Defomitatum* a fomitibus succisum, quibus confoveri erat solitum.

Depeculatus a pecore dicitur. Qui enim populum fraudat, peculatus pœna tenetur.

Decultarunt valde occultarunt. 15

Decalicutum calce litum.

Dium fulgur appellabant diurnum, quod putabant Iovis, ut nocturnum Summani.

Dicassit dixerit.

20

Elucum significat languidum ac semisomnum, vel, ut alii volunt, alucinatorem et nugarum amatorem, sive halonem, id est hesterno vino languentem, quod εἰωλον vocitant Græci. 25

76 **Emere**, quod nunc est mercari, antiqui accipiebant pro sumere.

Elices sulci aquarii, per quos aqua collecta educitur e liris.

Ennam etiamne.

Elaudare plus quam nominare. 30

Elecebræ argentariæ meretrices ab eliciendo argento dictæ.

Electabo eliciam.

Enumquam ecquando.

Emussitata ad amussim facta. 35

Endoitium initium.

Em tum.

Empanda paganorum dea.

Emem eundem.

Elumbum evulso lumbo.

Elinguem sine lingua.

5 Elacatena genus salsamenti, quod appellatur vulgo melandrea.

Enubro inhibenti.

Elixa a liquore dicta.

Endoplorato inplorato, quod est cum questione inclamare. *Inplorare* namque est cum fletu rogare, quod est proprie vapulantis. 77

10 Endo procinctu in procinctu: significat autem, cum ex castris in praelium exitum est, procinctos, quasi praecinctos atque expeditos. Nam apud antiquos togis incincti pugnatasse dicuntur. 15

Emptivum militem mercennarium.

Emancipati duobus modis intelleguntur, aut hi, qui ex patris iure exierunt, aut hi, qui aliorum fiunt domini; quorum utrumque fit mancipatione.

20 Eum antiqui dicebant pro eorum. *Em* pro eum, ab eo, quod est *is*.

Egeriae nymphae sacrificabant praegnantes, quod eam putabant facile conceptum alvo egerere.

Escariae mensae quadratae vocantur, in quibus homines 25 epulantur. *Anclabris* ex qua* in sacrificando dis anclatur*, quod est hauritur ministraturque.

Escit erit.

Eapse ea ipsa.

Evelatum eventilatum, unde *velabra*, quibus frumenta 30 ventilantur.

Egens velut exgens, cui ne gens quidem sit reliqua.

Eiuratio significat, id, quod desideretur, non posse praestari. Plautus: «Eiuravit militiam».

Everriator vocatur, qui iure accepta hereditate iusta facere defuncto debet; qui si non fecerit, seu quid in ea returbaverit, suo capite luat. Id nomen ductum a verrendo. 78
Nam *verria** sunt purgatio quaedam domus, ex qua mortuus

ad sepulturam ferendus est, quæ fit per everriatorem certo genere scoparum adhibito, ab extra verrendo dictarum.

Egretus et adgretus ex Græco sunt ducta a surgendo et proficiscendo. Unde et *Nyctegresia* quasi noctisurgium.

Eccere iurisiurandi est, ac si dicatur per Cererem, ut ecastor, edepol. Alii *eccere* pro ecce positum accipiunt.

Eamus ex Græco ἔωμεν.

Europam tertiam orbis partem ab Europa, Agenoris filia, certum est appellari. Sed alii de amore Iovis in taurum versi narrant: alii eam a prædonibus raptam, et navem, 10 quæ Iovis tutelam, effigiem tauri, habuerit, in eam regionem esse delatam. Quidam ob pulchritudinem regionis per simulationem raptæ filia occupatam eam terram ab Agenore et Phœnicibus ferunt.

Epolonos dicebant antiqui, quos nunc epulones dicimus. 15 Datum est autem his nomen, quod epulas indicendi Iovi ceterisque dis potestatem haberent.

Eudiæon lineum filum, quod medici extremo iu clysterio relinquunt, per quod λλῆσμός* emittitur.

Euboicum talentum nummo Græco septem milium et 20 quingentorum cistophorum est, nostro quattuor milium denariorum.

Extrarium ab extraneo sic distinguitur: *extrarius* est, qui extra focum sacramentum iusque sit; *extraneus* ex altera terra, quasi exterraneus. 25

Exta dicta, quod ea dis prosecentur, quæ maxime extant eminentque.

Extimum extremum ita significat, ut intimo sit contrarium.

79 **Exterraneus** ex alia terra. 30

Exterraneus quoque dicitur et, qui ante tempus natus vel potius eiectus est. Dicitur autem exterraneus, quod eum mater exterrita alvo eiecit.

Externus est alienus terræ.

Experrectus a porrigendo se vocatus, quod fere facimus 35 recentes a somno.

Expreta antiqui dicebant, quasi expertia habita.

Excudere, procudere et incudis ipsa a cædendo dicta sunt.

Explorare antiquos pro exclamare usos, sed postea prospicere et certum cognoscere cœpit significare. Itaque speculator ab exploratore hoc distat, quod *speculator* hostilia silentio perspicit, *explorator* pacata clamore cognoscit.

Expapillato brachio, exerto; quod cum fit, papilla nudatur.

Exbures exinteratas, sive exburæ, quæ exhiberunt, quasi epotæ.

10 Exdorsua dorsum confringe; alii, exime.

Exfir purgamentum, unde adhuc manet suffitio.

Escendere egredi.

Experitos imperitos.

Expplenunt explent.

15 Exdutæ exuviæ.

Excipuum, quod excipitur, ut *præcipuum*, quod ante capitur.

Exciet executiet.

20 Expatare in locum patentem se dare, sive in spatium se conferre.

Edecimata electa.

Expectorat, ex pectore eicit.

Experrectus est, qui per se vigilare cœpit: *expergitus* ab alio excitatus, quem solemus dicere expergefactum.

25 Excidionem urbis a cædendo dictam manifestum est.

Effata elocuta.

Exporgere porro agere, exporrigere.

Exoletus, qui adolescere, id est crescere desiit.

Exanclare exhaurire.

30 Examen est etæquamentum et iudicii investigatio et apium congregatio vel locustarum.

Examussim regulariter: amussis enim regula fabrorum est: vel, ut alii volunt, ferramentum, quo in poliendo utuntur.

35 Exagogen evectionem.

Exurguentes exprimentes.

Exgregiæ, egregiæ, id est e grege lectæ.

Exodium exitum.

Exoriri surgere.

81 **Exuviæ** ab exuendo dictæ.

Exercitus et militum copia dicitur, et homo multis negotiis exercitus; sed superius quarti ordinis, hoc secundi est. 5

Exomides sunt comici vestitus exertis humeris.

Exiles et ilia a tenuitate inarum, quas Græci in chartis ita appellant, videntur esse dicta.

Exilica causa, quæ adversus exulem agitur.

Exitium antiqui ponebant pro exitu; nunc exitium pessimum exitum dicimus. 10

Exercirent, sarcirent.

Exercitionem exerciti dicebant antiqui exercitationem exercitati. Item *exercitiorem*, *exercitissimum**, sicut ab exercitato exercitiorem, exercitatissimum. 15

Exfuti effusi, ut *merat* pro mersat.

Effari et **effata** a fando, quod ipsum ex Græco ὠς φάτο.

Equirria ludi, quos Romulus Marti instituit per equorum cursum, qui in campo Martio exercebantur.

Equirine iusiurandum per Quirinum. 20

Equestre æs, quod equiti dabatur.

Equitare antiqui dicebant equum publicum merere.

Equus Marti immolabatur, quod per eius effigiem Troiani capti sunt, vel quod eo genere animalis Mars delectari putaretur. 25

Equo vehi flamini Diali non licebat, ne, si longius digrederetur, sacra neglegerentur.

Exinfulabat **exerebat***: *infulas* enim sacerdotum filamenta vocabant.

82 **Existimare** dictum ab æstimatione. 30

Exrogare est ex lege vetere aliquid eximere per novam legem.

Eximium inde dici cœptum, quod in sacrificiis optimum pecus e grege eximebatur, vel, quod primum erat natum.

Exemplum est, quod sequamur, aut vitemus. *Exemplar*, ex quo simile faciamus. Illud animo æstimatur, istud 35 oculis conspicitur.

Exhaustant, efferunt.

Exim metri causa dicitur pro exinde.

Exesto, extra esto. Sic enim lictor in quibusdam sacris clamitabat: hostis, vinctus, mulier, virgo exesto: scilicet interesse prohibebatur.

5 **Epulares** appellabantur, qui in quibusdam ludis nocte epulabantur.

Epistylum trabs, quæ super columnas ponitur.

Epeus nomen cuiusdam fabri, qui equum Dureum fecit.

Epicrocum genus amiculi croco tinctum, tenue et perlu-
10 cidum.

Epulam antiqui etiam singulariter posuere.

Epilimma + genus vilissimi unguenti.

Erectum citumque + fit inter consortes, ut in libris legum Romanorum legitur. Erectum a coercendo dictum. Unde et
15 ereiscendæ et ereisci. Citum autem est vocatum a ciendo.

Ederam flamini Diali neque tangere, neque nominare fas erat, pro eo, quod edera vincit, ad quodcumque se applicat. Sed ne anulum quidem gerere ei licebat solidum, aut alique in se habere nodum.

20 **Edeatrœ**, qui præsumt regis epulis, dicti ἀπὸ τῶν ἐδεσμάτων.

Ervum et **ervilia** a Græco sunt dicta, quia illi ervum ἔρβος, erviliam ἐρέβωνδος appellant.

Ergo correptum significat idem, quod apud Græcos εὐχαρῶν; producte idem, quod χάρις, hoc est gratia, cum scilicet
25 gratia intellegitur pro causa. Sed illud superius etiam sine exemplis notum est; hoc inferius sic formatur, cum dicimus de aliquo: statua donatus est honoris virtutisque ergo, id est honoris virtutisque causa.

Eritudo servitudo.

30 **Erugere** semel factum significat, quod eructare sæpius. Illud enim perfectæ formæ est, hoc frequentativæ.

Erebum Virgilius interdum obscuritatem quandam esse describit apud inferos, cum ait: «Imas Erebi descendit ad umbras.» Interdum flumen eiusdem loci, dicens: «Et
35 magnos Erebi transnavimus amnes». Varro vero Erebo natam noctem ait. Unde est et illud: «Erebo creata fuscis crinibus nox, te invoco.»

Effafilatum, exertum, quod scilicet omnes exerto brachio sint exfilati, id est extra vestimentum filo contextum.

Fornacalia sacra erant, cum far in fornaculis torrebant. 5

Formiæ oppidum appellatur ex Græco, velut Hormiæ, quod circa id crebræ stationes tutæque erant, unde proficiscebantur navigaturi.

Forma significat modo faciem cuiusque rei, modo calidam. ut, cum exta, quæ dantur, *deforma* appellantur. Et Cato 10 ait de quodam ædificio æstate frigido, hieme formido. Item *forma* appellatur puls miliacia ex melle.

Fordicidis boves *fordæ*, id est gravidæ, immolabantur, dictæ a fetu.

84 **Fœdus** appellatum ab eo, quod in paciscendo fœde hostia 15 necaretur. Virgilius: «Et cæsa iungebant fœdera porca.»
Vel quia in fœdere interponatur fides.

Forcipes dicuntur, quod his forma, id est calida, capiuntur*.

Forbeam antiqui omne genus cibi appellabant, quam Græci 20 *φορβήν* vocant.

Fœdum antiqui dicebant pro hedo, *folus* pro holere, *fostim* pro hoste, *fostim* pro hostia.

Furvum nigrum, vel atrum. Hinc dicta *furnus*, *Furiæ*, *funus*, *fuligo*, *fulgus*, *fumus*.

Fodare fodere. 25

Forctes, frugi et bonus, sive validus.

Forum sex modis intellegitur. Primo negotiationis locus, ut forum Flaminium, forum Iulium, ab eorum nominibus, qui ea fora constituenda curarunt; quod etiam locis privatis et in viis et agris fieri solet. Alio, in quo iudicia fieri, 30 cum populo agi, contiones haberi solent. Tertio, cum is, qui provinciæ præest, forum agere dicitur, cum civitates vocat et de controversiis eorum cognoscit. Quarto, cum id forum antiqui appellabant, quod nunc vestibulum sepulchri dicari solet. Quinto, locus in navi, sed tum* mas- 35 culini generis est et plurale. Sexto fori significant et Circensia spectacula, ex quibus etiam minores *forulos* dicimus.

Inde et *forare*, foras dare, et *fores* et *foras* et *foreculæ*, id est ostiola, dicuntur.

Fons a fundendo dictus.

Fomites sunt assulæ ex arboribus, dum cæduntur, excussæ: dictæ, quod in eo opere occupati cibis potuque confortentur. At **Opilius** adustas iam fomites vocari existimat. 85
Fomites alii vocari putant scintillas, quæ ex ferro candenti malleis excutiuntur; dictæ autem ita, quia igni sunt confotæ. Pari modo assulæ, quæ sunt securibus excussæ.

Fontinalia, fontium sacra. Unde et Romæ Fontinalis porta.

Folium a Græco venit, quod illi dicunt *φύλλον*, sed ideo per unum L, quia antiqui non geminabant consonantes.

Focus, fomenta, focilationes, foculi a fovendo, id est calefaciendo, dicta sunt.

Folliculare appellatur pars remi, quæ folliculo est tectæ*, a quo vita follicularis.

Ferentarii auxiliares in bello, a ferendo auxilio dicti, vel quia fundis et lapidibus pugnabant, quæ tela feruntur, non tenentur, ita appellati.

Ferctum* genus libi dictum, quod crebrius ad sacra ferebatur, nec sine strue, altero genere libi, quæ qui adferebant *struferctari* appellabantur.

Feralia dis manibus sacrata festa, a ferendis epulis, vel a feriendis pecudibus appellata.

Feria a feriendis victimis vocata.

Februarius mensis dictus, quod tum, id est extremo mense anni, populus februaretur, id est lustraretur ac purgaretur, vel a Iunone Februata, quam alii Februalem, Romani **Februlim*** vocant, quod ipsi eo mense sacra fiebant, eiusque feriæ erant Lupercalia, quo die mulieres februarantur a lupercis amiculo Iunonis, id est pelle caprina; quam ob causam is quoque dies *Februatus* appellabatur. Quæcumque denique purgamenti causa in quibusque sacrificiis adhibentur, *februa* appellantur. Id vero, quod purgatur, dicitur *februatum*.

Fescennini versus, qui canebantur in nuptiis, ex urbe

Fescennina dicuntur allati, sive ideo dicti, quia fascinum putabantur arcere.

86 **Fenus et fenerator** et lex de credita pecunia *fenebris*, a fetu dicta, quod crediti nummi alios pariant, ut apud Græcos eadem res *τόκος* dicitur. — *Fenum* quoque pratorum ab hac causa est appellatum, quando id ipsum manens quotannis novum parit. Unde etiam et *festuca* vocata est. **Felicata** patera dicta, quod ad felicis herbæ speciem sit cælata.

Fescemnæ vocabantur, qui depellere fascinum credebantur.

Ferias antiqui *fesias** vocabant: et aliæ erant sine die festo, ut nundinæ; aliæ cum festo, ut Saturnalia, quibus adiungebantur epulationes ex proventu fetus pecorum frugumque.

Ferire dictum, quod ferientes feriantur.

Felicones mali et nullius usus, a felice dicti.

Ferus ager, incultus.

Factio et factiosus initio honesta vocabula erant; unde adhuc factiones histrionum et quadrigariorum dicuntur. Modo autem nomine factionis seditio et arma vocantur.

Fama a fando dicta, sic apud Græcos *φῆμη ἀπὸ τῆς φάσιωζ*.

Familia antea in liberis hominibus dicebatur, quorum dux et princeps generis vocabatur pater et mater familiæ. Unde familiæ nobilium Pompiliorum†, Valeriorum, Corneliorum. Et *familiares*, ex eadem familia. Postea hoc nomine etiam *famuli* appellari cœperunt, permutata I cum U littera.

Facessere significat interdum facere, ut est: «Iussa facessunt». Interdum vero pro abeat ponitur. Pacuvius: «Facessite omnes hinc», id est abite.

87 **Facul** antiqui dicebant et *faculter* pro facile; unde *facultas* et *difficultas* videntur dicta. Sed postea *facilitas* morum facta est, *facultas* rerum.

Famuletium dicebatur, quod nunc servitium.

Famicosam terram palustrem vocabant.

Famuli origo ab Oscis dependet*, apud quos servus *famel* nominabatur, unde et *familia* vocata.

Fagutal sacellum Iovis, in quo fuit fagus arbor, quæ Iovis sacra habebatur.

- 5 Fovi, qui nunc *Favi* appellantur, dicti, quod princeps gentis eius ex ea natus sit, cum qua Hercules in fovea concubuit. Alii putant, eum primum ostendisse, quemadmodum ursi et lupi foveis caperentur.

Faces antiqui dicebant, ut fides.

- 10 Famino, dicito.

Facem in nuptiis in honorem Cereris præferebant; aqua aspergebatur nova nupta, sive ut casta puraque ad virum veniret, sive ut ignem atque aquam cum viro communicaret.

- Fabam nec tangere, nec nominare Diali flamini licet, quod
15 ea putatur ad mortuos pertinere. Nam et Lemuralibus iacitur larvis, et Parentalibus adhibetur sacrificiis, et in flore eius luctus litteræ apparere videntur.

Flamen Dialis dictus, quod filo assidue veletur; indeque appellatur flamen, quasi filamen. Dialis autem appellatur

- 20 a Dio, a quo vita dari putabatur hominibus.

Famella deminutivum a fama.

Faviani et Quintiliani appellabantur luperci, a Favio et Quintilio præpositis suis.

- Fastorum libri appellantur, in quibus totius anni fit de-
25 scriptio. Fasti enim dies festi sunt.

Fanum a Fauno dictum, sive a fando, quod dum pontifex
dedicat, certa verba fatur. 88

Fastigium ædificii summum.

Favi a fovendo.

- 30 Favisæ locum sic appellabant, in quo erat aqua inclusa circa templa. Sunt autem, qui putant, favisas esse in Capitolio cellis cisternisque similes, ubi reponi erant solita ea, quæ in templo vetustate erant facta inutilia.

- Faventia bonam ominationem significat. Nam præcones
35 clamantes populum sacrificiis *favere* iuebant. Favere enim est bona fari, at veteres poetæ pro silere usi sunt favere.

Falcones dicuntur, quorum digiti pollices in pedibus intro sunt curvati, a similitudine falcis.

Farreum genus libi ex farre factum.

Falarica genus teli missile, quo utuntur ex *falis* id est ex locis extractis, dimicantes. 5

Fatantur, multa fantur.

Falæ dictæ ab altitudine, a *falado*, quod apud Etruscos significat cælum.

Farfenum+ virgulti genus.

Fascinum et *fas* a *fando* nominantur. 10

Fartores, nomenclatores, qui clam* velut infercirent nomina saluatorum in aurem candidati.

Furnalia+ sacra *Furinæ*, quam *deam* dicebant.

Furcilles sive *furcilla*, quibus homines suspendebantur.

89 **Fundus** dicitur ager, quod planus sit ad similitudinem 15 fundi vasorum. *Fundus* quoque dicitur *populus* esse rei, quam* alienat, hoc est auctor.

Futare arguere est, unde et *confutare*. Sed *Cato* hoc pro sæpius fuisse posuit.

Futiles dicuntur, qui silere tacenda nequeunt, sed ea effun- 20 dunt. Sic et vasa *futilia* a *fundendo* vocata.

Flagratores dicebantur genus hominum, quod mercede flagris cædebantur.

Flustra dicuntur, cum in mari fluctus non moventur, quam Græci *μλκκία* vocant. 25

Flator tibicen.

Flemina dicuntur, cum ex labore viæ sanguis defluit circa talos.

Flaminius circus et via *Flaminia* a *Flaminio* consule dicta sunt, qui ab *Hannibale* interfectus est ad lacum *Thrasi-* 30 *mennum*.

Flaminia ædes domus *flaminis* *Dialis*.

Flammeari, infectores *flammei* coloris, *Violari* *violacii* dicuntur.

Flumentana porta *Romæ* appellata, quod *Tiberis* partem 35 ea fluxisse adfirmant.

Flammeo amicitur nubens ominus boni causa, quod eo

assidue utebatur flaminica, id est flaminis uxor, cui non licebat facere divortium.

Fidusta a fide denominata, ea quæ maximæ fidei erant.

- Fides** genus citharæ dicta, quod tantum inter se cordæ
 5 eius, quantum inter homines fides concordet; cuius deminutivum *fidicula* est.

Fixulas fibulas.

Fiscellus casei mollis appetitor, ut catillones* catillorum
 ligurritores. 90

- 10 **Fiber** genus bestię* quadrupes. Plautus: «Sic me subes cottidie, quasi fiber salicem»; quo nomine extremæ oræ fluminis appellantur. Unde et *fibras* iocinerum et *fimbrias* vestimentorum dicimus.

Fratratria, uxor fratris.

- 15 **Frivola** sunt proprie vasa fictilia quassa. Unde dicta verba frivola, quæ minus sunt fide subnixa.

Frater a Græco dictus est *φράτερ*, vel quod sit fere alter.

Frontem antiqui masculino genere dixere.

Fremitum dictum velut ferimentum.

- 20 **Fracilli*** villi sordidi in tapetis.

Fracebunt, displicebunt.

Forago, filum, quo textrices diurnum opus distinguunt, a forando dictum.

Frutinal templum Veneris Fruti.

- 25 **Fringilla** avis dicta, quod frigore cantet et vigeat; unde et *friguttire*.

Fratrare puerorum mammae dicuntur, cum primum tu-
 mescunt, quod velut fratres pares oriuntur, quod etiam in frumento spica facere dicitur. 91

- 30 **Frigere et frictum** a Græco venit *φρόγγω*.

Fregellæ locus in Urbe, in quo civitatis eius* hospites habitaverunt.

Festram antiqui dicebant, quam nos fenestram.

Firmum ἀπὸ τοῦ ἱρματός dictum.

- 35 **Frausus** erit, fraudem commiserit.

Faleri oppidum a fale+ dictum.

Fraxare vigiliam circuire.

Florifertum dictum, quod eo die spicæ feruntur ad sacrarium.

Frugamenta a frugibus appellata.

Frendere est frangere: unde at *fabâ fresa*; unde et dentibus dicimus frendere. 5

Formucapes * foreipes dictæ, quod forma capiant, id est ferventia.

Farrago appellatur id, quod ex pluribus satis pabuli causa datur iumentis.

Fetiales a faciendo* dicti: apud hos enim belli pacisque 10 faciendæ ius est.

92 **Feretrius** Iuppiter dictus a ferendo, quod pacem ferre putaretur; ex cuius templo sumebant sceptrum, per quod iurarent, et lapidem silicem, quo fœdus ferirent.

Femur, femoris, et *femen*, feminis. 15

Fenero et **feneror** dici potest.

Frux, frugis dixerunt antiqui. *Fructam* et *fructum*.

Ferocit apud Catonem ferociter agit.

Fivere item pro figere.

Fruniscor et **frunitum** dixit Cato; nosque cum adhuc 20 dicimus *infrunitum*, certum est antiquos dixisse *frunitum*.

Felices arbores Cato dixit, quæ fructum ferunt, *infelices*, quæ non ferunt.

Falsius et **falsior** cum rationabiliter dici possint, non tamen sunt in consuetudine. 25

Furum genetivus pluralis a fure.

Fucilis, falsa: dicta autem quasi fucata.

Feriæ statæ appellabantur, quod certo statutoque die observarentur.

Fluoniam Iunonem mulieres colebant, quod eam sanguinis fluorem in conceptu retinere putabant. 30

Flammeo vestimento flaminica utebatur, id est Dialis uxor et Iovis sacerdos, cui telum fulminis eodem erat colore.

Fulguratum, id quod est fulmine ictum, qui locus statim fieri putabatur religiosus, quod eum deus sibi dicasse 35 deretur.

Fanatica dicitur arbor fulmine icta.

Fulmen dictum a fulvore* flammæ.

Fulgere prisca pro ferire dicebant, unde *fulgus* dictum est.

5 **Funebres** tibiæ dicuntur, cum quibus in funere canitur, 93
quas flamini audire putabatur illicitum.

Flaminius camillus puer dicebatur ingenuus patrimus
et matrimus, qui flamini Diali ad sacrificia præministrabat:
antiqui enim ministros camillos dicebant. Alii dicunt
10 omnes pueros ab antiquis camillos appellatos, sicut habe-
tur in antiquo carmine, cum pater filio de agricultura
præciperet: «Hiberno pulvere, verno luto, grandia farra
Camille metes.»

Flaminia dicebatur sacerdotula, quæ Flaminicæ Diali
præministrabat, eaque patrimus et matrimus erat, id est
15 patrem matremque adhuc vivos habebat.

Ficolea palus ficulneus.

Flaminius lictor est, qui flamini Diali sacrorum causa
præsto est.

Frequentarium frequentem.

20 **Fornacalia** feriæ institutæ sunt farris torrendi gratia, quod
ad fornacem, quæ in pistrinis erat, sacrificium fieri solebat.

Furvum bovem, id est nigrum, immolabant Aterno*.

Ferentarii levis armaturæ pugnatore.

Faustulum porcillum, feturam porcorum.

25 **Familiaris Romanus**, privatus Romanus.

Fana, quod fando consecrantur.

Fastis diebus iocunda + fari licebat, *nefastis* quædam non
licebat fari.

Fenus appellatur naturalis terræ fetus; ob quam causam 94
80 et nummorum fetus *fenus* est vocatum, et de ea re leges
fenestres.

Gerræ crates viminæ. Athenienses cum Syracusas obside-
rent et crebro gerras poscerent, irridentes Siculi gerras
95 clamitabant. Unde factum est, ut gerræ pro nugis et con-
temptu dicantur.

Genas Ennius palpebras putat, cum dicit hoc versu: «Pan-
dite, sulti*, genas, et corde relinquit somnum.» Alii eas

partes putant genas dici, quæ sunt sub oculis. Pacuvius genas putat esse, qua barba primum oritur, hoc versu: «Nunc primum opacat flore lanugo genas.»

Gentilis dicitur et ex eodem genere ortus, et is, qui simili nomine appellatur, ut ait Cincius: «Gentiles mihi sunt, 5 qui meo nomine appellantur.»

Genialis lectus, qui nuptiis sternitur in honorem genii, unde et appellatus.

Gens Aelia+ appellatur, quæ ex multis familiis conficitur.

Gerusia curia ab ætatis vocabulo dicta. 10

Genuini dentes, quod a genis dependent.

Gestus, quo indicatur, quid geratur, præter participium, quod a gerendo deducitur.

Genium appellabant deum, qui vim optineret rerum omnium gerendarum. Aufustius: «Genius», inquit, «est deo- 15 rum filius, et parens hominum, ex quo homines gignuntur. Et propterea Genius meus nominatur, quia me genuit.» Alii genium esse putarunt uniuscuiusque loci deum.

Germen est, quod ex arborum surculis nascitur; unde et *germani*, quasi eadem stirpe geniti. 20

Gemursa sub minimo digito pedis tuberculum, quod gemere faciat eum, qui id gerat.

Gingrire anserum vocis proprium est. Unde genus quoddam tiliarum exiguarum *gingrina*.

Gingriator* tibicen. 25

Gizeria ex multis obsoniis decerpta.

Geniales deos dixerunt aquam, terram, ignem, aërem: ea enim sunt semina rerum, quæ Græcorum alii *στοιχεῖα*, alii *ἀστροὶ* vocant. Duodecim quoque signa, lunam et solem inter hos deos computabant. Geniales autem dicti a gerendo, 30 quia plurimum posse putabantur, quos postea *gerulos* appellarunt.

Gnarus cum significet id, quod sciens, peritus, tamen invenimus *prognare* significare aperte.

Gnephosum obscurum, videlicet ex Græco, quod ἐσι 35 *χνέφης*.

Galli, qui vocantur Matris Magnæ comites, dicti sunt a flu-

mine, cui nomen est Gallo; quia qui ex eo biberint, in hoc furere incipiant, ut se privent virilitatis parte. Ali putant, ideo eos sibi genitalia incidere, quia violaverint numen* patris matrisve, ne possint ipsi fieri parentes.

5 **Gnarigavit** apud Livium significat narravit. *Gnarivisse* narrasse.

Gaia Cæcilia appellata est, ut Romam venit, quæ antea Tanaquil vocitata erat, uxor Tarquini Prisci regis Romanorum, quæ tantæ probitatis fuit, ut id nomen omnis 96
10 boni causa frequentent nubentes, quam summam asseverant lanificam fuisse.

Gallam bibere ac rugas conducere ventri, cum ait Lucilius, præmonet, parsimonia esse utendum, neque gulæ indulgendum, ventremque coartandum.

15 **Gaulus** genus navigii pæne rotundum.

Galbeum ornamenti genus.

Gestit, qui subita felicitate exhilaratus nimio corporis motu præter consuetudinem exultat.

Gneus et corporis insigne et prænomen a generando dicta 20 esse, et ea ipsa ex Græco γίνεσθαι, apparet.

Ganeum antiqui locum abditum ac velut sub terra dixerunt. Terentius: «Ubi illum quæram? credo abductum in ganeum.»

Galearia* a galearum similitudine dicta.

25 **Gnitor*** et **gnixus** a genibus* prisci dixerunt.

Gnotu, cognitu.

Gravastellus, senior. Plautus: «Qui est gravastellus, qui advenit.» Ut puto, gravastellus a gravitate dictus.

Gramiæ oculorum sunt vitia, quas alii *glamas* vocant.

30 **Groma** appellatur genus machinulæ cuiusdam, quo regiones agri cuiusque cognosci possunt, quod genus Græci γρόμων dicunt.

Grumus terræ collectio, minor tumulo.

Gracchuris urbs Hiberæ regionis, dicta a Graccho Sempronio, quæ antea Ilurcis nominabatur. 97
35

Græca sacra festa Cereris ex Græcia translata, quæ ob inventionem Proserpinæ matronæ colebant. Quæ sacra,

dum non essent matronæ, quæ facerent propter cladem Cannensem et frequentiam lugentium, institutum est, ne amplius centum diebus lugeretur.

Gruere dicuntur grues, ut sues *grumire*. Unde tractum est *congruere*, hoc est convenire, quia id genus voluerum minime solivagum est.

Gradvivus Mars appellatus est a gradiendo in bella ultro citroque; sive a vibratione hastæ, quod Græci dicunt *κραδάβειν*; vel, ut alii dicunt, quia gramine sit ortus, quod interpretantur, quia corona graminea in re militari maxima est honorationis.

Grassari antiqui ponebant pro adulari. Grassari autem dicuntur latrones vias obsidentes; gradi siquidem ambulare est, unde tractum grassari, videlicet ab impetu gradiendi.

Grallatores appellabantur pantomimi, qui, ut in saltatione imitarentur Aegipanas, adiectis perticis furculas habentibus atque in his superstantes, ob similitudinem* crurum eius generis, gradiebantur, utique propter difficultatem consistendi. Plautus: «Vinceretis cursu cervas et grallatorem* gradu.»

Gravida est, quæ iam gravatur conceptu; *pregnans* velut occupata in generando, quod conceperit; *incipiens* propinqua partui, quod incitatus sit fetus eius.

Graculi a sono oris vocati, sive a gerendo dicti, quod iacta segetum semina plurimum gerant, vel quod ex olivetis cubitum se recipientes duas pedibus bacas, tertiam ore ferant.

Greges ex Græco dicti, quos illi *γέργερζ* solent appellare.

Grave æs dictum a pondere, quia deni asses, singuli pondo libras, efficiebant denarium, ab hoc ipso numero dictum. Sed bello Punico populus Romanus, pressus ære alieno, ex singulis assibus librariis senos fecit, qui tantundem, ut illi, valerent. Item nummi quadrigati et bigati a figura cælaturæ dicti.

Glomus in sacris crustulum, cymbi figura, ex oleo coctum appellatur.

Glos, viri soror, a Græco γαλώωζ.

Gluttire et glocidare gallinarum proprium est, cum ovis incubituræ sunt.

Glittis, subactis, levibus, teneris.

5 Gluma hordei tunicula, dictum, quod glubatur id granum.

Unde et pecus *glubi* dicitur, cuius pellis detrahitur.

Gliscere crescere est. *Gliscera*, mensæ gliscentes, id est crescentes, per instructionem epularum scilicet.

Glucidatum, suave et iucundum. Græci etenim γλυκύν
10 dulcem dicunt.

Gloria a Græca voce dicta: hanc enim illi γλῆρις vocant.

Gullocæ nucum iuglandium summa et viridia putamina.

Gutturnium vas, ex quo aqua in manus datur, ab eo, quod propter oris angustias guttatim fluat.

15 Gaudium ἀπὸ τοῦ χαρῆς dictum.

Genus dictum putatur a terræ Græco vocabulo, quam γῆν* dicunt.

Gannitio canum querula murmuratio.

Gesum grave iaculum*.

20 Gurgustium genus habitationis angustum, a gurgulione dictum.

Gricenea funis crassus.

Grando guttæ aquæ concretæ solito grandiores.

25

Herbam do cum ait Plautus, significat, victum me fateor; quod est antiquæ et pastoralis vitæ indicium. Nam qui in prato cursu, aut viribus contendebant, cum superati erant,
30 ex eo solo, in quo certamen erat, decerptam herbam adversario tradebant.

Heluo dictus est immoderate bona sua consumens, ab eluendo; cui aspiratur, ut aviditas magis exprobretur; fit enim vox incitator.

35 Helvacea genus ornamenti Lydii, dictum a colore boum, qui est inter rufum et album, appellaturque helvus.

Herma a Græcis ponitur pro firmamento. Unde etiam

Mercurii nomen inventoris, ut putabant, firmæ orationis dictum. Interdum etiam saburræ significat.

Here, id est adverbium temporis heri, dictum a Græco ἐχθές.

Hetta res minimi pretii, quasi hieta, id est hiatus hominis atque oscitatio. Alii pusulam dixerunt esse, quæ in coquendo pane solet adsurgere, a qua accipi rem nullius pretii, cum dicimus: *non hetta te facio*.

Heres apud antiquos pro domino ponebatur.

Heredium prædium parvulum. 10

Hecate Diana ædem putabatur et Luna et Proserpina.

100 Helus et helusa antiqui dicebant, quod nunc holus et holera.

Herem Marteam antiqui accepta hereditate colebant, quæ a nomine appellabatur heredum, et esse una ex 15 Martis comitibus putabatur.

Heus adverbium vocandi a Græco ὄς venit.

Hemona humana, et *hemonem* hominem dicebant.

Hariuga dicebatur hostia, cuius adhærentia inspiciebantur exta. 20

Hebes retunsi acuminis.

Helucus ab hiatu et oscitatione dictus.

Hemina ex Græco ἡμισίου ἡμίσηρα*; quod est dimidia pars sextarii.

Heliconides Musæ a monte Helicone vocatæ. 25

Hedera dicta, quod hæreat, sive quod edita petat, vel quia id, cui adhæserit, edat. Quæ in tutela Liberi putabatur esse, quia, ut ille iuvenis semper, ita hæc viret; vel quia ita omnia, sicut ille mentes hominum, inligat.

Herbilis anser herba pastus, qui gracilior est, quam frumento altus. 30

Hercules astrologus dictus, quod eo die se flammis iniecit, quo futura erat obscuratio solis.

Hernici dicti a saxis, quæ Marsi *herna* dicunt.

104 Histriones dicti, quod primum ex Histria venerint. 35

Hercius Iuppiter intra conseptum domus cuiusque colebatur, quem etiam deum penetralem appellabant.

- Hippagines** naves, quibus equi vehuntur, quas Græci ἵππαγωγούς dicunt.
- Hirtipili** durorum pilorum homines.
- Hirquitalli** pueri primum ad virilitatem accedentes, a libidine scilicet hircorum dicti.
- 5 **Hira**, quæ deminutive dicitur *hilla*, quam Græci dicunt ἡρίων, intestinum est, quod ieiunum vocant.
- Hippacare** est celeriter animam ducere, ab equi halitu, qui est supra modum acutus.
- 10 **Hilum** putant esse, quod grano fabæ adheret, ex quo *nihil* et *nihilum*.
- Hirrire** garrire, quod genus vocis est canis rabiosæ.
- Hilarodos** lascivi et delicati carminis cantator.
- Hippius**, id est equester, Neptunus dictus est; vel quod
- 15 **Pegasus** ex eo et Pegaside natus sit; vel quod equuleus, ut putant, loco eius suppositus Saturno fuerit, quem pro Neptuno devoraret; vel quod tridentis ictu terra equum excierit, cui ob hoc in Illyrico quaternos equos iaciebant nono quoque anno in mare.
- 20 **Hippocoum** vinum ex insula Coo dictum ab agro generoso, cui nomen est Hippo.
- Hastæ** subiciebant ea, quæ publice venundabant, quia signum præcipuum⁺ est hasta. Nam et Carthaginenses cum bellum vellent, Romam hastam miserunt, et Romani for-
- 25 **tes viros sæpe hasta donarunt.**
- Habitudo** habitus corporum.
- Halapanta** significat omnia mentientem, ab eo, quod halet omnia. Ἄλγν enim Græci τὴν πλάνγν, id est fallentem, appellant.
- 30 **Habitior** pinguior.
- Hostilis Laribus** immolabant, quod ab his hostes arceri putabant.
- Hallus** pollex pedis scandens super proximum, dictus a saliendo.
- 35 **Hammo** cognominatus, quia in harena putatur inventus, quæ Græce hoc nomine appellatur; cui cornua adfunguntur arietis a genere pecoris, inter quod inventus est.

Horreum antiqui *farreum* dicebant a farre.

Hostis apud antiquos peregrinus dicebatur, et qui nunc hostis, *perduellio*.

Hostia dicta est ab eo, quod est *hostire* ferire.

Hordiarium æs, quod pro hordeo equiti Romano dabatur. 5

Hostimentum beneficii pensatio.

Hortus* apud antiquos omnis villa dicebatur, quod ibi, qui arma capere possint, orientur.

Horctum et **forctum** pro bono dicebant.

Hosticapas hostium captor. 10

Hamotrahones alii piscatores, alii, qui unco cadavera trahunt.

Horda pregnans, unde dies, quo gravidæ hostiæ immolabantur, *Hordicidia*.

Honorarios ludos, quos et **Liberalia** dicebant. 15

103 **Hodædocos*** latro atque obsessor viarum.

Homeltium pillei genus.

Hyperionem alii patrem solis, alii ipsum, quod eat super terras, ita appellatum putabant.

Humanum sacrificium dicebant, quod mortui causa fiebat. 20

Hyperborei supra aquilonis flatum habitantes dicti, quod humanæ vitæ modum excedant vivendo ultra centesimum annum, id est ὑπερβαριοντες ἔρον sæculi humani.

Helvella holera minuta.

Hanula parva delubra, quasi fanula. 25

Im ponebant pro eum, a nominativo is.

Ianeus, ianitor. 30

Iusa* iura.

Iubere ponebatur pro dicere, quod valet interdum pro decernere, ut: *populus iussit*.

Iunium mensem dictum putant a Iunone. Idem ipsum dicebant Iunonium et Iunonalem. 35

Iulium, quod eo mense dicitur Iulius natus.

Iurgatio, iuris actio.

Iusti dies dicebantur triginta, cum exercitus esset imperatus
et vexillum in arce positum.

Iuges auspicium est, cum iunctum iumentum stercus fecit. 104

Iubar stella, quam Græci *φωσφόρον* appellant vel *ἔσπερον*,
5 hoc est lucifer, quod splendor eius diffunditur in modum
iubaræ leonis.

Iugula stella Orion, quod amplior sit ceteris, quasi nux
iuglandis.

Iugum sub quo victi transiebant, hoc modo fiebat. Fixis
10 duabus hastis super eas ligabatur tertia; sub his victos dis-
cinctos transire cogebant.

Iugere milvi dicuntur, cum vocem emittunt.

Iuges eiusdem iugi pares. Unde et *coniuges* et *seïuges*.

Tubilare est rustica voce inclamare.

15 Iuventutis sacra pro iuvenibus sunt instituta.

Iurare flamini Diali fas non erat.

Iuvenalia fingebantur Dianæ simulacra, quia ea ætas fortis
est ad tolerandam viam. Diana enim viarum putabatur dea.

Iugarius vicus dictus Romæ, quia ibi fuerat ara *Iunonis*
20 *Iuga*, quam putabant matrimonia iungere.

Ilia dieta ab ina, quæ pars chartæ est tenuissima.

Ilicet, sine dubio.

Ianiculum dictum, quod per eum Romanus populus pri-
mitus transierit in agrum Etruseum.

25 Idulis ovis dicebatur, quæ omnibus idibus Iovi mactabatur.

Iannual libi genus, quod Iano tantummodo delibatur.

Iambi vocabantur, qui singuli ex proscenio loquebantur, 105
triambi*, qui terni.

Igitur nunc quidem pro completionis significatione valet,
30 quæ est ergo. Sed apud antiquos ponebatur pro inde et
postea et tum.

Irceus* genus farciminis.

Irquitallus puer, qui primo virilitatem suam experitur.

Iovistæ compositum a Iove et iustæ.

35 Ignitabulum ignis receptaculum.

Ignia vitia vasorum fictilium.

Ipsippe ipsi. neque alii.

Icit percussit.

Insipere far in olam*, iacere pultis. Unde dissipare, obsipare, ut cum rustici dicunt: obsipa pullis escam.

Irnela vasis genus in sacris.

Ibi dicitur, cum locus semel demonstratur, *ibidem*, cum sæpius.

Ipsilles* bratteæ in virilem muliebremque speciem expressæ.

Itonida Minerva a loco sic appellata.

Irpices genus rastrorum ferreorum, quod plures habet dentes ad extirpandas herbas in agris.

106 Irpini appellati nomine lupi, quem *irpum* dicunt Samnites; eum enim ducem secuti agros occupavere.

Ignis Vestæ si quando interstinctus esset, virgines verberibus afficiebantur a pontifice, quibus mos erat tabulam felicis materiæ tamdiu terebrare, quousque exceptum ignem cribro aeneo virgo in ædem ferret.

Ignem ex domo flaminia efferri non licebat, nisi divinæ rei gratia.

Icadion nomen sævissimi pirate. 20

Iracundia dicta, quod iram incendat.

Italia dicta, quod magnos italos, hoc est boves, habeat. Vituli etenim ab Italis sunt dicti. Italia ab Italo rege.

Eadem ab Atte Lydo* Atya appellata.

Indoles, incrementum, industria. 25

Indigetes dii, quorum nomina vulgari non licet.

Indeptare, consequi.

Industrium antiqui dicebant *indostruum*, quasi qui, quicquid ageret, intro strueret et studeret domi.

Indictivum funus, ad quod per præconem evocabantur. 30

Indepisci, adsequi, adipisci.

Indiges indigetis facit. Hoc nomine Aeneas ab Ascenio appellatus est, cum pugnans cum Mezentio nusquam apparuisset; in cuius nomine etiam templum construxit.

107 Inquilinus, qui eundem colit focum, vel eiusdem loci cultor. 35

Incilia* fossæ, quæ in viis fiunt ad deducendam aquam, sive derivationes de rivo communi factæ.

Incitega machinula, in qua constituebatur in convivio vini amphora, de qua subinde deferrentur vina.

- 5 **Incomitiare** significat tale convicium facere, pro quo necesse sit in comitium, hoc est in conventum, venire.
Plautus: «Quæso ne me incomities.»

Incita, incitata.

- Inchoare** videtur ex Græco originem trahere, quod Hesiodus omnium rerum initium esse dixerit chaos.

Increpitare, arguere, conviciari.

Inconciliasti, comparasti, commendasti. vel, ut antiqui, per dolum decepisti.

Inclutus, nobilis, clarus.

- 15 **Inceps**, deinceps.

Incestus a Græco trahitur. Nam illi facinus dicunt ἀνίκεστον.

Inconspretum, non improbatum.

Incoctæ dicebantur mulieres plus æquo calamistris usæ.

Incavillatio per despectum inrisio.

- 20 **Incalationes** invocationes.

Inconditum non ordinate compositum.

Incuria negligentia.

Incensit, incenderit, sicut *incepsit*, inceperit.

Incomitem sine comite.

- 25 **Incessere** immittere ac iactu vel verbis petere.

Inclamare conviciis et maledictis insectari.

108

Incicorem, inmansuetum et ferum. Pacuvius: «Reprime incicorem iracundiam.» Interdum *cicur* pro sapiente ponitur, ut idem Pacuvius: «Consilium cicur.»

- 30 **Inpolitias** censores facere dicebantur, cum equiti æs abnegabant ob equum male curatum.

Inpages dicuntur, quæ a fabris in tabulis figuntur, quo firmius cohæreant, a pangendo, id est figere. Unde et poëtæ *pangere versus* dicuntur et agricolæ *pangere plantas*.

- 35 **In** non semper abnuitionem significat, sed interdum etiam pro adnuendo ponitur. ut *involando*, *inclamando*, *invo-cando*.

- Inporcitor**, qui porcas in agro facit arando. *Porca* autem est inter duos sulcos terra eminens.
- Inpetritum**, inpetratum.
- Inpercito**, percito, futurum ab imperativo.
- Inprolus** vel **inprolis**, qui nondum esset adscriptus in civitate.
- Inpelimenta** impedimenta dicebant.
- Inpluvium**, quo aqua inpluit collecta de tecto. *Compluvium*, quod de diversis tectis aqua pluvialis confluit in eundem locum. 10
- Inpensam stipem**, res sacrum, quod nondum erat pensum.
- Inpescere** in lætam segetem pascendi gratia inmittere.
- Inpomenta**, quasi inponimenta, quæ post cenam mensis inponebant.
- Inportunum**, in quo nullum est auxilium, velut solet portus esse navigantibus. 15
- Inputatum** nondum purgatum. *Putum* enim est purum. Unde *putare vites* dicimus, hoc est detrahere, quæ impedimento sunt ad fructum.
- 409 **Inbrica tempestate** pluviam videtur significare. 20
- Inparentem**, non parentem, hoc est obœdientem.
- Inplorare** inclamare, ad auxilium invocare.
- Inpudicatus** stupratus, impudicus factus.
- Inpos** est, qui animi sui potens non est, qui animum suum in potestate non habet. 25
- Inbarbescere** barbatum fieri.
- In procinctu** factum testamentum dicitur, quod miles pugnaturus nuncupat præsentibus commilitonibus.
- Inbutum** est, quod cuiuspiam rei sucum perbibit. Unde infantibus an velint bibere dicentes, *bu* syllaba contenti sumus. 30
- Inpenetrabile**, cuius ultimum penetrabile intrare non licet.
- Inplexum**, implicatum, quod Græci ἐμπλεκόμενον dicunt.
- In mundo** dicebant antiqui, cum aliquid in promptu esse volebant intellegi. 35
- Imbrex** nomen cuiusdam comici.
- Inpares tibiæ** numero foraminum discretæ.

Inparem numerum antiqui prosperiorem hominibus esse crediderunt.

Inpetix, inpetigo.

Inpiatus, sceleratus.

5 Inipite, inpetum facite.

Inhibere iniungere, sed melius cōhibere.

Inebræ aves, quæ in auguriis aliquid fieri prohibent; et prorsus omnia *inebra* appellantur, quæ tardant vel morantur agentem.

10 In præpositio modo significat, quod non, ut inimicus; modo auctionem, ut inelamavit; modo ubi, quo tendatur, ut incurrit; modo ubi qui sit, ut inambulatur.

Immunis vacans munere, aliquotiens pro improbo ponitur, ut apud Plautum: «Immune est facinus.»

15 Iniurum periurum.

110

In eopte eo ipso.

Inmolare est mola, id est farre molito et sale, hostiam perspersam sacrare.

Initium est principium, sed alias, quo quid incipiat, ut via

20 Appiæ porta Capena: alias, ex quo quid constet, ut aqua, terra, aer.

Inercta indivisa.

Iners ignavus, vel sine arte.

Inigere pecus agere, id est minare.

25 Init ponitur interdum pro concubitu; interdum pro invenit, ut init rationem; interdum pro introit, ut Plautus: «Init te umquam febris.»

Inermat armis spoliatur.

In insula Aesculapio facta ædes fuit, quod ægroti a medicis

30 aqua maxime sustententur. Eiusdem esse tutelæ draconem, quod vigilantissimum sit animal; quæ res ad tuendam validitudinem ægroti maxime apta est. Canes adhibentur eius templo, quod is uberibus canis sit nutritus. Bacillum habet nodosum, quod difficultatem significat artis. Laurea coronatur, quod ea arbor plurimorum sit remediorum. Huic
35 gallinæ immolabantur.

Interregnum appellatur spatium temporis, quousque in loco regis mortui alius ordinetur.

Intempestam noctem dicimus pro incertiore tempore, quia non tam facile noctis horæ, quam diei possint intellegi. *Tempestatem* enim antiqui pro tempore posuere. 5

Intergerivi parietes dicuntur, qui inter confines struuntur et quasi intergeruntur.

Internecio vitæ privatio, interfectio, a nece denominato vocabulo.

Inter cutem flagitatos dicebant antiqui mares, qui stuprum passi essent. 10

111 **Interduatim** et **interatim** dicebant antiqui, quod nunc interdum et interim.

Intrahere est contumeliam intorquere.

Intercapedo tempus interceptum, cum scilicet mora est ad capiendum. 15

Instaurari ab instar dictum, cum aliquid ad pristinam similitudinem reficitur.

Insulæ dictæ proprie, quæ non iunguntur communibus parietibus cum vicinis, circumituque* publico aut privato cinguntur; a similitudine videlicet earum terrarum, quæ in fluminibus ac mari eminent, suntque in salo. 20

Instigare incitare.

Insimulare crimen in aliquem confingere.

Insuasum* appellabant colorem similem luteo, qui fiebat ex fumoso stillicidio. 25

Insitum ab inserendo tractum, sed aliquotiens significat impositum.

Inseque apud Ennium dic. *Insexit* dixerit.

Insignis tam ad laudem, quam ad vituperationem inflecti potest. 30

Inseptum non septum, ponitur tamen et pro non ædificatum.

Insecta non secta, sed et aliquotiens significant secta.

Insupare inicere, unde fit dissipare. 35

Insons extra culpam, a quo dici morbus quoque existimatur *sonticus*, quia perpetuo noceat.

- Inscitia stultitia.
- Insessores latrones, quod circa vias insidientur sedentes.
- Inmanis ferus, sive magnus.
- Imago ab imitatione dicta. 112
- 5 Ingluvies a gula dicta. Hinc et ingluviosus et gluto, gulo, gumia, guttur, gutta * gutturosus et gurgulio.
- Inmusulus avis genus, cum alii regulum, alii ossifragam dicunt.
- Infindere intercipere, interponere.
- 10 Inferiæ sacrificia, quæ dis manibus inferebant.
- Infectores, qui alienum colorem in lanam coiciunt. *Offectores*, qui proprio colori novum officiant*.
- Infrequens appellatur miles, qui abest a fuitve a signis.
- Involvus vermiculi genus, qui se involvit pampino.
- 15 Infit incipit. Sed diversæ significationis est ab eo, quod est fit. Nam *infit* agentis est, fit patientis.
- Infiteri non fateri.
- Infitiari creditum fraudare.
- Infulæ sunt filamenta lanæ, quibus sacerdotes et hostiæ 113
- 20 templaque velantur.
- Inferium vinum id, quod in sacrificando infra labrum patere ponebatur.
- Inlicium vocare antiqui dicebant ad contionem vocare.
- Inlices canales, in quos aqua confluit in viis lapide stratis,
- 25 ab inliciendo* dicti.
- Inlecebræ item ab inliciendo dictæ.
- Inlex producta sequenti syllaba significat*, qui legi non paret. *Inlex* correpta sequenti syllaba significat inductor, ab inliciendo. Plautus: «Esea est meretrix, pectus inlex.»
- 30 Inlitterata pax est, quæ litteris comprehensa non est.
- Inlaqueatum alii pro vincto utuntur, alii pro soluto.
- In conventionem in contione.
- Iustum vadem idoneum sponsorem.
- Infra classem significantur, qui minore summa, quam
- 35 centum et viginti milium* aris, censi sunt.
- Intercutitus vehementer cutitus, hoc est valde stupratus.
- Inlicitator emptor.

Infibulati sacrificabant flamines propter usum æris antiquissimum æreis fibulis.

Inmusulus ales ex genere aquilarum est, sed minor virium, quam aquilæ; quæ volucris raro et non fere præterquam vere apparet, quia æstum algoremque metuit. Appellatur 5 autem ita, quod subito et inexpectata se inmittat.

Inarculum virgula erat ex malo Punico incurvata, quam regina sacrificans in capite gestabat.

Iniuges boves, qui sub iugo non fuerint.

Insanum pro valde magnum usus est Plautus. 10

114 **Ircei** genus farciminis in sacrificiis.

Incalative vocative.

Indigitanto inprecanto.

Inlicium* dicitur, cum populus ad contionem elicitur, id est evocatur. Unde et *colliciae*, tegulae, per quas aqua in vas 15 defluere potest.

Indigitamenta incantamenta, vel indicia.

Insignes appellantur boves, qui in femine et in pede album habent, quasi insigniti.

Internecevum* testamentum est. propter quod dominus eius necatus est. 20

Increpitato* ferito.

Increpitare clamare, maledicere.

Inbelliam belli inscientiam.

Iecunanum victimarium. 25

Inori inores*.

Incalanto invocanto*.

Ingens dicitur augendi consuetudine, ut inclamare, invocare. Quia enim gens populi est magnitudo, ingentem per compositionem dicimus, quod significat valde magnum. 20

In pelle lanata nova nupta considerare* solet, vel propterea morem vetustum, quia antiquitus pellibus homines erant induti, vel quod testetur lanificii officium se præstaturam viro.

Lucetium Iovem appellabant, quod eum lucis esse causam credebant.

Lemnisci, id est fasciolæ coloriae, dependentes ex coronis, 115
propterea dicuntur, quod antiquissimum fuit genus coronarum lanearum.

5 **Lectus** dictus vel a collectis foliis ad cubitandum, vel quod fatigatos ad se alliciat, vel a Græco λέκτρον.

Lapidem silicem tenebant iuraturi per Iovem, hæc verba dicentes: «Si sciens fallo, tum me Dispiter salva urbe
10 arceque bonis eiciat, ut ego hunc lapidem.»

Lepista genus vasis aquarii.

Legio Samnitum linteata appellata est, quod Samnites intrantes singuli ad aram velis linteis circumdatam non cessuros se Romano militi iuraverant.

15 **Lenones** ab alliciendo adulescentulos appellati.

Letum ab oblivione, quam Græci λήθην vocant, dictum.

Lemonia tribus a pago Lemonio appellata, qui est a porta Capena via Latina.

Levir est uxori meæ frater meus.

20 **Leria*** ornamenta tunicarum aurea.

Lesbium genus vasis cælati a Lesbis inventum.

Legimus aut scriptum, aut oleam glandemve et alia quædam; et addita præpositione dicimus *colligimus*, *deligimus*.

Lectosia insula dicta a consobrina Aeneæ ibidem sepulta.

25 **Lictores** dicuntur, quod fascies virgarum ligatos ferunt. Hi parentes magistratibus delinquentibus plagas ingerunt.

Liber repertor vini ideo sic appellatur, quod vino nimio usu omnia libere loquantur.

Limis obliquus, id est transversus; unde et *limina*.

116

30 **Limites** in agris nunc termini, nunc viæ transversæ.

Limitatus ager est in centurias dimensus.

Librile scapus libræ.

Librilia* appellabantur instrumenta bellica, saxa scilicet ad brachii crassitudinem in modum flagellorum loris re-
35 vineta.

Liberalia Liberi festa, quæ apud Græcos dicuntur *Διονύσια*.

Nævius: «Libera lingua loquemur* ludis Liberalibus.»

Limaces coeleæ a limo appellatæ.

Litatum alii solutum, deditum deo, quasi luitatum. Alii ex Græco a precibus, quas illi *λατᾶς* dicunt. 5

Lixæ, qui exercitum secuntur quæstus gratia, dicti, quod extra ordinem sint militiæ, eisque liceat, quod libuerit. Alii eos a *Licha* appellatos dicunt, quod et ille *Herculem* sit secutus; quidam a *liguriendo* quæstum.

Lingula per deminutionem linguæ dicta; alias a similitudine exertæ, ut in calceis; alias insertæ, id est intra dentes coercitæ, ut in tibiis. 10

Libella deminutivum est a libra.

Lacit decipiendo inducit. *Lax* etenim fraus est.

Lituus appellatus, quod litis sit testis. Est enim genus bucinæ incurvæ, quo qui cecinerit, dicitur *liticen*. *Ennius*: «Inde loci lituus sonitus effudit acutos.» 15

Litis cecidisse dicitur, qui eius rei, de qua agebat, causam amisit.

Lixabundus iter libere ac prolixè faciens. 20

Licitati in mercando sive pugnando contendentes.

Liquitur labitur, fluit.

117 **Lingulaca** genus piscis, vel mulier argutatrix*.

Lance et **licio** dicebatur apud antiquos, quia qui furtum ibat querere in domo aliena *licio* cinctus intrabat, lance- que ante oculos tenebat propter matrum familiæ aut virginum præsentiam. 25

Lautitia epularum magnificentia. Alii a lavatione dictam putant, quia apud antiquos hæe elegantiæ, quæ nunc sunt, non erant, et raro aliquis lavabat. 30

Læva sinistra, quam Græci *σκαλὴν*. Unde tractum cognomen *Scævola*. A *leva* *laetrum* sinistrum et *lactrosum* sinistrosium.

Lacuna, id est aquæ collectio, a lacu derivatur, quam alii *lamam*, alii *lustram** dicunt. 35

Lacit inducit in fraudem. Inde est *allicere* et *laccessere*; inde *lactat*, *illectat*, *oblectat*, *delectat*.

- Læna vestimenti genus habitu duplicis. Quidam appellatam existimant Tusce, quidam Græce, quam *χλωιδα* dicunt.
- Lautumias ex Græco et maxime a Syracusanis, qui *λατομιάς* et appellant et habent ad instar carceris: ex quibus locis
5 excisi sunt lapides ad extruendam urbem.
- Laureati milites sequebantur currum triumphantis, ut quasi purgati a cæde humana intrarent Urbem. Itaque eandem laurum omnibus suffitionibus adhiberi solitum erat, vel quod medicamento siccissima sit, vel quod omni tempore
10 viret, ut similiter respublica floreat.
- Laverniones fures antiqui dicebant, quod sub tutela deæ Lavernæ essent, in cuius luco obscuro abditoque solitos furta prædamque inter se luere. Hinc et *Lavernalis porta* vocata est.
- 15 Lacerare dividere, comminere est: ex quo dictus est *lanius*, qui discidendo lacerat pecora: *lacinia*, quod pars vesti- 118 menti est: *lacerua*, quod minus capitis est: *lacr.* quod auribus curtatis est, et *lacerum*, quodcumque est in corpore inminutum.
- 20 Laudare apud antiquos ponebatur pro nominare.
Lautitia farina appellabatur ex tritico aqua consperso.
Lautulæ locus extra Urbem, quo loco, quia aqua fluebat, lavandi usum exercebant.
- Lactaria columna in foro olitorio dicta, quod ibi infantes
25 lacte alendos deferebant.
- Lacobrigæ* nomen compositum a lacu et Arcobriga Hispaniæ oppido.
- Lancea a Græco dicta, quam illi *λσγγον* vocant.
- Lanoculus, qui lana tegit oculi vitium.
- 30 Lamberat scindit ac laniat.
- Lanerum* vestimenti genus ex lana sucida confectum.
- Lapit dolore afficit.
- Lapidicinæ, ubi exciduntur lapides.
- Latex a lapsu, profluens aqua dicitur. Utimur tamen hoc vo-
35 cabulo et in vine.
- Latine loqui a Latio dictum est: quæ loentio adeo est versa, ut vix ulla eius pars maneat in notitia

Latrones antiqui eos dicebant, qui conducti militabant, ἀπὸ τῆς λατρείας. At nunc viarum obsessores dicuntur, quod a latere adoriuntur, vel quod latenter insidiantur.

119 **Larentalia** coniugis Faustuli, nutricis Remi et Romuli, Larentiæ festa. 5

Locupletes locorum multorum domini.

Locatum positum.

Larvati furiosi et mente moti, quasi larvis exterriti.

Lotos arboris genus, ex cuius materia frequenter tibiæ fiebant, cuius bacis quondam pasti Lotophagi sunt dicti. 10

Lucaris pecunia, quæ in luco erat data.

Lucaria festa in luco colebant Romani, qui permagnus inter viam Salariam et Tiberim fuit. pro eo, quod victi a Gallis fugientes e prælio ibi se occultaverint.

Lucar appellatur æs. quod ex lucis captatur. 15

Lucereses et Luceres, quæ pars tertia populi Romani est distributa a Tatius et Romulo, appellati sunt a Lucero, Ardeæ rege. qui auxilio fuit Romulo adversus Tatium bellanti.

Lucani appellati dicuntur, quod eorum regio sita est ad partem stellæ luciferæ, vel quod loca cretosa sint, id est multæ lucis, vel a Lucilio duce, vel quod primitus in luco conserderint.

Lucem facere dicuntur Saturno sacrificantes, id est capita detegere. 25

Lucius prænomen est eius, qui primum fuit, quia oriente luce natus est.

Lycii Apollinis oraculum in Lycia maximæ claritatis fuit, ob luporum interfectionem. Λύκος enim lupus est.

Luxa membra e suis locis mota et soluta, a quo luxuriosus in re familiari solutus. 30

Lucuntem genus operis pistorii.

Lucretilis mons in Sabinis.

120 **Lucomones** quidam homines ob insaniam dicti quod loca, ad quæ venissent, infesta facerent. 35

Lucomedi a duce suo Lucomo dicti, qui postea Lucereses sunt appellati.

Luculentus a luce appellatus.

Lues est diluens usque ad nihil, tractum a Græco λύειν.

Hinc dictum *lutum* terra humore soluta, et *lustratio*, qua quid solvitur ac liberatur. Hinc et λύτρα ἀπὸ τῆς λύσεως, id est solutione auri. Λίτρα enim libra est.

Luctus et **lugere** a Græco trahuntur λυπεῖν vel ἀλύπετον*.

Longitrosus sic dicitur, sicut dextrosus, sinistrosus.

Lustra significant* lacunas lutosas, quæ sunt in silvis aprorum cubilia. A* qua similitudine hi, qui in locis abditis et sordidis ventri et desidiæ operam dant, dicuntur in lustris, vitam agere. Et cum eiusdem vocabuli prima syllaba producitur, significat nunc tempus quinquennale, nunc populi lustrationem.

Lymphæ dictæ sunt a nymphis. Vulgo autem memorie proditum est, quicumque speciem quandam e fonte, id est effigiem nymphæ, viderint, furendi non fecisse finem; quos Græci γυμφολόγιστος vocant, Latini *lymphaticos* appellant.

Luxantur a luxu dictum, id est luxuriantur.

Luma genus herbæ vel potius spinæ.

Lumbago vitium et debilitas lumborum.

Luscitio vitium oculorum, quod clarius vesperi, quam meridie cernit.

Lura, os cullei, vel etiam utris; unde *lurcones* capæis gula homines et bonorum suorum consumptores.

Lustrici dies infantium appellantur, puellarum octavus, puerorum nonus, quia his lustrantur atque eis nomina imponuntur.

Luridi supra modum pallidi.

Lyrnesiades ab oppido Phrygiæ Lyrneso dicti †.

Lœbesum et **lœbertatem** antiqui dicebant liberum et libertatem. Ita Græci λοιβήν et λαιβειν.

Lycophos* Græci dicunt, quod nos primum tempus lucis. Dictum autem lycophos*, quasi λευκόν φῶς, id est lumen candidum.

Libertatis templum in Aventino fuerat constructum.

Lingua non solum pars corporis dicitur, sed etiam differen-

tia sermonum. Promuntorii quoque genus non excellentis, sed molliter in planum devexi.

Libycus campus in agro Argeo appellatus, quod in eo primum fruges ex Libya allatae sunt. Quam ob causam etiam Ceres ab Argeis *Libyssa* vocata est. 5

Lepareses Liparitani cives, id est Liparesenses.

Labes macula in vestimento dicitur, et deinde μεταφορικῶς transfertur in homines vituperatione dignos.

Latrare Ennius pro poscere posuit.

Latitaverunt Cato posuit pro saepe tulerunt. 10

Liberales dicuntur non solum benigni, sed etiam ingenuae formae homines.

Liberata ponebant pro effata, hoc est locuta.

Lacus Lucrinus in vectigalibus publicis primus locatur eruendus + omnis boni gratia, ut in dilectu censuve primi 15 nominantur Valerius, Salvius, Statorius.

Lanae effigies Conpitalibus noctu dabantur in conpita, quod lares. quorum is erat dies festus, animae putabantur esse hominum redactae in numerum deorum. 20

122 **Magnos ludos** Romanos ludos appellabant, quos in honorem Iovis, quem principem deorum putabant, faciebant.

Meliosum * meliorem dicebant. 25

Matrem Matutam antiqui ob bonitatem appellabant, et *maturum* idoneum usui, et *mane* principium diei, et inferi di *manes*, ut subpliciter appellati bono essent, et in carmine Saliari *Cerus manus* intellegitur creator bonus.

Minutum et **minuere** ex Graeco μινύω dictum videri potest. 30

Minores et **maiores** inter cognomina feminarum poni solebant.

Minam Aelius vocitatum ait mammam alteram lacte deficientem, quasi minorem factam.

Minurritiones appellantur avium minorum cantus. 35

Minyae dicti Argonautae, quod plerique eorum ex filiis Minyae * fuerant orti.

Minutia porta Romæ est dicta ab ara Minuti, quem deum putabant.

Minorem Delum Puteolos esse dixerunt, quod Delos aliquando maximum emporium fuerit totius orbis terrarum; cui successit postea Puteolanum, quod municipium Græcum antea *Δελωπόλις* vocitatum est. Unde Lucilius: «Inde Dicarchitum* populos, Delumque minorem».

Militem Aelius a mollitia *κατὰ ἰσχυροτάτην* dictum putat, eo, quod nihil molle, sed potius asperum quid gerat; sic *ludum* dicimus, in quo minime luditur.

Minerrimus pro minimo dixerunt.

Miniscitur pro reminiscitur antiquitus dicebatur.

Minerva dicta, quod bene moneat. Hanc enim pagani pro¹²³ sapientia ponebant: Cornificius vero, quod fingatur pingaturque minitans armis, eandem dictam putat.

Minime gentium dicebant pro eo, quod est omnium gentium iudicio minime esse faciendum.

Milvina genus tibiæ acutissimi soni.

Miracula, quæ nunc digna admiratione dicimus, antiqui in rebus turpibus utebantur.

Mirior dicebant comparativum a miro. Titinnius: «Mirior», inquit, «tibi videor».

Miscelliones appellantur, qui non certæ sunt sententiæ, sed variorum mixtorumque iudiciorum sunt.

Misenum promuntorium a Miseno tubicine Aenæe ibi sepulto est appellatum.

Miseratur is, qui conqueritur aliena incommoda: *miseretur* is, qui miserum sublevat. *Miseret* me eadem forma dicitur, qua piget, panitet, tædet.

Miracidion* primæ adulescentiæ.

Metus feminine dicebant. Ennius: «Vivam an moriar, nulla in me est metus».

Metari castra dicuntur, quod metis deriguntur.

Meddix apud Oscos nomen magistratus est. Ennius: Summus ibi capitur meddix, occiditur alter.

Meditrinalia dicta hac de causa. Mos erat Latinis populis, quo die quis primum gustaret mustum, dicere ominis gra-

tia: «Vetus novum vinum bibo, veteri novo morbo medeor». A quibus verbis etiam *Meditrinæ* deæ nomen conceptum eiusque sacra Meditrinalia dicta sunt.

Medioximum mediocre.

Medullitus, ex intimis medullis.

Meditullium dicitur non medium terræ, sed procul a mari, quasi meditellium, ab eo, quod est tellus.

Medibile medicabile.

Mediterream melius, quam mediterraneam Sisianna dici putat.

Merendam antiqui dicebant pro prandio, quod scilicet medio die caperetur.

124 **Mergæ** furculæ quibus acervi frugum fiunt, dictæ a volucribus mergis, quia, ut illi se in aquam mergunt, dum pisces persequuntur, sic messores eas in fruges demergunt, ut elevare possint manipulos.

Mercurius a mercibus est dictus. Hunc etenim negotiorum omnium æstimabant esse deum.

Merum antiqui dicebant solum; unde et avis *merula* nomen accepit, quod solivaga est et solitaria pascitur; at nunc *merum* purum appellamus.

Mercedonios dixerunt a mercedem solvendo.

Medialem appellabant hostiam atram, quam meridie immolabant.

Mercedituum mercennarium, quod mercede se tueatur.

Mertat pro mersat dicebant.

Melicæ gallinæ, quod in Media id genus avium corporis amplissimi fiat, L littera pro D substituta.

Melos insula dicta est a Melo, qui ex Phœnice ad eandem fuerat profectus.

Melo nomine alio Nilus vocatur.

Melia hasta a ligno mali dicta.

Melibœa purpura, a nomine insulæ, in qua tingitur, est vocata.

Melancoryphi genus avium, quæ Latine vocantur atricapillæ, eo, quod summa earum capita nigra sint.

Memorare significat nunc dicere, nunc memoriæ mandare.

Mensari nummulari.

Mendicum velum, quod in prora ponitur.

Mentum dicebant, quod nos commentum.

Memoriosus memoriosior et memoriosius et me-
5 moriosissime facit.

Mensa frugibusque iurato significat per mensam et
fruges.

Megalesia ludos Matris Magnae appellabant.

125

Mesancylum teli missilis genus.

10 Meatus a meando dictus.

Mecastor et mehercules iusiurandum erat, quasi dice-
retur, ita me Castor, ita me Hercules, ut subaudiatur iuret.

Messapia Apulia, a Messapo rege appellata.

Mactus magis auctus.

15 Macellum dictum a Macello quodam, qui exercebat in Urbe
latrocinium; quo damnato censores Aemilius et Fulvius
statuerunt, ut in domo eius obsonia venderentur.

Macilenti macie tenuati.

Murricidum ignavum, stultum. Plautus: «Murricide

20 homo», ignave, iners.

M.* Manlium patriciae familiae neminem vocari licuit, post
eum Manlium, qui Gallos a Capitolio depulit, quod is
regnum occupare conatus necatusque est.

Marculus deminutivum a Marco.

25 Mane a dis manibus dixerunt. Nam *mana* bona dicitur,
unde et *Mater Matuta* et poma *matura*.

Matronas appellabant eas fere, quibus stolas habendi ius erat.

Materfamiliae non ante dicebatur, quam vir eius pater-
familiae dictus esset; nec possunt hoc nomine plures in
30 una familia praeter unam appellari. Sed nec vidua hoc
nomine, nec, quae sine filiis est, vocari potest.

Matula vas urinae.

Matralia Matris Matulae festa.

Mattici cognominantur homines magnarum malarum atque
35 oribus late patentibus.

Matrimes ac patrimes dicuntur, quibus matres et patres
adhuc vivunt.

Matellio deminutivum a matula.

Magmentatum* magis augmentatum.

Madulsa ebrius, a Græco $\mu\alpha\delta\acute{\alpha}\nu$ deductum, vel quia madi-
 dus satis a vino.

Magisterare moderari. Unde *magistri* non solum doctores 5
 artium, sed etiam pagorum, societatum, vicorum, collegio-
 rum, equitum dicuntur, quia omnes hi magis ceteris pos-
 sunt; unde et *magistratus*, qui per imperia potentiores sunt,
 quam privati; quæ vox duabus significationibus notatur.
 Nam aut ipsam personam demonstrat, ut cum dicimus: 10
magistratus iussit, aut honorem, ut cum dicitur: *Titio*
magistratus datus est.

Maximus pontifex dicitur, quod maximus rerum, quæ
 ad sacra et religiones pertinent, iudex sit vindexque contu-
 maciæ privatorum magistratumque. 15

Magis a Græco $\mu\acute{\alpha}\lambda\lambda\omicron\nu$ venit.

Maximam hostiam ovilli pecoris appellabant, non ab
 amplitudine corporis, sed ab animo placidiore.

Magnum socerum appellat vir uxoris suæ avum. *Magnum*
socerum vir uxoris suæ aviam. 20

Maximi annales appellabantur, non magnitudine, sed
 quod eos pontifex maximus confecisset.

Maximus curio, cuius auctoritate curiæ, omnesque curio-
 nes reguntur.

Manare . . . . .

⁵ *Manalem fontem* . . . . .

Manalem lapidem . . . . .

10

- . . . . .
- 15 || *Manubiae* Iovis tres creduntur esse, quarum unae sint + minimae, quae moneant placataeque sint. Alterae quae maiores sunt, ac veniant cum fragore, discutiantque aut divellant quae a Iove sint, et consilio deorum + mitti existimentur. Tertiae
- 20 his ampliores, quae cum igne veniant; et quamquam nullum sine igne fulgur sit, hae propriam differentiam habeant. quae aut adurant, aut fuligine deformat, aut accendant, quae statum mutant deorum consilio superiorum.
- 25 || *Manias* Aelius Stilo dicit + ficta quae + ex farina in hominum figuras, quia turpes fiant, quas alii maniolas appellent. Manias autem, quas nutrices munitur parvulis pueris, esse larvas, id est manes deos deasque,
- 30 + qui aut ab inferis ad superiores emanant, aut + Mania est eorum avia materna. sunt enim utriusque opinionis auctores.

Manare dicitur, cum humor ex integro, sed non solido nimis per minimas suas partes erumpit, quod ex Graeco trahitur, quia illi non satis solidum *μᾶζον* dicunt.

Manalem fontem dici pro eo, quod aqua ex eo 5
semper manet.

Manalem lapidem putabant esse ostium Orci, per quod animae inferorum ad superos manarent, qui dicuntur manes. Manalem vocabant lapidem etiam 10
petram quandam, quae erat extra portam Capenam iuxta aedem Martis, quam eum propter nimiam siccitatem in Urbem pertraherent, insequebatur pluvia statim, eumque, quod aquas manaret, *manalem lapidem* dixere.

Manias dicunt ficta quaedam ex farina in hominum 15
figuras, quia turpes fiant, quas alii *maniolas* vocant; Manias autem, quas nutrices minantur parvulis pueris, esse larvas, id est manes, quos deos deasque putabant, quosque ab inferis ad superos emanare credebant. Sunt, qui Maniam larvarum matrem 20
aviamve putant.

5

10 *Manceps* . . . . .

15

20 *Manduci* . . . . .

25

30

Manceps dictus, quod manu capiatur.

Manduci effigies in pompa antiquorum inter ceteras
ridiculas formidolosasque ire solebat magnis malis
ac late dehiscens et ingentem sonitum dentibus fa-
ciens, de qua Plautus ait: «Quid si ad ludos me pro
manduco locem? Quapropter? clare crepito den-
tibus».

10

15 *Mancina titata* . . . . .

20

25

30

Mancina tifata* appellabantur, quod Mancinus
habuit insignem domum, quae publicata est eo inter-
fecto.

|| Mamercus praenomen Oscum est ab eo, quod hi Martem Mamertem appellant.

Mamuri Vecturi

5

10

15

20

Mamers

25

Martialis

30 || Mamiliorum familia pro genita sit + a Mamilia Telegoni filia, quam Tuseuli procreavit, quando id oppidum ipse condidisset.

Mamilia turris

Mamercus prænomen est Oscum ab eo, quod hi Martem Mamertem dicunt.

Municeps, qui in municipio liber natus est. Item, qui ex alio genere hominum munus functus est. Item, qui in municipio a servitute se liberavit a municepe. Item municipes erant, qui ex aliis civitatibus Romam venissent, quibus non licebat magistratum capere, sed tantum muneris partem, ut fuerunt Cumani, Acerrani, Atellani, qui et cives Romani erant, et in legione merebant, sed dignitates non capiebant.

Mamuri Veturi nomen frequenter in cantibus Romani frequentabant hac de causa. Numa Pompilio regnante e caelo cecidisse fertur ancife, id est scutum breve, quod ideo sic est appellatum, quia ex utroque latere erat recisum: ut summum infimumque eius latius medio pateret, unaque edita vox omnium potentissimam fore civitatem, quamdiu id in ea mansisset. Itaque facta sunt eius dem generis plura, quibus id misceretur, ne internosci caeleste posset. Probatum opus est maxime Mamuri Veturi, qui praemii loco petiit, ut suum nomen inter carmina Salii canerent.

Mamers Mamertis facit, id est lingua Osca Mars Martis, unde et Mamertini in Sicilia dicti, qui Messanae habitant.

Martialis campus in Caelio monte dicitur, quod in eo Equirria solebant fieri, si quando aquae Tiberis campum Martium occupassent.

Mamiliorum familia a Mamilia Telegoni filia, quam Tusculi procreaverat, est appellata.

Mamilia turris intra Suburae regionem a Mamilio nomen accepit.

5 *Mamphur* . . . . .

10 *Mansuctum* . . . . .

15 || Mantare saepe manere. Caecilius in Epistola:
«Iam ne adeo manta. iam hoc vide, caecus
animum . . . . . adventus
angit.» || Manticularum usus pauperibus

in nummis recondendis etiam nostro saeculo fuit.

20 Unde manticulari dicebantur, qui furandi gratia
manticulas attrectabant. Inde poetae pro dolose
quid agende usi sunt eo verbe. Pacuvius: «Ad
manticulandum astu adgreditur. scit enim quid pro-
meruerit.» «modici manticulatur, . . . Ita

25 me facti oppressi iugo.» Item deinde: «Adgrediar
astu rogem; manticulandum est mihi.» et «Machi-
nam ordiris novam manticula»

«tactu, an sanctiora dicis iurairuranda.»

30 Plantus hoc significare videtur.
quibus quotidie parvae noxae extergeantur . . . fre-
quens enim antiquis ad manus tergendas usus fuit
mantelorum.

Mamphur appellatur loro circumvolutum medioeris longitudinis lignum rotundum, quod circummagunt fabri in operibus tornandis.

Mansuetum ad manum venire suetum. Alii aiunt mensuetum dictum neque ex misericordia maestum, 5 neque ex crudelitate saevum, sed modestia temperatum.

Mantare saepe manere.

Mantulari dicuntur, qui mantículas attrectant, ut furentur. Unde poetae pro dolose quid agendo hoc 10 verbo utuntur. Pacuvius: «Ad manticulandum astu adgreditur.»

Mantularia dicuntur ea, quae frequenter in usu habentur, et quasi manu tractantur. Frequens enim antiquis ad manus tergendas usus fuit mantelorum, 15 unde haec trahitur similitudo.

5

10

15 *Mantisa*

20

25

30

Mantisa additamentum dicitur lingua Tusca, quod ponderi adicitur, sed deterius et quod sine ullo usu est. Lucilius: «Mantisa obsonia vincit.»

5

10 *Malleoli* . . . . .

15

20

25 *Mollestras* . . . . .

30

Malleoli vocantur non solum parvi mallei. sed etiam hi qui ad incendium faciendum aptantur, videlicet ad similitudinem priorum dicti.

Mollestras dicebant pel'es ovillas, quibus galeas extergebant.

7 *Malta*

10

15

|| Maeson persona comica appellatur, aut coci,
 20 aut nautae, aut eius generis. dici ab inventore eius
 Maesone comoedo, ut ait Aristophanes Gramma-
 ticus. || Maeniana appellata sunt a Maenio
 censore, qui primus in Foro ultra columnas tigna
 proiecit. quo ampliarentur superiora spectacula.
 25 || Maior Graecia dicta est Italia, quod eam Siculi
 quondam obtinuerunt: vel quod multae magnaeque
 civitates in ea fuerunt ex Graecia profectae. || Maius
 mensis in compluribus civitatibus Latinis ante Urbem
 conditam fuisse videtur. qua ex causa † utrum a ma-
 30 ioribus, ut Iunius a iunioribus, dictus sit; an a Maia,
 quod Mercurio filio eius res divinae † fiant solennes;
 an quod ipsi deae in multis Latinis civitatibus sacrifi-
 cia fiebant . . .

Malta dicitur a Graecis pix cum cera mixta.

Maeson persona comica ab inventore dicta.

Maeniana ædificia a Maenio sunt appellata. Is enim primus ultra columnas extendit tigna, quo ampliarentur superiora.

Maesius . . . . .

5

Maiestas . . . . .

10

15

Maior magistratus . . . . .

20

25 *Mas* . . . . .

30 *Matertera* . . . . .

Maesius lingua Osea mensis Maius. Osci enim a regione Campaniae, quae est Oseor, vocati sunt.

Maestas a magnitudine dicta.

Maior magistratus consul dicitur.

Mas deminutive facit masculus.

5

Matertera matris soror, quasi mater altera.

Matertera patris et matris mihi *magna matertera* est.

Maior patruus . . . . .

5

Maior arunculus . . . . .

10

Maior amita . . . . .

15

Maior socer . . . . .

20

Maior socrus . . . . .

25

Macandrum . . . . .

30

Maeccia tribus . . . . .

Maiores patruus avi et aviae patruus.

Maiores avunculus avi et aviae avunculus.

Maiores amita avi et aviae amita.

Maiores socer uxoris meae proavus.

Maiores socrus uxoris meae proavia.

Maeandrum genus picturae dictum est a similitudine
flexus amnis, qui appellatur Meandrus.

Maecia tribus a quodam castro sic appellatur.

Masucium . . . . .

5

Mox . . . . .

10

15 *Morbosum* . . . . .

20

Mortuus . . . . .

25

Moracius . . . . .

30

Masucium edacem a mandendo scilicet.

Mox paulo post.

Morbosum hominem morbo aliquo adfectum.

Mortuus ab emerita vita dictus.

Moracias nuces Titinnius duras esse ait, unde fit de- 5
minutive *moracillum*.

Monimentum . . . . .

5

10

15

|| Monstrum, ut Aelius Stilo interpretatur, a monendo dictus est, velut monectrum. † Item Sinius
 20 Capito. quod monstret futurum, et moneat voluntatem deorum. quod etiam prodigium. velut praedictum et quasi praedictum †, quod praedicat eadem. et portentum, quod portendat et significet indici. Apparet † id quartum, quod mihi
 25 visum est adiciendum. praesertim cum ex eadem significatione pendeat, et in promptu sit omnibus, id est ostentum: quod item ab ostendendo dictum est apud auctores:

|| *Monitores* . . . . . qui monent histriones
 30 in scaena sed etiam ubi adiciuntur † commentarii.

|| Monile dictum est ornatus mulieris: qualem habuisse Eriphilam † fabulae ferunt. ex eo etiam equis praependens a collo ornamenta † monile appellant.

Monimentum est, quod et mortui causa aedificatum est et quicquid ob memoriam alicuius factum est, ut fana, porticus, scripta et carmina. Sed monimentum quamvis mortui causa sit factum, non tamen significat ibi sepultum.

5

Monitores dicuntur, et qui in scaena monent histriones, et libri commentarii.

Monile et mulierum ornatus dicitur et equorum praependens a collo.

Momar . . . . .

5 *Momen* . . . . .

Modo . . . . .

10

15

20 || Molucrum non solum qui + molae teruntur + dicitur,
 id quod Graeci *μολιζόζος* appellant, sed etiam
 tumor ventris, qui etiam virginibus incidere solet:
 cuius meminit Afranius in Virgine: «Ferme vir-
 gini, tanquam + gravidae mulieri, molu-
 25 crum vocatur, transit sine doloribus.» Cloatius,
 +etiam in libris sacrorum molucrum esse, aiunt.
 lignum quoddam quadratum, ubi immolatur.»
 Idem Aelius in explanatione carminum Saliarium
 eodem nomine appellari ait, quod sub mola suppo-
 30 natur. Aurelius Opilius appellat ubi molatur.
 || Mola etiam vocatur far tostum et sale sparsum:
 quod eo molito, hostiae aspergantur, molas avias
 inepte quidam, dictas putant . . . . .

Momar Siculi stultum appellant.

Momen momentum * Lucretius: «Momine si parvo
possint impulsa moveri.»

Modo cum per correptam O dicitur, significat et
tempus, ut *modo venit*, et ponitur pro tantum, ut
tace modo. Quodsi producta posteriore syllaba enun-
tietur, dativus vel ablativus est casus ab eo, quod est
modus.

Monstrum dictum velut monestrum, quod moneat,
aliquid futurum; *prodigium* velut prædicium, quod
prædicat; *portentum* quod portendat; *ostentum* quod
ostendat.

Molucrum dicitur et quo molæ verruntur, quod Graeci
μολύζουρον dicunt, et tumor ventris, qui etiam virgini-
bus incidere solet. Afranius: «Virgini», inquit, «tam
crescit uterus, quam gravidæ mulieri. Molucrum vo-
catur, transit sine doloribus.» Molucrum etiam dicitur
lignum quoddam quadratum, ubi immolatur.

Mola vocatur etiam far tostum et sale sparsum, quod
eo molito hostiæ asperguntur.

5

10 *Moles* . . . . .

15

20 *Munus* . . . . .

25

30 *Mummiana* . . . . .

Moles pro magnitudine fere poni solet. Sed *moliri* et *molitiones* a movendo certum est dici.

Munus significat officium, * cum dicitur quis munere fungi. Item donum, quod officii causa datur.

Mummiana aedificia a Mummio dicta.

5

10

Mundus . . . . .

15

Mundus etiam mulieris
 . . . . . potest. Accius:
 «Cum virginali mundo clam pater.»

20

Ennius: «Idem loco navibus
 celsis munda facie atque etiam aere †.

Cereris qui mundus appella-
 tur qui ter in anno solet
 patere. III † Kal. Sept. et III † Non. Octobr.
 et III † Id. Novembr. Qui vel omni

25

dictus est quod terra movetur.

Munitio . . . . .

Mumeralis . . . . .

30

Munem . . . . .

Mundus appellatur caelum, terra, mare et aer. *Mundus* etiam dicitur ornatus mulieris, quia non alius est quam quod moveri potest. *Mundus* quoque appellatur lautus et purus.

Munnitio morsicatio ciborum.

5

Muneralis lex vocata est, qua Cincius cavet, ne cui liceret munus accipere. Plautus: «Neque muneralem legem neque lenoniam, rogata fuerit, nec ne, flocci aestimo.»

Munem significare certum est officiosum, unde e contrario *immanis* dicitur qui nullo fungitur officio.

10

|| Mamphula appellatur pan . . . Syriaci genus, quod, ut ait Verrius, in clibano antequam perecoquatur, decidit in carbones cineremque, cuius meminit Lucilius: «Pisticem valida †, si nummi suppedita-

5 bunt, addas empleuron, mamphulas quae sciat omnis.»
 || Municeps est, ut ait Aelius Gallus, qui in municipio liber natus est. Item qui ex alio genere hominum munus functus est. Item qui in municipio ex servitute se liberavit a municipe.

10

At Servius filius aiebat initio fuisse, qui ea conditione cives fuissent, ut semper resp. separatim a populo Ro. haberent, Cumanos, Acerranos, Atellanos, qui aequae . . . . .

|| Mutas quasi † e litteris appellatas quidam putant, quod positae in ultimis partibus orationis obmutescere cogant loquentem. quidam quod par-

20 vae exiguaeque sint vocis, ut quando mutum oratorem aut tragoedum dicimus. || Multam Osci † dici putant poenam quidam. M. Varro ait poenam esse, sed pecuniariam, de qua subtiliter in l. i. quaestionum Epist. refert. || Mul-

25 leos genus calceorum aiunt esse: quibus reges Albanorum primi, deinde patricii sunt usu. M. Cato originum li. VII.: «Qui magistratum Curulem cepisset, calceos mulleos allitaciniatos †, ceteri peronei †.» Item Titinius in Seriana: †

30 «Iam cum mullibus † te ostendisti, quos tibiam † si † calceos †.» quos putas † a mullando dictos .i. suendo. || Multifariam dixerunt antiqui, videlicet, quod in multis locis fari poterat.

Mutae dicuntur litterae, quod positae in ultimis partibus orationis obmutescere cogant loquentes, vel quod parvae exiguaeque sint vocis, ut cum mutum oratorem aut tragoedum dicimus.

Multam Osci dici putant poenam.

5

Mullei calcei regum Albanorum et post patriciorum a millando, id est suendo, dicti.

Multifariatū dixerunt antiqui, quod in multis locis fari poterat, id est dici.

Mulciber . . . . .

5

10 *Multam maximam* . . . . .

15

|| Manius Egeri . . . . . Nemorensem Dianae
consecravit, a quo multi et clari viri orti sunt, et
per multos annos fuerunt. unde et proverbium:
20 «Multi Mani Ariciae.» Sinius Capito longe
aliter sentit. ait enim turpes et deformes signifi-
cari, quia Maniae dicuntur deformes personae.
et Ariciae+genus panni manici+fieri; quod manici+ appel-
letur. || Moene singulariter dixit Ennius †:
25 «Apud emporium in campo hostium pro moene.»
|| Mutire loqui. Ennius in Telepho: «Palam mu-
tire plebeio piaculum est.» || Moenia, muri;
et cetera muniendae urbis gratia facta: ut
Accius in Hellenibus: «Signa ex templo canere,
30 ac tela ob moenia offerre imperat.» Signifi-
cat etiam officia. Plautus in Nervolaria:
«Prohibentque moenia alia, unde ego fun-
ger † in ea. †» || Murrinam genus

Mulciber Vulcanus a molliendo scilicet ferro dictus.

Mulcere enim mollire sive lenire est. Pacuvius: «Quid me obtutu terres, mulces laudibus.»

Maximam multam dixerunt trium milium et viginti
 assium, quia non licebat quondam pluribus triginta
 bubus et duabus ovibus quemquam multari, aesti- 5
 mabaturque bos centussibus, ovis decussibus.

Maniae turpes deformesque personae.

Muttire loqui. Ennius: «Palam muttire plebeio piaculum est.» 10

Moenia et muri et officia. Plautus: «Prohibentque moenia alia, unde ego fungar mea.»

Murrina genus potionis, quae Graece dicitur *μύρρινα*.
 Hanc mulieres vocabant *muriolam*; quidam *murratum* vinum; quidam id dici putant ex uvae genere 15
 murrinae nomine.

	<i>Murgisonem</i>	. . . . .
5	<i>Murmillonica scuta</i>	. . . . .
10	<i>Murtea corona</i>	. . . . .
15		
20	<i>Mussare</i>	. . . . .
25	<i>Mucia prata</i>	. . . . .
30	<i>Mufionia porta</i>	. . . . .

Murgisonem dixerunt a mora et decisione.

Murmillonica scuta dicebant, cum quibus de muro pugnabant. Erant siquidem ad hoc ipsum apta.

Murtea corona Papirius usus est, quod Sardos in campis Murteis superasset.

5

Mussare murmurare. Ennius: «In occulto mussabat.» Vulgo vero pro tacere dicitur, ut idem Ennius: «Non decet mussare bonos.»

Mucia prata trans Tiberim, dicta a Mucio, cui a populo data fuerant pro eo, quod Porsinam, Etruscorum regem, sua constantia ab Urbe dimovit.

Mugionia porta Romae dicta est a Mugio quodam, qui eidem tuendae praefuit.

5 *Muginari* . . . . .

10 *Mustricula* . . . . .

15 *Myoparo* . . . . .

20 *Minutia porta* . . . . .

25 *Martias kalendas* . . . . .

30 *Marortem* . . . . .

Muginari est nugari et quasi tarde conari.

Mustricula est machinula ex regulis, in qua calceus novus suitur. Afranius: «Mustriculum in dentes impingam tibi.»

Myoparo genus navigii ex duobus dissimilibus formatum. Nam et mydion et paron per se sunt. 5

Minutia porta appellata est eo, quod proxima esset sacello Minutii.

Martias kalendas matronae celebrabant, quod eo die Innonis Lucinae aedes coli coepta erat. 10

Mavortem poetae dicunt Martem.

5 *Magnum annum* . . . . .

Medius fidius . . . . .

10

15 *Mortem obisse* . . . . .

20 || *Manuos* in carminibus saliaribus Aelius Stilo⁺ significare ait bonos: et⁺ Inferi di Manes pro boni dicantur a suppliciter eos venerantibus propter metum mortis, ut immanes quoque pro valde . . . . . dicatur⁺. || *Muscerdas* prima syl-
 25 laba producta dicebant antiqui stercus murum. || *Mapalia* casae Poenicae appellantur: in quibus quia nihil est secreti, solet solute viventibus obici id vocabulum. Cato Originum libro quarto: «Mapalia vocantur ubi habitant: ea quasi cohortes rotundae
 30 sunt.» || *Metalli*⁺ dicuntur in lege militari quasi mercenarii. Accius Annali. XXVII: «Calones famulique metallique⁺ cauleque⁺» a quo genere hominum Caeciliae familiae cognomen putat ductum. Quod est

Magnum annum dicunt mathematici, quo septem sidera errantia expletis propriis cursibus sibimet concordant.

Medius fidius compositum videtur et significare Iovis filius, id est Hercules, quod Iovem Graece *Δις* et nos Iovem, ac fidium pro filio, quod saepe antea pro L littera D utebantur. Quidam existimant iusiurandum esse per divi fidem; quidam per diurni temporis, id est diei, fidem.

Mortem obisse ea consuetudine dicitur, qua dixerunt antiqui *ob Romam legiones ductas, et ob Troiam duxit exercitum* pro *ad*, similiterque *radimonium obisse* dicimus, id est *ad vadimonium isse, et obriam ad viam*.

Manues Aurelius significare ait bonos. Unde *di manes* pro boni dicuntur a suppliciter eos venerantibus, propter metum mortis, ut *inmanes* quoque pro valde non bonis dicuntur.

Muscaldas prima syllaba producta stercus murum appellant.

Mapalia casae Poenicae appellantur, in quibus quia nihil est secreti, solet id vocabulum solute viventibus obici. Sunt enim mapalia quasi cohortes rotundae.

Metalli dicuntur in re militari quasi mercennarii. Accius in Annalibus: «Calones famulique metallique caculaeque»; a quo genere hominum Cacciliae familiae cognomen putatur ductum.

. . . . .
 || Manum et mentum proverbium est ex Graeco
 ductum, quod est πολλά μεταξύ + κόλπος,
 και χειρὸς ἄκρον. Calchantem vitis serentem qui-
 5 dam augur vicinus praeteriens, dixit errare: non
 enim ei fas esse novum vinum . . . . .

10

Mulis . . . . .

15

Mais idibus . . . . .

20 || Minusculae quinquatrus appellantur Idium †, quod
 is dies festus est tibicinum, qui colunt Minervam,
 cuius deae proprie festus dies est Quinquatrus
 mense Martio. || Muli Mariani dici solent
 a C. Mari instituto, cuius milites in furca
 25 sunt † posita tabella varicosius onera sua
 portare assueverant.

SEX. POMPEI FESTI LIBER XIII. INCIPIT.

|| Mulus . . . . .
 ea sterilis sit, quam mulus. vel quod ut mu-
 30 lus non suo genere sed equis cretus; sic ea Solis,
 non suo fulgore luceat. || Murtiae † deae sacellum

Mulis celebrantur ludi in Circo maximo Consualibus.
quia id genus quadrupedum primum putatur coeptum
curru vehiculoque adiungi.

Mais idibus mercatorum dies festus erat. quod eo
die Mercuri aedes esset dedicata. 5

Minusculae Quinquatrus appellabantur idus Iun.*
quod is dies festus erat tibiendum, qui Minervam
colebant. *Quinquatrus* proprie dies festus erat Miner-
vae Martio mense.

Muli Mariani dici solent a Mario instituti. cuius 10
milites in furca interposita tabella varicosius onera
sua portare adsueverant.

Mulus vehienlo lunae habetur. quod tam ea steri-
lis sit. quam mulus; vel quod, ut mulus non suo
genere, sed equis creatur, sic ea solis. non suo ful- 15
gore luceat.

Murciae deae sacellum erat sub monte Aventino.
qui antea *Murcus* vocabatur.

.....

5 *Membrum* .....

10

Monodus .....

15

20 *Minotauri* .....

25

30 *Mantus* .....

Membrum abscidi mortuo dicebatur, cum digitus eius decidebatur, ad quod servatum iusta fierent reliquo corpore combusto.

Monodus * appellatus est Prusiae filius, qui unum os habuit dentium loco. Similiter habuit et Pyrrhus rex Epirotarum. 5

Minotauri effigies inter signa militaria est, quod non minus occulta esse debent consilia ducum, quam fuit domicilium eius labyrinthus. *Minotaurus* putatur esse genitus, cum Pasiphae Minois regis uxor dicitur concubuisse cum tauro. Sed adfirmant alii Taurum fuisse nomen adulteri. 10

Manius praenomen dictum est ab eo, quod mane quis initio natus sit, ut *Lucius*, qui luce.

Manliae gentis . . . . .

5

10 *Maiores flamines* × . . . . .

15

20 *Millus* . . . . .

25

30 *Moenia* . . . . .

Manliae gentis patriciae decreta nemo ex ea Marcus appellatur, quod M. Manlius, qui Capitolium a Gallis defenderat, cum regnum adfectasset, damnatus necatusque est.

Maiores flamines appellabantur patricii generis, *minores* plebei.

Millus collare canum venaticorum, factum ex corio confixumque clavis ferreis eminentibus adversus impetum luporum. Scipio Aemilianus ad populum: «Vobis,» inquit, «reique publicae praesidio erit is,» ¹⁰ quasi millus cani.»

Moenia praeter aedificia significant et munia, hoc est officia.

Magnificissima . . . . .

5

10 *Mauceps* . . . . .

15

|| Martius mensis initium anni fuit et in Latio, et post Romam conditam, quod eo⁺ gens erat bellicosissima, cuius rei testimonium est, quod posteriores menses, qui annum finiunt, a numero appellati. ultimum habent Decembrem.

|| *Masculino* . . . . .

|| «Malo cruce», masculino genere cum dixit Gracchus in oratione, quae est in P. Popillium posteriorem⁺, tam repraesentavit antiquam consuetudinem, quam hunc frontem, atque hunc stirpem idem antiqui dixerunt, et rursus hanc lupum. hanc metum. Item cum idem in Pompilium et matronas ait: «Eo exemplo instituto dignus fuit, qui malo cruce periret» . . . . .

. . . . .

Magnificissima dicebant antiqui pro magnificen-
tissima. Re enim vera magnificens dici non potest,
unde magnificentissima videtur deduci.

Manceps dicitur, qui quid a populo emit conductive,
quia manu sublata significat se auctorem emptionis 5
esse: qui idem *praes* dicitur, quia tam debet prae-
stare populo, quod promisit, quam is, qui pro eo praes
factus est.

Masculino genere *parentem* appellabant antiqui
etiam matrem. Masculino genere dicebant *crucem*, 10
ut est illud Gracchi: «Dignus fuit, qui malo cruce
periret.» Masculine etiam dicebant et *frontem* et alia
multa similiter.

mutum dicimus: aut quod nullius fiant vocis, cum in eas litteras incidant. || Metaphoram quam

Graeci vocant, nos tralationem, id est, domo mutatum verbum: quo utimur, inquit Verrius . . . .

5 ne, saepius quidem honesti ac . . . . nas
ut speciosiora †, atque . . . . significan . . .
quam proprio vo . . . . rem indicemus . . . .
redit ad sua . . . . t tralatum, manebit
quo pervenit . . . . as alieno perinde

10 ac suo ab . . . . || Metaplasticos dicitur
apud p . . . . quod propter necessitatem
metri . . . . quod idem † barbaris
baris . . . . ta oratione con-
scrib . . . .

15 || Meta . . . . ca a cariore . . . .
. . . . . perventura . . . .
quod . . . . dicare ait Ennius . . .
id est . . . . Meta
. . . . . abus ut . . . . accip . . . .

20 gratia si necesse . . . . cernat
necessitate. || Metonymia est tropus, cum ab

eo quod continet, significatur id, quod continetur,
aut superiore † inferiore, et inferior superiore.

Quae continet, quod continetur: ut Ennius,

25 cum ait: «Africa terribili tremis † horrida terra
tumultu.» ab eo quod continetur id quod continet;
ut cum dicitur: «epota amphora vini.» a superiore
re † inferior, ut Ennius: «Cum magno strepitu
Volcanum ventus veberat †.» ab inferiore supe-
rior, ut: «persuasit animo vinum, deus qui multo
30 est maximus. || Masculina et feminina voca-

bula dici melius est secundum Graecorum quoque con-
suetudinem. qui non ἀνδρῶν et γυναικῶν ea,

	sed ἀρσενικά dicunt et θηλυκά	
	«Matroni	
	to ait: quod	
	fuisse re	
5	et eam A	
	monio in	
	tronaē orna	
	Apolloni. qui	
	quod contule	
10	a Gallis Senoni	
	tum est a pop . . . . . <i>Magisterare</i>	
	temperare dic	
	erare quidam	
	Muta	
15	. . . . nisi voce	
	. . . . multo	
	intelle	
	rem . . . . as dici	
	ut cui potius con	
20	<i>M-ille</i> singulariter di	
	non aliter dicimus cum . . . . . <i>Manicas</i>	
	item †, communicas, dicit	
	em . . . aut potius eo . . . <i>Mancipatione</i>	
	ut patri † sui heres e	
25	tet, tamheres est, quam	
	in potestate alie	
	et suus heres, ut p	
	Sulpicius in ea oratio	
	pro Aufidia. <i>M-ultifacere</i>	
30	magnifacē . . . . pa	
	in ea, quam	
	X hominibus.	
	neque pud	

«**Matronis aurum redditum**» cum legitur, hoc significare videtur, quia matronae contulerunt ornatus sui aurum ad Capitolium a Gallis Senonibus liberandum, quibus post est redditum a populo Romano.

Magistrare regere et temperare est.

5

Municas pro comunicas dicebant.

Multifacere dicitur sicut magnificere et parvifacere.

Cato: «Neque fidem, neque iusiurandum, neque pudicitiam multifacit»: quod merito ab usu recessit, quia quantitas numero non aestimatur, nec desiderat multitudinem.

10

. . . . . ntitas +
 . . . . . netur nu-
 . . . . . || *Magisteria* . . . . . rebus, qui ma-
 . . . . . quitum, et
 5 . . . . . llinis, dixe-
 . . . . . cuntur, velit +
 . . . . . it contra o-
 . . . . . || Maledi-
 . . . . . nos appellamus
 10 . . . . . Hispania +: «re-
 . . . . . || *M-ihipte* pro mihi
 . . . . . «decut talen-
 . . . . . versia, atque
 . . . . . entia item a
 15 . . . . . || *Mansues* . . . . . m Cato in epla
 . . . . . mansues ad
 . . . . . || *Meritaver-e*, saepe merue-
 . . . . . enorum IIII Suf-
 . . . . . nis cohortes, omnis
 20 . . . . . averunt. || Magni-
 . . . . . avit Cato in ea, quam
 . . . . . gna: «quis homo
 . . . . . il pulchrius purgat
 . . . . . ntius dicimus, cum mag-
 25 . . . . . at nepos eius, in ea
 . . . . . men, ait, cum Aedilis sic
 . . . . . tris ludos magni-
 . . . . . , || *Magnificior* + quoque
 . . . . . a munifice, cum dicamus
 30 . . . . . ris munificens non sit
 . . . . . in ea, quam scripsit, id
 . . . . . munificior q . o . . .
 . . . . . || *Medioericulo* u-

Magisteria dicuntur in omnibus rebus, qui magis ceteris possunt, ut magisterium equitum.

Maledictores dicebantur ab antiquis, qui nunc maledici.

Mihipte Cato pro mihi ipsi posuit.

5

Mansues pro mansuetus.

Meritavere idem Cato ait pro meruere.

Magnificius idem ipse pro magnificentius dixit, et non frustra. Nam positivus eius magnifice est.

Munificior a munificio identidem Cato dixit, cum nunc munificentior dicamus, quamvis munificens non sit in usu. 10

Mediocriculus ipse, qui supra, posuit cum ait:

sus est in ea quam dixit Cato in † consulatu: Ridibundum
 magistratum genere † pauculos homines, medio-
 criculum exercitum obvium duci. || Mutini Titini sa-
 cellum fuit in Velis, adversum mutum † Mustellinum
 5 in angi . . . . . de quo aris sublatis balnearia
 sunt . acta domus CN. D . . . . . Calvini, cum man-
 sisset ab urbe condita . . . . . ncipatum Augusti
 . . . . . et sancte cultum
 . . . . . manifestum est,
 10 . . . . . extum et
 vicensimum, dextra v . . . . . ticulum
 . . . . . ubi et colitur et . . . . . in e-
 . . . . . ula . † || *Matronae* . . . . . tib.
 non summove . . . . . ctari-
 15 ve viderentur, neve gra . . . . .
 quam . . . . . usam ait Verrius . . . . . se-
 dentes cum uxoribus de essequo † escen . . . . . tos
 a magistratibus, quod communi vehiculo vehitur
 vir et uxor. || Minuitur populo luctus ædis dedica-
 20 tione, cum Censores lustrum condiderunt, cum votum
 publice susceptum solvitur: privatis autem, cum liberi
 nati sunt, cum honos in familia † venit, cum parens
 aut liberi, aut vir, aut frater ab hostes † captus domum
 redit, cum desponsa est, cum proprioire † quis cognatione
 25 quam his , qui lugetur, natus est, cum in casto Cereris est,
*omni*que gratulationi †. || *Maximæ* dignationis
 Flamen Dialis est inter quindecim clamines †, et cum cete-
 ra † discrimina maiestatis suæ habeant, mini-
 mi habeatur † Pomonialis † quod Pomona levissimo
 30 fructui agrorum præsidet pomis. || *Mundus*, ut ait
 Capito Ateius in .I. VI. Pontificali, ter in anno
 patere solet, diebus his: postridie *Volkanaliæ* †
 tante † diem VI. Id. Nov.: qui quid ita dicatur sic re-

«Ridibundum magistratum, pauculos homines, medioericulum exercitum obviam duci.»

Mutini Titini sacellum Romæ fuit cui mulieres velatæ togis prætextatis † solebant sacrificare.

Matronæ a magistratibus non summovebantur, ne 5
pulsari contrectarive* viderentur, neve gravida concuterentur. Sed nec viri earum sedentes cum uxoribus in vehiculo descendere cogebantur.

Minuebatur populo luctus ædis dedicatione, cum a censoribus lustrum condebatur, cum votum 10
publice susceptum solvebatur; privatis autem, cum liberi nascerentur, cum honos in familia veniret, cum pater aut liberi, aut vir aut frater ab hoste captus domum rediret, cum puella desponsaretur, cum proprioere quis cognatione, quam is, qui lugeretur, 15
natus esset, cum in casto Cereris constitissent.

Maximæ dignationis flamen Dialis est inter quindecim flamines, et cum cetera discrimina maiestatis suæ habeant, minimi habeatur Pomonalis, quod 20
Pomona levissimo fructui agrorum præsidet, id est pomis.

Mundum gentiles ter in anno patere putabant, diebus his: postridie Vulcanalia, et ante diem tertium Nonas

fert Cato in commentaris iuris civilis: «Mundo nomen inpositum est ab eo mundo, qui supra nos est: forma enim eius est, est† ex his qui intravere cognoscere potui ad- similis illæ»: eius inferiorem partem veluti conse-
 5 cratam Dis Manibus clausam omni tempore, nisi his diebus qui supra scripti sunt, maiores c . . . . . quos dies etiam religiosos iudicaverunt ea de causa quod quo tempore ea, quæ occulte†, et abdita ea † religio- nis Deorum Manium essent, veluti in lucem quandam
 10 adducerentur, et patefierent, nihil eo tempore in rep. geri voluerunt. itaque per eos dies non cum hoste manus conserebant: non exercitus scribebatur: non comitia habeba . . . aliud quicquam in rep. nisi quod ultima necessitas admonebat, administrabatur.
 15 || Mos est . . . . . trium: id est memoria veterum pertinens maxime ad religiones . . . oniasque antiquorum. || Milium quidam putant cepisse nomen maxima† nummarum† summa, quae est mille, quod alii Græcæ stirps† iudicant esse, cum id illi KENXPON
 20 vocent: tam hercules, quam panicum meminHN+ || Municipalia sacra vocantur, quae ab initio habue- runt ante civitatem Romanam acceptam quæ observare eos voluerunt Pontifices, et eo more facere, quo adfuissent † antiquitus. || Minora templa
 25 fiunt ab Auguribus cum loca aliqua tabulis aut linteis sepiuntur, ne uno amplius ostio pateant, certis verbis definita. itaque templum est locus ita effatus, aut ita septus, ut ea † una parte pateat, angulusque † adfixus † habeat ad terram. || Manalis fons
 30 appellatur ab Auguribus puteus perennis, neque tamen spiciendus† videtur, quia flumen id spiciatur, quod sua sponte in annum influat. || Manes Di ab Auguribus invocantur, quod i per omnia ætheria

Octobris, et ante diem sextum Idus Novembris. Inferiorem enim eius partem consecratam dis manibus arbitantes clausam omni tempore, præter hos dies, qui supra scripti sunt, quos dies etiam religiosos indicaverunt ea de causa, quod his diebus ea, quæ occulta et abdita religionis deorum manium essent, in lucem adducerentur et patefierent, nihil eo tempore in republica geri voluerunt. Itaque per hos dies non cum hoste manus* conserebatur, non exercitus seribe-
batur, non comitia habebantur, non aliud quicquam in republica, nisi quod ultima necessitas exegisset, administrabatur.

Mos est institutum patrium pertinens maxime ad religiones creimoniaeque antiquorum.

Municipalia sacra vocabantur, quæ ante Urbem conditam colebantur.

Manes di ab auguribus vocabantur, quod eos per

- terrenæque † ma . . . . .
 peri atque inferi . . . . .
 Augures, quod his . . . . .
 minis. || *Mu-nus* . . . . .
 5 rei p. publi † . . . . .
 ræ, imperi . . . . .
 sæ consensu . . . . .
 populi comit . . . . .
 ut capere eam . . . . .
 10 cerove † ex . . . . .
 ad tempus ad *mi* . . . || *Monstra* . . . . .
 turæ modum e . . . . .
 avis cum quat . . . . .
 iecur cum dist . . . . . || *Muta cæta*
 15 dicuntur, quibus non . . . . .
 . . . responsi . . . . .
 iutoria, quæ . . . . .
 cant, aut ab in . . . . .
 a veneno talique . . . . .
 20 instare periculum . . . . .
 finium deminution . . . || *Minora* . . . . .
 iora auspicia quæ d . . . . .
 maiora Consulum, Pr . . . . .
 liquorum minora: cum *illi* . . . . .
 25 res magistratus die . . . . . || *Men-*
 se † in ædibus sacris arar . . . . .
 legibus earum omnium s . . . . .
 ut velut † in aram † vel in . . . . .
 vati quoque in primis . . . . .
 30 ubi sacras habituri s . . . . .
 parentatio, non sacrifi . . . . .
 magno ornatu vel . . . . .
 aine . . . a tenebat aram. . . . .

omnia manare credebant, eosque deos superos atque inferos dicebant.

Monstra dicuntur naturæ modum egredientia, ut serpens cum pedibus, avis cum quattuor alis, homo cum duobus capitibus, iecur cum distribuit in coquendo. ⁵
Muta exta appellabant. ex quibus nil divinationis animadvertabant.

Mensæ in ædibus sacris ararum vicem obtinebant.

- || *Mille urbium* . . . . . s stetit pro regno
 . . . . . Veranius in l.
 . . . . . cum, quod ei summa
 . . . . . causam Græ-
 5 . . . . . *ζηλοῦς et ζηλοῦδες* eo autem non
 . . . . . || *Mutas et sem-ivocales*
 . . . . . ribendo, aut
 . . . . . sisse, in eo
 . . . . . duplicata sit
 10 . . . . . || *Manu mitti* . . . . . ser. sacrorum
 . . . . . odo caput
 . . . . . edicite †: hunc
 . . . . . pro eo auri eX †
 . . . . . usquam digre-
 15 . . . . . sui. dum † his † ser-
 . . . . . nem liberum mit-
 . . . . . || *Moscillis* . . . . . pro parvis qui moribus dixit
 . . . . . || Migrare mensa,
 . . . . . isque templi posita,
 20 . . . . . tur, cum sequitur †sua
 . . . . . || *Mensas* . . . . . uidam fuisse in tri-
 . . . . . iales appellatæ.
 | *Mente captus* . . . . . ex hominis potestate
 . . . . . mens, qui † quod de sua
 25 . . . . . a mente mente † abierit.
 || *Manare solem* . . . . . litos esse antiquos
 . . . . . cum solis orientii † radi
 . . . . . issent, atque ideo primum
 . . . . . vis magis addicitur †
 30 . . . . . ne, id amaturō †: quod id
 . . . . . : unde et matutam di-
 . . . . . is. || Mamertini appel-
 . . . . . e de causa, cum de † toto Sannio

Manu mitti servus dicebatur, cum dominus eius, aut caput eiusdem servi, aut aliud membrum tenens dicebat: *Hunc hominem liberum esse rolo*, et emittebat eum e manu.

Moscillis Cato pro parvis moribus dixit.

5

Mente captus dicitur, cum mens ex hominis potestate abit, et idem *demens*, quod de sua mente decesserit, et *amens*, quod a mente abierit.

Manare solem dicebant antiqui, cum solis orientis radii splendorem iacere cœpissent, a quo et dictum putabant *mane*. Alii dictum *mane* putant ab eo, quod manum bonum dicebant. 10

gravis incidisset pestilentia, Sthennius Met-
 tius eius gentis princeps, convocata civium suorum
 contione, exposuit se vidisse in quiete† præcipien-
 tem Apollinem, ut si vellent eo malo liberari, Ver
 5 sacrum voverent, id est, quæcumque vere proximo na-
 ta essent, immolaturos sibi, quo facto leva-
 tis post annum vicensimum deinde eiusdem
 generis incessit pestilentia. rusum itaque con-
 sultus Apollo respondit, non esse persolutum ab his
 10 votum, quod homines immolati non essent: quos si
 expulissent, certe fore ut ea clade libera-
 rentur. itaque hi† iussi patria decedere, cum in par-
 te ea Si . . . . . consedissent, quæ . . . e Tauricana
 dicitur, forte . . . rantibus bello no . . o Messanesibus
 15 auxilio venerunt ultro, eosque a . . . liberarunt provincia-
 les: quod ob . . ritum eorum, ut gratiam referrent, et in
 suum corpus, communionemque agrorum invitarunt
 eos, et nomen acceperunt unum, ut dicerentur Mamerti-
 ni, quod coniectis in sortem duodecim deorum nomi-
 20 nibus, Mamers forte exierat: qui lingua Oscorum
 Mars significatur. cuius historie auctor est Al-
 fius libro primo belli Carthaginiensis. || Murra-
 ta potione usos antiquos indicio est, quod etiam
 nunc Ediles† per supplicationes dis addunt ad
 25 pulvinaria, et quod XII. tabulis cavetur, ne mor-
 tuo indatur, ut ait Varro in antiquitatum L. I.
 || Muger dici solet a Castrensi† hominibus quasi
 muccosus his†, qui talis male ludit. || Muri† est,
 quemadmodum Veranius docet, ea quæ fit
 30 ex sali sordido, in pila pisato, et in ollam ficti-
 lem coniecto, ibique operto gypsatoque et in fur-
 no percocto, cui Virgines Vestales serra ferrea
 secto, et in seriam coniecto, quæ est intus in æde

Murrata potione usi sunt antiqui; sed postea ad-
suerunt murram dis suis libare, ideoque XII. tabulis
est cautum. ne mortuo inderetur.

Muger mucosus.

Muries dicebatur sal in pila tunsum et in ollam
fictilem coniectum et in furno percoctum, quo dehinc
in aquam misso * Vestales virgines utebantur in sa-
crificio.

Vestæ in penu exteriori, aquam iugem, vel quamlibet præterquam quæ per fistulas venit, addent †, atque ea demum in sacrificiis utuntur. || Mortuæ pecudis corio calceos, aut soleas fieri Flaminicis nefas habetur sed aut occisæ alio qui † aut immolatæ, quoniam sua

5 morte extincta omnia funesta sunt. || Me pro mihi dicebant antiqui, ut Ennius, cum ait L. II. «Si quid me fuerit humanitas, uti † teneatis.» et Lucilius: «Nunc ad te redeo, ut quæ res me impendet,

10 agatur». || Minorum pontificum maximus dicitur, qui primus in id collegium venit: item minimus, qui novissimus. || Malevoli Mercurii signum erat proxime Ianum; qui item † erat in Turdellis M . . os, ...
. . . . . appellabatur. Malevoli autem, quod

15 in nullius tabernam spectabat. || Malluvium latum † in † commentarium sacrorum significat manus qui lavet, a quo malluviæ dicuntur, quibus manus sunt lautæ perinde, ut quibus pedes, pelluviæ. || Maximum Prætorem dici putant ali eum, qui maximi imperi sit:

20 ali, quia † ætatis maximæ. pro collegio quidem Augurum decretum est, quod in Salutis augurio Prætores maiores et minores appellantur, non ad ætatem, sed ad vim imperii pertinere. || Mortis causa stipulatio existimatur fieri, ut ait Antistius Labeo,

25 quæ ita fit, ut morte promissoris confirmetur, aut, ut quidam dixerunt, cuius stipulationis mors fuit causa. || Mars · pedis, sive sine r littera mas · pedis, inprecatorie † sesita uallium † quod † significet, ne Messalia † quidem Augur in explanatio-

30 ne auguriorum reperire se potuisse ait. || Maiorem consulem L. Caesar putat dici vel eum, penes quem fascēs sint, vel eum, qui prior factus sit. Prætorem autem maiorem, Urbanum: minores ce-

Mortuæ pecudis corio calceos fieri flaminibus +
nefas habebatur, quoniam sua morte extincta omnia
funesta aestimabantur.

Me pro mihi dicebant antiqui.

Malevoli Mercurii signum, id est statuam, appel- 5
labant ideo, quod in nullius tabernam spectabat.

Malluvium dicitur, quo manus lavantur. *Malluciae*,
quibus manus sunt lotæ; *pelluriae*, quibus pedes.

Maior consul dicitur vel is, penes quem fasces sunt,
vel is, qui prior factus est. Prætor autem maior 10
urbanus, minores ceteri.

- teros. || *Mend-icnm* . . . . .
 eius, quam *fef* . . . . .
 ut vitæ *su* . . . . . || *Mater Matuta*
manis, ...
 5 *matertera*, ...
 ut ait *Ve* . . . . .
 sint, quæ . . . . .
 quæ est *ori* . . . . . || *Modo*
quodam, *id* . . . . .
 10 *fit commodi* . . . . .
dat, modi . . . . .
ficatio.
 || *Nænia* est . . . . .
gratia can . . . . .
 15 *nus in Materte* . . . . .
quias cantit . . . . .
nificari credi . . . . .
 «abi ergo † . . . . .
Idem: «Huic hom . . . . .
 20 *dixit domi, et ap* . . . . .
niam esto †.» Quosdam . . . . .
quod et † voci si . . . . .
sit. quidam aiunt næ . . . . .
mi intestini voca . . . . .
 25 *nio utitur Plantus* . . . . .
chedem †: ad † nob . . . . .
te reddam, u . . . . .
rem soricina nænia . . . . .
do efferim . . m . . . . .
 30 *Græci νέπτου die* . . . . .
darum ultima νέπτου . . . . .
nam cantionis næni . . . . . || *Næniæ deæ*
sacellum ultra portam . . . . .

Mendicum dici Verrius putat a mente eius, quam fefellerit fortuna, vel quod precetur quemque, ut vitæ suæ medeatur cibo.

Municipium id genus hominum dicitur, qui cum Romanam venissent, neque cives Romani essent, participes ⁵ tamen fuerunt omnium rerum ad munus fungendum una cum Romanis civibus, præterquam de suffragio ferendo, aut magistratu capiendo; sicut fuerunt Fundani, Formiani, Cumani, Acerrani, Lanuvini, Tusculani, qui post aliquot annos cives Romani effecti sunt. Alio ¹⁰ modo, cum id genus hominum definitur, quorum civitas universa in civitatem Romanam venit, uti Aricini, Cærites, Anagnini. Tertio, cum id genus hominum definitur, qui ad civitatem Romanam ita venerunt, uti municipia † essent sua † cuiusque civitatis et coloniæ, ut ¹⁵ Tiburtes, Prænestini, Pisani, Urbinates, Nolani, Bononienses, Placentini, Nepesini, Sutrini, Lucenses. *

Mater Matuta, manis, mane, matrimonium, mater familiæ, matertera, matricæ, materiæ dictæ videntur, ut ait Verrius, quia sint bona, qualia scilicet sint, quæ sunt ²⁰ matura, vel potius a matre, quæ est originis Græcæ.

Modo quodam, id est ratione, dicuntur omnia ista: a * modo fit commoditas, commodus, commodat, accommodat, modice, modestia, moderatio, modificatio.

Nenia est carmen, quod in funere laudandi gratia can- ²⁵ tatur ad tibiam. Sunt, qui eo verbo finem significari putant. Quidam volunt neniam ideo dici, quod voci similior querimonia flentium sit. Quidam aiunt nenix ductum nomen ab extremi intestini vocabulo: Graeci enim ἄκρον ³⁰ extremum dicunt; sive quod cordarum ultima ἄκρον dicitur, extremam cantionis vocem neniam appellarunt.

Neniæ deæ sacellum extra portam Viminalem fuerat dedicatum.

. . . . . ædiculam.
 || *Navali corona* . . . . . mus in hostium
 . . . . . opera, ma-
 . . . . . est eam M.
 5 . . . . . e CN. Pom-
 . . . . . tillus † bel-
 . . . . . tum est in car-
 . . . . . nsueti . .
 . . . . . minabantur
 10 . . . . . || *Neumquam* . . . . . pro nulla
 . . . . . || *Neceunt* . . . . . nt, ut nec
 . . . . . || *Nefrendes* . . . . . us Scævola
 . . . . . sint. Ateius
 . . . . . ndentes, id est,
 15 . . . . . t. «quem ego ñ
 . . . . . s opem. et
 . . . . . Prae † nefrendibus
 . . . . . usus recens
 . . . . . os, quos Lanu-
 20 . . . . . s, Graeci νεφρο-
 . . . . . || *Ne-cerim, nec eum.*
 || *Nemora* . . . . . as amœnas: va-
 . . . . . abuli auctor Ho-
 . . . . . «ἐν ΝΕΜΕΙ σζις-
 25 . . . . . ΜΩΝ dubium non
 . . . . . m qui campos et pascua
 . . . . . τὸ ὈΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΕΝ ΑΥ-
 . . . . . || *Ne-mut, nisi etiam vel*
 . . . . . ibunici †, cum ait: «nemut
 30 . . . . . arumnas.» || *Neminis*
 . . . . . «et quis diceret cum sit
 . . . . . vitio creatis: «neminisque
 . . . . . us Erectheo †: «lapideo sunt

Navali corona solet donari, qui primus in hostium
navem armatus transilierit.

Nefrendes arietes dixerunt, quod dentibus frendere
non possint. Alii dicunt nefrendes infantes esse non-
dum frendentes, id est frangentes. Livius: «Quem 5
ego nefrendem alui lacteam immulgens opem.» Sunt
qui nefrendes testiculos dici putent, quos Lanuvini
appellant *nebrundines*, Graeci νεφροβός, Praenestini
nefrones.

Neceunt * non eunt. 10

Necerim nec eum.

Nemora significant silvas amoenas.

Nemut nisi etiam, vel nempe.

Neminis genetivo casu Cato usus est, cum dixit
«Sunt multi corde quos non miseret neminis.» 15

corde multi, quos non miseret neminis.» || Nemo compositum videtur ex ne, et homo: quod confirmatur magis, quia in persona semper ponitur, nec pluraliter formari solet, quia intellegitur pro nullo. || Neci datus proprie⁺ dicitur, qui sine vulnere⁺ interfectus est, ut veneno, aut fame. || Necessarium ait esse Opillus⁺ Aurelius, in quo non sit cessandum, aut sine quo vivi non possit: aut sine quo non bene vivatur: aut quod non possit prohibere⁺, quin fiat. || Necessari sunt, ut Gallus Aelius ait, qui aut cognati, aut aut⁺ affines sunt, in quos necessaria officia conferuntur praeter ceteros. || Neelegens dictus est, non legens, neque dilectum habens, quid facere debeat, ommissa ratione officii sui. || Nec coniugationem⁺ Grammatici fere dicunt esse disiunctivam, ut nec legit, nec scribit, cum si diligentius inspiciatur, ut fecit Simnius Capito, intellegi possit, eam positam esse ab antiquis pro non, ut et in XII. est: «ast ei custos nece scit.» item: «si adorat furto, quod nec manifestum erit⁺.» et apud Plautum in Fasmate: «nec recte si illi dixeris.» et Turpilium in Demetrio: «nec recte dici mihi que⁺ iam dudum audio.» || Nec unquam, nec unquam quemquam. || Nequalia, detrimenta. || Nequinont, pro nequeunt, ut solinunt, fernunt⁺, pro solent, et fereunt⁺ dicebant antiqui. Livius in Odissia: «partim errant, neque nunc⁺ Graeciam redire.» || Nequitum et nequitur pro non posse dicebant, ut Pacuius⁺ cum ait: «Sed cum contendinequitum ut⁺ clam tendenda est plaga.» Plautus in Satyrione: «retrahi nequitur, quoquo progressa est semel.» et Cato Originum L. I.: «Fana in eo loco conpluria fuere: ea exauguravit, praequam⁺ quod Termino fanum fuit; id nequitum exaugurari.» || Nequiquam significari⁺

Nemo, nec homo.

Neci datus proprie dicitur, qui sine vulnere interfec-
tus est, ut veneno aut fame.

Necessarium, in quo non sit cessandum.

Necessarii dicuntur cognati aut adfines, in quos ne- 5
cessaria officia conferuntur.

Neclegens non legens, neque electum habens, quid
debeat facere.

Nec coniunctio disiunctiva est, ut nec legit, nec scribit.
Ponitur et pro non. Turpiliius: «Nec recte dici mihi 10
iamdudum audio».

Necumquem, nec* umquam quemquam.

Nequalia detrimenta.

Nequinont nequeunt.

Nequitum et nequitur pro non posse dixerunt. 15

Nequiquam frustra.

idem quod frustra, plurimis auctorum exemplis manifestum est. || Nectere ligare significat, et est apud plurimos auctores frequens, quin etiam in commentario sacrorum usurpatur hoc modo: «Pontifex minor
 5 extramentis † naturas † nectito», id est funiculos facito, quibus sues adnectantur. || Nectar Graece significat deorum potionem. Unde Vergilius ait: «Stipant et dulci distendunt nectare cellas»; item Lucretius L. II.: «Et narde † florem, nectare † qui floribus † halet.»
 10 || Non pridem, aequae, et et recte, et frequenter dicitur, ac iam pridem, quam pridem. || «Nequam aurum est, auris quod vis † vehementius ambiat †» hoc versu Lucili † significare ait Sinius Capito, nequam esse aurum quod auris laedat; vel pondere inaurium, cum mollissima pars auris inciditur; vel ex auro intellegi pecuniam, cuius
 15 respectu, et nimia cupiditate homines ad peccandum adduci. || Nec mulieri, nec gremio credi oportere: proverbium est, quod et illa incerti et levis animi est, et plerumque in gremio posita, cum in oblivionem venerunt pro † exsurgentium, procidunt. || Nexum est, ut ait Gallus Aelius, quodcumque per aes et libram geritur. id quod necti dicitur, quo in genere sunt haec: testamenti
 20 factione ·XI· dando †, nexi liberanto †. || Neruum appellamus etiam ferreum vinculum, quo pedes impediuntur. quamquam Plautus eo etiam cervices vinciri ait: «perfidiose captus edepol nervo cervices probat.» || Nexum aes apud antiquos dicebatur pecunia, quae per nexum obligatur. || Negumate in carmine Cn. Marci vatis significat, negate, cum ait: «quamvis
 25 moventium † duonum negumate.» || Negritu in auguris significat egritudo. † || Nebulo dictus est, ut ait Aelius Stilo, qui non plaris est, quam nebula, aut qui non facile perspici possit, qualis sit, nequam, nugator.

Nectere ligare.

Nectar Graece significat deorum potionem.

«Nequam aurum est, auris quodvis vehementius ambit.» Hoc versu Lucilius significare videtur, nequam esse aurum, quod aures laedat pondere inaurium, cum auris inciditur; vel etiam cupiditatem pecuniae voluit significare. 5

Nervum appellamus etiam ferreum vinculum, quo pedes vel etiam cervices impediuntur.

Negumate negate.

10

Nebulo dictus est, qui non plaris est, quam nebula, aut qui non facile perspici possit, qualis sit, nequam, nugator.

- || Negibundum a . . . . .
 ea, quam scrips . . . . .
 negibundus . . . . .
 || Neutiquam pro . . . . .
 5 cum ait: «Sed . . . . .
 lorum aspect . . . . .
 neutiquam . . . . . || *Nepos*
 Tuscis dicitur. . . . .
 homines a . . . . .
 10 sua famil . . . . .
 vivunt. quod . . . . .
 sit, quam fil . . . . .
 elus interpre . . . . .
 πῶδες τῶν ἐπὸς . . . . . || *Nepus-*
 15 ti dies nom . . . . .
 aput+ quem l . . . . .
 addico. || *Nep* + ...
 riores sunt, q . . . . .
 liberati sunt . . . . .
 20 unt. et in provin . . . . .
 instituta fiunt . . . . .
 et aedes sacrari so . . . . . || *Nepa*
 sidus, quod dicitur nostris c . . . . .
 scorpis. Plautus in . . . . .
 25 ad parietem, imita . . . . . || *Nepus*
 || *Nesi* pro sine positum . . . . .
 Dianae Aventinen . . . . . || *Nauteam*
 lius Aurelius, herb . . . . .
 qua coriari utuntur . . . . .
 30 tum nomen, quia nauseam fa . . . . .
 S. litterarum interme . . . . .
 Plautus in Artemone. . . . .
 lionum nauteam fecisset . . . . .

Negibundum pro negante dixerunt.

Neutiquam pro nullo modo.

Nepotes luxuriosae vitae homines appellati, quod non magis his rei suae familiaris cura est, quam is, quibus pater avusque vivunt. 5

Nepos compositum ab eo, quod natus post sit patri, quam filius.

Nefasti dies N littera notantur.

Nepa Afrorum lingua sidus, quod cancer appellatur, vel, ut quidam volunt, scorpions. Plautus: «Dabo me ad parietem, imitabor nepam.» 10

Nepus non purus.

Nautea herba granis nigris, qua coriarii utuntur: a nave ductum nomen, quia nauseam facit per mutationem T et S. 15

. . . . . lem atque aro-
 . . . . . nguentum o-
 . . . . . o scorto sup-
 . . . . . o in commen-
 5 . . . . . dum quiddam
 . . . . . colorant.
 || *Natio* . . . . . s natum. Cin-
 . . . . . unt, sed ibi
 . . . . . ationem ait
 10 . . . . . nibus, se te- +
 . . . . . us seiuncti-
 . . . . . to, omnia fe-
 . . . . . es Sabinos
 . . . . . bus quoque bonus
 15 . . . . . || Nautiorum fa-
 . . . . . eorum princeps
 . . . . . que aeneum Mi-
 . . . . . ficare soliti
 . . . . . abatur . . . decau- +
 20 . . . . . conductique ab +
 . . . . . anam oppugna-
 . . . . . mi-sus L. Caecilius
 . . . . . fectus esset, missi
 . . . . . um de foedere viola-
 25 . . . . . us, P. Veturius, qui
 . . . . . refectionem corpo-
 . . . . . nsedissent, Brutti
 . . . . . Romanis erat, bello
 . . . . . ficit: inde a principe
 30 . . . . . appellata est. || *Nati-*
natio . . . . . atio: et Natinatores
 . . . . . gerentes. M Cato in
 . . . . . multu Macedoniae, Et-

Natio genus hominum, qui non aliunde venerunt, sed ibi nati sunt. In pecoribus quoque bonus proventus feturae bona natio dicitur.

Nautiorum familia a Troianis dicitur oriunda.

Natinatio dicebatur negotiatio, et *natinatores* ex eo seditiosi. 5

ruriam, Samnites, Lucanos, inter se natinari, atque factiones esse.» || Naccae appellantur vulgo fullo-nes, ut ait Curiatius, quod nanci+ non sint, id quod est nullius preti. Idem sentit et Cincius. quidam
 5 aiunt, quod omnia fere opera ex lana, nace dicantur. + a Graecis. || Naucum ait Ateius Philologus poni pro nugis. Cincius, quod in + oleę . . nucisque intus sit. Aelius Stilo omnium rerum putamen. Glosematorum autem scrip-
 10 tores, fabae grani quod haereat in fabulo. Quidam ex Graeco, quod sit νχι ζχι οβχι, levem hominem significa-
 ri. Quidam nucis iugulandis. quam Verrius iugulan-
 dam vocat, medium velut dissepimentum. Plautus in
 Parasito pigro: «ambo magna laude lauti, po-
 15 stremo ambo sumus non nauci.» item in Mostellaria: «Quod id esse dicam verbum nauci, nescio.» et in Tru-
 culento: «Amas hominem non nauci.» et Naevius
 et+ in Tunicularia: «Eius noctem nauco ducere.»
 sed+ Ennius: «illuc+ est nugator nihil,+ non nauci
 homo.» || Nares appellari putant, quod per ea nasci+
 20 foramina odoris cuiusque nari flamus+. || Narica+
 est genus piscis minuti. Plautus: «Muriaticam autem
 video in vasis stagneis, naricam+ bonam et canutam
 et taguma quinas+ fartas, conchas piscinarias.»
 || Nancitor+ in XII. nactus erit, praeno erit+. Item
 25 in foedere Latino: «pecuniam quis nancitor, habeto»
 et: «si quid pignoris nasciscitur+, sibi habeto.»
 || Nare a nave ductum Cornificius ait, quod aqua
 feratur natans, ut avis. Ennius L. VII.: «alter nare
 cupit, alter pugnare parat'. t.+» Plautus in Alula-
 30 rias+: «Quasi pueri, qui nare discunt, scirpea in-
 duitur ratis.» natare igitur est, saepius nare, ut
 dictitare, factitare. || Navus, celer, ac stren-
 nuus, a navium velocitate videtur dictus. En-

Naccae appellantur fullones, quod nanci non sint, id est nullius pretii. Omnia fere opera ex lana nacae dicuntur a Graecis.

Naucus pro nugis ponitur, alias pro oleae aut nucis nucleo. Alii omnium rerum putamen ita appellari volunt. Quidam ex Graeco, quod sit *νυζι νυζι ούζι*, levem hominem significari volentes. Quidam volunt sic appellari membranulam, quae in nucis iugulandis est medio.

Narica genus piscis minuti. 10

Nancitor nactus erit.

Nare a nave ductum, quod aqua feratur natans, ut navis.

Natare est saepius nare, ut dictitare, factitare.

Navus celer ac strenuus a navium velocitate dictus. 15

nius L. VI.: «Navus repertus homo Graio patre Graius homo rex.» et L. XVI.: «Navorum imperium servare est insuperantum†.» Plautus in Frivolaria: «Nave agere oportet, quod agas, non ductarier.» || Navalis scriba, 5 qui in nave apparebat, inter aliud genus scribarum minimae dignitatis habebatur, quod periculis quoque eius ministerium esse† obiectum. Plautus: «non ego te novi, navalis scriba, columbari† impudens.» sive quod columbaria in nave appellantur ea, quibus rem ge- 10 niment†, sive quod columbariorum quaestus temerarius incertusque. || Nassiterna est genus vasi aquari ansati et patentis, quale est quo equi perfundi solent. Plautus in Bacchidibus: «haec quis† evocat cum nassiterna, et cum aqua istum impurissimum?» et in Ner- 15 volaria: «Equis† huc effert nassiternam cum aqua sine suffragio?» et Cato in ea oratione, quam composuit in .q̄† Sulpicium: «Quotiens vidi truilos† nassiternas perfusos† aqualis matellas sine ansis.» || Nassa est piscatoria† vasi genus, quo cum intra- 2) vit piscis, exire non potest. Plautus: «Numquam hercule ex ista nassa hodie ego escam petam.» || Napuras nectito, cum dixit Pontifex, funiculi ex stramentis fiunt. || Naustibulum vocabant anti- qui vas alvei simile vid . . . . anavis† similitu- 25 dine. || Navia est uno ligno exculpto†, ut navis, quo utuntur alveo in vindemia. ficus quoque in comitio appellatur Navia ab Atto Navio augure. Nam cum Tarquinius Priscus institutas tribus a Romulo mutare vellet, deterrereturque ab Atto 30 per augurium, ut eluderet eius prudentiam, interrogavit eum, an fieri possit id, quod animo proposuisset suo; cui illo† permittente augurio cum respondisset effici posse; iussit Rex cotem ac

Nassiterna genus vasis aquarii ansati et patentis.

Nassa est piscatoria vasis genus, quo cum intravit
piscis, exire non potest. Plautus: «Numquam ex ista
nassa hodie ego escam petam.»

Napuræ funiculi.

5

Naustibulum alveum ad navis similitudinem factum.

Navia lignum cavatum ut navis, quo in vindemiis uti
solent.

novaculam pro . . . . .
 an eos illa . . . . .
 eulam subito . . . . .
 ex eo, Tarqui . . . . .
 5 cere, noua . . . . .
 eratum defo . . . . .
 esse intra i . . . . .
 sacro sit: ei . . . . .
 subseri, sum . . . . .
 10 to, tantos i . . . . .
 loco complu . . . . .
 evulsae dei . . . . .
 moveren . . . . .
 erant, ficum . . . . .
 15 isse; adm . . . . .
 cum et divin . . . . .
 viveret, lib . . . . .
 suram; ideoque e . . . . .
 || Nauseit cum gran . . . . .
 20 gratia, quod sit non diss . . . . . || *Navi-*
 tas secundum incorr . . . . .
 tos. quos nunc n . . . . .
 Cato in ea. quam ser . . . . .
 retur, cum ait: «navitae . . . . .
 25 vinum atque oleum, u . . . . . || *Naeviam silcam*
 vocitatum extra . . . . .
 rum. quod Natuieu + ...
 nemora Naevia ap . . . . .
 ait: quam obprobri loco . . . . .
 30 quod in ea morari ads . . . . .
 mines, testis est in *Ca* . . . . .
 M. Caelium si se appella . . . . .
 a porta Naevia atque ex . . . . .

Nauscit, cum granum fabae se nascendi gratia aperit, quod sit ^{et} non dissimile navis formae.

Naevia silva dicta iuxta Urbem, quod Naevi cuiusdam fuerit.

. . . . . unt proverbii
 . . . . . *quod* refertur a Ver-
 . . . . . || *Nudius tertius* . . . . . situm ex nunc
 . . . . . || *N* . . . . . in agro
 5 . . . . . ant, a pe-
 . . . . . ati sint
 . . . . . dicantur pa-
 . . . . . tur caelum cau-
 . . . . . icatur dam-
 10 . . . . . || *Nuptam* . . . . . lieres quibus
 . . . . . eadem causa
 . . . . . *qui* appellatam
 . . . . . tamen *qui* dice-
 . . . . . *νέων ὕμφοιν*
 15 . . . . . *pellat* uxo-
 . . . . . consuetudi-
 . . . . . ait ΕΞΑΠΠ
 . . . . . || *Nuc-* †
 . . . . . nt, videtur esse
 20 . . . . . num numero fu-
 . . . . . eo ordine usur-
 . . . . . etudine loquen-
 . . . . . eiusmodi: sive
 . . . . . ium, quemadmodum
 25 . . . . . r usus Pompeius Sex-
 . . . . . ma syllaba voca-
 . . . . . m casus eadem cor-
 . . . . . e, temporis praesentis.
 . . . . . antiquos, *nimum*
 30 . . . . . *Sinnius Capito*: esse enim
 . . . . . um: vos estis *ninume* †
 . . . . . ero *perbiterint*. nisi cito
 . . . . . *nimum* si *isso*, qui *exeam* *nume-*

Nudius tertius compositum ex nunc et die tertio.

Nuptam a Græco dictam. Illi enim nuptam *νύξον*
νύμφη appellant.

Numero dicebant pro nimium.

5

ro estis mortui, hoc exemplo, ut pingeretis, id est, cur cito mortui estis?» Item in Nelei: «Nūquam numero matri faciemus volui†.» Idem† est, nūquam nimium faciemus. Apud Naevium: «Neminem vidi, qui numero
 5 sciret, qui quod scit, id. opus†, id. nimium sciret. An† Pannurgus Antonius hæc ait numero nimium cito, celeriter nimium: ut Plautus in Casine† remi† quid vis mea ancilla? nimium saepius† numero dicis», nimium cito. Accius in Oenomaio: «Ego ut essem
 10 adfinis tibi, non ut te extinguerem, tuam peti gnata,† numero te expurgat† timor.» Afranius in Suspecta: «per falsum, et abs tē creditum numero nimis.» celeriter. Cæcilius in Aethione†: «Ei† peri: quid ita? numero venit: fuce† domum.» Afranius in Simulantē:† «emisera† numero, ac nequicquam egi gratias.» || Numerata Senatū ait quivis Senator Consuli, cum impedimento vult esse quominus faciat S. C., postulatque. ut aut res, quæ acferuntur†, dividantur: aut singuli consulantur;
 20 aut si tot non sint Senatores, quo numero liceat præscribi† S. C. || Nupta verba dicebantur ab antiquis, quæ virginem dicere non licebat. ut Plautus in Dyscolo: «Virgo sum: nondum didici nupta verba dicere.» || Nuptias dictas esse ait Santra ab eo,
 25 quod nymphaa† dixerunt Graeci antiqui γαμον, inde novam nuptam νέον γάμον. Cornificius, quod nova petantur coniugia. Curiatus†, quod nova ratio fiat. Aelius et Cincius, quia flammeo caput nubentis obvolvatur, quod antiqui obnubere vocarint: ob quam
 30 causam legem quoque parens tam† iubere capud† eius obnubere, qui parentem necavisset, quod est obvolvare. || Numerius prænomen numquam ante fuisse in patricia familia dicitur, quamvis† Fabius, qui

Nupta verba dicebantur ab antiquis, quæ virginem dicere non licebat. Plautus: «Virgo sum, nondum didici nupta verba dicere.»

Numerius prænomen tractum ab avo.

unus post sex et trecentos ab Etruscis interfectos
 superfuit, inductis+ magnitudine divitiarum, uxorem
 duxit Otaçili Maleventani, ut tum dicebantur,
 filia †, ea condicione, ut qui primus natus esset, prænominem
 5 avi materni, Numerius appellaretur. || Non omnibus
 dormio: proverbium videtur natum a Cipio quodam, qui
 Pararhenchon dictus est, quod simularet dormientem,
 quo impunitus+ uxor eius mœcharetur; eius meminit Lu-
 cilius. || Nucupata+ pecunia est, ut ait Cincius in L.
 10 II. de officio iuriconsulti, nomina †, certa, nomi-
 nibus propriis pronuntiata: «cum nexum faciet manci-
 piunq̄ue, uti lingua nuncupasset †, ita ius esto+»: ita+
 uti nominarit, locutusve erit, ita ius esto. vota
 nuncupata dicuntur, quæ Consules, Prætores, cum
 15 in provinciam proficiscuntur, faciunt: ea in tabulas præ-
 sentibus multis referuntur. Ad+ Santra L. II. de
 verborum antiquitate, satis multis nuncupata,
 conligit, non de recto+ nominata significare, sed
 promissa, et quasi testificata, circumscripta, recep-
 20 ta, quod etiam in votis nuncupandis esse conveni-
 entius. || Nusciciosum Ateius Philologus ait
 appellari solitum, qui propter oculorum vitium parum
 videret. Ad+ Popilius+ Aurelius nusciciones † esse
 cæcitudines nocturnas. Aelius Stilo, qui plus videret
 25 vesperi, quam meridie, nec cognosceret, nisi quod usque
 ad oculos admovisset. || Nonas quidam a nova Luna,
 quod in eas concurreret principium Lunæ: alii, quod semper
 ante diem Iduum nonum essent, scribique ideo debe-
 re primam appellationis eius syllabam adiecta u. lit-
 30 tera. || Nundinas feriarum+ diem esse voluerunt
 antiqui, ut rustici convenirent mercandi, ven-
 dendique causa, eumque nefastum, ne liceret cum populo
 agi, interpellarentur nundinatores. || Nundina-

Nusciciosus, qui parum videt propter vitium oculorum, quique plus videt vesperi, quam meridie.

Nundinas feriarum diem esse voluerunt antiqui, quo mercandi gratia Urbem rustici convenirent.

- lem cocum *Plau* . . . . .
 dinale + est, in . . . . .
 novendial . . . . .
 nificat, *quom* . . . . .
 5 ret. || *Nueu* . . . . .
 quod inclusi . . . . .
 verunt: vel quod in . . . . .
 ta pascitur+. || *Numman* . . . . .
 istimant d . . . . .
 10 valere: quia . . . . .
 hoc proprium est. || *Nuntius* . . . . .
 in persona dicitur, ...
 allatus est: qu . . . . .
 mentaris fec . . . || *Nuper* . . . . .
 15 tamquam dici . . . . .
 ris, id autem . . . . .
 sa erant, qui *nuper* . . . . || *Numen* . . . . .
 nutus dei ac pote . . . . || *Numella* . . . . .
 quo quadrupe . . . . .
 20 ri nervo, aut co . . . . || *Numi-*
das dicimus quos *gr* . . . . .
 hominum pecoribus n . . . . .
 cora aluntur. || *Nuces* . . . . .
 untur pueris, ut *nonæ* + ...
 25 novi mariti auspici . . . . .
 listimum.
 || *Numan Pompilium Ianicul* . . . . .
 ferunt, in quo arcam eius in . . . . .
 nominis, a *Terentio* . . . . .
 30 te agrum. || *Nonuncium* . . . . .
 ludi appellant, signif . . . . .
 runcium, quod singula sex . . . . .
 um sit. || *Nomen* sive ex *Græco ὄνομα* . . . . .

Nuculas Prænestinos appellabant, quod inclusi a
 Pœnis Casilini famem nucibus sustentarunt, vel
 quod in eorum regione plurima nux minuta nascitur.
 Nummus ex Græco nomismate dicitur.

Nuntius et res ipsa et persona dicitur.

5

Nuper quasi noviper, tanquam dicimus novissime.

Numen quasi nutus dei ac potestas.

Numella genus vinculi, quo quadrupedes deligantur.

Numidas dicimus, quos Græci Nomadas, sive quod
 id genus hominum pecoribus negotietur, sive quod 10
 herbis, ut pecora, aluntur.

Nuces flagitantur nuptis et iaciuntur pueris, ut novæ
 nuptæ intranti domum novi mariti secundum fiat
 auspicium.

Numæ Pompilii in Ianiculo est sepulchrum.

15

Nonuncium et teruncium dicitur, quod novem
 unciarum sit sive trium.

Nomen dictum quasi novimen, quod notitiam facit.

		ve familiae est,
		actum dicimus
		. pecunia sit.
	<i>Noctua</i>	pore eo, quo
5		γλαυζωπίς appellatur
		lis est casus.
	<i>Noneolas</i>	prorum sup-
	. . . <i>Noctiugam</i> †	l. II. obsce-
		medica.
10	<i>Noverca</i>	tis, novam
		gratia, idest, coer-
		retterānia †.
	<i>Nova via</i>	Ser. Tullo †,
		scenderetur,
15		tinus in Aven-
		<i>Nocalem</i> . grum Aelius
		aiunt esse,
		mero quoque
		εἰς το βραδύτης πῆ-
20		incius eum esse, ubi
		sementem sit relic-
	. . . <i>Novem trib. mil.</i>	T. Sicini, Volsei
		inissent adversus
		co combusti feruntur
25		neque † est proxime Cir-
		pide albo constratus:
		nt Opiter Verginius
		Lævinus. Postumus Co-
		lius Tolerinus. P. Ve-
30		onius Atratinus. Ver-
		tius Scævola. Sex. Fusi-
		<i>Noxia</i> , ut Ser. Sulpicius Ru-
		apud poetas autem, et

Noctua a tempore noctis dicta, quo canit vel volat.

Noneolæ vocantur papillæ, quæ ex faucibus caprarum dependent.

Noctiugam Lucilius cum dixit, obscenum significat.

Nihili, qui nec hili quidem est.

5

Noverca dicitur, quam quis liberis sublatis novam uxorem ducit arcendæ familiæ gratia.

Novalis ager novæ relictus sementi.

Noxia apud antiquos damnum significabat, sed a poetis ponitur pro culpa: *noxæ* ponitur pro peccato

16

oratores ponitur pro culpa. ad † noxa peccatum, aut pro peccato poenam, ut Accius in Melanippo: «Tete esse huic noxæ obnoxium.» Item, cum lex iubet noxæ dedere, pro peccato, dedi iubet. Cæcilius in Hypobolimeo † chaerestato †: «Nam ista quidem noxa muliebrem et †, magis quam viri.» || Novæ curiæ proximæ compitum Fabricium ædificatæ sunt, quod parum amplæ erant veteres a Romulo factæ, ubeis † populum, et sacra in partis triginta distribuerat, ut in is ea sacra curarent, quæ cum ex veteribus in novas evocarentur, septem † curiarum per religiones evocari non potuerunt. itaque Foriensis, Raptæ, Vellensis †, Velitiæ res divinæ fiunt in veteribus curis. || Nothum Græci natum ex uxore non legitima vocant, qui apud nos spurio patre natus dicitur, quod Ser. Tullius qui Romæ regnavit, natus est ex concubina Spurius † Tulli tributis †, nisi fortem † aluimus † cedere †, Ocilisiam † corniculam captivam † eum susceptum matre servientem †. || Nota 20 alias significat signum; ut in pecoribus, tabulis, libris, litteræ singulæ, aut binæ. alias ignominia †. || Nobilem antiqui pro noto ponebant, et quidem pro † e. † littera † ut Plautus in Pseudolo: «Peregrina facies videtur hominis, atque ignobilis.» 25 et, «oculis meis obviam ignobilis obicitur.» Accius in Diomede: «Ergo me Argos referam, nam hic sum nobilis.» Levius † in Virgo: «ornamentum † incendunt † nobili † ignobiles †. || Nægeum quidam amiculi genus prætextum purpura; quidam candidum ac perlucidum, 30 quasi anano †, quod putamen quorundam pomorum est tenuissimum non sine candore, ut Livius ait in Odysia: «Simul ac lacrimas de ore nægeo detersit», id est candido. || Nixidi † appellantur tria

aut pro peccati poena, cum lex iubet noxae dedere
pro peccato.

Nothum Græci natum ex uxore non legitima dicunt,
qui apud nos spurio patre natus dicitur.

Nota nunc significat signum, ut in pecoribus; nunc 5
litteras singulas aut binas; nunc ignominiam.

Nobilem antiqui pro noto ponebant. Plautus «Pere-
grina facies atque ignobilis.»

Nœgeum amiculi genus.

Nœgeum candidum. Livius: «Laerimas de ore nœ- 10
geo deterisit,» id est candido.

Nixidi appellabantur, quos putabant præ-idere pari-
entium nixibus.

signa in Capitolio ante cellam Minervæ genibus
 nixa, velut præidentes parientium nixibus, quæ sua †
 sunt qui memoriæ prodiderint, Antiocho rege Sy-
 5 riarum superato, M. Acillum † subtracta a Populo R.
 adportasse, atque ubi sunt, posuisse. etiam qui capta
 Corintho advecta huc, quæ ibi subiecta fuerint
 mensæ. || Nictare et oculorum et aliorum membrorum
 nisu sæpe aliquid conari, dictum est ab antiquis,
 ut Lucretius in L. III †: «Hic ubi nexari nequeunt
 10 insistereque alis.» Cæcilius in Hymnide: «garrulis
 medentes † iactent: sine nictentur perticis.» Novius
 in Macchoeo pone †: «actutum scrib, cum in nervo
 nectabere †.» unde quidam nictationem: quidam nictum,
 ut Cæcilius in pugilem †: «tum inter laudandum hunc
 15 timidum tremulis palpebris percutere nictu: hic
 gaudere, et mirarier.» || Nitit † canis in odo-
 randis ferarum vestigis leviter gammians, ut En-
 nius in L. X: «veluti si † quando vinculis † venati-
 ca veneno † xapta † solet, si forte ex † nare saga-
 20 ei sensit, voce sua nictu † ululatque ibi acuta et †»
 unde ipsa gamutio. || «Niquis scivit» centu-
 ria est, quæ dicitur a Sertullio † rege constituta,
 in qua liceret eius † suffragium ferre, qui non tulisset
 in sua, nequis civi † suffragii iure † privaretur, nam
 25 scisseito † significat sententiam dicito, ac suf-
 fragium ferto, unde scit † a plebis. † sed in ea centu-
 ria, neque censetur quicquam †, neque centurio præficitur,
 neque centurialis potest esse, quia nemo certus est
 eius centuriæ. est autem nequis † scivit, nisi quis sci-
 30 vit. || Ningulus, nullus, ut Ennius L. II: «qui ferro
 minitere, atque inte ninculus † † mederi
 queat.» || Niger lapis in Comitio locum funestum
 significat, ut ali, Romuli mortî destinatum,

Nictare et oculorum et aliorum membrorum nisu saepe aliquid conari. Dicimus enim et nictationem et nictum. Cæcilius : «Hunc tremulis palpebris percutere nictu.

Nittit canis in odorandis ferarum vestigis leviter ganniens. Ennius : «Nare sagaci sensit, voce sua nittit ululatque :» unde et gannitio.

Ningulus nullus. Marcus vates : «Ne ningulus mederi queat.»

	sed non usu obv	
	stulum nutri	
	tilium avum ti	
	cuius familie†	
5	tionem eius. <i>Nanum</i>	
	humilem† et	
	barbatum, p	
	<i>Necem suspica</i>	
	necyn mor	
10	da. » <i>Nivem</i>	
	Græco, qui idne† . . . . . <i>N</i>	
	nificat da . . . . . <i>Nequimates dicti</i>	
	Narnensis†, ...	
	nis vetero	
15	versus† X.	
	<i>Negotium</i> , quod <i>n</i> . . . . . <i>Naros</i>	
	tate, quæ <i>ve</i> . . . . . <i>Numidae</i>	
	cuntur Noma	
	unde Cato in	
20	multam vivunt . . . . . <i>Nuces mitti</i>	
	Cerialibus Capito Si	
	ait, cum vellimus† sig	
	libus in Circo mitti, ...	
	set, plane† volumus	
25	quia adeo diligantur s	
	præ flamma cum sunt u	
	<i>Novendiales feriae</i>	
	Hostillo† rege, ex min	
	is nono die inferre	
30	more† Albano lapi	
	exaudita, ut Albani	
	rant sacra. iam† ab his	
	que missa erate a† poe	

Nequam, qui ne tanti quidem est, quam quod habetur minimi.

Nanum Græci vas aquarium dicunt humilem et concavum, quod vulgo vocant situlum barbatum, unde nani pumiliones appellantur. 5

Necem a Græco dici certum est. necyn enim mortuum dicunt Græci.

Nivem interpretantur novum ex Græco, quod illi neon dicunt.

Nequitates Narnienses. 10

Negotium, quod non sit otium.

Navos a navis celeritate dicimus.

Novendiales feriæ a numero dierum sunt dictæ.

		tibus cœpissent:
	<i>N</i>	lo eos. operæ,
		expugnari pos-
	<i>Navalis porta</i>	ia regio, vide-
5		a appella-
	<i>Nonarum dies</i>	uum. Kalen-
		væ nuptæ
		trum inlucisce-
		es esse iudica-
10		ces belli ge-
		e remp. ges-
		TI DI + VER-
		IT. FELICITER
		PONITUR
15		obsideri, ob-
		in vicem præpo-
		ob superatos
		triæ præstandam
		obromam + noc-
20		«ob Troiam duxit.»
	<i>Oculissimum</i>	imum ostium amicæ
		i tem . . . me dixit, signifi-
		dolo osculatum + pro præ-
		to die cæca hercule
25		<i>Idem</i> alibi oculatum Ar-
		s. <i>Idem</i> : «pluris est ocu-
		id qui se vidisse di-
		formam ab oculi ap-
	<i>Oculitus</i>	nditus, penitus, signifi-
30		lum, vel instar
	<i>Odefacit</i>	antiqui ab odore,
		consuetudine in-
		ut sæpe alias, tum in

Navalis porta a vicinia navalium dicta.

Nonarum, iduum, kalendarum dies nuptis alieni habentur, quoniam hi dies decreto pontificum atri indicati sunt, quod quotienscumque Romani duces belli gerendi gratia his diebus supplicaverunt, male rempublicam gesserunt. 5

Ob præpositio alias ponitur pro circum, ut cum dicimus urbem obsideri, obsignari*, obvallari, alias in vicem præpositionis, quæ est propter, ut ob merita, ob superato hostes, unde *obsides* pro obfides, qui ob fidem patriæ præstandam dantur; alias pro ad, ut Ennius: «Ob Romam noctu legiones ducere cœpit.» 10

Oculissimum carissimum. Plautus: «Oculissimum ostium amicæ.» 15

Oculatum pro præsentis posuit Plautus, cum dixit: «Oculata die.» Item ipse: «Pluris est oculatus testis unus quam auriti decem,» id est qui se vidisse dicat.

Oculitus quoque dicitur, ut funditus, penitus, quo significatur tam carum esse, quam oculum. 20

Odefacit dicebant pro olfacit, quæ vox a Græco ὀσμήν tracta est.

hoc quoque libro contentæ. quæ vox, ut quibusdam videtur, ex Græca ΟΣΜΗΙ tracta est. || Octaviæ porticus duæ appellantur, quarum alteram, theatro Marcelli propiorem, Octavia soror Augusti fecit; alteram the-
 5 atro Pompei proximam CN. Octavius CN. filius, qui fuit Aed. cur. Pr. Cos. decemvirum sacris faciendis, triumphavitque de rege Perse + navali triumpho: quam combustam re + reficiendam curavit Cæsar Augustus || Ogygia mœnia Accius in Diomede appellans
 10 significat Thebas, quia eam urbem Ogygus condidisset + traditur. || Occasio, oportunitas temporis casu quodam provenientis est. || Occasus, interitus. vel Solis, cum decedit a superis infra terras: quo vocabulo Ennius pro occasione est usus in l. II.: «hic occasus
 15 datus est, at Oratius inclutus saltu.» item in l. V.: «inicit inritatus. tenet occasus. invat res.» Item in l. VIII.: «aut occasus ubi, tempusve audere repressit.» || Occisum a necato distingui quidam, quod alterum a cædendo atque ictu fieri dicunt, alte-
 20 rum sine ictu. itaque in Numæ Pompili regis legibus scriptum esse: «si hominem fulminibus + occisit, ne supra genua tollito +.» Et alibi: «homo si fulmine occisus est, ei iusta nulla fieri oportet.» || October equus appellatur, qui in campo Martio men-
 25 se Oct. immolatur quod annis + Marti, bigarum vitrigum + dexterior. de cuius capite non levis contentio solebat esse inter Suburanenses, et Sacra-
 vienses, ut hi in regiæ pariete, illi ad turrinam Mamiliam id figerint +; eiusdemque quod + atanta + ce-
 30 leritate perfertur in regiam, ut ex ea sanguis destillet in focum, participandæ rei divinæ gratia, quem hostiæ loco quidam Marti bellico deo sacrari dicunt, non ut vulgus putat, quia velut supplicium

Ogygia mcœnia Thebana ab Ogyge conditore dicta.

Occasio oportunitas temporis casu proveniens.

Occasus interitus vel solis in oceanum mersio.

Occisum a necato distinguitur. Nam occisum a
cedendo dictum, necatum sine ictu.

5

October[†] equus appellabatur, qui in campo Martio
mense Octobri Marti immolabatur. De cuius capite
magna erat contentio inter Suburanenses et Sacra-
vianenses, ut hi in regia: pariete, illi ad turrem Mamiliam
id figerent. Cuius cauda, ut ex ea sanguis in focum
destillaret, magna celeritate perferbatur in regiam.

10

de eo sumatur, quod Romani llio sunt orundi†, et Troiani ita effigie mequi† sint capti. Multis autem gentibus equum hostiarum numero haberi testimonio sunt Lacedæmoni, qui in monte Taygeto equum ventis
 5 immolant, ibidemque adolent, ut eorum flatu cinis eius per finis quam latissime differatur. Et Sallentini. aput† quos Menzanæ Iovi dicatus vivos conlucitur† in ignem, et trodi†, qui quod annis† quadrigas soli consecratas in mare iaciunt, quod his† tali currieu-
 10 lo fertur circumveli mundum. || Occidamus Plautus ponit pro contra cedamus. cum plurimæ alia† præpositiones familiares huic verbo sint. || Occentassint antiqui dicebant, quod nunc convicium fecerit†, dicimus, quod id clare, et cum quodam canore fit,
 15 ut procul exaudiri possit. quod turpe habetur, quia non sine causa fieri putatur. inde cantilenam dici, quia illam† non candus† iucunditatem puto. || Ocrem antiqui, ut Ateius Philologus in libro Gloiematorum† refert, montem confragosum vocabant, ut aput†
 20 Livium: «Sed qui sunt hi, qui ascendunt altum ocrim?» et: «celsosque ocris, arvaque putria, et mare magnum.»† «Namque Tenari† celsos ocris.» et: «haut ut quem Chiro in Pelio docuit ocri.» unde fortasse etiam ocriæ† sint dictæ inæqualiter tuberatæ. || Occære, et
 25 occatorem Verrius putat dictum ab occædendo, quod cædat grandis globos terræ: cum Cicero venustissime† dicat ab occæcando fruges satas. || Ocius secundæ collationis, et deinde tertie ocissime frequentata sunt. Alii dictas nostros†, tracta ex Græco, id est ὠζέωζ, cuius prima significatio, ex qua procedere in comparationem debet, apud nos non est, tertie vero consolationis†, cuius maiora† exempla sunt, auctor est Plautus *inneruolaria*: «ocissime nos li-

Occidamus Plautus posuit pro contra cedamus.

Occentare dicebant pro convicium facere, cum id
clare et cum quodam canore fieret, ut procul exau-
diri potuisset, quod turpe habetur; quia non sine
causa fieri putatur, inde cantilenam dici, quia illam
non cantus iucunditatem puto. 5

Ocrem montem confragosum dicebant antiqui. Hinc
ocreae dictae inaequaliter tuberae.

Occare et occator ab occedendo dictum, quod
grandes terrae caedat globos. 10

Ocius et ocissime positivum Latinum non habent,
sed ab eo veniunt, quod est in Graeco ὠζέωζ.

	beri possimus fier	. . . . .
	«quiequam occissi	. . . . .
	lius historiarum	. . . . .
	tantur occissimè	. . . . .
5	Lamia apud	. . . . .
	Lamiam oport	. . . . .
	Ocimum, Græcum	. . . . .
	Occupaticius	. . . . .
	a cultoribus fr	. . . . .
10	ri ceptus. quod in	. . . . .
	Nam cum Hammi	. . . . .
	bene meri	. . . . .
	atque eorum agr	. . . . .
	tanquam ex ho	. . . . .
15	mandos pub	. . . . .
	diret commu	. . . . .
	est a privatis,	. . . . .
	accepissent,	. . . . . <i>Orchitin</i>
	Philologus in	. . . . .
20	ductum ex græco ὄρχις	. . . . .
	tudinis, itaque v	. . . . .
	to grandior. <i>Ore-hestra</i>	. . . . .
	antea, qui nunc pla	. . . . .
	non admittebantur	. . . . .
25	rim dum fabulæ ex	. . . . .
	explicari non potera	. . . . .
	tabant, quo æquiore	. . . . .
	nomen duceret.+ <i>Orca</i>	. . . . .
	maximum <i>dicitur</i>	. a . . . . .
30	vasa quoque ficar	. . . . .
	retia, atque infor	. . . . .
	male et ante	. . . . .
	quantæ <i>ne</i>	. . . . .

Ocimum Græcum et a celeritate nascendi est dictum.
Occupaticius ager dicitur, qui desertus a cultoribus propriis ab aliis occupatur.

Orchitis genus oleæ ex Græco dictum, quod magnitudine sit instar testiculorum.

5

Orchestra locus in scena.

Orca genus marinæ beluæ maximum, ad cuius similitudinem vasa ficaria orcæ dicuntur: sunt enim teretes atque uniformi specie.

|| *Oriri* . . . . . || *O-rba* apud poe-
 . . . . . persona cara: apud
 . . . . . *matr.* ut Ser.
 . . . . . ulos. orba est
 5 . . . . . tris est ante
 . . . . . allus Aelius
 . . . . . O
 . . . . . *stantior*
 . . . . . in eo libro
 10 . . . . . pontificatu
 . . . . . puella sine
 . . . . . sacra
 . . . . . a nupta
 . . . . . cui fuisset
 15 . . . . . *Cornificius* in
 . . . . . onryginus †
 . . . . . *interserunt*
 . . . . . adnocros †
 . . . . . sse. || Orty-
 20 *gia* . . . . . *tatur* nunc Delos.
 || *Orbins* . . . . . tus esse ab orbibus.
 . . . . . a, filia Ser.
 . . . . . nius Superbus ge-
 . . . . . averat † tende-
 25 . . . . . ssessionem. coe-
 . . . . . s quod pro-
 . . . . . m ducere, unde
 . . . . . appellatus est.
 || *Oratores* . . . . . εε dictos exi-
 30 . . . . . gentes, qui missi
 . . . . . stra a populo R.
 . . . . . ὀρεῖται,
 . . . . . quiete †

Oriri nasci vel surgere.

Orba apud poetas significat privata aliqua persona
cara.

Orba est, quæ patrem aut filios quasi lumen amisit.

Ortygia Delos insula.

Oratores ex Græco ὀρχηστῆρες^r dicti, quod missi ad re-
ges nationesque deos solerent ὀρχᾶσθαι, id est testari.
Hi modo appellantur legati.

eos nostri alii† pro legatis appellant, ut Cato in ea quam scripsit de suis virtutibus contra Thermum. «M. Fululo† consuli legatus sum in Aetoliam, propterea quod ex Aetolia complures venerant: Aetolos pacem
 5 velle: de ea re oratores Romam profectos.» et in Originum L. I.: «propter id bellum cœpit Cœlius† PR. Albanus, oratores misit Romam cum . . .» alias pro decretoribus†, ut Terentius: «orator venio, facite exoratorum.† item et Afranius in Emancipato: «sic est orator, si quod† oritur
 10 tale». alias pro disertis et eloquentibus, ab eo quod antiqui orare dicebant pro agere: ob quam causam orationes quoque eorum vocantur. || Orata genus piscis appellatur a colore auri, quod rustici
 15 orum dicebant, ut auriculas, oriculas. itaque Sergium quoque quendam prædivitem, quod et duobus annulis aureis, et grandibus uteretur, Oratam dicunt esse appellatum. || Oræ extremæ partes terrarum, idest maritimæ dicuntur, unde et vestimentorum extremæ partes, quæ quidem et primæ dici
 20 possunt. Cæcilius in Ethrione† usus est pro initio rei, cum ait: «oram reperire nullam quam† expediam, queo.» || Oreæ, freni quod ori inseruntur. Titinius in Setina: «et si tacebit, tamen gaudebit sibi promittiore† et Nævius in Hariolo: «Deprandi autem leonis† obdas oreas.» Cato originum L. III. «equos respondit: oreat† mihi inde, tibi cape flagellum.» Cœlius pro se apud populum: «equusque mihi sub feminibus occisus erat, oreas
 25 detraho inspectante L. Stertinio.» || Oreos Liber pater, et Oreades Nymphæ appellantur, quod in montibus frequenter apparent. || Ordinarium hominem Oppius ait dici solitum scurram

Orata genus piscis a colore auri dicta, quod rustici
orum dicebant, ut auriculas oriculas.

Oreæ freni, quod ori * inseruntur, dicti.

Oreus Liber pater et *Oreudes* nymphæ a montibus
appellantur.

Ordinarius homo scurra et improbus, qui adsidue in
litibus moratur, ob eamque causam in ordine stat

et improbum, qui assidue in litibus moraretur: ob eamque causam in ordine staret adeuntium Prætozem. At Aelius Stilo, qui minime ordine viveret. . . . in ea oratione, quam scribit de
 5 suis virtutibus contra Thermum: «Quid mihi fieret, si non ego stipendia in ordine † omnia ordinarius meruissem semper?» sunt quidam etiam, qui manipulare, quia infimi sit ordinis, appellatum credant ordinarium. † Ornatus dicitur,
 10 et bonis artibus instructus, et honores adeptus a populo: etiam bene aptus, ut miles aut gladiator: et acturus fabulas. Atque et ornatus dicitur cultus ipse, quo quis ornatur, ut cum dicimus aliquem tragico vel comico ornatu prodire . . . . .
 15 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 † Orestiadēs nymphæ montium cultrices.
 † Ordo sacerdotum aestimatur deorum . . . . .
 20 maximus quisque. Maximus videtur Rex, dein Dialis, post hunc Martialis, quarto loco Quirinalis, quinto Pontifex maximus. Itaque in † solus Rex supra omnis accumbat. † Licet † Dialis supra Martialem, et Quirinalem: Martialis supra proximum. Omnes
 25 idem † supra Pontificem. Rex; quia potentissimus. Dialis, quia universi mundi sacerdos, qui appellatur Dium. Martialis, quod Mars conditoris urbis parens. Quirinalis, socio inaperii Romani Curibus ascito Quirino. Pontifex maximus, quod
 30 iudex atque arbiter habetur rerum divinarum humanarumque. † Ordiri est rei principium facere, unde et togæ vocantur exordie †. † Opaca vocantur umbrosa. † Opalia dies festi, quibus supplicatur Opi.

praetorem adeuntium, sive dictus per contrarietatem, quia minime ordine vivit.

Ornatus dicitur et bonis artibus instructus et honores adeptus, appellatur quoque ornatus cultus ipse, quo quis ornatur.

5

Ordiri est rei principium facere.

Opaca umbrosa.

Opalia dicebantur dies festi, quibus Opi supplicabatur.

appellantur; quorum alter . . . . .

Obnubit . . . . .

5

Oppidum . . . . .

10

Oppido . . . . .

15

Opitca . . . . .

20

Opitulus . . . . .

25

Obturare . . . . .

Optio . . . . .

30

Obtestatio . . . . .

Obnubit, caput operit: unde et nuptiæ dictæ a capitis operatione.

Oppidum dictum, quod ibi homines opes suas conferunt. Oppidum dicitur et locus in circo, unde quadrigæ emittuntur. 5

Oppido valde multum. Ortum est autem hoc verbum ex sermone inter se confabulantium, quantum quisque frugum faceret, utque multitudo significaretur, sæpe respondebatur, quantum vel oppido satis esset. Hinc in consuetudinem venit, ut diceretur oppido pro valde multum. Itaque si qui in aliis rebus eo utuntur, ut puta si qui dicat oppido didici, spectavi, ambulavi, errant, quia nulli eorum subici potest, vel quod satis est. 10

Opiter est, cuius pater avo vivo mortuus est, ducto vocabulo, aut quod obitu patris genitus sit, aut quod avum ob patrem habeat, id est pro patre. 15

Opitulus Iuppiter et Opitulatur dictus est, quasi opis lator.

Obturare ex Græco trahitur ab eo, quod illi ostia ὄστια dicunt. 20

Optio est optatio, sed in re militari optio appellatur is, quem decurio aut centurio optat sibi rerum privatarum ministrum, quo facilius obeat publica officia.

Obtestatio est, cum deus testis in meliorem partem vocatur; detestatio, cum in deteriore. 25

Obices . . . . .

5 *Obbruit* . . . . .

Obambulare . . . . .

10

Obrogare . . . . .

15

Obaccrare . . . . .

20

Oblitteratum . . . . .

25 *Obprobare* . . . . .

Obacchar . . . . .

30

Oblucuriasse . . . . .

Obices pessuli, seræ.

Obbrutuit obstupuit, a bruto, quod antiqui pro gravi, interdum pro stupido dixerunt. Afranius : »Non possum verbum facere, obbrutui».

Obambulare adversum alios ambulare et quasi ambulanti sese obponere. 5

Obrogare est legis prioris infirmandæ causa legem aliam ferre.

Obacerare obloqui atque alterius sermonem moleste impedire : quod sumptum videtur a paleis, quas Græci $\tilde{\nu}\rho\rho\alpha$ * vocant. Itaque et frumentum et panis non sine paleis *accrosus* dicitur ; item lutum *aceratum* paleis mixtum. 10

Oblitteratum alii ab oblivione, alii a litore, quod ibi notata fluctibus æquari et tolli solent. 15

Obprobrare probrum obicere.

Obacerbat exacerbat.

Oblucuviasse dicebant antiqui mente errasse, quasi in luco deorum alicui occurrisse.

5 *Obœdire* . . . . .

Obperiri . . . . .
10

Obtractat . . . . .
15

|| Optutu, quasi optuitu, a verbo, quod est tuor;
et significat video. || Optatam hostiam, alii
20 optimam, appellant eam, quam Aedilis tribus con-
stitutis hostiis optat. quam immolari velit. || Opi-
ma spolia dicuntur originem quidem trahentia ab
Ope Saturni uxore, quod ipse agrorum cultor habetur.
nominatus a satu. tenensque falcem effingitur,
25 quæ est insigne agricolæ. Itaque illa quoque co-
gnominatur Consiva, et esse existimatur terra. Ideoque
in Regia colitur a P. R., quia omnes opes humano
generi terra tribuat: ergo et opulenti dicuntur
terrestribus rebus copiosi: et hostiæ opimæ
30 præcipue pingues; et opima magna et ampla.
unde spolia quoque, quæ dux P. R. duci hostium
detraxit; quorum tanta raritas est, ut intra an-
nos paulo . . . . .

Obcœdire obaudire.

Obperiri expectare.

Obtractat contra sententiam tractat.

Optutu quasi obtuitu a verbo tuor, quod significat
video.

5

Opis dicta est coniunx Saturni, per quam voluerunt ter-
ram significare, quia omnes opes humano generi
terra tribuit, unde et opulenti terrestribus rebus
copiosi, et hostiæ opimæ præcipue pingues, et
opima magnifica et ampla spolia.

10

trina contigerint nomini Romano. una, quæ Romulus de Acrone; altera, quæ Consul Cossus Cornelius de Tolumnio; tertia, quæ M. Marcellus Iovi Feretrio de Viridomaro fixerunt. M. Varro ait
 5 opima spolia esse, etiam si manipularis miles detraxerit, dummodo duci hostium . . . . .
 . . . . .
 non sint ad ædem Iovis Feretri poni, testimonio esse libros Pontificum; in quibus sit: Pro primis spoliis bovem †, pro secundis solitaurilibus,
 10 pro tertiis agno publice fieri debere; esse etiam compelli reges † legem opimorum spoliiorum talem: «Cuius auspicio classe procincta opima spolia capiuntur, Iovi Feretrio darier oporteat, et
 15 bovem cædito, qui cepit æris CC†. secunda spolia, in Martis aram † campo solitaurilia utra voluerit cædito †. tertia spolia, Ianui Quirino agnum marem cædito, C. qui ceperit ex ære dato. cuius auspicio capta, dis piaculum dato. † huius aedis lex nulla extat; neque templum ha
 20 beat, neque † scitur. || «Ut qui optima lege fuerint» adici solet, cum quidam magistratus creantur . . . . .
 || Obscure duas diversas et contrarias significatio-
 25 nes habet. nam Cloatius putat eo vocabulo significari sacrum, quo etiam leges sacræ † obsecræ † dicantur. et in omnibus fere antiquis commentariis scribitur Opicum pro Obsco, ut in Titiani † fabula quinta †: «Qui Obsce et Volsce fabulantur, nam latine nesciunt.» a quo etiam verba impudentia elata appellantur obscena, quia frequentissimus fuit
 30 usus Oscis libidinum spurcarum. Sed eodem etiam nomine appellatur locus in agro Veienti.

Obscum dicitur significare sacrum, unde et leges
obscuræ id est sacratæ.

Opicum quoque invenimus pro Oseo. Oseis enim
frequentissimus fuit usus libidinum spurcarum, unde
et verba impudentia appellantur *obscena*. Titinius . 5
«Obsee et Volsee fabulantur, nam Latine nesciunt.»

quo frui soliti produntur Augures Romani. || Obigitat antiqui dicebant, pro ante agitat, ut obambulare.

|| Obinunt, obeunt. || Obiurare †

5 antiqui pro aditu ponebant †, ut est in . . . . .
 Penthesilea: «Formidabant obiurare.» . . . . .
Obitu . . . . .

10 *Opiparam* . . . . .

15 *Obesect* . . . . .

20 *Obfermenta* . . . . .

25 *Obscrare* . . . . .

30 *Obesus* . . . . .

Obigitat ante agitat, ut obambulat.

Obinunt obeunt.

Obiurare iureiurando obstringere.

Obitu dicebant pro aditu.

Opiparum magnarum opum apparatus.

5

Obescet oberit vel aderit.

Obierumenta dicebant, qua offerebant.

Obsecrare est opem a sacris petere.

Obesus pinguis, quasi ob edendum factus.

5 *Opertat* . . . . .

10 *Obnoxius* . . . . .

15 *Opilio* . . . . .

20 *Opunculo* . . . . .

25 *Obpuciat* . . . . .

30 *Obdere* . . . . .

Opertat sæpe operit.

Obnoxius pœnæ obligatus ob delictum.

Opilio ⁊ genus avis.

Opunculo, quod opilionis genus cantus imitatur.

Obpuviat verberat, a puviendo, id est feriendo. Unde 5
pueri, quod puviendo cœrentur, id est plagis, unde
 et *parimenta*.

Obdere obponere vel operire.

|| Ob vos sacro, in quibusdam precationibus est, pro vos obsecro, ut sub vos placo, pro supplico.

|| Opportune dicitur ab eo, quod navigantibus
5 maxime utiles optatique sunt portus. || Obher-
bescere, herbam increscere.

|| Oboritur, nascitur †. nam præpositionem ob, pro
ad, solitam poni, testis hic versus: «Tantum
gaudium oboriri ex tumultu maximo.» et En-
10 nius: «Ob Romam noctu legiones ducere cœpit.»

|| Obnectere, obligare, maxime in nuptiis fre-
quens est. || Observasse dicitur, qui observat, quid
cuiusque causa facere debet. Itaque his † obser-
vat, coluisse aliquem dicitur. || Ommentans,

15 Livius in Odyssea. quom ait: «In Pylum devenies †,
aut ibi ommentans», significat obmanens, sed ea
significatione, qua sæpe fieri dicitur, id enim
est mantare. || Ops antiqui dicebant, quem
nunc opulentum, ut testimonio est, non solum ei

20 contrarium inops . . . . . concedit †.
ego egens exortus † sum.» || Obsidionalis
corona est, quæ datur imperatori ei, qui ob-
sitione liberavit ab hostibus obsessos. ea fit ex
gramine viridi fere ex eo loco decerpto, in quo e-

25 rant inclusi. herbam autem victoriæ signum
fuisse apud antiquos alii quod † exemplis do-
cuimus. Quæ corona magnæ auctoritatis
fuit. nam et P. Decio datæ duæ sunt; una,
ab exercitu universo; altera, ab his qui fuerunt

30 in præsidio obsessi; et L. Sergio † Dentato, qui A-
chilles Romæ † existimatus est; ac fertur centies
et vicies pro rep. depugnasse, coronis donatus
XXVI., in his aureis VIII. civicis XIII. murali-

Ob vos sacro pro vos obsecro, ut *sub vos placo* pro supplico.

Opportune dicitur ab eo, quod navigantibus maxime utiles optatique sunt portus.

Obherbescere herbam increscere, 5

Oboritur adnascitur.

Obnectere obligare.

Ops antiqui dicebant opulentum, unde e contrario *inops*.

Obsidionalis corona dicebatur, quæ ei, qui obses- 10
 sos liberasset ab hostibus, dabatur. Ea fiebat ex gramine viridi ex eo loco decerpto, in quo erant inclusi. Quæ corona magnæ auctoritatis erat. Civica corona singularis salutis signum erat: obsidionalis universorum civium servatorum. 15

bus tribus. obsidionali una. Inter obsidionalem et civicam hoc interesse: altera singularis salutis signum est; altera diversorum civium servatorum.

|| *Obstitum* *Cloatius* et *Aelius Stilo* esse aiunt
 5 violatum *attaetumque* de caelo. *Cincius* quom qui deo *deequae* † *obstitit*, id est qui viderit, quod videri nefas esset. || *Obstinato*, *obfirmato*, *perseveranti*, ut tenere possit, ut *Pacuvius*: «*obstinati* † *exortus* †,» ut *Accius* in *Amphitryone*: «*Ut tam obstinato*
 10 *animo confisus tuo.*» *Cato* in *Q. Thermum* de *X. hominibus*: «*Rumorem, famem floeci fecit capitas* † *stupris obstinatus, insignibus flagitiis.*» *Nævius* in *Lycurgo*: «*Vos qui astatici obstinati.*» || «*Obstrudant, obsatulent* †, ab *avide truen-*
 15 *do cyngilam* †, non *sumendo cibum*. Unde et *obstrudentum* . . . . .
dixit Titinius: «*Obstrudenti aliquid, quod peccatam sedens, aut luculentaster, aut formaster frigidus.*» || *Obsidium*, tanquam *praesidium*, *subsidium*, recte dicitur. cuius etiam
 20 auctor *C. Laelius* pro se apud *populum*: «*Ut in nobis terra marique simul obsidium facerent.*» Et *Sallustius* *historiarum* I.: «*Magnis operibus perfectis obsidium cœpit per L. Catilinam*
 25 *legatum.*» || *Obstitum* †, *obilquum*. *Ennius* L. XVI.: «*Montibus obstitis* † *obstantibus, unde oritur nox.*» et in L. VIII.: «*Amplius exaugere obstipulumve* † *solis.*» *Cæcilius* in *imbres* †: «*Resupina obstito* † *capitulo sibi ventum facere cunicula* †.» *Lucretius*:
 30 «*Omnia mendose fieri, atque obstita* † *necesse est.*» || *Obsalutare*, offerre salutandi gratia dicebant antiqui, ut *consalutare*, *persalutare*.

Obstitutum violatum.

Obstinat obfirmat.

Obstrudant avide trudent.

Obstitutum oblicum.

Obsalutare salutandi gratia offerre.

Obsequela . . . . .

5 *Oleaginosis* . . . . .

Oleutica . . . . .
10

Olivetam . . . . .
15

Oliviosus . . . . .
20

Olivias . . . . .

25 *Olivare* . . . . .

Olivatores . . . . .
30

Obsequela obsequium.

Oleagineis coronis ministri triumphantium utebantur, quod Minerva dea belli esse putabatur.

Olentica mali odoris loca.

Olivetam dicebant ab oleis, ut a vino *vindemiam*.

Officiosus ab efficiendo dictus.

Offucias ⁂ fallacias.

Offucare aquam in fauces obsorbendam dare.

Offectores colorum infectores.

Oenice . . . . .

5

Oenigenos . . . . .

10

Oestrui . . . . .

15

Omen . . . . .

20

Oreui . . . . .

25

Orantes . . . . .

30

Oratus corona . . . . .

Oxime ocissime.

Oenigenos unigenitos.

Oestrum furor Græco vocabulo.

Omen velut oremen, quod fit ore augurium, quod non avibus aliove modo fit.

Ovem masculino genere dixerunt, ut ovibus duobus non duabus.

Ovantes laetantes, ab eo clamore, quem faciunt redeuntes ex pugna victores milites, geminata O littera.

Ovalis corona est murtea, quam habebant, qui ovantes 10
 tes introibant, cum bella non erant indicta, aut sine sanguine confecta.

||Obvaricator dicebatur, qui cuiquam occurrebat,
 quo minus rectum iter conficeret. ||Oufen-
 tinæ tribus initio causa fuit nomen flu-
 minis Oufens, quod est in agro Privernate ma-
 5 re intra et Taracinam. Lucretius +: «Priverno
 Oufendina+ venit, fluvioque Oufente.» postea
 deinde a Censoribus alii quoque diversarum
 civitatum eidem tribui sunt adscripti. ||Os-
 cillum Santra dici ait, quod oscillent+, id est
 10 inclinent, præcipientesque afferantur+. || Oscillantes,
 ait Cornificius, ab eo quod eos celeres+ sint so-
 liti personis propter verecundiam, qui eo genere
 lusus utebantur. Causa autem eius iactationis
 proditur Latinus rex, qui prælio, quod eis+
 15 fuit adversus Mezentium, Caritum regem,
 nusquam apparuerit. iudicatusque sit Iup-
 piter factus Latiaris. Itaque scit eius dies+
 feriatos liberos servosque requirere eum non so-
 lum in terris, sed etiam qua videntur cælum
 20 posse adiri per oscillationem, velut imaginem
 quandam vitæ humanæ. in qua altissima
 interdum+, infima ad summum efferuntur.
 atque ideo memoriam quoque redintegrari initio
 acceptæ vitæ per motus cunarum lactisque ali-
 25 mentum, quia per eos dies feriarum et oscillis mo-
 veantur, et lactata potione utantur. nec desunt qui
 exemplum Græcorum secutos putent Italos, quod illi
 quoque, iniuria interfecto Iearo, +Erigone filia eius do-
 lore impulsa suspendio perisset, per simulationem
 30 . . . . . ||Ostentum non solum pro por-
 tento poni solere, sed etiam participialiter
 . . . . . testimonio est Pacuvius
 in Medio+: «Atque eecum in ipso tempore ostentum

Obvaricator dicebatur, qui cuiusdam occurrebat, quominus id rectum iter conficeret.

Oufentina tribus ab Oufente * fluvio dicta.

Ostentum ostentatum.

senem.» et Accius in Bacchis: «Præsens præsto
 irridetis nobis stipe +
 ultro ostentum obtulit.» || Oscinum tripudium† est,
 quod oris cantu significat quid portendi; cum
 5 cecinit corvus, cornix, noctua, parra, picus.
 || Obstinet dicebant antiqui, quod nunc est ostendit:
 ut in veteribus carminibus: «Sed iam se caelo ce-
 dens aurora obstinet suum patrem.» || Oscines
 aves Ap. Claudianus† esse ait, quæ ore canentes
 10 faciant auspicium, ut corvos, cornix, noctua.
 aut†, quæ alis ac volatu; ut buteo, sanqualis,
 aquila, inmusulus, vulturius, picam aut†
 Martius, Feroniusque, et parra, et in oscini-
 bus, et in alitibus habentur. || Ostiam urbem
 15 ad exitum Tiberis in mare fluentis Ancus
 Martius rex condidisse, et feminino appel-
 lasse vocabulo fertur. quod sive ad urbem, sive
 ad coloniam, quia† postea condita est, refertur:
 Quod† neutrum certe plura . . . . .
 20 ferri non debet. || Osculana pugna in prover-
 bio, quo significabatur victos vincere, quia in
 eadem . . . et Valerius Lævinus imperator Ro.
 a Pyrrho erat victus, et brevi eundem re-
 gem devicerat Sulpicio† . . . . .
 25 item Imperator noster. eius rei meminit
 Titinnius hoc modo. «Hæc quidem quasi
 Osculana pugna est . . . . . secus, quia in†
 fugere polsi hinc spolia colligant†» Significatur
 etiam osculo savium, ut Plautus in Nervo-
 30 laria: «Osculum sat est osculi mihi . . . . . qui ambo +
 mi pater»; quod inter cognatos, propinquosque
 institutum ab antiquis est, maximeque
 feminas . . . . .

Oscinum augurium a cantu avium.

Ostinet pro ostendit.

Oscines aves auspiciam ore facientes.

Ostia urbs ab exitu Tiberis appellata.

5 *Osorem* . . . . .

10

15 *Ollic* . . . . .

20

25 *Obiurgatio* . . . . .

30

Osorem dixerunt, qui aliquem odisset.

Ollic illic.

Obiurgatio post turpe factum castigatio. *Monitio* vero est commissum.

5 *Obtrectator* . . . . .

10

15 *Obmanens* . . . . .

20

25 *Offringi* . . . . .

30

|| Optima lex
in Magistro populi

Obtrectator est, qui facit quid contra recte tractantem.

Obmanens pro diu manens, ut permanens.

Offringi terra dicitur, cum iterum transverso sulco aratur.

faciendo, qui vulgo Dictator appellatur, quam plenissimum posset ius eius esse significabatur, ut fuit Mani Valerii M. F. Volusuinae gentis †, qui primus Magister a populo † creatus est. propter † quam
 5 vero provocatio ab eo magistratu ad populum dicta † est, quæ ante non erat, desitum est adici «ut optima lege», ut pote imminuto iure priorum Magistrorum. || Originum libros quod inscripsit Cato, non satis plenum titulum propositis ut † vi-
 10 detur amplexus, quando prægravant ea, quæ sunt rerum gestarum P. R. || Optio qui nunc dicitur, antea appellabatur accensus. his † adiutor dabatur centurio ut † a Trib. Militum. qui ex eo tempore, † quem velint. centurionibus promissum
 15 est † etiam nomen ex facto sortitus est. Plautus in Asinaria: «Qua me, qua uxorem, qua tu servum Sauream potes, circumduce, aufer, promitto tibi non obfuturum si id effeceris tibi, optionem sumito Leonidam.» || Obsidionem potius dicendum esse, quam
 20 obsidium, adiuvat nos testimonio suo Ennius in Telamone quom ait: «Scibas natum ingenium † Aiacem, cui tu obsidionem paras.» Item alio loco: «Hector, qui haud cessat obsidionem obducere. || Orare antiquos dixisse pro agere, testimonio sunt, quod † et
 25 oratores, et qui nunc quidem legati, tunc vero oratores, quod reip. mandatas partis agebant: Ennius quoque quom dixit in l. I. Annalium: «Facere † vero quod te cum precibus pater orat.» || Oscos quos dicimus, ait Verrius, Opsecos antea dictos,
 30 teste Ennio, quom dicat: «De muris rem gerit Opsecus.» Adicit etiam, quod stuprum † inconcessæ libidinis † obscena dicantur, ab eius gentis consuetudine inducta. quod verum esse non satis adducor, quom apud antiquos

Orare antiqui dixerunt pro agere. Unde et *oratores* causarum actores, et oratores, qui nunc legati, quod reipublicæ mandata peragerent.

omnes fere obscene † adiecta † sint, quæ mali ominis habebantur, ut illa Virgilio testis †, ut superiorum auctorum exempla referre non sit necesse. quom ait: «Harpurias obscenas volneres.»

5 et: «Obscenamque famem.» || Ob præpositione antiquos usos esse pro ad, testis est Ennius, quom ait L. XIII.: «Omnes occisi, obscensique in nocte serena.» id est accensi. et in Iphigenia: «Acherontem adibo †, ubi mortis thesauri adiacent †.» Eiusdem autem generis esse

10 ait obferre, obtulit, obcurrit, oblatas, obiectus: mihi non suis † persuadet. || Ostentum, quo nunc utimur interdum prodigii vice, quin participialiter quoque dici solitum sit, non dubium facit etiam C. Gracchus de legibus a se promulgatis, quom

15 ait: «Quod unum nobis in ostentum †, ipsis in usum † adportatur.» || Occisitantur, sæpe occiduntur, sic C. Gracchus pro rostris in P. Popillium: «Homines liberi nunc in oppido occisitantur.» || Osi sunt, ab odio declinasse antiquos testis est C. Gracchus in ea, qua

20 est de lege Minucia, quom ait: «Mirum si quid his iniuriæ fit, semper eos osi sunt.» quod nunc quoque cum præpositione elatum frequens est, quom dicimus, semper perosi. || Ostende, ostendam; ut permultis aliis exemplis eius generis manifestum est.

25 || Optionatus, ut Decurionatus, Pontificatus dicitur, ut Cato in ea, quam habuit apud equites: «Maiores seorsum, atque diversum pretium paravere bonis atque strenuis, decurionatus, optionatus, hastas donaticas, aliosque honores.» || Ob os, ad os significat . . . .

30 Item ut superioribus quoque exemplis testatus est. || Obsonitavere sæpe obsonavere, Cato in suasionem de lege orchia † derogaretur: «Qui antea obsonitavere †; postea centenis † obsonitavere.» || Os-

Occisitantur saepe occiduntur.

Osi sunt ut perosi sunt dicebatur.

Optionatus^z ut decurionatus sive pontificatus dicitur.

Ob os significat ad os.

Obsonitavere saepe obsonavere. Significat autem ⁵
convivari.

Ostentas saepe ostendis gloriandi causa.

tentas, saepe ostendis gloriandi causa. Sed et participialiter
id et dici debet, et dictum est feminino genere.

r

10

15

20 *Opigenam Immonem* . . . . .

25

30

Opigenam Iunonem Matronæ colebant, quod ferre
eam opem in partu laborantibus credebant.

5

10

15

20 *Olctum* . . . . .

25

30

Oletum stercus humanum. Veranius: «Sacerdotula
in sacratio Martiali fecit oletum.»

5

16

||Ovibus duabus⁺ multabantur apud antiquos in mi-
 noribus delictis, ut in maioribus amb.⁺ nec hunc
 ultra numerum excedebat multatio: quod⁺ postea quam
 aere signato uti civitas cœpit, pecoraque multatiâ
 15 incuria corrumpebantur. unde etiam peculatus erimen
 usurpari cœptum est, facta aestimatio pecoralis multe
 et boves centenis assibus, oves denis aestimatae. Inde
 suprema multa, id est maxima, appellatur tria millia
 æris. Item vincesis⁺ minoribus delictis. ||Olivitan
 20 antiqui dicebant, quom olea cogebatur: ut messem
 cum frumenta: aut vindemiam cum uvas⁺, quod
 vocabulum potius frequentari debebat, quam nul-
 lum eius significationis causa⁺ haberemus, quam-
 vis quidam olivitatem mean⁺ dicant. ||Op-
 25 pidorum originem optime refert Cato⁺. Cicero
 lib. I. de gloria, eamque appellationem usurpatio-
 nem appellatam⁺ esse existimat, quod opem darent,
 adiciens «ut imitetur inertias⁺ Stoicorum.» ||Orcum
 quem dicimus, ait Verrius ab antiquis dictum
 30 Uragum⁺, quod et u. litteræ sonum per o. efferbant:
⁺ per e. litteræ formam nihilominus g. usurpabant.
 Sed nihil affert exemplorum, ut ita esse credamus:
 nisi quod his⁺ deus maxime nos urgeat. ||Obmo-

Oppidum dictum est, quod opem præbet.

Orcus ab urguendo mortem dictus. C enim pro G frequenter ponebant antiqui.

veto, pro admoveto dicebatur apud antiquos, ut alia, quæ relata sunt. || Offendices ait esse Titius nodos, quibus apex retineatur et remittatur. At Veranius coriola existimat, quæ sint in loris apicis, quibus
5 apex retineatur et remittatur, quæ ab offendendo dicantur. nam quom ad mentum perventum sit. offendimentum †. || Olvatum Antistius Labeo ait esse mensuræ genus. || Occultum offerre †, significat sub terram fere † ponere. || Obiacuisse, antea † iacuisse.
10 || Præceptat, in saliarum carmine est, sæpe præcipit. || Pa pro parte †; et po, pro potissimum positum est in saliarum carmine. || Promenervat item, pro monet. || Prædotiont †, præoptant. || Prospices, prospice. || Pesnis, pennis, ut Casmenas dicebant, pro
15 Camenis: et cæsnas pro cænis. || Polteo pro ulteriore. || Polet, pollet: quia nondum geminabant antiqui consonantis. || Plisima †, plurima. || Pretet † tremonti prætemunt. pe †. || Perfines, perfringas. || Promerion, præcipuum, præter cæteros meritum.
20 aut pro medium † hoc est participat †; aut pro indiviso dicimus. || Privicio es †, privis id est singularis. || Petilam suram, siccam, et substrictam vulgo interpretatur †. Scævola ait unguam albam equi ita dici. || Pilumnoe poploe in carmine saliarum
25 Romani, velut pilis uti assueti: vel quia præcipue pellant hostis. || Præpetes aves quidam dici aiunt, quia secundum auspiciam faciunt prætervolantes. alii quod aut ea, quæ præpetamus, indicent: aut quod prætervolent. aut † ex
30 Græco tractum putant, quod ante conspectum volent nostrum: inepte s. ex præpositione Latina componente † et Græco vocabulo. ceterum poetae promiscue omnis aves ita appellant. || Pilare, compilare sunt,

Offendices dicebant ligaturæ nodos, quibus apex retinebatur. Id cum pervenisset ad mentum, dicebatur offendimentum.

Praeceptat saepe præcipit.

Plisima plurima.

Petilam suram significat unguam equi albam.

Pilare et compilare a Græco trahitur. Græci enim fures philetas dicunt.

qui Græcæ originis . . . . .

5

Pilat . . . . .

10

Pila . . . . .

15

Pilentum . . . . .

20

Pilani . . . . .

25

Pellicator . . . . .

30

Pellirem . . . . .

Pilat pilos habere incipit: alias pro detrahit pilos, a quo *depilati*.

Pila, quae parietem sustentat, ab obponendo est dicta.

Pilentum vehiculi genus, quo matronae ferebantur.

Pilani pilis pugnantes.

5

Pellicator, qui pellicit ad fraudem.

Pellirem galerum, quia fiebat ex pelle.

5 *Pellexit* . . . . .

10 *Pelluriae* . . . . .

15 *Pelamys* . . . . .

20 *Pellem* . . . . .

25 *Pillea* . . . . .

30 *Pelta* . . . . .

Pellexit in fraudem induxit.

Pelluviæ, quibus pedes lavantur, ut *malluriae*, quibus manus.

Pelamys * genus piscis dictum, quod in luto moretur
quod Græce dicitur πηλός.*

5

Pellem habere Hercules fingitur, ut homines cultus
antiqui admoneantur. Lugentes quoque diebus luctus
in *pellibus* sunt.

Pillea Castori et Polluci dederunt antiqui, quia Lacones
fuerunt, quibus pilleatis militare mos est.

11

Pelta genus scuti.

. . . . .
 || Picati appellantur quidam, quorum pedes formati
 sunt in speciem splingum: quod eas Dori ficas vo-
 cant. || Petulantes, et petulci etiam appellantur, qui
 5 protervo impetu, et crebro petunt laedendi alterius
 gratia. Ver. in IV. Geor.: «Neque oves hedique + petul-
 ci floribus insultent»+: «Cornigeras norunt matres
 agnique petulci.» Et Afranius in Ida: «No-
 strum in conventum ut confessum +, ludum lapsunque
 10 patuleum.» Interdum pro veloce usi videntur antiqui;
 ut hoc versu intelligi potest: «Exiluit quasi petul-
 cus quidam, pedibus convibravit.» || Petrarum genera
 sunt duo, quorum alterum naturale saxum prominens
 in mare, cuius Ennius meminit L. XI.: «Alte
 15 delata + ceterisque + ingentibus tecta.» et Levius + in
 Centauris: «Ubi ego saepe + petris.» alterum manufa-
 ctum, ut docet Aelius Gallus: «petra est, qui locus
 dextra ac sinistra fornicem expleturusque + ad li-
 bramentum summi fornicis.» || Petissere antiqui pro
 20 petere dicebant, ea quidem forma verbi, qua sunt
 lacessere, et incessere. sed, ut mihi videtur, quom
 significabant saepius petere, et petessant, sae-
 pius petant. || Petrones rustici fere dicuntur pro-
 pter vetustatem, et quod deterrima quaeque ac
 25 praeruptus . . . iam + agri petrae vocantur, ut rupi-
 ces idem a rupicis +. || Petauristas Lucilius a pe-
 tauro appellatos existimare videtur. quom ait: «Sicuti
 mechanici, cum alto exilure petauro.» At Aelius
 Stilo + in are volent, eum ait: «Petaurista proprie
 30 Graece ideo quod his + $\pi\epsilon\tau\acute{o}\zeta \acute{\alpha}\epsilon\tau\alpha \pi\acute{\epsilon}\tau\alpha\tau\alpha\iota.$ » || Petoritum,
 et Gallicum vehiculum esse, et nomen eius di-
 ctum esse existimant a numero IIII rotarum.
 alii Osce. quod hi quoque petora quattuor vocent,

Petrones rustici a petrarum asperitate et duritia dicti.

Petoritum vehiculum Gallicum. Alii Osee putant dictum, quod hi pitora quattuor appellant: quattuor enim habet rotas.

alii Græce, sed *πίλιζωζ* dictum. || Petimina
 in umeris iumentorum ulcera, et vulgo appellat†, et
 Lucilius meminit quom ait: «Ut petimen naso aut
 lumbos cervicibus tangat.» eo nomine autem, et
 5 inter duos armos suis quod est aut nectos† appellari
 solitum testatur Nævius in descriptione sullæ †, quom ait:
 «Petimine piscino qui meruerat.» || Pennas antiquos
 fertur† appellasse peenas† ex Græco, quod illi *πετρῶν*
 aquæ † sunt volucriora†, dicant. Item easdem
 10 pesnas, ut cesnas. || Pictor Zeuxis risui† mortuus,
 dum ridet effuse pictam a se anum *γροῶν*. cur
 hoc loco relatum sit a Verrio, cum de significato
 verborum scribere propositum habuerit, equidem
 non video, cum versiculos quoque adhereret tu-
 15 lerit† et septos pati: sed† nullius prætoris† præ-
 texto nomine: qui tamen sunt hi. «Nam quid mo-
 di facturus risu denique? nisi pictor fieri vult, qui
 risu mortuus est.» || Picta quæ nunc toga dicitur,
 purpurea ante vocitata est, eaque erat sine pictu-
 20 ra. eius rei argumentum est pictum† in æde
 Vertumni, et Consi, quarum in altera M. Fulvius
 Flaccus, in altera T.† Papirius Cursor triumphantes
 ita picti sunt. Tunica autem palmata a latitu-
 dine clavorum dicebatur, quæ nunc a genere pi-
 25 cturæ appellatur. || Impetum, industrium, indul-
 gentem perinde composita ait Verrius, atque
 impune, et immunis: mihi non satis persuadet.
 || Pietati ædem consecratam ab Acillo† aiunt eo
 loco quo quondam mulier habitaverit, quæ
 30 patrem suum inclusum carcere mannis su-
 is clam aluerit: ob hoc factum, impunitus†
 ei concessa est. || Picum avem quidam
 dictum putant a Pico rege Aboriginum,

Petimina in humeris iumentorum ulcera.

Picta quae nunc toga dicitur, ante vocabatur *purpurea*
eaque erat sine pictura.

Pietatem ut deos ceteros colebant Romani.

quo dissolutus sit . . . . .

5

Pendere poenas . . . . .

10

Penetralia . . . . .

15

20 *Peniculi* . . . . .

25

Penetrare . . . . .

30

Pendere pœnas solvere significat, ab eo, quod aere gravi cum uterentur Romani, penso eo, non numerato debitum solvebant: unde etiam *pensiones* dietæ.

Penetralia sunt penetium deorum sacraria.

Peniculi spongiæ longæ propter similitudinem caudarum appellatæ. *Penes* enim vocabantur caudæ. 5

Penetrare penitus intrare.

Pennatas . . . . .

5

10 *Penora* . . . . .

15

20 *LI. XV. INCIPIT.* . . . . .

25

30 *Pentathlum* . . . . .

Pennatas in pennatasque agnas in Saliari carmine spicas significat cum aristas, et alias sine aristas : agnas novas voluit intellegi.

Penora dicuntur res necessariae ad victum cotidianum, et locus eorum *penarius*.

5

Pentathlum * antiqui quinquartium dixerunt. Id autem genus exercitationis ex his quinque artibus constat, iactu disci, cursu, saltu, iaculatione, luctatione.

||Piscatorium aes vetusto more appellatur, quod in monte Albano datur pro piscibus. ||Pedam vestigium humani præcipue pedis appellasse antiquos in commentariis quibusdam inveniri solet.

5 ||Pescia in saliare carmine Aelius Stilo dici ait capitia ex pellibus agninis facta, quod Græci pelles vocent pesce neutro genere pluraliter. ||Pestiferum fulgur dicitur quo mors exiliumve significari solet. ||Pisalitem + appellat Nævius Pantaleontem, id est e Pisis

10 oriundum tyrannum, cum alioqui inde profecti nunc Pisani dicantur. ||Pedibus obsitum, id est pediculis. Titinius pedicosum appellat hoc modo: «Rus detrudetur pedicosus, squalidus.» Pedes autem pro pediculis, sic Plautus refert in Curculione:

15 «Item genus + inter homines meo quidem animo, ut musca, culices, cimices, pedesque, pulicesque.» et Livius in Gladiolo: «Pulices ne. an cimices. an pedes, responde mihi.» et Lucilius: «Ubi me vidit, caput scabit, pedes legit.» ||Pesestas inter alia, quasi + inter precessionem dicuntur, cum fundus lustratur, significare videtur pestilentiam, ut intelligi ex ceteris possunt +, quom dicitur: «Avertas morbum, mortem, labem, nebulam, impetiginem.» ||Pedum

20 baculi genus incurvum, ut Vir. in Buc. quom ait: «At tu sume pedum, quod me cum sæpe rogaret.» || «Pedem struit» in XII. significat fugit, ut ait Ser. Sulpicius. ||Pistum pisendo perpolitum + antiqui frequentius usurpabant, quam nunc nos dicimus. ||Pedarium Senatorem significat Lucilius, quom ait: «Agipes + vocem mittere coepit,» qui ita appellatur, quia tacitus trans-

30 eundo ad eum, cuius sententiam probat, quid sentiat, indicat. ||Piscatorii ludi vocantur,

Pedam vestigium humanum appellabant.

Pisatilem Nævius dixit e Pisis oriundum.

Pedes dicuntur, quos deminutive pediculos dicimus.

Ab his *pedicosi** appellantur, ut est illud: «Pedicosus,* squalidus ubi me vidit, caput scabit, pedes legit.»

Pesestas dicebatur pestilentia.

Pedum baculi genus incurvum. Vergilius: «At tu sume pedum.»

Pedem struit dicebant pro eo, quod est fugit.

Piscatorii ludi dicebantur, qui fiebant pro questu piscantium.

qui mense Iunio trans Tiberim fieri solent pro quæstu piscantium. || Piscinæ publicæ hodieque nomen manet, ipsa non extat. ad quam et natatum, et exercitationis alioqui causa veniebat populus. Unde

5 Lucilius ait: «Pro + obtuso ore pugil, pisciniensis + reses.»

|| Pectenatum tectum dicitur a similitudine pectinis in duas partes divisum +, ut testudinatum in quattuor. || Piaricos + velut proprio verbo, ait

10 Verrius qui parum sint + animati, cum mentis suæ non sunt, per quædam verba liberantur incommodo. || Pignosa, pignora, eo modo, quo Valesii, Ause-
lii, pinosi, palisi + dicebantur.

|| Pectuscum Palati dicta est ea regio Urbis, quam Romulus obversam posuit, ea parte, in qua plu-
15 rimum erat agri Romani ad mare versus, et quia + mollissime adibatur Urbs, cum Etruscorum agrum a Romano Tyberis discluderet, ceteræ vicinæ ci-
vitates colles aliquos haberent oppositos. || Peculatus est nunc quidem qualecunque publicum furtum,
20 sed inductum est a pecore, ut pecunia quoque ipsa. Iam + etiam noxii pecore multabantur, quia neque æris adhuc, neque argenti erat copia. Itaque suprema multa etiam nunc appellatur +.

|| *Pi-*
atris . . . . .

25 . . . . . quam quidam simulatricem +, alii sagam, alii expiaticem vocant: et piamenta, quibus utitur + expiando, alii purgamenta. || Piacularis porta appellatur . . . . .

. . . . . ut ait Cloatius, cum ex sacro + per ali-
30 quem piaculo solvitur, ut + aliqua piandi propitiani-
dique causa immolantur. || Pigere interdum pro tardari, interdum pro pœnitere poni solet. || Pangere, figere, unde plantæ pangi dicuntur, cum in

Pectenatum tectum dicitur a similitudine pectinis in duas partes devexum, ut *testudinatum* in quattuor.

Peculatus furtum publicum a pecore dictum, sicut et *pecunia*, eo quod antiqui Romanorum nihil præter pecora habebant.

5

Piatrix dicebatur sacerdos, quæ expiare erat solita, quam alii *sagam* vocabant. *Piamenta* quoque dicebantur, quibus utebantur in expiando.

Piacularis porta Romæ dicta propter aliqua piacula, quæ ibidem fiebant.

10

Figere interdum pro tardari, interdum pro ponere poni solet.

Pangere figere, unde plantæ pangi dicuntur, cum in terram demittuntur * ; inde etiam versus pangi vel figi in cera dicuntur.

15

	terram demittuntur . . . . .
5	<i>Pegasides</i> . . . . .
10	<i>Pipatio</i> . . . . .
15	<i>Pimplides</i> . . . . .
20	<i>Pūpū</i> . . . . .
25	<i>Picena</i> . . . . .

Pegasides* Musæ dictæ sunt a fonte, quem Pegasus
 ictu unguæ fingitur aperuisse. Ob quam causam et Græ-
 ce appellatæ sunt ἰπποζυγγυαί.

Pipatio clamor plorantis lingua Oseorum.

Pimpleides Musæ a fonte Macedoniae dictæ propter 5
 liquoris eius unicam subtilitatem.

Petissere petere.

Pitpit Osce quicquid.

Picena regio, in qua est Asculum, dicta, quod Sabini
 cum Asculum proficiscerentur, in vexillo eorum 10
 picus consederit.*

5 *Perditum* . . . . .

10 *Perbitere* . . . . .

15 *Pergere* . . . . .

20 *Pergite* . . . . .

25 *Pergracari* . . . . .

30 *Permissus* . . . . . *artes* . . . . .

Perditum est, quod interit et recuperari non potest.

Perbitere Plautus pro perire posuit.

Pergere dicebant expergefacerē.

Pergite agite. Vergilius: «Pergite Pierides.»

Pergræcari est epulis et potationibus inservire. Titinnius: «Hominem improbum, nunc ruri pergræcatur.»

Permissus appellatur aries, qui annis compluribus tonsus non est.

. . . . . ||Per-
 mutatur id proprie dici videtur, quod ex alio loco
 in alium transfertur. at commutatur, quom aliud
 pro alio substituitur. Sed ea iam confuse in usu
 5 sunt. || Pierides Musae propter amoenitatem ac
 solitudinem Pierii montis dictae videntur, quo + ea
 secretis locis propter studia liberalia delectentur.
 || Perconectatio pro interrogatione dicta videtur
 ex nautico usu, qui a conto pertentant, cogno-
 10 scuntque navigantes aquae altitudinem. ob quam
 causam ait Verrius etiam secundam syllabam per
 o. solere scribi. mihi id falsum videtur: nam est illa
 percunctatio, quod is, qui curiose quid interrogat, per-
 cunctari sit +, ut recte per u. litteram scribatur. || Per-
 15 fugam Gallus Aelius ait, qui liber, aut servus,
 aut hostis + sui + voluntate ad hostes transierit, qui i-
 dem dicitur transfuga, quanquam sunt qui credant,
 perfugam esse non tam qui alios fugiat, quam qui ob
 spem commodorum ad quempiam perfugiat.
 20 || Perfacul antiqui, et per se facul dicebant,
 quod nunc facile dicimus: inde permansit in
 consuetudine facultas. || Peremptalia fulgura
 Grapus + ait vocari, quae superiora fulgura
 ut + portenta vi sua peremant duobus modis.
 25 prioribus tollendis, aut maiore manubia, ut
 tertia secundae, secunda primae cedat. nam
 ut omnia + superentur fulgure, sic ictum fulgur
 + manubiis vincit. || Perediam et bi-
 besiam Plautus finxit sua consuetudine, cum in-
 30 telligi voluit cupiditatem edendi et bibendi.
 || Peremere Cincius in lib. de verbis priscis a-
 it significare idem, quod prohibere: at Cato
 in li. qui est de re militari pro viciare usus est +

Pierides Musæ a Pierio monte dictæ sunt.

Percontatio videtur dicta ex usu nautico, quia aquarum altitudinem conto pertemptant. Alii volunt *percontationem* dici, quod scilicet is, qui curiosus est, per cuncta interroget. 5

Perfuga et transfuga dicitur, quod ad hostes perfugiat et transfugiat.

Perfacul et per se facul^r antiqui dicebant, quod nunc 10 facile et perfacile dicimus; unde permansit in consuetudine *facultas*.

Perediam et bibesiam Plautus cum dixit, intellegi voluit cupiditatem edendi et bibendi.

Peremere alii posuerunt pro prohibere, alii pro vitiare.

est, cum ait, cum magistratus nihil audent imperare, ne quid consul auspici peremat. || Perihodos dicitur et in carmine lyrico pars quaedam et in soluta oratione verbis circumscribita sententia, et in gymniciis certaminibus perihodon vicisse dicitur, qui Pythia, Isthmia, Nemea, Olympia vicit a circumitu eorum spectaculorum. || Perepta + et interempta pro imperfectis + poni solet a poetis. Lucretius: «Cum corpus simulatque animi natura perempta.» || Perpetem pro perpetuo dixerunt poetae. Pacius + in Iliona: «Fac ut cœpisti, hanc operam mihi des perpetem oculis traxerim +.» || Persillum vocant sacerdotes rudiculum + picatum, quo + unguine Flamen Portunalis arm + Quirini unguet. || Persicum portum Plautus cum ait, mare Euboleum + videtur significare, quod in eo classis Persarum dicitur stetisse, non procul a Thebis. || Personata fabula quaedamne ut + inscribitur, quam putant quidam primum + a personatis histrionibus, sed cum post multos annos + comodi + et tragœdi personas + uti cœperunt, verisimilius est eam fabulam propter inopiam comœdorum actam novam per Atellanos, qui proprie + vocantur personati, quia ius est is non cogi in scenam + ponere personam, quod ceteris histrionibus pati necesse est. || Persicus + peracutum significare videtur, ut Plautus: «Nihil de conciliaresibus + nisi qui + persicus + sapis.» Nævius: «Et qui fuerit persicus + carpenti adstratio +.» || Perpetat + peragit, perficit. Pacius + in Tencero: «Neque perpetrare precibus inpetria quidetinni patris + Spartam reponare + instat, id si perpetrat.» quo etiam sine præpositione usi sunt, quod conver-

Perpetem pro perpetuo dixerunt poetae.

Persillum dicebant vas quoddam picatum, in quo
erat unguentum, unde arma Quirini unguebantur.

Persicum portum mare Euboicum, quod in eo
steterit classis Persarum.

Persicum dixit Plautus peracutum.

Perpetat peragit. perficit.

	sum iam	<i>Perpulit</i> . . . . .
	inpulit	
	do me <i>per</i>	
	licet <i>e</i>	<i>Perti-</i>
5	sum di	
	qui paul	
	<i>Puteum</i>	
	inde	<i>Puticalos</i> . . . . .
	pellatos, ...	
10	is fuerit	
	extra p	
	inde p	
	los Acliu	
	familias	
15	vilia proicer	
	ea putescce	<i>Putum</i> . . . . .
	antiquos, ...	
	dicisum † est <i>id</i>	
	nifici † ait. <i>neque</i>	
20	in alexandro †	
	amidio purus <i>put</i>	
	sycophanta est»	
	quo certior se	
	putatum dici so	
25	ta id est pura <i>facta</i>	
	dibus rettulit <i>Putitium</i>	
	tior est barbaro.»	
	ad † <i>Herele</i> rit	
	millibus aëris gra	
30	servos publicos † <i>P. R.</i>	
	XXX, cum eius famil	
	<i>Pubes</i> adulescens, ...	
	catur, cui contrarium	

Perpulis persuasit, impulit.

Pertisum pro pertæsum dixerunt.

Puticuli sunt appellati, quod vetustissimum genus sepulturæ in puteis * fuerit, et dicti puticuli, quia ibi cadavera putescerent.

5

Putus antiqui dicebant pro puro, unde *putata* vites et arbores, quod decisis impedimentis remaneret pure. Aurum quoque putatum dici solet, id est expurgatum, et ratio putata, id est pura facta.

Putitium Plantus dixit pro stulto.

10

Pubes adolescens, quin etiam et plurium numerus eiusdem ætatis.

. . . . . dici solet.
 || *Puteolos* . . . . . Idæ pu-
 . . . . . undem
 . . . . . ver-
 5 . . . . . cum autem
 . . . . . is vio-
 . . . . . illus
 . . . . . || *Pugnus* . . . . . tione
 . . . . . || *Pegasus* . . . . . alatum
 10 . . . . . ulam su-
 . . . . . traditur. sed
 . . . . . ersus alia
 . . . . . *Lucina* Iuno
 . . . . . t formon-
 15 . . . . . || *Prospera*
 . . . . . ne, declina-
 . . . . . || *Præcidanea* . . . . . ucta syllaba
 . . . . . ut ait L. Cin-
 . . . . . milie pur-
 20 . . . . . cidanea dicitur.
 . . . . . quod genus hostiæ quod
 . . . . . cidarium appellabat:
 . . . . . catur ex tribus pu-
 . . . . . is, cum tribus liba-
 25 . . . . . || *Poriciam* . . . . . iaciam maxime
 . . . . . seudolo: «atque in
 . . . . . intebea + loci.»
 . . . . . isque quod consecran
 . . . . . contra, it + consumi
 30 . . . . . ut Verrius eo-
 . . . . . rum. sint dicta libe-
 . . . . . arbitratur ob eam cau-
 . . . . . culo †, quia prophana ea

Puteolos dictos putant ab aquæ calidæ putore, quidam
a multitudine puteorum earundem aquarum gratia
factorum.

Pugnus a punctione, ⁊ id est percussu dicitur.

Præcidaneam porcam dicebant, quam immolare 5
erant soliti antequam novam frugem præciderent.

Poriciam porro iaciam.

quoque id est deo dicta †, consume est † necesse, cuius opinionem, neque in hoc, neque in aliis compluribus refutare minime † necesse est, cum propositum habeam ex tanto librorum eius numero intermorta
 5 iam et sepulta verba, atque ipso sæpe confitente nullius usus aut auctoritatis preterire †, et reliqua quam brevissime redigere in libros admodum paucos. ea autem, de quibus dissentio, et aperte et breviter, ut siero †, scribta in his libris
 10 meis invenientur. inscribuntur «priscorum verborum cum exemplis.» || Porigam dixisse antiqui videntur pro porrigam, propter morem non geminandarum litterarum, ducto verbo a porro regam. aut si † id frivolum videtur, cum aperte ecivoregin †
 15 tractum sit. sed antiqui etiam porgam dixerunt pro porrigam. || Porea appellatur rari sulci, qui dicuntur † aquæ derivandæ gratia, dicti quod porcant, id est prohibent † aquam frumentis nocere: nam crebriores sulci limi † vocantur. || Post liminium † receptum, Gallius † Aelius in libro primo significatio-
 20 num, quæ ad ius pertinent, ait esse eum, qui liber, ex qua civitate in aliam civitatem abierat, in eandem civitatem redit eo iure, quod constitutum est de post liminis †: itemque † servos a nobis in hos-
 25 tium potestatem pervenit, postea ad nos redit in eius potestatem, cuius antea fuit. iure post limini. equi et muli et navis eadem ratio est post liminium † receptum is † quæ sirvi †, quæ genera rerum ab hostibus ad nos post liminium † redeunt,
 30 eadem genera rerum † nobis ad hostis redire possunt. cum populis liberis et cum fæderatis et cum regibus post liminium † nobis est ita, uti cum hostibus. quæ nationes in opinione † nostra sunt, cum his

Porcæ in agris sunt dictæ, quod porcant, id est prohibeant aquam frumentis nocere. Nam crebriores sulci limi solent vocari.

Post liminium receptus dicitur is, qui extra limina, hoc est terminos provincie, captus fuerat, rursus ad propria revertitur. 5

- Posticum ostium dicitur in posteriore parte ædium.
 Ceterum antiqui etiam vicinum habitantem ad posteriorem partem ædium sic appellarunt. Denique et quæ ante nos sunt *antica*, et quæ post nos sunt *postica*
 5 dicuntur, et dexteram *anticam*, sinistram *posticam* dicimus. Sic etiam ea cæli pars, quæ sole illustratur ad meridiem, *antica* nominatur, quæ ad septentrionem, *postica*; rursusque dividuntur in duas partes, orientem atque occidentem.
- 10 **Palatium**, id est mons Romæ, appellatus est, quod ibi pecus pascens balare consueverit, vel quod palare, idi est errare, ibi pecudes solerent; alii quod ibi Hyperborei filia Palanto habitaverit, quæ ex Hereule Latinum peperit; alii eundem, quod Pallas ibi sepultus sit.
 15 æstimant appellari.
- Palmites** vitium sarmenta appellantur, quod in modum palmarum humanarum virgulas quasi digitos edunt.
- Palmulæ** appellantur remi a similitudine manus
 20 humanæ.
- Pallas** Minerva dicta est quod Pallantem Gigantem interfecerit, vel, sicut putabant, quod in Pallante palude nata est.
- Pappi** carduorum flores. Lucretius: «Vestem nec
 25 plumas avium papposque volantes.»
- Papillæ** capitula mammarum dictæ, quod papularum sint similes.
- Pauperies** damnum dicitur, quod quadrupes facit.
- Palpari** blandiri.
- 30 **Pauciens** dicebant pro raro. Titinnius: «Uxorem pauciens videbo.»
- Panus** facit deminutivum *panucala*.
- Pandana porta** dicta est Romæ, quod semper pateret.

Pandiculari dicuntur, qui toto corpore oscitantes ²
extenduntur, eo quod pandi fiunt.

Pandicularis dicebatur dies idem et *communicarius*,
in quo omnibus dis communiter sacrificabatur.

Pancarpiaë dicuntur coronæ ex vario genere florum ⁵
factæ.

Panibus redimibant caput equi immolati idibus Octo-
bribus in campo Martio, quia id sacrificium fiebat ob-
frugum eventum, et equus potius quam bos immola-
batur, quod hic bello, bos frugibus pariendis est ¹⁰
aptus.

²²¹ **Patulum** bovem Plautus appellat. cuius cornua di-
versa sunt ac late pateant.

Patagium est, quod ad summam tunicam adsui solet.
quæ et *patagiata* dicitur, et *patagiarii* qui eiusmodi ¹⁵
faciunt.

Patagus morbi genus.

Patricius vicus Romæ dictus eo, quod ibi patricii
habitaverunt. iubente Servio Tullio, ut, si quid moli-
rentur adversus ipsum. ex locis superioribus obprime- ²⁰
rentur.

Pagani a pagis dicti.

Pagi dicti a fontibus, quod eadem aqua uterentur.
Aquæ enim lingua Dorica *παγζι* appellantur.

Paginæ dictæ, quod in libris suam quæque obtineant ²⁵
regionem, ut pagi: vel a pangendo, quod in illis versus
panguntur, id est figuntur.

Parens vulgo pater aut mater appellatur, sed iuris
prudentes avos et proavos, avias et proavias parentum
nomine appellari dicunt. ³⁰

Parere obœdire.

Parret significat apparebit.

Paribus equis, id est duobus, Romani utebantur in

prælio, ut sudante altero transirent in siccum. *Pararium* æs appellabatur id. quod equitibus duplex pro binis equis dabatur.

Parricidi* quæstores appellabantur, qui solebant
5 creari causa rerum capitalium quærendarum. Nam parricida non utique is, qui parentem occidisset, dicebatur, sed qualemcumque hominem indemnatum. Ita fuisse indicat lex Numæ Pompili regis his composita verbis: «Si qui hominem liberum dolo sciens morti
10 duit, paricidas esto.»

Parumper significat paulisper, quasi perparvum, hoc est valde parvum: refertur autem ad tempus.

Parasangæ apud Persas viarum mensuræ.

222

Pænuria* est id, quod pæne minus sit, quam necesse est.

Pælices™ nunc quidem appellantur alienis succumbentes non solum femine, sed etiam mares. Antiqui proprie eam pælicem™ nominabant, quæ uxorem habenti nubebat. Cui generi mulierum etiam pœna constituta est a Numa Pompilio hac lege: «Pælex* aram Iunonis ne tangito; si tanget, Iunoni™ crinibus demissis agnum feminam cedito.»

Pæcidos™ sordidos significat atque obsoletos. Tractum vocabulum a Græco, quia πιδεις, id est pueri, talis
25 sint ætatis, ut a sordibus nesciant abstinere.

Pæana* Apollinem vocaverunt, quod sagittarum ictu eum nocere putabant. Est enim πεινν ferire. Alii, quod remedians morbis finem faceret talis gravitatis.

Pæligni* ex Illyrico orti. Inde enim profecti ductu Volsumi regis, cui cognomen fuit Lucullo,* partem Italiae occuparunt. Huius fuerunt nepotes Pacinus, a quo Pacinates, et Pælicus*, a quo Pæligni*.

Pales dicebatur dea pastorum, cuius festa *Palilia** dicebantur; vel, ut alii volunt, dicta *Parilia*, quod pro partu pecoris eidem sacra fiebant.

Partus et pro nascendo ponitur et pro parato. Nævius:

«Male parta male dilabuntur.»*

5

Parones navium genus, ad cuius similitudinem *myo-paro* vocatur.

Passer marinus, quem vocat vulgus *struthocamelum**.

Parcito linguam in sacrificiis dicebatur, id est co-recto, contineto, taceto.

10

Pastillus forma parvi panis utique deminutivum est a pane.

Passales et oves et gallinæ appellantur, quod passim pascuntur.

223 **Phascolia*** appellant Græci, quas vulgus peras* vocat.

15

Prætoria cohors est dicta, quod a prætore non discedebat. Scipio enim Africanus primus fortissimum quemque delegit, qui ab eo in bello non discederent et cetero munere militiae vacarent et sesquiplext stipendium acciperent.

20

Prorsum ponebant pro recto.

Prandium ex Græco *πρῶτονδεσπ** est dictum, nam meridianum cibum *cenam* vocabant.

Prætextæ appellantur, quæ res gestas Romanorum continent scriptæ.

25

Prætoria porta in castris appellatur, qua exercitus in prælium educitur, quia initio prætores erant, qui nunc consules, et hi bella administrabant, quorum tabernaculum quoque dicebatur *prætorium*.

Præs est is, qui populo se obligat, interrogatusque a magistratu, si præ sit, ille respondet: præ.

30

Præsiderare dicitur cum maturius hiberna tempestas movetur, quasi ante sideris tempus.

Præsidium est, quod pro utilitate ac salute alicuius auxilii gratia præponitur. *Subsidium*, quod postpositum est ad subveniendum laborantibus.

Præstinare apud Plautum præemere est, id est emendo tenere.

Præstitem in eadem significatione dicebant antiqui, qua nunc dicimus antestitem.

Præstolari is dicitur, qui ante stando ibi, quo venturum excipere vult, moratur.

Præficæ dicuntur mulieres ad lamentandum mortuum conductæ, quæ dant ceteris modum plangendi, quasi in hoc ipsum præfectæ. Nævius: «Hæc quidem meherele, opinor, præfica est, quæ sic mortuum conlaudat.»

Præ sagire est prædivinare, præsipere. *Sagax* enim est acutus et sollers.

Præcidanea agna vocabatur, quæ ante alias cadebatur. Item porca, quæ Cereri mactabatur ab eo, qui mortuo iusta non fecisset, id est glebam non obiecisset, quia mos erat eis id facere, priusquam novas fruges gustarent.

Præcia† dicebant, qui a flaminibus præmittabantur, ut denuntiarent opificibus, manus abstinerent ab opere, ne, si vidisset sacerdos facientem opus, sacra polluerentur.

Præiurationes facere dicuntur hi, qui ante alios conceptis verbis iurant: post quos in eadem verba iurantes tantummodo dicunt: idem in me.

Pronurus nepotis uxor.

Præneste dicta est, quia is locus, quo condita est, montibus præstet.

Promissum capillum dicitur longum. Item *barba promissa* velut porro missa.

Promiscam dicebant pro promiscue.

Promonstra prodigia.

Primordia principia.

Promulgari leges dicuntur, cum primum in vulgus eduntur, quasi provulgari.

5

Promulco agi dicitur navis, cum scaphæ * ducitur fine.

Principalis castrorum porta nominatur, quod in eo loco est, in quo principes ordines tendunt.

Prænominiibus feminas esse appellatas testimonio sunt Cecilia et Taracia, quæ ambæ Gaiae solitæ sint appellari, pari modo Lucia et Titia.

16

Prymesius palus, ad quem funis nauticus religatur, quem alii *tosillam* dicunt.

Procare poscere. Unde *procaces* meretrices ab assidue poscendo, et *proci* uxorem poscentes in matrimonium.

17

225 Procillant procumbunt.

Proculum inter cognomina eum dicunt, qui natus est patre peregrinante a patria procul. *Proculos* sunt qui credant ideo dictos, quia patribus senibus quasi procul progressis ætate nati sunt.

20

Procapis progenies, quæ ab uno capite procedit.

Procincta classis dicebatur, cum exercitus cinctus erat Gabino cinctu confestim pugnaturus. Vetustius enim fuit multitudinem hominum, quam navium, classem appellari.

25

Procitant provocitant. Citare enim vocitare est, unde *proci et prociēt*.

Procat dicebant pro poscit.

Procalare provocare ex Græco *καλέειν*, id est vocare. Unde *kalendr*, *calumnia*, *calones* et *caucula* et *calatores*.

30

Procera proluxa et in longum producta, quasi ex cera ob eius facilitatem.

Procitum testamentum dicebatur velut procatum,*
provocatum, id est irritum ac ruptum.

Procitum, cum prima syllaba corripitur, significat
petitum. Livius: «Matrem procitum plurimi vene-
runt.»

Procestria dicuntur, quo proceditur in muro. Aelius
procestria aedificia dixit esse extra portam; Artorius
procastria, quae sunt ante castra. Etiam qui non ha-
bent castra, propugnacula, quibus pro castris utuntur.
aedificant.

Prosapia progenies, id est porro sparsis et quasi iactis
liberis, quia *supare* * significat iacere et disicere.

Prosicium, quod praeseccatum proieitur.

Prosequium a prosequendo, *obsequium* ab obsequendo
dicuntur.

Prosedas meretrices Plautus appellat, quae ante sta-
bula sedeant. Eaedem et *prostibula*.

Pro sententia ac si dicatur in sententia, ut *pro rostris*,
id est in rostris.

Prosumia genus navigii speculatorium parvum.

Prosita proposita.

Privos privasque antiqui dicebant pro singulis. Ob
quam causam et *privata* dicuntur, quae uniuscuiusque
sint: hinc et *privilegium* et *privatus*; dicimus tamen
et *privatum*, cui quid est ademptum.

Privignus dictus, quod, ante quam mater secundo
nuberet, est progenitus. *Pri* enim antiqui pro pra-
dixerunt.

Prævaricatores a praetergrediendo sunt vocati.

Prisci Latini proprie appellati sunt hi, qui, prius-
quam conderetur Roma, fuerunt.

Priscus Tarquinius est dictus, quia prius fuit, quam
Superbus Tarquinius.

Pristinum ab eo venit, quod est prius ; pari modo et prior.

Proletarium capite censum, dictum quod ex his civitas constet, quasi prolis* progenie ; idem et *proletanei*.

Procitare † sæpe prolificere, id est producere. 5

Prologium principium, proloquium. Pacuvius : «Quid est? Nam me exanimasti prologio tuo.»

Prolugere dicuntur, qui solito diutius lugent.

Præliares dies appellantur, quibus fas est hostem bello lacessere. Erant enim quædam feriæ publicæ, quibus nefas fuit id facere. 10

Provinciæ appellantur, quod populus Romanus eas provicit, id est ante vicit.

Protinam protinus. Terentius : «Protinam me coiciam in pedes.» 15

Pruina dicta, quod fruges ac virgulta perurat.

Prugnum pronum.

227 Propages progenies a propagando. ut faciunt rustici, cum vitem vetulam subprimunt, ut ex una plures faciant. 20

Propetrare mandare, quid perficiatur ; nam *impe-trare est exorare et perpetrare perficere*.

Propudium dicebant, cum maledicto nudare turpitudinem volebant, quasi porro pudendam. Quidam propudium putant dici, a quo pudor et pudicitia procul sint. 25

procul sint. || Provorsum fulgur appellatur, quod ignoratur noctu an interdiu sit factum. itaque Iovi fulguri et Summano fit, quod diurna Iovis, nocturna Summani fulgura habentur. || Propatulum late
 5 patens atque apertum, et patuli boves, quorum cornua in diversum super modum patent. || Propriassit proprium fecerit. || Properus antiquos dixisse, pro celer, testimonio est qualitatis adverbium, quod est propere. || Prophetas in Adrasto Iulius nominat
 10 antistites faorum, oraculorumque interpretes: «cum capita viridi lauro velare imperant prophetae, sancta ita † caste qui purant sacra.» || Propter viam fit sacrificium, quod est proficiscendi gratia, Herculi aut Saneo qui scilicet idem est deus. || Prodigia quod prodicunt † futura. permutatione g. litterae, nam quae nunc
 15 c. appellatur. ab antiquis g. vocabatur. || Produit, porro dederit, ut est in lege Censoria: «porticum sartam tectamque habeto, prodito.» alias prodiderit. || Prodegeris. consumpseris, perdideris, ut Caecilius in Hymni †: «prodigere est, cum nihil habeas, te
 20 inridier †.» et Plautus in Nervolaria: «producta prodigium † esse m. † amatorem addecet.» || Prodinunt prodeunt, ut Ennius Annali. L. III.: «prodinunt famuli, tum candida lumina lucent.» || Probrum, 25 stuprum, flagitium, ut Accius in Hellenibus: «qui nisi probrum, omnia alia indelieta estimant †.» Caecilius in Davo: «ea tum compressa parit huic puerum, sibi probrum.» || Probri †, velut prohibi, qui se delinquendo † prohibent. || Prodigiatores harispices, prodigiorum
 30 interpretes. || Prodit †, memoriae porro dat, et fallit. item ex interiore loco procedit. item perdit, ut Ennius L. XVI.: «non in sperando cupide rem prodere summam.» || Punicum quod appellatur

Propatulum late patens atque apertum, et *patuli* boves, quorum cornua in diversum patent.

Properus celer, unde adverbium *propere*.

Prophetas dicebant veteres antistites fanorum oraculorumque interpretes.

5

Profecturi viam Herculi aut Sanco sacrificabant.

Prodigere est consumere, unde et *prodigus* fit.

Prodinunt prodeunt. Ennius: «Prodinunt famuli. tum candida lumina lucent.»

Probrum stuprum, flagitium.

10

Probi velut prohibi, qui se a delinquendo prohibent.

Prodigiatores prodigiorum interpretes.

Prodit memoriae porro dat et fallit. Item ex interiore loco procedit. Item perdit, ut Ennius: «Non in sperando cupide rem prodere summam.»

15

Punicum genus libi translatum a Pœnis. Id etiam appellabant *probum*,⁺ quia erat ceteris suavissimum.

	genus	
	latum	
	quia us	
	no	<i>Pro</i>
5	sto	<i>Progenerum</i>
	app	
	pell	<i>Profanum</i>
	Liv	
	blici	
10	bea	
	tionem	<i>Pro</i>
	plifi	
	ca, prop	
	tate	
15	nuit	
	ud alio	
	alias pro a	
	in Melani	
	mani oinu + ...	
20	Plautus in <i>Condalio</i>	
	pro hostio. alias pro	
	bam et capillum. <i>Profundum</i>	
	altum est ac fundum	
	in Medo: «neq	
25	Profesti dies di	
	divini. Cecilius + in	
	sti tantundem	
	in Privigno: ae	
	Profusus super mo	
30	Terentius in Ade	
	at, nihil ad me <i>Alias</i>	
	et + Pacuius + in Teuc	
	ro occistians + ruat	

Pro significat in, ut pro rostris, pro æde, pro tribunali.
Progenerum appellat avus neptis suæ virum.

Profanum quod non est sacrum. Plautus : « Sacrum an profanum habeas, parvi penditur. »

Pro ponitur etiam pro amplificando ac palam faciendo, 5
 ut prodi, provoca, protrahe, propelle : alias pro privandi facultate, ut in propudio, prohibendo, quia utrumque abnuit in his esse pudorem potestatemque : alias aliud alio, ut pro^o pecunia, pro prædio, consule ; alias pro admiratione, ut pro Iuppiter : alias pro ante, ut 10
 pro ostio ; alias pro in, ut ^o promittere barbam et capillum.

Profundum quod longe habet fundum.

Profesti dies procul a religione numinis divini.

Profusus super modum sumptuosus. Terentius : « Profundat, perdat, pereat, nihil ad me attinere. Alias abiectus iacens. Pacuvius : « Profusus gemitu murmuro. » 15

. . . . . cant
 . . . . . rta
 || *Planti* . . . . . n-
 . . . . . ntur
 5 . . . . . quæ
 . . . . . e
 . . . . . uni
 . . . . . ui
 . . . . . eis
 10 || *Planta* . . . . . e sunt,
 . . . . . causa
 . . . . . || *Planca* . . . . . b quam
 . . . . . dibus
 . . . . . || *Plaustrum* . . . . . cebant
 15 . . . . . euer-
 . . . . . id quod
 . . . . . pidicus
 . . . . . um perculi.
 || *Plebcium* . . . . . nem licet ca-
 20 . . . . . generis est
 . . . . . sto nomine.
 || *Plutci* . . . . . do intentæ,
 . . . . . opus facientibus
 . . . . . nunc etiam tabu-
 25 . . . . . nomine dicim-
 . . . . . || *Plebei* . . . . . q̄ plebeiscito
 . . . . . suffragium tu-
 . . . . . sunt constitu-
 . . . . . unt, qui una cum
 30 . . . . . ente plebe a pa-
 . . . . . || *Plebcias* . . . . . vas vocant nos-
 . . . . . as esse, et† septem ferun-
 . . . . . mus a genere ma-

Plauti appellantur canes, quorum aures languidae sunt ac flaccidae et latius videntur patere.

Plantae semina holerum, quod plana sunt, ut appellantur etiam ex simili plantae nostrorum pedum.

Plancae tabulae planae, ob quam causam et *planci* 5 appellantur, qui supra modum pedibus planis sunt.

Plebeium magistratum neminem capere licet, nisi qui ex plebe est.

Plutei crates corio crudo intentae, quae solebant 10 obponi militibus opus facientibus, et appellabantur militares. Nunc etiam tabulae, quibus quid praesepitur, eodem nomine dicuntur.

Plebei aediles dissidente plebe a patribus sunt creati.

gistratus. eas enim faciendas curaverunt M. Iunius Brutus, Q. Oppius Aediles pl. || Plexa colligata significat ex Graeco, cui nos etiam praepositionem adicimus, cum dicimus perplexa. || Plentur
 5 antiqui etiam sine praepositionibus dicebant. || Plera dixisse antiquos testis est Pacuius †, cum ait: «plera pars pessum datur.» || Ploxinum appellari ait Catullus capsam in cisio capsave † cum dixit: «gingivas vero ploxint † habet veteris.» || Plorare, flere. inelamare † nunc significat, et cum praepositione implorare. id est invocare: at apud antiquos plane inelamare. in regis Romuli et Latii † legibus: «si nurus † sacra divis parentum estod.» in Servi Tulli haec est: «si parentem puer verberitas † tolle † ploras † sit †, paren † puer divis parentum sacer esto.» id est clamavit †, dix. . . . || Pedulla quae dicimus nea † . . . Graecos appellare manifestum est. || Pacem a pactione condicionum putat dictam Simnius Capito, quae utrique
 20 inter se populo sit observanda. || Penem antiqui codam vocabant. a qua antiquitatem † etiam nunc offa porcina eum cauda in cenis puris offa penita vocatur. et peniculi. quis calciamenta tergentur, quod e codis extremi † faciebant antiqui qui tergent † ea. dictus est forsitan a pendendo. Neutus † in Tunicularia: «Theodotum compellas †, qui aras compitalibus sedens in cella circumtectuas † tegetibus Lares
 30 ludentis peni pinxit bubulo.» significat peniculo grandi, id est coda. || Propius sobrino mihi est consobrini mei filius et consobrinae meae filia † et patris mei consobrini et matris

Plexa conligata, unde perplexa.

Plentur antiqui etiam sine præpositionibus dixerunt.

Ploxinum capsam dixerunt.

Pax dicta est a pactione.

Penem caudam vocabant, unde et offam porcina^m 5
cum cauda offam penitam dicebant. Hinc et peniculos
dicimus, quibus calciamenta terguntur, qui de cau-
darum extremitate fiunt. Penis denique a pendendo
vocata est.

Propius sobrino mihi est consobrini mei filius et 10
patris mei consobrinus.

meae consobrinus. || Possessio est, ut definit Gallus Aelius, usus quidam agri, aut edifici, † non ipse fundus aut ager. non enim possessio est. . . . rebus quae tangi possunt . . . . qui dicit se possidere, his vere † potest dicere. itaque in legitimis actionibus nemo ex his qui † possessionem suam vocare audet, sed ad interdictum venit, ut Praetor his verbis utatur: «Uti nunc possidetis eum fundum Q. D. A., quod nec vi nec clam nec precario alter ab altero possidetis, † ita possideatis, adversus ea vim fieri veto.» || Praefecturae eae appellabantur in Italia, in quibus et ius dicebatur, et nundinae agebantur, et erat quaedam earum R. P., neque tamen magistratus suos habebant. in qua his † legibus praefecti mittebantur quod annis † qui ius dicerent. quarum genera fuerunt duo: alterum, in quas solebant ire praefecti quatuor † viginti sex virum nunc pro † populi suffragio creati erant, in haec oppida: Capuam, Cumas, Casilinum, Volturnum, Liternum, Puteolos, Aceras, Suessulam, Atellam, Calatium: alterum, in quas ibant, quos Praetor urbanus quod annis † in quaque loca miserat legibus, ut Fundos, Formias, Caere, Venaerum †, Allieas †, Privernum, Anagninam, Frusinonem, Reate, Saturniam, Nursiam. Arpinum, aliaque complura. || Parret, quod est in formulis, debuit et producta priore syllaba pronuntiar, et non geminorum † scribi, ut fieret paret, quod est † inveniatur ut † comparet, apparet. || Portum in XII. pro domo positum omnes fere consentiunt: «cui testimonium defuerit, his † tertiis diebus ob portum obvagalatum ito.» || Patrocinia appellari coepta sunt, cum plebs distributa est inter patres, ut eorum opibus tuta esset. || Posticam lineam in agris dividendis Ser. Sulpicius appellavit ab

Possessio est usus quidam agri aut aedificii, non ipse fundus aut ager.

Portum frequenter maiores pro domo posuerunt.

Patrocinia appellari coepta sunt, cum plebs distributa est inter patres, ut eorum opibus tuta esset.

Postica linea in agris dividendis ab oriente ad occasum spectat.

exori . . . . .
 qua . . . . .
 tur . . . . .
 rique . . . . .
 5 abe . . . . .
 tab . . . . .
 frum . . . . .
 danto . . . . . || *Pomptina* . . . . .
 tia ur . . . . .
 10 tina . . . . . || *Pa-*
 piria . . . . .
 mi + ag . . . . .
 coniu . . . . .
 quod inc . . . . .
 15 tur: bellum . . . . .
 tos exere . . . . .
 discesserat . . . . .
 signum conf . . . . .
 rem in ipsorum ar . . . . .
 20 testate, ac pote . . . . .
 exercitus suffrag . . . . . || *Papinia* . . . . .
 ab agri nomine . . . . .
 Tusculum urbem . . . . .
 minit invictum . . . . .
 25 est. || *Popillia tri-* . . . . .
 buum, tot enim fue . . . . .
 lici nomine ap . . . . .
 Pinaria a sororis *P'* . . . . .
 mine. || *Populi com* . . . . .
 30 cum plebe suffragium . . . . .
 ex patribus et plebe . . . . .
 cum plebes sine patri . . . . .
 quod plebes scivit, plebi . . . . .
 appellatur. || *Patrum comu* . . . . .

Pomptina tribus a Pomptia urbe est dicta.

Papiria tribus a Papirio vocata.

Pupinia tribus ab agro Pupinio.

Popillia tribus a progenitrice traxit vocabulum.

. . . . . || *P-rorsi*
 . . . . . rec-
 . . . . . || *Pugio* . . . . . detur
 . . . . . no-
 5 . . . . . nsue-
 . . . . . uoque
 . . . . . || *Praebia* . . . . . di ma-
 . . . . . s cau-
 . . . . . || *Parare* . . . . . unus
 10 . . . . . bus P. R.
 . . . . . acere
 . . . . . ebus le
 . . . . . o quoque
 . . . . . rum ex-
 15 . . . . . sulibus ae-
 . . . . . atque ex ea
 . . . . . s magistra-
 . . . . . intra dies
 . . . . . ias inter se pa-
 20 . . . . . || *Practor* . . . . . Inter civis, aliter † inter
 . . . . . i lege primum fr̄s †
 . . . . . circo sunt creati.
 . . . . . || *Praemetium* . . . . . ante metitur, qua-
 . . . . . || *Prote-lare* dr̄ longe pro-
 25 . . . . . ē The † et signi-
 . . . . . || *Privato* . . . . . se alebant mili-
 . . . . . mererentur, quod in
 . . . . . id tempus, quod fuit pau-
 . . . . . capta est a Gallis,
 30 . . . . . ilites non fiebant.
 || *Porci* . . . . . a signa quintum locum
 . . . . . lo, inter quos populos
 . . . . . ere firmari solet.
 || *Polimenta* . . . . . dicebant testiculos

Prorsi limites appellantur in agrorum mensuris, qui
ad orientem directi sunt.

Pugio dictus, quod eo punctim pugnatur.

Praebia remedia.

Praemetium. quod praelibationis causa ante prae- 5
metitur.

Protelare longe propellere, ex Graeco videlicet $\tau\eta\lambda\epsilon$,
quod significat longe.

Privato sumtu se alebant milites Romani paene ad
id tempus, quo Roma est capta a Gallis. 10

Porci effigies inter militaria signa quintum locum
obtinebat*, quia confecto bello inter quos pax fieret,
caesa porca foedus firmare solebant.

Polimenta testiculi porcorum dicuntur, cum ca-

porcorum, cum eos castrabant, a politione segetum aut vestimentorum, quod similiter atque illa eurentur.

|| Pater patrimus dicebatur apud antiquos, qui cum iam ipse pater esset, habebat etiam tum patrem. || Portisculus est, ut scribit Aelius Stilo, qui in portu modum dat classi. id autem est malleus cuius meminit Cato in dissuasione de rege Atialo †, et vectigalibus Asiae: «C. Licinio PR. remiges scribti cives Romanis † sub portisculum, sub flagrum conscripti veniere passim.» || Pro scapulis cum dicit Cato, significat pro iniuria verberum. nam complures leges erant in cives rogatae, quibus sanciebatur poena verberum. his significat prohibus se † multos suos civis in ea oratione, quae est contra M. Caelium: «si em percussî, saepe incolumis abii. praeterea pre † rep. pro scapulis atque aerario multum R. P. profuit.» || Primanus tribunus apud Catonem † in ea, quae est contra Thermum de suis virtutibus: «Aliud est properare, aliud festinare. qui unum quidque † mature † transigit, i † properat: qui multa simul incipit neque perficit, i † festinat.» || Prorsus porro vorsus, nisi forte ex Graeco $\pi\rho\sigma$. † Cato de feneratione legis Iuniae: «Camerni † cives nostri oppidum pulchrum habuere, agrum optimum atque pulcherrimum, rem fortunatissimam. cum Romam veniebant, prorsus devertebantur pro hospitibus ad amicos suos.» || Prohibere comitia, dicitur vitiare diem morbo, qui vulgo quidem maiore, † ceterum ob id ipsum comitalis appellatur. Cato in ea oratione, quam scripsit de sacrilegio † commisso: «domi cum auspicamus, honorem medium † immortalium velim habuisse servi. † ancillae, si quis eorum sub centone crepuit, quod ego non sensi, nullum mihi vitium facit. si cui ibidem servo aut ancillae

strantur, a politione vestimentorum, quod similiter,
ut illa. curantur.

Pater patrimus dicitur, qui, cum ipse pater sit.
adhuc patrem habet.

Porticulus est, qui in portu modum dat classi. Est 5
autem malleus.

Pro scapulis cum dixit Cato, significavit pro iniuria
verberum.

Primanus* tribunus erat, qui primae legioni tribu-
tum scribebat. 10

Properare aliud est, aliud festinare; qui unum quid
mature transigit, is properat; qui multa simul inci-
pit neque perficit, is festinat.

Prorsus porro vorsus.

dormienti evenit, quod comitia prohibere solet, ne is +
quidem mihi vitium facit.» || Penatores qui penus ges-
tant. Cato adversus M. + Acilium quarta: «postquam
nativitas + ex navibus eduxi, non ex militibus atque nau-
5 tis piscatores penatores fici sedarum + dedi.» || Pila-
tes + lapidis genus, cuius M. + Cato originum L. V.: «lapis
candidior quam pelastes.» || Peregrina sacra appel-
lantur, quae aut evocatis dis in oppugnandis ur-
bibus Romam sunt conata, + aut quae ob quasdam reli-
10 giones per pacem sunt petita, ut ex Phrydia + Ma-
tris Magnae, ex Graecia Cereris, Epidaurio Aescu-
lapi: quae coluntur eorum more, a quibus sunt accep-
ta. || Peculatus furtum publicum dici coeptus est a pe-
core, quia ab eo initium eius fraudis esse cepit, + siqui-
15 dem ante aes aut argentum signatum ob delicta
poena gravissima erat duarum ovium et XXX
bovum. ea lege + sanxerunt T. Menonius + Lanatus et
P. Sestius Capitolinus eos. quae pecudes, postquam
aere signato uti coepit P. R., Tarpeia lege
20 cautum est, ut bos centusibus, ovis decusibus aestima-
retur. || Potitium et Pinarium Hercules, cum ad aram,
quae hodieque maxima appellatur, decimam bovum,
quos a Geryone abducos abigebat. + Argos
in patriam. profanas + sedgenus + sacrifici edocuit. quae
25 familia et posteri eius non defuerunt decumantibus
usque ad Appium Claudium Censorem, qui quinquaginta
millia aeris gravis his deditus + servos publicos
edocerent ritum sacrificandi: quo facto Potiti, cum
esset ex familia numero duodecim, omnes inter-
30 erant + intra diem XXX. Pinarius quod non adfuit
sacrificio, peستا + cautum est, ne quis Pinariorum ex eo
sacrificio vesceretur. || Plebei + epudicitiae + saccel-
lum + in vico Longo est. quod, cum Verginia patrici gene-
ris femina, convivio + facto inter patres et ple-

Peregrina sacra sunt dicta, quae ab aliis urbibus religionis gratia sunt advecta.

Peculatus, id est furtum publicum, dici coepit a pecore tunc cum Romani praeter pecudes nihil haberent.

Plebeiæ pudicitiae sacellum Romae ut sacra cetera colebatur.

	bem, n	
	sul	
	qui	
	bit	
5	sere	
	eo iu	
	<i>Porto-riam</i>	
	porti	
	diato	
10	in ve	
	ter dua	
	liusque	
	Corum	
	intra	
15	quid at	
	iestatesp †	
	dam propibus et	
	sint. <i>Primi-geniis</i>	
	condenda ta	
20	iumentu velut exe	
	utrimque media <i>p</i>	
	lari iudicio qui et ip	<i>Parilibus</i> . . . . .
	bem condidit Rom	
	habebant iunto	<i>Practesta</i> . . . . .
25	ali licebat uti. q	
	ius magistratus hab	
	loco publicos lud	
	utitur, et scribam hab	
	quos facit, ludos	
30	libus et Praetoribus vota	
	rantiam sacra † novorum	
	tum est uti, emit † votum	
	que item Valerius vica	
	ra ex senatu, improbar	<i>Pilae</i> . . . . .

Primigenius sulcus dicitur, qui in condenda nova urbe tauro et vacca designationis causa inprimitur.

Parilibus Romulus Urbem condidit, quem diem festum praecipue habebant iuniores.

Praetexta pulla nulli alii licebat uti, quam ei qui funus faciebat.

Pilates genus lapidis. Cato: «Lapis candidior quam pilates.»

Pilæ et effigies viriles et muliebres ex lana Conpi-

. . . . . compitis
 . . . . . deorum
 . . . . . nt La-
 . . . . . quot
 5 . . . . . nt li-
 . . . . . ocantur.
 . . . . . tenti.
 || *Primigeniae* . . . . . ipio
 . . . . . Fortu-
 10 . . . . . eris
 . . . . . enit-
 . . . . . aemu-
 . . . . . urbem
 . . . . . annis
 15 . . . . . quum Pu-
 . . . . . ti debebat
 . . . . . || Pueri, im-
 . . . . . ntur Atta-
 . . . . . versibus docet
 20 . . . . . || *Pueri* . . . . . m signum ad salinas
 . . . . . signum allatum
 . . . . . quod sunt cona-
 . . . . . re, nemo unquam
 . . . . . propter ipsum signum
 25 . . . . . s sub signo abierunt
 . . . . . dunt, simul ut
 . . . . . ti erexerunt ad qui
 . . . . . s. || Plena sue Tellu-
 . . . . . id genus cum serem †
 30 . . . . . en fodiendo corrump-
 . . . . . || *Plotos* . . . . . Umbri, pedibus planis
 . . . . . bus utuntur in venando
 . . . . . cant semplotia et
 . . . . . us poeta, quia Umber

talibus suspendebantur in conpitis, quod hunc diem festum esse deorum inferorum, quos vocant Lares, putarent. quibus tot pilae, quot capita servorum; tot effigies, quot essent liberi, ponebantur, ut vivis parecerent et essent his pilis et simulacris contenti.

5

Ploti appellantur, qui sunt planis pedibus. Unde et poeta Accius, quia UMBER Sarsinas erat, a pedum plautie initio *Plotus*, postea *Plautus* est dictus. Solas quoque dimidiatas, quibus utebantur in venando, quo planius pedem ponerent, *scuiplotia* appellabant.

10

Sarsinas erat, a pedum planitia initio Plotus, postea Plautus ceptus † est dici. || Postumus cognominatur post patris mortem natus. Plautus in Aulularia: «Post mediam aetatem qui media †

5 ducit uxorem domum, si eam sine † xanum † praegnatem fortuito fecerit, quid dubitas, quin sit paratum his nomen pueris Postume †?» || Porcas, que † inter duci † sulcos fiunt, ait Varro dici, quod porrigant † frumentum. || Parmulis pugnare milites

10 soliti sunt. quarum usum sustulit C. Marius datis in vicem earum Bruttianis. || Porcam auream et argenteam dici ait Capito Ateius, quae et si numero hostiarum non sint, nomen tamen earum habere: alterum † ex auro, alterum †

15 ex argento factam adhiberi sacrificio Ceriali. || Pulcher bos appellatur ad eximiam pinguitudinem perductus. || Propudi ait † porcus dictus est, ut ait Capito Ateius, quin † sacrificio gentis Claudiae velut plamentum † et exsolutio omnis

20 contractae religionis est. || «Parum cavisse videri» pronuntiat magistratus, cum de consiliis † sententia capitis quem condempnaturus est. || Piscatori ludi vocantur qui quodannis † mense Junio trans Tiberim fieri solent a PR.

25 Urbano pro piscatoribus Tiberinis, quorum quaestus non in Macellum pervenit, sed fere in aream Volcant, † quod id genus pisciculorum vivorum datur ei Deo pro animis humanis. || Publicius elivus appellatur, quem duo fratres L † M. Publici Malteoli † Aediles Cur. pe . . . uaris † condemnatis ex pecunia, quam coeperat, † munierunt, ut in Aventinum vehiculi, † hel † venire † possit. || Praedia † rursus Verrius vocari ait ea remedia, quae data †

30 Cecilia † uxor Tarquini Prisci invenisse ex

Porcas, quae in agris fiunt, ait Varro dici, quod porrigant frumentum.

istimantur †, et inmiscuisse on' † suae, qua praecineta sta-
 tua eius est in aede sc̄s †, qui deus dius fidius vocatur, ex
 qua zona periclitantes ramenta sumunt. ea voca-
 ri ait praedia, quod mala prohibeant. || Priscae latinae
 5 coloniae appellatae sunt, ut distinguerent a no-
 bis, † quae postea a populo dabantur. || Praetor ad por-
 tam nunc salutatur his † qui in provinciam Propratore aut Pro
 consule exit: cuius rei morem ait fuisse Cincius in
 libro de Consulum potestate talem: «Albanus † rerum
 10 potitos usque ad Tullum regem: Alba deinde diruta
 usque at † poectum † Murem eos. populos latinos ad
 capudo † etentinae †, quod est sub monte Albano, con-
 sulere solitos, et imperium communi consilio ad-
 ministrare itaque quo anno Romanos imp̄rs †
 15 ad exercitum mittere oporteret iussu nomi-
 nis Latini, complures nostros in Capitolio a sole ori-
 ente auspiciis operam dare solitos. ubi aves ad-
 dixissent, militem illum, qui a communi Latio missus
 esset, illum quem aves addixerant, Praetorem saluta-
 20 re solitum, qui eam provinciam optineret Praetoris no-
 mine.» · || Patricios, Cincius ait in libro de comi-
 tiis, eos appellari solitos, qui nunc ingenui vocentur.
 || Possessiones appellantur agri late patentes
 publici privatique, quia † non mancipatione, sed usu
 25 tenebantur, et ut quisque occupaverat, collide-
 bat. † || Potestur, Scipio Africanus in ea, quae est
 de imperio D. Bruti. et, poteratur, C. Gracchus
 in ea qua uous † est cum circum concillabula † iret.
 || Probrum virginis Vestalis ut capite puniretur,
 30 vir, qui eam incestavisset, verberibus necaretur: lex
 fixa in atrio Libertatis cum multi † alis legibus
 incendio consumpta est, ut ait M. Cato in ea
 oratione, quae de Auguribus inscribitur. adicit
 quoque virgines Vestales sacerdotio exaugu-

	rat		
	era		
	ex		
	ta		
5	sup		
	scri		
	viri		
	cons		
	in eo		
10	lieto		
	istim		
	consu		
	os aut		
	nemo		
15	dicant		
	trib' XXX		
	de capite ci		
	vetant XII.		
	neficos <i>quinque</i>		
20	nant, quia ipsi in		<i>Punici</i>
	tur non Poeni †, quamvis		
	antur, et Punicum bel		
	lanter †: nam quae soleb		<i>Philo-</i>
	logam Ennius in p̄		
25	brariorum qui eaque † fem		
	lino. etiam ipsi <i>Gra</i>		
	gos, philargyros		
	rius appellari, <i>mut</i>		
	vox explanata non		
30	nomina etiam in vi		
	dicimus tam hic lapis q		<i>Parti-</i>
	cipia appellantur, quae		
	nem rerum significant, e		
	tempora, personas recipi		

Punici dicuntur, non Poeni, quamvis a Phoenice sint oriundi.

		Por-
		te
		Poe-
		ob
5		ntur.
	<i>Pullariam</i>	Pla-
		<i>Proce-</i>
		<i>Pertu-</i>
		<i>Pr-s</i> dī +
10		de ruit
		L. I. An-
		mu
	<i>Pollit</i>	dixit
		<i>Petre-</i>
15		is aut
		<i>ab</i> agri vitio,
		vep̄cilli †. C.
		vertar ad illam
		inpudentior
20		nter legationes
		test. <i>Pelliculatio-</i>
		do, quod est inducen-
		e, quam scripsit de
		<i>Papisio-s</i> , Cato saepe dicit, ut
25		boves, locor † dicebant.
		properie mari opus est.»
	<i>Praemiosam</i>	in orationem † quam scrib-
		inpudentiam praemio-
	<i>Pastales</i>	cienter Cato dixit in ea
30		<i>pascalis</i> ovis vetuit.»
		<i>as</i> appellat in ea ora-
		<i>precio</i> Tarenti, plus C.
		nam ignaro † Terentino †
		« <i>Periculatus</i> sum», Cato ait in

Portunus, qui et *Palacmon**, a Romanis inter deos colebatur.

Poenas pendere in eo proprie dicitur, qui ob delictum pecuniam solvit, quia penso aere utebantur.

Pullariam Plautus dixit manum dextram.

5

Procedere dicebant interdum pro* succedere, interdum pro porro cedere.

Pertusum dolium cum dicitur, ventrem significat.

Pollit pila ludit.

Pelliculationem Cato a pelliciendo dixit.

10

Præmiosa pecuniosa.

Pastales oves Cato posuit pro pascuales.

Petreia vocabatur, quae pompam praecedens in colonis aut municipiis imitabatur anum ebriam, ab agri vitio, scilicet petris, appellata*.

17

Periculatus sum Cato est usus in dicendo.

ea oratione, quam scribit ad litis Censorias. || Parsi non peperci, ait Cato in eadem oratione: «Scio fortun-
 5 parsi.» || Praedomulos Cato hypocoristicos dixit in e-
 pistularum + «quia saepe utiles videntur praedomuli.» || Praecem
 singulariter idem in ea, quae est de coniuratione.
 || «Pulchralibus atque cupidus +», idem in ea, quae est de fun-
 do oleario. || Punctatoriolas levis pugnas appel-
 10 lat Cato in ea, quam dixit de re Histriae militari. || Pro-
 aedificatum dicitur, quod ex privato loco processit in publicum
 solum. || Percunctatum patris familiae nomen ne quis ser-
 vum mitteret, leges + anotum + fuisse ait Cato in ea,
 quam + legem Oreiam dissuadet. || Prodidisse non solum in il-
 15 lis dr̄, qui patriam hostibus prodiderunt, sed etiam tempus lon-
 gius fecisse, ut Cato: «Te, C. Caecilii +, diem prodisse + mili-
 tibus legionis III. cum proditionem non haberent.» || Pa-
 vimenta Poenica marmore Numidico constrata
 20 Cos. bis fieret: «dicere possum, quibus villae atque aedes
 aedificatae, atque expolitae maximo opere citro
 atque ebore atque pavimentis Poeniciis tent +». || «Pro-
 lato aere astitit», Ennius Achillae in + Aristarchi
 cum ait, significat clipeo ante se protento. || Poeni-
 25 tum + offam Naevius appellat absegmen carnis cum coda:
 antiqui autem offam vocabant abscisum globi forma,
 ut manu glomeratam pulstem. || Privatae feriae
 vocantur sacrorum propiorum +, velut dies natales, ope-
 rationis +, denecales. || Pronubae adhibentur nuptis,
 30 quae semel nupserunt, ut matrimonia paupertatem +
 auspicantes. || Pudicitiae signum in forubovario + est,
 ubi familiaria aedisset + Herculis, eam quidam
 Fortunae esse existimant. Item via Latina
 ad miliarium illi + Fortunae Muliebris, nefas

Parsi idem Cato dixit, non peperci.

Prædonulos hypocoristicos id est deminutive idem
Cato posuit pro prædonibus.

Precem singulariter.

Pulchralibus pro pulchris.

5

Punctariolas leves pugnas identidem ipse dixit.

Proædificatum dicitur, quod ex privato loco pro-
cessit in publicum solum.

Prodidisse tempus longius fecisse.

Pavimenta Poenica, hoc est marmore Numidico 10
strata.

Prolato ære apud Ennium significat scuto ante se
protento.

Privatæ vocabantur feriae sacrorum propriorum, 15
velut dies natales.

Pudicitia ignum Romæ colebatur, quod nefas erat
attingi, nisi ab ea, quae semel nupsisset.

est attingi, nisi ab ea, quæ semel nupsit. || Patrimi et
 matrimi puero + prætextati tres nubente + deducunt;
 unus, qui facem præfert ex spina alba, quia noctu nubebant;
 duo, qui tenent nubentem. || Pilentis et carpentis per
 5 urbem vehi matronis concessum est, quod eum aurum non
 reperiretur. ex voto, quod Camillus voverat Apolli-
 ni Delphico. contulerunt. || Prima aut secunda hora
 ducant + sponsalibus hominis + causa, ut optima ac
 secundissime veniant. + || Prætextum + sermonem quidam
 10 putant dici, quod prætextatis nefas sit obsceno ver-
 bo uti. aliquod + nubentibus depositis prætextis a mul-
 titudine puerorum obscena clamentur +. || Palatu-
 alis Flamen constitutus est, quod in tutela eius deæ Pa-
 latium est. || Portenta existimarunt quidam gravia esse,
 15 ostenta bona. alii portenta quædam bona, o-
 stenta quædam tristia appellari. portenta, quæ
 quid porro tendeatur +, indicent: ostenta, quæ
 tantummodo ostendant: monstra, . . . præcipi-
 ant quoque remedio +. || Postularia fulgura quæ
 20 votorum ut + sacrificiorum spectam + religionem desi-
 derant. || Pestifera, quæ mortem, aut exilium
 ostendunt. || Peremptalia, quæ superiora fulgu-
 ra ut + portenta peremunt, idest olunt +. || Pullus
 Iovis dicebatur quæ + Fabius, cui Eburno cognomen
 25 erat propter candorem, quod eius natis fulmine icta
 erat. antiqui autem puerum, quem quis amabat,
 pullum eius dicebant. || Peregrinus ager est, qui
 neque Romanus, neque hostilius + habetur. || Publica
 sacra, quæ publico sumptu pro populo fiunt, quæque
 30 pro montibus, pagis, curis, sacellis, ad + privata, quæ
 pro singulis hominibus, familiis, gentibus fiunt.
 || Peremne dicitur auspicari, qui annem, aut aquam, quæ
 ex sacro oritur, auspicate transit. || Puls po-
 tissimum datur pullis in auspiciis, quia ex *ea ne-*

Patrimi et matrimi pueri tres adhibebantur in nuptiis, unus, qui facem præferret ex spina alba, quia noctu nubebant, duo, qui nubentem tenebant.

Prima aut secunda diei hora causa ominis sponsalibus tribuebatur*.

Pronubæ adhibentur nuptis, quæ semel nupserunt, causa auspicii ut singulare perseveret matrimonium.

Prætextatis nefas erat obsceno verbo uti, ideoque *prætextum* appellabant sermonem, qui nihil obscenitatis haberet.

Palatualis flamen ad sacrificandum ei deæ constitutus erat, in cuius tutela esse Palatium putabant.

Puer, qui obscene ab aliquo amabatur, eius, a quo amatus esset, *pullus* dicebatur. Unde Q. Fabius, cui Eburno cognomen erat propter candorem, quod eius natis fulmine icta esset, *pullus Ioris* appellatus est.

Publica sacra, quæ pro populo fiebant; *privata*, quæ pro singulis hominibus familiisque, appellabant.

Prodit non solum in apertum exit significat, sed etiam porro it.

Portenta rerum fieri dicuntur, cum solida corpora raro se ostendunt, ut cometae, turbines, barathra, sereno cælo facta tonitrua.

Puls potissimum dabatur pullis in auspiciis, quia ex

	cess	
	id est t	
	nem †	
	non	
5	qui pa	<i>Prodit</i> . . . . .
	tum ex	<i>Porten-</i>
	ta rer	
	se ost	
	tonitr	<i>Pedestria</i> . . . . .
10	picia	
	terisque	<i>Propter-</i>
	via ap	
	ostent	
	infirm	<i>Piacula-</i>
15	ria app	
	quendi co	
	fugit, aut	
	oportuit pa	<i>Pestifera</i> . . . . .
	sunt, cum cor i	
20	in iocinere. <i>Pul-larium</i>	
	quidam putant, quia non	
	re est, avem auspican	<i>Praepetes</i>
	aves dicuntur, quae se	
	nam antiqui praepetere	
25	<i>Pecunia sacrificium</i>	
	tumque † causa mola pu	
	cio, quia omnis res fam	
	dicimus ex his rebus con	<i>Procurationes</i> . . . . .
	appellantur, quae fulgu	
30	iecta, depellendorum ma	
	bonorum causa fiunt. P	
	vanda iudicant pri	
	perae administratis, u	
	stabillantur † <i>Parilia festa</i>	

ea necesse erat aliquid decidere, quod tripudium faceret, id est terripavium.* *Pavire* enim ferire est. Bonum enim augurium esse putabant, si pulli, per quos auspicabantur, comedissent, praesertim si eis edentibus aliquid ab ore decidisset. Sin autem 5 omnino non edissent, arbitrabantur periculum imminere.

Pedestria auspicia nominabant, quae dabantur a vulpe, lupo, serpente, equo ceterisque animalibus quadrupedibus. 10

Piacularia auspicia appellabant, quae sacrificantibus tristia portendebant, cum aut hostia ab ara effugisset, aut percussa mugitum dedisset, aut in aliam partem corporis, quam oporteret, cecidisset.

Pestifera auspicia esse dicebant, cum cor in extis, 15 aut caput in iocinere non fuisset.

Præpetes aves dicuntur, quae se ante auspican-tem ferunt. Nam *praepetere* dicebant pro anteire.

Pecunia sacrificium fieri dicebatur, cum fruges fructusque offerebantur, quia ex his rebus constat, 20 quam nunc pecuniam dicimus.

. . . . . u pa-
 . . . . . || *Folubrum* . . . . . um in
 . . . . . || Pu-
 . . . . . guribus
 5 . . . . . plu-
 . . . . . go ve-
 . . . . . rtis
 . . . . . tium in
 . . . . . iatæ
 10 . . . . . *Quirinal*
 . . . . . extra ur-
 . . . . . es faci-
 . . . . . feisti
 || *Picum* . . . . . ait, ob
 15 . . . . . num, Faunum
 . . . . . vit: et ex
 . . . . . adfecit: ut
 . . . . . givos Aenean
 . . . . . civitatem, iunxit
 20 . . . . . stimant quam
 . . . . . formula. quæ est
 . . . . . istra, ut eius significa-
 . . . . . || *Patres* . . . . . llantur, ex quibus Senatus
 . . . . . condite Romulus C.
 25 . . . . . quorum consilio atque
 . . . . . ministraretur; atque
 . . . . . agrorum partes ad
 . . . . . perinde ac liberis.
 || *Pondo* . . . . . solebant iam inde a Ro-
 30 . . . . . argenti signati ul-
 . . . . . publicæ et private
 . . . . . nt. || Publica pondera
 . . . . . ex ea causa Iunius in
 . . . . . t, quod duos + illi + pet. m. +

Polubrum pelluvium vas, quod nos *pelrem* vocamus.

Patres senatores ideo appellati sunt, quia agrorum partes adtribuerant tenuioribus ac si liberis propriis.

Trib. pleb. rogarint his verbis: «Ex ponderibus publicis, quibus hac tempestate populus oetier qui + solet, uti coæquatur + sedulum, ut hi + quadrant + alvini + octoginta pondo siet: congius vini decemp. is + :
 5 sex sextari congius siet vini: duo + quinquaginta sextari quadarantat + siet vini. sextarius æquus æquo cum librario siet: sex de quinque libræ + in modio sient. si quis magistratus adversus hac d. m. pondera, modiosque. vasaque publica modica,
 10 minora, maiorave faxit, iussit vere + fieri, dolumve adduitque + ea fiant, eum quis volet magistratus multaretur +. dum minore patris + familias taxat, liceto; sive quis in + sacrum iudicare voluerit, liceto». || Pecuum, cum dixit M. Cato per casum genitivum,
 15 a singulari casus recti formavit, quo utebantur antiqui. id est pecu, ac testu, tonitru, genu, verum, quorum omnium genitivus pluraliter geminat u. litteram: nunc quia dicimus +, ut pectas, eam quæ in usu est, formam in declinationibus sequimur. || Præteriti Senatores quondam in opprobrio non erant, quod, ut reges sibi legebant. sublegebantque. quos in consilio publico haberent, ita post exactos eos Consules quoque et Tribunos + militum consulari potestate coniunctissimos sibi
 25 quoque + patriciorum, et deinde plebeiorum legebant: donec Ovinia Tribunicia intervenit, qua sanctum est, ut Censores ex omni ordine optimum quemque curiati + in senatu + legerent. quo factum est, ut qui præteriti essent et loco moti, haberentur ignominiosi. || «Pro censu classis iuniorum» Ser. Tullius cum dixit in descriptione censuriarum, accipi debet in censu, ut ait M. Varro in L. VI. rerum humanarum. sicuti pro *æde Castoris*, pro tribunali, pro testimonio.

Pecuum dixit Cato genetivum pluralem ab eo, quod est pecu.

|| Procum patricium in discriptione † eas † siumquam † fecit
 Ser. Tullius, significat procerum. i. † enim sunt princi-
 pes. nam proci dicuntur, qui poseunt aliquam in matrimo-
 nium, Graece $\nu\eta\sigma\tau\eta\rho\epsilon\varsigma$ †. est enim procare posee-
 5 re, ut cum dicitur in iudice conlocando «si alium procas, ni-
 ve eum procas» hoc est posecis; unde etiam meretrices
 procaces. || Praerogativae centurię † dicuntur, ut do-
 cet Varro rerum humanarum l. VI., querus . . . † Ro-
 mani, qui ignorarent petitores, facilius eos anim-
 10 advertere possent. Verrius probabilius iudicat
 esse, ut cum essent designati a pręrogativis, in ser-
 monem res veniret populi de dignis, indignisve,
 et fierent cęteri diligentiores ad suffragia
 de his ferenda. || Peculium servorum pecore † item
 15 dictum est, ut ex † pecunia patrum familiae. || Puelli
 perdeminutionem † a pueris dicti sunt. itaque et
 Ennius ait: «Penisolithis † uos † sacrificare puellos.»
 et Lucilius: «cumque hic tam formosus homo, ac te
 dignus puellus.» Et Plautus: «holim † huic puello se-
 20 se venum ducier.» || Pręciamitatores † dicuntur,
 qui Flaminihus Diali, Quirinali, Martiali, antecedent †
 exclamant fere his † publicis, ut homines ab-
 stineant se opere, quia his opus facientem videri †
 religiosum est. || Pedum est quidem baculum incur-
 25 vum, quo pastores utuntur ad comprehendendas
 oves, aut capras, a pedibus. cuius .m. etiam Vergi-
 lius in Bucolicis, cum ait: «At tū sume pedum.»
 sed in eo versu, qui est in Iphigenię † Enni: «procede
 gradum, proferre pedum, nitere, cessas?» id ipsum †
 30 iaculum † significari, cum ait Verrius, mirari sa-
 tis non possum, cum sit ordo talis, et per eum signifi-
 catio aperta, gradum proferre pedum † cessas † nite-
 re. || Pone gravi sono antiqui utebantur pro-
 logi † significatione. Sed pręcipientes vocabu-

Procare poscere est, unde et *proci* et meretrices *proca-*
ces, et verbum *procas*, id est poscis.

Peculium servorum a pecore dictum, sicut et pecunia
nobilium.

Puelli pueri per deminutionem. Ennius: «Poeni soliti
suos sacrificare puellos. 5

Præciamitatores dicebantur, qui flamini Diali, id
est sacerdoti Iovis, antecedeabant clamantes, ut homi-
nes se ab opere abstinere, quia his opus facientem
videre inreligiosum erat. 10

Pedum pastorale baculum incurvum, dictum, quia illo
oves a pedibus comprehenduntur.

Pone gravi sono ponitur pro loci significatione.

li . . . . .
 . . . . .
 . . . . . || *Pe-*
r-imit . . . . .
 5 || *P-ure lautum* . . . . .
 la . . . . .
 lti . . . . . || *Pura vest-*
im-enta . . . . .
 fici . . . . .
 10 sita, ...
 ex h . . . . .
 voca . . . . .
 tiata . . . . . || *Procalato* . . . . .
 prociato . . . . . || *Praefericulum* . . . . .
 15 aeneum s . . . . .
 lut pelvis . . . . .
 rio Opis Co . . . || *Patellae* . . . . .
 item sacris fa . . . . .
 velut capidul . . . . . || *Pantices*
 20 frus ventris. || P . . . . .
 pellat a quo etia . . . . .
 sus. || Procineta clas . . . . .
 prelium + instructus, et pa
 dere non licet: ant . . . . .
 25 dixerunt, ut nunc quoque
 tus est. procineta autem
 ad pugnam ire solit . . . . .
 ta in procinetu fieri . . . . . || *Posimi-*
 rium esse ait Antistius . . . . .
 30 ficalis pomerium, id est l . . . . .
 Cato. olim quidem omn . . . . .
 tinum, nunc etiam intra æ . . . . .
 quasi promoerium +. solet au . . . . .
 ruspomeri + proferendi . . . . .

Pure lautum, aqua pura lavatum.

Pura vestimenta sacerdotes ad sacrificium habebant, id est non obsita, non fulgurita, non funesta, non maculam habentia.

Procalato * provocato.

5

Præfericulum vas aeneum sine ansa patens summum, velut pelvis, quo ad sacrificia utebantur.

Patellæ vasula parva picata, sacrificiis faciendis apta.

Pantices frus ventris.

Perimit adimit, tollit, unde et peremptus, interfectus.

10

Procinctam classem, id est paratam ad bellum militum multitudinem, Diali flamini videre non licuit.

Posimirium pontificale pomerium, ubi pontifices auspicabantur. Dictum autem pomerium, quasi promurium, id est proximum muro.

15

. . . . .
 . . . . .
 . . . . . tem
 . . . . . nu
 5 . . . . . sed
 . . . . . ciat
 . . . . . ad
 . . . . . ne-
 . . . . . moe-
 10 . . . . . Romus +
 . . . . . in se-
 . . . . . si fac-
 . . . . . ntifi-
 . . . . . agrumque
 15 . . . . . a consti-
 . . . . . retur. tum
 . . . . . e solitos :
 . . . . . minus maiusve
 . . . . . ïbus effereatis +.
 20 . . . . . veluti post moe-
 . . . . . ïntro muris + urbis.
 || *Promptum* . . . . . it suo, videri ait po-
 . . . . . de cuius are tutè-
 . . . . . um triticum in commen-
 25 . . . . . quidam prolatum signifi-
 . . . . . mptum. sed proprium + ait
 . . . . . turum factum sit; cui
 . . . . . est, cum præsertim aliud
 . . . . . pantoleium + appelletur,
 30 . . . . . mo. || Potitus servitu-
 . . . . . qui, ut ait Labeo, servitu-
 . . . . . ðines proxime Græci no-
 . . . . . dicebatur ab antiquis
 . . . . . || *Penus* . . . . . ocatuŕ locus intimus in æ-

Penus vocabatur locus in aede Vestae intimus.

de Vestæ segetibus saepius †, qui certis diebus circa Vestalia
aperituri. † dies religiosi habentur. || Planta oliagi-
nea est virga foliata ex olea deplantata. || Pomo-
nal est in agro Solonio, via Ostiensi ad duode-
5 cimum lapidem deverticulo a miliario octavo.
|| Pubes et qui pubem † generare potest: his † incipit
esse a quattuordecim annis: femina aquodecem †
viri potens, sive patiens, ut quidam putant. || Pran-
dicula antiqui dicebant, quæ nunc lentacula. † || Pro-
10 diguæ hostiæ vocantur, ut ait Veranius, quæ con-
sumuntur, unde homines quoque luxuriosi, prodigi.
|| Petronia amnis est in Tiberim perfluens, quam ma-
gistratus auspiciato transeunt, cum in campo quid age-
re volunt. quod genus auspici peremne vocatur. annem
15 autem femininæ † antiquod † enuntiabant. || Penetra-
le sacrificium dicitur, quod interiore parte sacrari con-
ficitur. unde et penetralia cuiusque dicuntur; et
penes nos, quod in potestate nostra est. || «Puri, probi,
profani, sui auri» dicitur in manumissione sacrorum cau-
20 sa. ex quibus puri significat, quod in usu porco † non fue-
rit. probi quod recte excoctum purgatumque sit. profani,
quod sacrum non sit et quod omni religione solutum sit;
sui, quod alienum non sit. || Pacionem antiqui dicebant,
quam nunc pactionem dicimus. unde et pacisce † ad-
25 hue, et paeo † in usu remanet. || Presan. . . .
porca dicitur, ut ait Veranius, quæ familiæ pug-
nandæ † causa Cereri immolatur, quod pars quæ-
dam eius sacrifici fit in conspectu mortui eius,
cuius funus instituitur. || «Pateram perplovere» in sa-
30 cris cum dicitur, significat pertusam esse. || Pastillum
est in sacris libi genus rutundi. || Puilia saxa esse
ad portum, qui sit secundum Tiberim, ait Fabius Lic-
tor †, quem locum putat Labeo dici, ubi fuerit Ficà-
na via Ostiensi ad lapidem undecimum. || Pavè-

Pubes puer, qui iam generare potest. Is incipit esse
abannis quattuordecim; femina viripotens a duodecim.

Prandicula lentacula.

Prodiguæ hostiæ vocantur, quæ consumuntur,
unde homines quoque luxuriosi prodigi. 5

Petronia nomen amnis in Tiberim defluentis.

Penetrale sacrificium dicebatur, quod interiore
parte sacrarii conficiebatur. Unde et *penetralia* cuius-
que dicuntur, et *penes* nos, quod in potestate nostra est.

Puri, probi, profani, sui auri dicebatur in manu-
missione sacrorum causa. Ex quibus puri significat,
quod in usu spurco non fuerit; probi, quod recte ex-
coctum purgatumque sit^{*}; profani, quod sacrum non
fuerit; sui, quod alienum non sit. 10

Pacionem antiqui dicebant, quam nunc dicimus
pactionem, unde et *pacisci* adhuc et *pacco* in usu
remansere. 15

Pateram perplovare cum dicerent, significabant
pertusam esse. 20

Pastillum in sacris libi genus rotundi.

ri frumenta dicebant antiqui, quæ de vagina non bene exhibant. || Paludati in libris auguralibus significat, ut ait Veranius, armati, ornati. omnia enim militaria ornamenta paludamenta dici. || Puri. mentrio + esse dicuntur, qui sacrorum causa toto mense in ceremoniis + sunt, idest puri sint certis rebus carendo. || Prox, bona vox, velut quidam præsignificare videtur, ut ait Labeo de iure pontificio L. XI. || Penatis singulariter Labeo Antistius posse dici putat, quia pluraliter Penates dicantur, cum patiatur portio + etiam Penas dici, ut optimas, primas, Antias. || Proculiunt, promittunt ait significare Antistius de iure + pontificali L. VIII. || Popularia sacra sunt, ut ait Labeo, quæ omnes cives faciant, nec certis familiis abtributa + sunt: Fornacalia, Parilia, Laral. + poreca præcidania +. || Pollucere merces . . . . . liceat, sunt far, polenta, vinum, panis fermentatis, + ficus passa, suilla, bubula, agnina, casei, ovilla, alica, sesāma, et oleum, pisces, quibus est squama, præter squatum+: Herculi autem omnia æsculenta +, poseculenta +. || Profestum est facere + tamquam profanum facere, idest, quod eo die, qui dies feriarum non est, facere + vel ut quidam dixerunt, pro eo facere velut feriæ non sint; aut id facere, quod feris fieri non liceat. Itaque diem profestum, diem sine feriis esse. || Profanum est, quod fani religione non tenetur. || Procubitores dicuntur feri vetites +, qui noctu custodiæ causa ante castra excubant, cum castra hostium in propinquo sunt, ut M. Cato in eo, quem de re militari scripsit. || Properam, pro celeri, ac strenua dixisse antiquos testimonio est Cato, cum ait in libro de re militari: «tertiæ + fastris + eductio celeris prosperaque + est.» || Prop . . . sta dolia ait dici Labeo

Paludati armati, ornati. Omnia enim militaria ornamenta *paludamenta* dicebant.

PROX bona vox, ut aestimo. quasi proba vox. *Penates* alii volunt, ut habeat nominativum singularem *penas*, alii *penatis*.

5

Proculiunt promittunt.

Profestum diem dicebant, qui festus non erat.

Profanum dicitur, quod fani religione non tenetur.

Procubitores dicuntur, qui noctu custodiae causa ante castra excubant, cum castra hostium in propinquo sunt.

10

Properam celerem strenuamque significat.

	qui	
	r	
	ter	
	det	<i>Priveras</i> . . . . .
5	priv	<i>Præcidere</i> . . . . .
	tur qui [†]	<i>Pube</i> . . . . .
	sen	
	ab	
	can	
10	qua	
	susc	
	dem	
	deci	
	conc	
15	agero	
	eadem	
	tera loc	
	fulgura s	<i>Pecunia,</i>
	quæ erogatur	
20	carî edicta <i>quod</i>	
	in eodem libro	
	dixi [†] existimat	
	salla in explana	<i>Pipulum</i> . . . . .
	pioratus. <i>Promel</i>	
25	ri lituum provere [†] . <i>Purime</i>	
	rissime tener	<i>Peregrinus</i> . . . . .
	publicos est ut	
	et inre [†] Augurum	<i>Proditio</i> . . . . .
	prodictio : namque prod	
30	sens valet. <i>Patr</i>	
	sit manifestum : quia	
	numerari inter do	
	<i>Pristina</i> , velut <i>prist</i> [†]	
	eius modi dietita	

Praecidere* antecidere. id est ante immolare.

Pube præsente est populo præsente, συνεζδουχῶς
ab his, qui puberes sunt,² omnem populum signi-
ficans.

Priveras mulieres privatas.

5

Promellere litem promovere.

Purime tetinero purissime tenuero.

Pristina velut prinstina dictum est.

. . . . .
 c
 . . . . . s
 . . . . . nte
 5 . . . . . rum
 . . . . . qui
 . . . . . || *Praesagitio* . . . . . quod
 . . . . . ictæ,
 . . . . . præ-
 10 . . . . . TI
 . . . . . ITER.
 || *Quirinus* . . . . . Ila-
 . . . . . ni eo
 . . . . . || Quiri-
 15 . . . . . ut le-
 . . . . . itum autem
 . . . . . tio ita con-
 . . . . . asi id suffra-
 . . . . . m Santra, pro-
 20 . . . . . lis est. porta-
 . . . . . lant, sive quod
 . . . . . quod proxime eam sacel-
 . . . . . usurpatio facta
 . . . . . positum est. qui-
 25 . . . . . dere fertur. Qui-
 . . . . . aqua et vino
 . . . . . tamen quidm + curis.
 . . . . . his ei sacra fiant;
 . . . . . satur. ab eiusdem autem
 30 . . . . . m Curre + Sabine
 . . . . . s armis erat potens.
 . . . . . uli singulare usur-
 . . . . . oe preo, qui in funeris
 . . . . . illius + Quiris leto datus.

Præsagitio dicta, quod præ sagire est acute sentire.

Unde *sagax* dictae anus, quae multa sciunt, *et sagaces canes*, qui ferarum cubilia præsentunt.

Quirinalis porta dicta, sive quod ea in collem ⁵
Quirinalem itur, seu quod proxime eam est Quirini sacellum.

Quirites autem dicti post foedus a Romulo et Tatius percussum, communionem et societatem populi factam indicant.

¶ Quirinalia mense Februario dies, quo Quirini fiunt sacra. idem stultorum feriae appellantur † antequam in eum commigrarent fere Sabini Curibus venientes post foedus inter Romulum et Tatium † quod quidem † suorum fornacalium sacrorum cognominant †, eo potissimum rem divinam faciunt. ¶ Quirinalis collis, qui nunc dicitur, olim egonus † appellabatur, ante quam in eum commigrarent fere Sabinis † Curibus venientes post foedus inter Romulum et Tatium ictum. a quo hanc appellationem sortitus est: quamvis existiment quidam, quod in eo factum sit templum Quirino, ita dictum. ¶ Quirina Tribus a Curensibus Sabinis appellationem videtur traxisse. ¶ Quiritium fossae dicuntur, quibus Ancus Marcius circudedit urbem, quam secundum ostium Tiberis posuit, ex quo etiam Ostiam. et quia populi opera eas facerat, appellavit Quiritium. ¶ Quincentum et producta prima syllaba, et per e. litteram usurpant † antiqui, quod postea levius visum est, ita ut nunc dicimus pronuntiarum. ¶ Qui patres, qui conscripti vocati sunt in Curiam? quo tempore regibus urbem † expulsis, P. Valerius Cōs. propter inopiam patriciorum ex plebe adlegit in numerum senatorum C. et LX. et III., ut expleret numerum senatorum trecentorum, et † duo genera appellaret esse †. ¶ Quispiam quin significet aliquis, et quaequam aliquae †, similiter qui † alia eiusdem generis, ut dubium non est, ita ut † unde sequens pars eius coperit †, inveniri non potest. ¶ Quinquatrus appellari quidam putant a numero dierum. qui fere his † celebrantur, quod scilicet errant tam hercule, quam qui triduo Saturnalia, et totidem

Quirinalia dies, quo Quirino fiebant sacra: et *stultorum feriae* sunt appellata.

Quirinalis collis dictus est, quia in eum commigrarunt Sabini a Curibus venientes, quamvis alii a templo Quirini dictum putent.

5

Quiritium fossæ dictæ, quod eas Ancus Martius, cum Urbem circumdedit, Quiritium opera fecit.

Quispian significat aliquem, sed unde sequens pars eius usurpari coeperit, inveniri non potest.

Quinquatrus festivus dies dictus, quod post diem 16
 quintum iduum celebraretur, ut triatrus et sextatrus
 et septematrus et decimatrus.

diebus Compitalia. nam omnibus his singulis diebus fi-
 unt sacra. forma autem vocabuli eius, exemplo mul-
 torum populorum Italicorum enuntiata est, quod post diem
 quintum iduum est his † dies festus, ut apud Tuscula-
 5 nos Triatrus, et Sexatrus, et Septematrus, et
 Faliscos Decimatrus. Minervæ autem dicatur † eum
 diem existimant, quod eo die aedis eius in Aventino
 consecrata est. || Quinquertium vocabant an-
 tiqui, quem † Græci πέντεθλον, ut indicat ver-
 10 sus hic: «omnis aequalis vincebat quinquertio.»
 Livius quoque ipsos athletas sic nominat: «quin-
 quertiones πκο † in medium vocat.» || Quisquiliae
 dici putantur, quicquid ex arboribus minutis sur-
 culorum, foliorumve cadit: velut quicquideadiae.
 15 Cæcilius: «quisquillas volantis, venti spolia, memo-
 ranti † modo.» et Novius in Togularia: «abi de-
 turba te † saxo, homo non, quisquiliæ, quid est?» || Quin-
 tipor servile nomen frequens apud antiquos
 erat, a prænominе domini ductum, ut Marci-
 20 por, gripor †, quamvis sint, qui a numero natorum
 ex ancilla quinto loco dictum putent. || Quippe
 significare quod ni † testimonio est Ennius L.
 XL †: «quippe solent reges omnes in rebus secundis.»
 Idem L. XVI.: «quippe vetusta virum non est
 25 satis bella moveri.» item alii complures. || Quia-
 nam pro quare, et cur, positum et † apud anti-
 quos, ut Nævium in carmine Punici belli: «sum-
 me deum regnator, quianam genus isti †.» et in
 satyra, † quianam genus isti. et in satyra †: «quianam Sa-
 30 turnium populum pepulisti.» et Ennium in L. VII.:
 «quianam dictis nostris sententia flexa est.» || Quid
 nisi usurparise † antiquos, testis est Afra-
 nius in epistula: «Me auctore mater abstinebis † quod †
 nisi?» || Qui et aliis † ab antiquis dicebatur orcus.

Quinquertium Græci vocant πένταθλον, quo die quinque genera artium ludo exercebantur. Ipsos quoque athletas Livius quinquertiones appellat.

Quisquiliae putantur dici, quicquid ex arboribus minutis surculorum foliorumque cadit, velut quicquid-cadiae. 5

Quintipor servile nomen frequens apud antiquos a prænومine domini ductum, ut *Marcipor*, scilicet a Quinto et Marco.

Quippe significat quidni. 10

Quianam pro quare et cur ponitur. Ennius: «Quianam dictis nostris sententia flexa est?»

Quietalis dicebatur ab antiquis orcus.

	Qui- <i>netia</i> <i>prata</i>	
	sib	
	agr	
	Sen	
5	Cin	
	riss	
	pec . . . . . <i>Quintana porta</i>	
	sis ⁺	
	vos	
10	quod eo . . . . . <i>Quintiliani Luperci</i>	
	appel	
	est Lu	
	Luperci	
	Romuli	
15	et <i>Quinctili</i>	
	quorum <i>num</i>	
	noris gratia . . . . . <i>Quin-</i>	
	<i>tanam classem</i>	
	rex distribut	
20	fecit, cum eas <i>ord</i>	
	<i>sam de capite</i>	
	nihil praeter se h	
	cilius sic .m. quod	
	adeptus. <i>Querque-ram</i>	
25	nam quidam ⁺ <i>quere</i>	
	<i>arboris. cum gra</i>	
	<i>ingentem evada</i>	
	<i>Opilius frigidam a</i>	
	<i>tem. Santra eam ex G</i>	
30	rem eiusmodi <i>καρζαροο</i>	
	etiam <i>carcerem. Plau</i>	
	<i>erat bilis querque</i>	
	<i>«iactans me ut feb</i>	
	<i>ret alibi: «querque</i>	

Quinctia prata trans Tiberim a Quinctio Cincinnato, cuius fuerant, dicta sunt.

Quintana porta appellatur in castris post praetorium, ubi rerum utensilium forum sit. †

Querqueram frigidam cum tremore a Graeco *κίρραρα* 5
certum est dici, unde et carcer. Lucilius: «Iactans me
ut febris querquera.» Et alibi: «Querquera consequi-
tur capitisque dolores.» Item Plautus: «Is mihi erat
bilis querqueratus †.»

Quercus dicitur, quod id genus arboris grave sit ac 10
durum, tum etiam in ingentem evadat amplitudinem.
Querqueram enim gravem et magnam quidam pu-
tant dici.

|| *Quadriplatores* . . . . . ius †
 . . . . . que †
 . . . . . etio
 . . . . . ìbus
 5 . . . . . ata
 . . . . . oē
 . . . . . abant
 . . . . . ab eo
 . . . . . in
 10 . . . . . entis
 . . . . . que licto-
 . . . . . populo
 . . . . . ia Ca-
 . . . . . m legum
 15 . . . . . populi do-
 . . . || *Q. R. C. F. Quandoe Rex* . . . mitia sic †,
 . . . . . n honorem
 . . . . . menstruis scrip-
 . . . . . Rege dicuntur †.
 20 . . . . . bus traditae sunt.
 . . . . . pars ante-
 . . . . . Posterior
 . . . . . si quis alius pro Rege
 . . . . . tifax, tum his † dies
 25 . . . || *Q. S. D. F. Quandoe ste-*rcus delatum fas, eo-
 . . . . . es, qui talis est, ut
 . . . . . tereusque in alvum † Ca-
 . . . . . cum id factum sit,
 . . . . . a. || Quaestores
 30 . . . . . capitalibus, unde
 . . . . . cidi appellantur.
 || *Quando* . . . . . nuntiatur, significat
 . . . . . ut Plautus in Mae- †
 . . . . . mensam, quando edo,

Quadriplatores dicebantur, qui eo quaestu se tuebantur, ut eas res persequerentur, quarum ex legibus quadrupli erat actio.

Quandoc rex comitiavit fas, in fastis notari solet, et hoc videtur significare. quando rex sacrificulus divinis rebus perfectis in comitium venit. 5

Quandoc stercus delatum fas, eodem modo in fastis notatur dies, quo stercus purgatur ab aede Vestae.

Quando cum gravi voce pronuntiatur, ignificat idem, quod quoniam, et est coniunctio; quando acuto accentu, est temporis adverbium. 10

detergeo.» et in Pseudolo: «Dabo, quando erit. ducito, quando habebis.» et Ennius l. XVI.: «Nox quando mediis signis præcincta volabit.» in XII. quidem cum e + littera ultima scribitur, idemque significat. || Quadrata Roma in Palatio ante templum Apollinis dicitur, ubi reposita sunt, quæ solent bonihominis + gratia in urbe condenda adhiberi, quia saxo minitus + est initio in speciem quadratam. eius loci Ennius m. cum ait: «et quis est erat + Romæ regnare quadratæ.» || Quadrurbem Athenas Accius appellavit, quod si + ex IIII urbibus in unam domicilia contulerunt, Braurone, Eleusine +, Pireo, Sunto. + || Quæso, ut significat idem, quod rogo, itaque + sereponitur + ab antiquis pro quærere, ut est apud Ennium l. II.: «Ostia munita est; idem loca navibus pulchris mundo + facit, nautisque mari quæ sentibus + vitam.» et in Chresponte +: «ducit me uxorem liberorum sibi quæ sendum + gratia.» et in Andromedaliberum + quæ + sãdum + causa familiæ matrem tuæ. || Quadranta + vocabant antiqui, quam ex Græco amphoram dicant +, quod vas pedis quadrati octo et XL. capit sextarios. Plautus in Culione +: «Anus hæc sitit, quantillum sitit? modica est, capit quadrante +.» et Cato contra Oppium: «Vinum redemisti, prædia pro vini quadrantalibus sexaginta in pulli + dedisti, vinum non dedisti.» || Quaxare ranæ dicuntur, cum vocem mittunt. || Quartarios appellabant antiqui muliones mercennarios, quod quartam partem quæstus + capiebant. Lucilius: «Porro homines nequam, malus ut quartarius, cippos colligere + omnes.» || Quatenus significat, qua fine, ut hactenus, hac fine. Ad + quatinus, quoniam. sed antiqui quatenoc dicebant, ut Sci-

Quatrurbem Athenas Accius appellavit, quod ex quattuor urbibus in unam illam civitatem se homines contulere.

Quaeso significat id quod rogo. *Quaesere* tamen Ennius pro quaerere posuit. 5

Quadranta vocabant antiqui amphoram, quod vas pedis quadrati octo et quadraginta sextarios capiat. Plautus: «Annus haec sitit. quantillum sitit? modica est, capit quadrante.»

Quaxare ranae dicuntur, cum vocem mittunt. 10

Quartarios appellabant muliones mercennarios, quod quartam partem capiebant quaestus.

Quatenus significat qua fine, ut haecenus haec fine. *quatinus* vero quoniam: sed antiqui *quatenor* dicebant.

pio Africanus in ea oratione, quam scripsit post quam ex Africa rediit: «uti negotium natum erat, quatenoc† castra nostra ita munita erant, ut posses partem exercitus abducere.» || Quamde pro quam
 5 usos esse antiquos, cum multi veteres testimonio sunt, tamen† huius† in primo: «Iuppiter, ut muro fretus magis quamde manus† impe . . . secundo: «quandit† uas† omnes legiones, ac popularis.» et Lucretius: «clarus ob obscuram linguam magis inter in-
 10 anes, quamde gravis tergaio†, qui vera requirunt.» || Quam mox, significat quam cito. sed si per se ponas mox, significabit paullo post, vel postea. || Quatere, suspensum et vicinum rei alicuius motum significat, non, ut Verrius putat, ferire†,
 15 cum id ipsum verbum concutere ex praepositione, quae est conet,† et quatere sit compositum. quassare autem est sepe† quatere, || Querquetulanae ut reputantur† significari nymphae praesidentes querqueto virescenti, quod genus silvae
 20 iudicant† fuisse intra portam, quae ab eo dicta sit Querquetularia: sed feminas antiqui, quas sciens† dicimus, viras appellabant. unde adhuc permanent virgines et viragines. || Ques antiqui dixerunt, inde declinatum remanet dative
 25 casu, quibus, nam qui adhuc item qui† facit, ut isti istis, illi illis. || «Qui hoc censetis, illuc transite, qui alia omnia, in hanc partem.» his verbis preit† omninis videlicet causa, ne dicat, qui non censetis. || Quod† servitute† hostes, in proverbio est, de quo
 30 Sinius Capito existimat errorem hominibus intervenisse praepostere plurimis enuntiantibus. ve† enim similis esse dictum initio, quod† hostis, tot servi, tot† captivi fere ad servitutum adducebantur. unde etiam mancipia, nec

Quamde pro quam dicebant antiqui.

Quam mox significat quam cito. sed si per se ponas mox, significat postea vel paulo post.

Quatere suspensum et vicinum rei alicuius motum significat, ut interdum *concutere*, cum et id ipsum ⁵ verbum *concutere* ex *quatere* sit compositum; *quassare* autem est saepe *quatere*.

Querquetulanae dicebantur nympphae querqueto virescenti praesidentes.

Querquetularia porta Romae dicta, quod quer- ¹⁰quetum intra muros Urbis iuxta se habuerit.

	san	
	seru	
	epta	
	rint	
5	gia	
	turbat	
	rent	
	uncii	
	Sinnu	
10	ut persi	
	nificae	
	omnibus a	an
	cillae u	
	omnis un	
15	me part	re
	gula, sed u	
	s altius fixu	
	ferendum quod	
	Quoniam significat	
20	apud antiquos	
	cet de causa, quod	
	qui significationem	<i>Quod</i>
	etiam aliquid preter	
	dicunt ti. Quin	
25	bantur, qui lustrum con	
	ari coeptos. <i>Quin</i>	
	Augures publici. e	
	ex quadripedibus. ex	
	Rufuli Tribuni mil/	
30	Consul faciebat, u	
	Rutilius Rufus leg	
	modis sic enim eleva	
	bant hi qui populi suffra	
	cognomine Rutili a	

Quoniam significat non solum id, quod quia, sed etiam id, quod postquam: hac de causa, quod Graecum ζεε * utriusque significationem optinet.

Quod significat etiam aliquid, praeterquam quod in usu fere est, et Graeci dicunt τε.

Quinque genera signorum observant augures, ex caelo, ex avibus, ex tripudis, ex quadripedibus, ex diris.

Rufuli appellabantur tribuni militum a consule facti, non a populo; de quorum iure quod Rutilius Rufus 10 legem tulerit, *Rufuli*, ac post *Rutuli* sunt vocati.

	<i>Runa</i>	nas
		ae
		Nævi-
		uit
5		ad
		esen
		<i>Ru-ctare</i>
		ut pro
		os igi-
10		scrib-
		accus
		re, ac
		M. Cicê-
		rupta †
15	<i>Resparsum</i>	gnificat
		ovendia-
		spargebatur.
		o. <i>Romani</i>
		artificum
20		coeperunt,
		s civitatibus
		omnes, qui nunc
		sunt institu-
		manos. Ali aiunt
25		Magnae, ac po-
		in conferendis
		ros † Romanos. Ali
		os equitando, iactu
		lilibus†: paribusque etiam
30		ludentibus fierent.
	<i>Rubidus</i>	<i>ur</i> parum † coctus, cum
		Plautus in <i>Catina</i> †:
		o, atque ibi torreto
		em scortea † eam † pullæ †

Runa genus teli significat. Ennius : « Runata recedit, »
id est proliata.

Ructare, non ructari dicendum est. Flaccus : « Videtis
alios ructare ac respuere pulcherrima superbia. » Ci-
cero tamen ructaretur dixit. 5

Resparsum vinum dixerunt, quia vino sepulchrum
spangebatur.

Rubidus apud Plautum panis vocatur parum coctus :
item scortearum ampullarum rugosarum *rubidarum* dici solent.

vetustate rugosæ, et coloris eiusdem, rubidæ di-
 ci solent. || Romanam portam vulgus appellat,
 ubi ex epistyllo † defluit aqua. qui locus ab an-
 tiquis appellari solitus est statuæ Cinciæ, quod
 5 in eo fuit sepulcrum eius familiae. sed porta
 Romana instituta est a Romulo infimo clivo
 Victoriæ, qui locus gradibus in quadram formatus
 est. appellata autem Romana a Sabinis præcipue
 quod ea proximus aditus erat Romam. || Rutabu-
 10 lum est, quo rustici in prouendo igne, pa-
 nis coquendi gratia. Novius in Pico †: «quid ego fa-
 cere † motio † sirodebam † rutabulum.» Navius †
 obscenam viri partem describens: «vel quæ spe-
 rat se nupturam viri adolescentulos †, ea licet
 15 senile tractet retritum rutabulum.» || Ruta
 cæsa dicuntur, quæ venditor possessionis, sui
 usus gratia concidit, ruendoque contraxit †.
 || Rutilium † rufum significat, cuius coloris stu-
 diosæ etiam antiquæ mulieres fuerunt, un-
 20 de traxerunt cognomina rutilias †, ut indi-
 cat frequenter Atranius. || Rutrum tenentis
 iuuenis est effigies in Capitolio ephebi
 more Græcorum harenam ruentis, exercita-
 tionis gratia, quod signum Pompeius Bithynicus
 25 ex Bithynia suspellectilis † regiae Romam de-
 portavit. || Rutundam ædem Vestę Num-
 a Pompilius rex Romanorum consecrasset vi-
 detur, quod eandem esse terram, qua vita homi-
 num sustentaretur, crediderit: eamque pile
 30 formam † esse, ut sui simili templo dea cole-
 retur. || Ruscum est, ut ait Verrius, ampli-
 us paullo herba, et exiruis † virgultis fruc-
 tibusque †, non dissimile iunco, cuius coloris rebus
 uti mulieres solitæ, † commemorat Cato origi-

Romana porta apud Romanos a Sabinis appellata est, quod per eam proximus eis aditus esset.

Rutabulum a prouendo igne vocatum, quo panes coquuntur. Invenitur tamen positum et pro virili membro.

5

Rutilium rufum significat, cuius coloris studiosae etiam antiquae mulieres fuerunt, unde et *rutiliae* dictae sunt.

Rutrum dictum, quod eo harena eruitur.

Rotundam faciebant aedem Vestae ad pilae similitudinem, quod eandem credebant terram esse.

10

num l. VII. : «mulieres opertæ auro, purpuraque, ars
 inheret † diadema, coronas aureas ruscea facile †,
 galbeos † lineas, pelles, redimicula. || Rupitias
 † XII. significat damnum dederit. || Rodus, vel
 5 raudus significat rem rudem. et imperfectam †.
 nam saxum quoque raudus appellant poetae, ut Ae-
 cius in Melanippo : «Constituit †, cognovit, sensit.
 conlocat se se in locum celsum. hinc manibus rapere
 roudus † saxeum grandem et gravem † » ; et in Chry-
 10 sippo : «Neque † quisquam a telis vacuus, sed uti cuique †
 obviam fuerat, ferrum alius † saxio rudem †.» Vulgus
 quidem in usu habuit, non modo pro ære imperfec-
 to, ut Lucilius, cum ait : «plumbi paxillum, rodus † li-
 nique matexam † » : sed etiam † signato, quia in manci-
 15 pando, cum dicitur : «rudusculo libram ferito», asse
 tangitur libra. Cincius de verbis prisca sic ait :
 «Quemadmodum omnis fere materia non deforma-
 ta rudis appellatur, sicut vestimentum rudem †,
 non perpolitum : sic æs infectum rudus cuium †. apud
 20 ædem Apollinis æs conflatum iacuit, id adru-
 dus appellabant † inestimatione † Censoria
 æs infectum rudis appellatur.» Rudiari ab eodem
 dicuntur, qui † saga nova poliunt. Hominem inperi-
 tum rudem dicimus. || Rudentes restes nauticae,
 25 et asini, eum voces mittunt. || Ruspari est
 quaerere cribro †, ut hoc versu indicatur : «et ego
 ibo, ut latebras ruspans rimeram † aptimas †.»
 || Rustica vinalia appellantur mense Augusto
 XIII. Kl. Sept. † Iovis dies festus, quia Latini bellum
 30 gerentes adversus Mezentium, omnis vini liba-
 tionem ei Deo dedicaverunt. eodem autem die Veneri
 templa sunt consecrata, alterum ad Circum Ma-
 ximum, alterum in luci libitia densi †, quia impius †
 Deæ tutela sunt horti. || Rustum ex rubus

Rupitia damnum dederit significat.

Rudus vel **raudus** cum dicitur, res rudis et imperfecta significatur: hominem quoque imperitum *rudem* vocamus.

Rudentes restes nauticae et asini cum vocem mittunt. ⁵

Ruspari est crebro quaerere.

Rustica vinalia quarto decimo Kalendas Septembres celebrabant, quo die primum in Urbem vinum deferebant.

5 || *R littera*

10

15 || *Rorarios*

20

25 *Robum*

30

R pro **S** littera sæpe antiqui posuerunt, ut *maiosibus*, *meliosibus*, *lasibus*, *fesiis*; pro maioribus, melioribus, laribus, feriis.

Rorarios milites vocabant, qui levi armatura primi proelium committebant, quod, ut ante imbrem fere rorare solet, sic illi ante gravem armaturam quod prodibant, rorarii dicti. 5

Robum rubro colore et quasi rufo significari, ut bovem quoque rustici appellant, manifestum est. Unde et materia, quæ plurimas venas eius coloris habet, dicta est *robur*. Hinc et homines valentes et boni coloris *robusti*. *Robus* quoque in carcere dicitur is locus, quo præcipitatur maleficorum genus, quod antea arcis robusteis includebatur. 10

. . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 5 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

10 *Robigalia* . . . . .

. . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 15 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

20 *Rorarium vinum* . . . . .

. . . . .
 • . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 25 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

30 *Romanus ager* . . . . .

. . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

Robigalia dies festus septimo Kalendas Maias, quo Robigo deo suo, quem putabant robiginem avertere, sacrificabant.

Rorarium vinum, quod rorariis dabatur.

ubi incubare posset auspicii repetendi causa.
 || Rogatio est, cum populus consulitur de uno pluribusve
 hominibus, quod non ad omnis pertineat, et de una, plu-
 ribusve rebus, de quibus non omnibus sancitur. nam quod in
 5 omnis homines, resve populus civit +, lex appellatur.
 Itaque Gallus Aelius ait: «inter legem et rogationem
 hoc interest. rogatio est genus legis; quae lex, non
 continuo ea rogatio est. † non potest non esse lex,
 si modo iustis comitiis rogata est.» || Romulum
 10 quidam fico † ruminali, aliquod † lupuruma † nutri-
 tus est, appellatum est † ineptissime † dixerunt. quem
 credibile est a virtum † magnitudine, item fratrem
 eius, appellatos. || Romam appellatam esse Cephalon
 Gergitius † (qui de adventu Aeneae in Italiam videtur
 15 conscribisse) ait ab homine quodam comite
 Aeneae. eum enim occupato monte, qui nunc Palatius †
 dicitur, urbem condidisse, atque eam Rhom † nominas-
 se. Apollodorus in Euxenide ait, Aenea et Lavi-
 nia natas † Mayllem, Mulum, Rhomumque, atque ab
 20 Romo † urbi tractum nomen. Alcimus ait, Tyrrenia
 Aeneae natum filium Romulum fuisse, atque eo † ortam
 Albam Aeneae neptem, cuius filius nomine Rhodius †
 condiderit urbem Romam. Antigonus, Italicæ
 historiae scribtor, ait, Rhomum quendam nomine,
 25 love conceptum, urbem condidisse in Palatio
 Romæ eique † dedisse nomen . . . Historiæ Cumanæ
 compositor, Athenis quosdam profectos Sycionem †
 Thespiadasque †, ex quibus porro civitatibus, ob inopiam
 domiciliorum, compluris profectos in exteris regio-
 30 nes, delatos in Italiam, eosque multo errore nomi-
 natos Aborigines †, quorum subiecti qui fuerint Cæ-
 ximparum † viri, unicarumque virium imperio mon-
 tem Palatium, in quo frequentissimi consederint,
 appellavisse a viribus regentis Valentiam: quod no-

Rogatio est, cum populus consulitur de uno pluribusve hominibus, quod non ad omnes pertineat et de una pluribusve rebus, de quibus non omnibus sancitur. Nam quod in omnes homines resve populus scivit, **lex** appellatur.

5

Romulus et **Remus** a virtute, hoc est robore, appellati sunt.

Romam Romulus de suo nomine appellavit, sed ideo Romam, non Romulam, ut ampliore vocabuli significato prosperiora patriæ suæ ominaretur.

10

men adventu Euandri Aeneæque in Italiam cum magna
 Græce loquentium copia interpretatum, dici cœptum Rho-
 m̄. Agathocles, Cyzicenarum rerum conscribtor, ait,
 vaticinio Heleni impulsus Aenean, Italiam petivisse
 5 portantem suam secum neptem Ascani filiam nomine
 Rhom, eamque, ut Italia sint Phryges potiti et his+
 regionibus maxime, + quæ nunc sunt vicinæ urbi,
 prima+ omnium consecrasse in Palatio Fidei templum,
 in quo monte postea cum conderetur urbs, visam
 10 esse iustam vocabuli Romæ nom̄ + causam, eam, quæ priore,
 unde ea+ locum dedicavisset Fidei. Ait quidem Aga-
 thocles conplures esse auctores, qui dicant Aenean
 sepultum in urbe Berecynthia proxime flumen
 Nolon, atque ex eius progenie quendam nomine Rho-
 15 mum venisse in Italiam. et urbem Romam nomina-
 tam condidisse. Caltinus †, Agathocles + Siculi qui res ges-
 tas conscripsit, arbitratur e manu Troianorum fu-
 gientium Ilio capto, cuidam fuisse nomen Latino, eumque
 habuisse coniugem Rhom̄, a quo †, ut Italia sit po-
 20 titus, urbem condiderit, quam † Romam appellavisse.
 Lembos, qui appellatur Heraclides, existimant †, re-
 vertentibus ab Ilio Achivis, quendam † tempestate
 deiectos in Italiæ regiones secutos Tiberis decur-
 sum pervenisse, ubi nunc sit Roma. ibique propter ta-
 25 dium navigationis, impulsas captivas auctori-
 tate virginis cuiusdam tempestivæ nomine Rho-
 mes, incendisse classem, atque ab ea necessitate
 ibi manendi urbem conditam ab is, et potissimum
 eius nomine eam appellatam, a cuius consilio eas
 30 sedes sibi firmavissent. Galitas † scribit, cum post
 obitum Aeneæ imperium Italiæ pervenisset ad Latinum,
 Telamachi † Circæque filium, bisque † ex Rhomæ † suscep-
 set filios, Rhomum, Romulumque, urbi conditæ in Pa-
 latio causam fuisse appellandæ potissimum Rho-

mae . . . . .
is A . . . . .
in i . . . . .
exp . . . . .
5 *Rom* . . . . .
lao . . . . .
tos . . . . .
pler . . . . .
mito . . . . .
10 *pepe* . . . . .
deni . . . . .
atque . . . . .
mam p . . . . .
omnes pr . . . . .
15 *nomi* . . . . .
compressa . . . . .
positos in . . . . .
mam, monte . . . . .
sunt educa . . . . .
20 *minati pos* . . . . .
essent procreati . . . . .
restituisse reg . . . . .
per auguria decre . . . . .
naretque, ac Deorum . . . . .
25 *mulum urbem con* . . . . .
potius, quam Romu . . . . .
re vocabuli signifi . . . . .
suae ominaretur . . . . .
latam, Terentius quidem . . . . .
30 *deinde detortam voca* . . . . .
credibile, ceterum caus . . . . .
nisse ait Verrius . . . . .
|| Romanam portam ante . . . . .
tatam ferunt, qua fuerit . . . . .

	<i>Romuliam tribum</i>	ny-
		ea-
		se-
		xima
5		na-
		usdam
		ep
		mama
		Cap-
10		nium
		de
		ē que
		requisi-
		pellatam
15		ē qua-
		<i>Rumex</i>
		m. Lucili-
		tragula
	<i>Rumitant</i>	ntur ut Næ-
20		itant inter
	<i>Ruminalem</i>	latam ait Varro
		ibus, quod sub ea ar-
		Remo et Romulo
		a autem rumis di-
25		os subrimios + vo-
		alibi + autem sunt
		ruminari solitum
	<i>Rumen</i>	qua esea devoratur,
		quod nunc ruminare.
30	<i>Rumentum</i>	alibus significare vi-
		ove: «dum verba anci-
		erim vis + canerit
		o augurio rumentum
	<i>Rhegium</i>	care oportere ait

Romulia tribus dicta, quod ex eo agro censebantur.
quem Romulus ceperat ex Veientibus*.

Rumex genus teli simile spari* Gallici.

Rumitant rumigerantur. Nævius : «Simul alius aliunde
rumitant inter sese.»

5

Ruminalis dicta est ficus, quod sub ea arbore lupa
mammas dederit Remo et Romulo. Mamma autem
rumis dicitur, unde et rustici appellant ædos *subri-*
mios, quia adhuc sub mammis habentur.

Rumen est pars colli, qua esca devoratur, unde rumare 10
dicebatur, quod nunc ruminare.

Rumentum abruptio.

Rhegium appellatur id municipium, quod in freto
Siciliæ est, quoniam id a rumpendo dictum est.

Verrius id municipium, quod in freto e regno † Sicilia est: quoniam id dictū est a rumpendo, quod est Græce pataia † ieo † quidem magis, quia in Gallia Cisalpina, ubi forum Lepidi fuerat, Regium vocatur. || Rhondesicadionque † cum dixit Lucilius, quo nomina riparum † posuit, tam infestum sibi corpus, et valitudinem referens, quam levis sed † saluti navigantium. || Rhinocerotem quidam esse aiunt bovem Aegyptium. || Redemptores proprie † atque antiqua consuetudine dicebantur, qui, cum quid publice † faciendum, ut † præbendum condixerant, effecerantque, tum demum pecunias accipiebant. nam antiquitus emere pro accipere ponebatur. at hi nunc dicuntur redemptores, quicquid † conduxerunt præbendum utendumque. 15 || Redibitur tū † id propriet̄ dī, quod redditū est, inprobatumque et † qui dedit, id quod † rursus coactus est habere id, quod ante habuit. || Rediviam quidam. ali reluvium appellant, cum circa unguis cutis sé resolvit, quiat † vere † est, solvere. Titinius in Setina: «lassitudo conservum. rediviæ flagri.» et Livis eabra † in legendo, reduviosave offendens. || Redhostire, referre gratiam. Navius † in Lupo: «Vel † Veniens regem saltant † uibæ † Albanum mulium † comitem † senem sapientem, contra redhostis Menalus †. et Accius in Amphitryone: «cedo ecquid redhosti † titum † cum eas sem obiectet † facilius.» nam et hostie †, pro æquare posuerunt. Ennius in chresponte †: «Audis † atque auditis hostimentum adiungito.» et insectoris † lyrisque † mea comminus † machæra, atque hasta hospius manu †.» et Pacius † 25 in Teucro: «Nisi coaceo † protervitates †, atque hostio ferociam.» || Redantruare dicitur in Saliorum exultationibus, cum præsulam † piruavit †, quod est, motus edidit, ei referuntur invicem idem motus. Lucilius: «præsul

Redibitur tum id proprie dicitur, quod redditum est inprobatumque, et qui dedit rursus coactus est habere id, quod ante habuit.

Redivia sive *relivium* dicitur, cum circa unguis cutis se solvit, quia luere* est solvere.

5 -

Redhostire est gratiam referre, nam et *hostire* pro æquare posuerunt.

ut ampiruet, inde vulgus redamplavit at†.»
 Pacuius†: «Proaererenda† gratia : simul cum videam Graios
 nihil mediocriter redamptuare, opibusque sum-
 mis persequi.» || Redivivum est ex vetusto renovatum.
 5 Cicero l. I. in Verrem: «Utrum existimatis minus ope-
 ris esse unam columnam efficere ab integra† novam
 nullo lapide redivivo.» || Redarguisse† per e.
 litteram Scipio Africanus Pauli filius dicitur enunti-
 asse, ut idem etiam pertisum. cuius .m. Lucilius, cum
 10 ait: «Quo facetior videre, et scire plusquam ce-
 teri, pertisum hominem, non pertæsum dicere ferum
 nam† genus.» || Redimiculum vocant mulieres catel-
 lam, quam† maxima† utantur† ornatus causa. || Reus
 nunc dicitur, qui causam dicit: et item qui quid promisit
 15 sponditve† ac debet. at Gallus Aelius l. II. signi-
 ficationem verborum, quae ad ius pertinet†, ait: «Re-
 us est, qui cum altero litem contestatam habet, sive
 his† egit, sive cum eo actum est. Reus stipulando est
 idem qui stipulator dicitur, quippe† suo nomine ab
 20 altero quibus pepulatus† est, non his† qui alter† adstipula-
 tus est. Reus promittendo est, qui suo nomine al-
 teri quid promisit, qui† pro altero quid promisit.» at Capi-
 tonactus† in eadem quidem opinione est: sed exemplo
 adiuvat interpretationem. Numa† in secunda tabu-
 25 la secunda lege in qua scriptum est: «quid† horum fuit† unū
 iudici arbitrove reove, eo die diffensus esto.»
 nunc† uterque actorum reiquae† in iudicio me vocatur†:
 itemque accusator de vi accitur† more vetere,
 et consuetudine antiqua. || Rivus vulgo ap-
 30 pellatur tennis fluor aquae, non spe consiliove†
 factus, verum naturali suo impetu. sed hi† rivi di-
 cuntur, qui manu facti sunt, sive super terram fossa,
 sive super† specu, cuius vocabuli origo ex Graeco†
 pendet. || Repanda† locantur Pompina† flumi-

Redivivum est ex vetusto renovatum.

Reus dictus est a re, quam promisit ac debet. *Reus stipulando* est idem, qui stipulatur. *Reus promittendo*, qui suo nomine alteri quid pro altero promisit.

n . . . . .

a . . . . .

|| Rit-us . . . . .

ne a . . . . .

5 istie. . . . .

terino . . . . .

hon . . . . .

ina . . . . .

telo . . . . .

10 alioqui . . . . .

tionem . . . . .

lorum r . . . . .

litum est . . . . .

remo . . . . . || *Retractare* . . . . .

15 re. || Ra-bidus . . . . .

Catullus . . . . .

li rabidus . . . . . || *Ravi coloris*

appellantur . . . . .

ravo sub con . . . . .

20 quod genus hominum . . . . .

«Sed quis hec † est . . . . .

venit.» || Rates . . . . .

quæ per aquam agan . . . . .

interdum etiam na . . . . .

25 Afranius in epistula : . . . . .

culsam ratem. item . . . . .

ficarint † etiam re . . . . .

lemo : «Atque ego rep . . . . .

et alio loco : «Sed iam pro . . . . .

30 tes salum.» || Radere g . . . . .

lege XII., id est, unguibus . . . . . || *Rabula*

dicetur in multis intus † neg. . . . .

dendum quid, auferendumque . . . . .

quia acrior sit in neg . . . . .

Ritus mos vel consuetudo. *Rite* autem significat bene ac recte.

Retractare est rursus tractare.

Rabidus a rabie, qui morbus caninus est.

Ravi coloris appellantur, qui sunt inter flavos et cæsios, quos Plautus appellat *ravistellos*. «Quis, inquit, hæc est mulier et ille ravistellus qui venit?»

Rates vocantur tigna conligata, quæ per aquam aguntur; quo vocabulo interdum etiam naves significantur.

Rabula dicitur in multis intentus negotiis paratusque ad radendum quid auferendumque, vel quia est in negotiis agendis acrior, quasi rabiosus.

. . . . .
 || *Raudusculana* . . . . . od
 . . . . . ære
 . . . . . tatum,
 5 . . . . . ncipa-
 . . . . . se li
 . . . . . genus
 . . . . . enim
 . . . . . u, atque
 10 . . . . . vene-
 . . . . . ius. M.
 . . . . . erio
 . . . . . || *Rasores* . . . . . labant,
 . . . . . entur, quia
 15 . . . . . artifi-
 . . . . . || *Ratitum* . . . . . Tarqui-
 . . . . . et Oppius †
 . . . . . in eo, et tri-
 . . . . . ut navis in as-
 20 . . . . . quoque ratitum
 . . . . . ratiti Antonius,
 . . . . . trientes putat,
 . . . . . s assis sit, quin-
 . . . . . nulla sic, sed se-
 2 . . . . . tans. nec hac re ra-
 . . . . . ac legionum unam
 . . . . . ignificat. quod hi pe-
 . . . . . tio cum his putaretur,
 . . . . . sent. || Ravim anti-
 30 . . . . . Plautus: «Ubi si quid pos-
 . . . . . am. «Item: «experiuravi † her-
 . . . . . im. et in Artemoni †: «et
 . . . . . in Hypobolimaco: «Prius
 . . . . . ntam feceris.» || Ratus sum,

Rodusculana porta appellata, quod rudis et inpolita sit relicta, vel quia raudo, id est are, fuerit vineta.

Rasores fidicines dicti, quia videntur cordas ictu radere.

Ratitum quadrantem dictum putant, quod in eo et triente ratis fuerit⁷ effigies, ut navis in asse. 5

Ravim dicebant pro raucitate, unde et verbum *rario*, *rarias*.

Ratus sum significat putavi, item *ratus* certus ac firmus.

significat putavi, sed alioqui pro firmo, certo ponitur ratus et ratum. Ennius: «Occiduntur, ubi potitur ratus Romulus prædam.» et Accius in Menalippo †: «Neque ratum est, quod dicas, neque quæ agitas, dicendi est locus.»

5 || R. duobus in compluribus orationibus, cum de actis disserenti cuius etiam †, perscribi solet, idest rationum relatarum, quod his tabulis docentur iudices, quæ publicæ † data, atque accepta sint. || Raviliæ † a ravis oculis quæ † admodum † a cæsiis cæsullæ. || Ratumenna porta

10 a nomine eius appellata est, qui ludicro certamine quadrigis victor, clarusci † generis iuvenis vehis †, consternates † equis excussus Romæ perit, qui equi ferantur † non ante constitisse, quam pervenirent in Capitolium. conspectumque ficitilium quadrigarum,

15 quæ erant in fastigio Iovis templi, quas faciendas locaverant Romani vegenti † quidam † artis figulina prudenti. quæ bello sunt reciperate: quia in furnace adeo creverant, ut eximi nequirent. idque prodigium portendere videbatur, in qua civitate

20 eæ fuissent, omnium eam futuram potentissimam. || Reciperatio est, ut ait Gallus Aelius, cum inter populum, et reges nationesque et civitates peregrinas lex convenit, quomodo per reciperatores redantur res reciperenturque, resque privatas inter se

25 persequantur. || Reciprocare pro ultro, citroque poscere usi sunt antiqui, quia procare est poscere. Pacius † in Teucro: «Rapido †, reciproco, percito, augusto † citare †,» rectem †, «reciprocare. unde † eque gremiis subiectare, adfigere †,» Plautus in Astrabæ: «Quasi tolleno † aut pilum Græcum reciproceis plana uta †.»

30 || Recellere reclinare, et excellere, in altum extollere. || Recinium omne vestimentum quadratum hi † qui XII. interpretati sunt, esse dixerunt vir toga † mulieres utebantur, prætextum † clavo purpureo.

Raviliæ a ravis oculis, quemadmodum a casis
casulla.

Ratumenna porta a nomine cuiusdam aurigæ sic
appellata.

Reciperatio est, cum inter civitates peregrinas lex 5
convenit, ut res privatæ reddantur singulis recuperen-
turque.

Reciprocare pro ultro citroque poscere, usi sunt anti-
qui, quia procare est poscere, unde eque gremiis
subiectare, adfigere. 10

Recellere reclinare : *excellere* in altum extollere.

Recinium omne vestimentum quadratum. unde *reci-
niati* mimi.

unde reciniati mimi planipedes. quam rem diligenter exsequitur Santra l. II. de antiquitate verborum. || Reconductæ† fecerit et† condere urbem, facere, ædificare, ut Cincius testatur in libro de
 5 verbis prisca. || Ricæ et riculæ vocantur parva ricinia, ut palliola ad usum capitis facta. Gran† quidem ait esse muliebrem cingulum capitis, quo pro vitta Flaminica redimiatur. || Recte† appellantur vestimenta virilia, quæ patres liberis
 10 suis conficienda curam† hominis† causa: ita usurpata .q. adstantibus† et in altitudinem texuntur. || Remancipatam Gallus Aelius esse ait, quæ mancipata sit ab eo, cui in manum convenerit. || Rienes quos nunc vocamus antiqui nefrondines ap-
 15 pellabant, quia Græci νεφρονες† eos vocant. Plautus in Satyrione: «Male tibi evenisse video, glaber erat tamquam rien.» || Refriva frabra† dicitur, via† ait Cincius quoque, quæ ad sacrificium referri solet domum ex segete auspici causa, quasi revocant† fruges, ut domum datantes† tevir-
 20 tico† ad rem divinam faciendam. Aelius dubitat, an ea sit, quæ prolata in segetem domum referatur, an quæ refrigatur, quod est torreatur. sed opinionem Cinci adjuvat, quod in sacrificiis publicis, cum puls
 25 fabata dis datur, nominatur refriva. || Remeare redire: ut commeare, ultro citro ire. unde commeatus dari dicitur, id est tempus, quo ire, redire cum† possit. Afranius ut† in ea mancipato†: «Vetuit me sine mercede prosum paucius† remeare in ludum.» || Re-
 30 meligens† et remoræ memorando† dicta sunt in† Plauto in Patina†: «Nam quid illæ nunc tam divinitus† remorantur remeligines.» ab Afranio in Prodito: «rem eligo† a Laribus missa sum hanc†, quæ cursum

Ricæ et **riculæ** vocantur parva ricinia, ut palliola ad
usum capitis facta.

Rectæ appellantur vestimenta virilia, quæ a stantibus
et in altitudinem texuntur.

Rienes antiqui vocabant nefrundines, quia Græci eos
νεφροός dicunt. Plautus: «Glaber erat tamquam rien.» 5

Refriva dicebant, quæ ex segete causa auspicii domum
ad sacrificium referebant.

Remeare redire, ut *commeare* ultro citroque ire, unde
commeatus dari dicitur, id est tempus, quo ire et
redire cum possit. 10

Remeligenes et **remoræ** a morando dictæ. Plau-
tus: «Quid illæ nunc tam divinitus remorantur reme-
ligines;» et Lucilius: «Quænam vox ex te resonans
meo gradu remoram facit.» 15

	cohib	. . . . .	
	ñman	. . . . .	
	iuno †:	. . . . .	
	æque su	. . . . .	
5	publi	. . . . .	
	meo gr	. . . . .	<i>Remurinus</i>
	dictus,	. . . . .	
	Remu	. . . . .	
	mum cu	. . . . .	
10	tatam a	. . . . .	
	de urb	. . . . .	
	rum qu	. . . . .	
	testis est	. . . . .	<i>Remores</i>
	iter + inu +	. . . . .	
15	remora	. . . . .	
	ri, quære	. . . . .	
	qui te rimat	. . . . .	
	Ennius l. XI	. . . . .	
	ntrique.» <i>Re-millum</i>	. . . . .	
20	Lucilius: «Suda	. . . . .	
	remilium +» et Afra	. . . . .	
	xendice pergam	. . . . .	<i>Re-</i>
	morbescat En	. . . . .	
	bum reccidat. <i>Re-efutare</i>	. . . . .	
25	re. Pacuius † in Hemi	. . . . .	
	quas glorin †. et	. . . . .	
	rietas. <i>humanum</i>	. . . . .	
	littera in u.:	. . . . .	
	recludere. <i>Ren-ancitur</i>	. . . . .	
30	nificare ait rep	. . . . .	
	dicimus, nanciscitur:	. . . . .	<i>Reor</i>
	existimo, et quæcum	. . . . .	
	quorum passiva aucto	. . . . .	<i>Remulco</i>

Remurinus ager dictus, quia possessus est a Remo, et habitatio Remi Remona. Sed et locus in summo Aventino *Remoria* dicitur, ubi Remus de urbe condenda fuerat auspicatus.

Remores aves in auspicio dicuntur, quæ acturum aliquid remorari compellunt.

Rimari est valde querere, ut in rimis quoque.

Remillum dicitur quasi repandum.

Remorbescat in morbum recidat.

Refutare redarguere, compositum a fando, versa A littera in U. 16

Renancitur significat reprehenderit. Unde adhuc nos dicimus *nanciscitur* et *nactus*, id est adeptus.

Reor existimo, et quæcumque ab eo declinantur.

Remulco est, cum scaphæ remis navis magna trahitur. 15

. . . . . a tra-
 . . . . . || *Rigidum* . . . . . gnificat,
 . . . . ugi-
 . . . . rigido
 5 . . . . doferro
 || *Regifugium* . . . . . VI. Kl.
 . . . . . usquia +
 . . . . . quod fal-
 . . . . . et Tul-
 10 . . . . . t Salios
 . . . . . ficium in
 . . . . . noverit
 . . . . . les no-
 . . . . . *Quando Rex*
 15 . . . . . at: his
 . . . . . nec in
 . . . . . turia.
 . . . . . Kl. Iun. is†
 . . . . . legi debet cum
 20 . . . . . e nefasto fastus.
 || *Regia* . . . . . quod in fanum a Pō-
 . . . . . ant, quod in ea sa-
 . . . . . ita usurpari.
 || *Regiae* . . . . . uae fiunt fori, co-
 28 . . . . . civitate aliquem
 . . . . . estate. sed non
 . . . . . um, qui homini talis
 . . . . . eptus fulguris fit,
 . . . . . uli, quo regia fe-
 30 . . . . . || *R-egiescit*+, cum dixit
 . . . . . e versu: «vix super-
 . . . . . e misero mihi ac
 . . . . . inde etiam glires

Rigidum et præter modum frigidum significat et durum.

Regifugium sacrum dicebant, quo die rex Tarquinius
fugerit e Roma.

Regia domus, ubi rex habitat.

Regiescit apud Plautum significat crescit.

5

dicti videntur, quibus corpus pinguitudine aderescit. || Re apse est reipsa. Pacuius † in Armorum iudicio: «Si non † est ingratum re abse † quod feci bene.» || Regimen pro regimento usurpant poetæ. Ennius l. 5 XVI.: «Primus senex bradyn † in regimen bellique peritus.» || Relegati dicuntur propriè †, quibus ignominia, aut pœne † causa necesse est ab urbe Roma, aliove quo loco abesse leges † Senatuique † consulto, aut edicto magistratus †, ut etiam Aelius 10 Gallus indicat. || Religiosus est non modico † deorum sanctitatem magni estimans †, sed etiam officiosus adversus homines. dies autem religiosi, quibus, nisi quod necesse est, nefas habetur facere: quales sunt sex et triginta atri qui appellantur, et alii 15 senes †, atque hi †, quibus mundus patet. † esse Gallus Aelius, quod homini ita facere non liceat, ut si id faciat, contra deorum voluntatem videantur † facere. quo in genere † sunt hæc: in edem † Bonæ deæ virum introire: adversus mystici † eilegem † id † 20 populum ferre: die nefasto apud Prætorem lege agere. Inter sacrum autem, et sanctum, et religiosum differentias bellissime refert: sacrum ædificium, consecratum deo: sanctum murum, qui sit circum oppidū: religiosum sepulcrum, ubi mortuus sepultus, aut 25 humatus sit. satis constare ait. sed ita portione † quadam, et temporibus eadem videri posse †. siquidem quod sacrum est, idem lege aut instituto maiorum sanctum esse putant †, violari id sine pœna non possit. idem religiosum quoque esse, 30 qui non iam † sit aliquid, quod ibi homini facere non liceat: quod si faciat, adversus deorum voluntatem videatur facere. similiter de muro, et sepulero debere observari, ut eadem

Reapse est reipsa. Pacuvius: «Si non est ingratum
reapse, quod feci.»

et sacra, et sancta, et religiosa fiant, sed quo modo, quod † supra expositum est, cum de sacro diximus. || Repotia postridie nuptias apud novum maritum cenatur, quia quasi reficitur potatio. Pacuvius in Iliona: «Ab eo depulsum mamma pædagogandum accipit appottalis † liber †.» || Repagula sunt, ut Verrius ait, quæ pate faciendi gratia qua † ita figuntur, ut ex contrario quæ oppanguntur †. Cicero in Verrem l. III.: «Postea convolsis repagulis, effractisque valvis demoliri signum, ac vectibus labe factari conantur.» quæ poeta interdum repages appellant. || Repudium Verrius ait dictum, quod fit ob rem pudendam. Accius: «Repudio eiecta ab Argis iam dudum exsulo.» || Repedare, recedere. Pacuvius †: «Paulum recede † gnate a vestibulo gradum.» || Repastinari ageris † dicitur, ut Verrius existimat, cuius natum † mutatur fodiendo, cum aut silvester ex quo dicatur †, aut lapis mollitur frangendo, ut fiat pascui †, vel pecoribus herba, vel hominibus satione. Cato in ea, quam scripsit de suis virtutibus contra Thermum: «Ego iam a principio in parsimonia, atque induritia, † atque industria omnem adulescentiam meam abstinui † agro colendo, saxis Sabinis, silicibus repastinandis, atque conserendis.» Afranius in Repudiatore †: «pastina † serati † senex fugis.» || Reluere, resolvere, repignerare. Cæcilius in Carine: «Ut aurum, et vestem, quod matris fuit, reluât, quod viva ipsi opposuit † pignori.» || Resignare, antiqui pro rescribere ponebant, ut adhuc subsignare dicimus pro subscribere. Cato de spollis, † ne figerentur, nisi quæ de

Repotia* postridie nuptias apud novum maritum cenatur, quia quasi reficitur potatio.

Repagula sunt, quæ patefaciendi gratia ita figuntur, ut e contrario oppangantur. Hæc et *repages* dicuntur.

Repudium, quod fit ob rem pudendam, appellatum. 5

Repedare recedere.

Repastinari* ager is dicitur, cuius natum foliando mutatur.

Reluere solvere, repignerare.

Resignare antiqui dicebant pro rescribere, ut adhuc 10
subsignare dicimus pro subscribere.

	ho	
	rer	
	nar	
	requi	
5	alia <i>a</i>	
	quod n	
	reb	
	indi	
	tertium	
10	ranorum	
	positi	
	nisi a	
	vocaba	
	cretum	<i>Re-</i>
15	sulta	<i>Restibilis</i> . . . . .
	dicitur, qui bien	
	co, id est arist	
	cant, excipe	<i>Reses</i> . . . . .
	residet. Accius	
20	residuos, summ	
	in Rosa : «præterea	
	Pacius † in arm	
	Tuque te desider	
	nos hic esse in	
25	Resecrare, resol	
	reus populum co	
	ut eo periculo <i>li</i>	
	stratus eum resecr	
	sè liberarent, ins	
30	innocensque esset, ca	
	est, ne eidem iterum	
	animadvertisti	
	cumque comitia esse	

Resultare saepe resilire.

Restibilis ager fit, qui biennio continuo scriitur farreo spico, id est aristato. quod ne fiat, solent, qui praedia locant, excipere.

Reses ignavus, quia residet.

5

Resecrare solvere religione, utique cum reus populum comitiis oraverat per deos, ut eo periculo liberaretur, iubebat magistratus eum reseccrare. Plautus: «Resecroque mater, quod dudum obsecraeram.»

	. . . . .	O
	. . . . .	aut
	. . . . .	iure
	. . . . .	ut
5	. . . . .	dica
	. . . . .	um ob-
	. . . . .	ror
	. . . . .	<i>R</i> -es con-
	. . . . .	dicium
10	. . . . .	<i>Racem</i> — vocem
	. . . . .	parum
	. . . . .	antem :
	. . . . .	<i>r</i> loquen-
	. . . . .	Lucilium
15	. . . . .	t ravi-
	. . . . .	elli, nisi
	. . . . .	lautum, qui
	. . . . .	poscamusque †
	. . . . .	bi: «Expurga-
20	. . . . .	ravim.»
	<i>Rosca</i>	. . . . . us appellatur,
		mida semper serent †.
	<i>Redicali</i>	. . . . . Capenam Cornifi-
		optere † appel-
25	. . . . .	rbem Hannibal,
		<i>dam visis perterritus.</i>
	<i>Roserari</i>	. . . . . dici ab eo, quæ † de-
		<i>uæ cardine pate fiant †</i>
		et declusa sint, re-
30	. . . . .	neque dicantur † fustes.
		foribus. Pacuius † in
		pandite valvas,
		complectar.» Rema-

Res conperendinata significat iudicium in diem tertium constitutum.

Rava vox rauca et parum liquida, proxime canum latratum sonans, unde etiam causicus pugnaciter loquens *rabula**.

5

Rosea in agro Reatino campus appellatur, quod in eo arva rore humida semper seruntur.

Rediculi fanum extra portam Capenam fuit, quia accedens ad Urbem Hannibal ex eo loco redierit quibusdam perterritus visis.

10

Reserari a sera dictum est.

Remant+ repetant. Ennius: «Rivos camposque remant.»

nant, reptent†. Ennius l. I.: «desunt† rivos
camposque remant†.» || Refert cum dicimus,
errare nos ait Verrius. esse enim rectum rei
fer, † dativo scilicet, non ablativo casu. sed
5 esse iam usu possessum. || Ridiculus proprie†
dicitur, qui in rebus turpibus ridetur. LIBER
XVII. SEXTI POMPEI FESTI LIBER
XVIII.

10 || «RIDEO, INQUIT GALBA CAN-
terio» proverbium est, quod Sinius
Capito ita interpretatur, nisi † qui
principio rei alicuius inchoate deficient
animo. Sulpicius Galba, cum in provinciam
15 exiens, ad portam ipsam canterium suum anim-
advertisset cecidisse: rideo inquit can-
teritæ† iam lassum esse, cum tam longum iter
iturus, vix id sis ingressus. || Retribus
cum ait Cato in ea, quam scripsit, cum edisser-
20 tavit Fulvi Nobilioris Censuram, significa-
ta † quam † eo nomine, quæ est supra viam Ar-
deatinam inter lapidem secundum, et tertium. qua
inrigantur† horti infra viam Ardeatinam et
Asinariam usque ad Latinam. || Recepticum ser-
25 vum, Cato in suasionem legis Voconie cum ait,
significat, qui ob vitium redhibitus sit: «ubi
irata facta est, servum recepticum sectari
atque flagitare virum iubet.» || Rogat est
consultit populum, vei† petit ab eo, ut id se-
30 eat, quod ferat. unde nos quoque in consue-
tudine habemus pro petere, et orare. Cato
in dissuasionem, ne lex Bæbia derogaretur,
ait: «hoc potius agam. quod hic rogat.» || Restat

Ridiculus, qui in rebus turpibus ridetur

Retricibus cum ait Cato, aquam eo nomine significat, qua horti irrigantur.

Recepticius servus est, qui ob vitium redhibitus est.

Rogat est consulit populum vel petit ab eo, ut id scisciat, quod ferat. 5

Restat Ennius posuit pro distat.

pro distat ait Ennius + ponere, cum his + dicat: «Im-
 petus aut + longe mediis regionibus restat.»
 || Ruri esse, non rure dicendum, testis est Terenti-
 us in Phormione, cum ait: «ruri se contine-
 5 bat, ibi agrum de nostro patre.» || Religioni
 est quibusdam porta Carmentali egredi; et
 in æde Iani, quæ est extra eam, Senatam haberi:
 quod ea egressi sex et trecenti Fabii apud
 Cremeram + omnes interfecti sunt. cum in æde Ia-
 10 ni S. C. factum esset, uti proficiscerentur.
 | Retiario pugnanti adversus murmillonem,
 cantatur: «Non te peto, piscem peto. quid
 me fugis Galle?» + quia murmilloni + cumgenus +
 armaturæ Gallicum est, ipsique murmillo-
 15 nes ante Gallia + appellabantur, in quorum galeis
 piscis effigies inerat. Hoc autem genus pug-
 næ institutum videtur a pii + taccuno + ex
 septem sapientibus, qui adversus Phrynonem
 dimicaturus propter controversias finium,
 20 quæ erant inter Atticos et Mitylenæos, re-
 te occulte lato + impedivit Phrynonem. || Re-
 signatum æs dicitur militi, cum ob delictum aliquod
 iussu TR. Militum + in tabulas refertur. resignare +
 enim antiqui pro scribere interdum pone-
 25 bant. || Rituales nominantur Etruscorum libri,
 in quibus perscriptum est, quo ritu condantur ur-
 bes, aræ, ædes sacrentur, qua sanctitate mure, + quo
 iure portæ, quomodo tribus, curiæ, centuriæ
 distribuantur, exercitus constituent, + ordinentur,
 30 ceteraque eiusmodi ad bellum, ac pacem pertinen-
 tia. || Rutilæ canes, id est non procul a rubro
 colore, immolantur, ut ait Ateius Capito cana-
 rio sacrificio pro frugibus deprecandæ sevitæ + cau-
 sa sideris caniculæ. || Religionis præcipue + ha-

Ruri esse, non rure dicendum: testis est Terentius, cum ait: «Ruri se continebat.»

Retiario pugnanti adversus murmillonem cantatur:
 «Non te peto, piscem peto, quid me fugis Galle?»
 quia murmilionicum genus armaturæ Gallicum est, 5
 ipsique murmillones ante Galli appellabantur, in
 quorum galeis piscis effigies inerat. Quod genus pug-
 næ institutum est a Pittaco, uno ex septem sapientibus,
 qui adversus Phrynonem dimicaturus propter
 controversias finium, quæ erant inter Atticos et Myti- 10
 lenæos, rete occulte lato impedivit Phrynonem.

Resignatum æs dicitur militi, cum ob delictum
 aliquod iussu tribuni militum, ne stipendium ei detur,
 in tabulas refertur. *Sigare* enim dicebant pro scri-
 bere. 15

Rituales nominantur Etruscorum libri, in quibus scri-
 ptum est, quo ritu urbes condantur, aræ ædesque sa-
 crentur, curiæ, tribus et centuriæ distribuantur.

	betur Censo	
	Varro exe	
	or, cum M.	
	admodum i	
5	dicia cum <i>e</i>	
	quæ in <i>pri</i>	
	re, homini	
	iudicium fu	
	mius Q. F.	
10	amiserat	
	bum ocular	
	libri Sibyll	
	blice supp	
	Ti. Semproni	
15	fides labefa	
	cum esset <i>edi</i>	
	condempnat	
	cō erant, cond	
	L. Aemili Paulu † e	
20	fuit. Laboravit	
	amissione capit ^{is}	
	et P. Corneli Sc	
	opilius, post cons	
	fuit: vadatus	
25	constat. M. Val	
	ginus Censores q	
	tia fuerat, famosu	
	in Capitolio in ara	
	sico nata fuerat	
30	tam ficum, infamesque	
	ullo pudicitiae resp	
	L. Corneli Lentuli C.	
	Lentulus indicio pu	
	fuerat. plurimi itaq	

. . . . . L. Mummi
 . . . . . a in agen-
 . . . . . soluta pe-
 . . . . . severitate,
 5 . . . . . Q. Fulvi No-
 . . . . . ci + fuit no-
 . . . . . nribus † notis
 . . . . . eili Metelli
 . . . . . natus; ad sum-
 10 . . . . . tres, et eo lu-
 . . . . . claritatem.
 || *Redimunt* . . . . . Ennius
 . . . . . redimunt. in
 . . . . . t. eunt feri-
 15 . . . . . || Regium est,
 . . . . . ut servus
 . . . . . Numæ Pompili:
 . . . . . gnum rege.
 || *Romanos* . . . . . s appellat Enni-
 20 . . . . . cos, Grai memo-
 . . . . . ngua longos per
 . . . . . ispani non Ro-
 . . . . . cum Romulus ur-
 . . . . . inæ locutus sit:
 25 . . . . . gentis fuerit
 . . . . . nione mutata.
 . . . . . icat origo eius
 . . . . . surpatio. || «Rigido
 . . . . . Ennius locatus † videtur
 30 . . . . . li. est enim a manis † no-
 . . . . . re usus est. et L. II.
 . . . . . i cærulea prata,» cæ-
 . . . . . et alibi: «Inde Parum
 . . . . . ulabant †», Parum insulam

Redinunt redeunt.

Regium est, quod aut est, aut fuit regis. *Regale* est
dignum rege.

refert. Item: «Unum usurum surus ferre† ta-
 men defendere possunt†.» suri autem sunt rus-
 tes†, et hypocoristicos surculi. || Reque apse
 Scipio Africanus, Pauli filius, cum pro æde Ca-
 5 storis dixit, hac compositione usus est: «quibus
 de hominibus ego saepe. atque in multis locis
 opera, factis, consiliis, reque capse saepe† bene-
 meritus spem†», id est et re ipsa. || Resp. multarum
 civitatum pluraliter dixit C. Græchus in ea,
 10 quam conscripsit de lege .p. Enni† et peregrini-
 nis, cum ait: «eæ nationes, cum aliis rebus, per avari-
 tiam, atque stultitiam, res publicas suas ami-
 serunt.» || «Recto fronte ceteros sequi si norit.»
 Cato in dissertatione consulatus. antiquæ
 15 id consuetudinis fuit. ut cum ait Ennius quoque
 «a stirpe supremo.» et «Iliadi anepos.» et «Iupus
 feta.» et «nullam et us.» etiam in commentariis
 sacrorum pontificalium frequenter est hic ovis,
 et hæc agnus, ac† porcus. quæ non ut vitia, sed
 20 ut antiquam consuetudinem testantia, de-
 bemus accipere. || Recipie apud Catonem, pro
 recipiam, ut alia eiusmodi complura. || Redempti-
 tavere item, ut clamitavere, Cato idem
 in ea, qua egit de signis et tabulis: «honorem
 25 temptavere†». ait, «l. efacta† benefactis non
 redemptitavere.» || Repulsior secunda conla-
 tione dixit Cato in ea, quæ est contra Cornelium
 apud populum: «hæc quis† ineultior, religiosior,
 desertior, publicis negotis repulsior.» || Ra-
 30 tissima quoque ab his† quæ rata dicimus. unde
 etiam rationes dictæ. Cato in q. M. Thermum: «Er-
 ga rem-p. multa beneficii ratissima atque
 gratissima.» || Regillis, tunicis albis, et reti-
 culis luteis utrisque *re-ctis*, textis susum ver-

Reque eapse re ipsa.

Recipie recipiam.

Redemptitavere, ut clamitavere.

Repulsior Cato dixit comparative a repulso.

Ratissima quoque ab his, quæ dicimus rata, unde
etiam *rationes* dictæ.

sum a stantibus pridie nuptiarum diem virginis⁺ indutæ cubitum ibant hominis causa, ut etiam in togis⁺ virilibus dandis observari solet. || Rapi simulatur virgo ex gremio matris: aut,
 5 si ea non est, ex proxima necessitudine, cum ad virum traditur⁺, quod videlicet ea res feliciter Romulo cessit. || Rapi solet fax, qua prælucente nova nupta deducta est, ab utrisque⁺ amicis, ne aut uxor eam sub lecto viri ea nocte ponat,
 10 aut vir in sepulero conburendam curet, quo utroque mors propinqua alterius utrius captari putatur. || Ritus est mos comprobatus in administrandis sacrificiis. || Receptus mos est, quem sua sponte civitas alienum ad-
 15 scivit. Religiosi dicuntur, qui faciendarum, prætermittendarumque rerum divinarum secundum morem civitatis dilectum habent nec se superstitionibus implicent. || Renovativum fulgur vocatur, cum ex aliquo fulgure functio fieri
 20 cœpit. si factum est simile fulgur, quod idem significet. || Referrī diem predictam, id est anteferrī. religiosum est, ut ait Veranius in eo, qui est auspiciorum de comitiis, idque exemplo comprobat L. Iuli et P.
 25 Licini Censorum, qui id fecerint sine ullo decreto Augurum, et ob id lustrum parum felix fuerit. || Regalia exta appellantur, quæ potentibus insperatum honorem pollicentur: privatis et humilioribus hereditates; filio fami-
 30 liarum dominationem. || Respicere autem et⁺ in auspiciando, unde quis avem prospexit, cum eodem revertitur. || Religiosum ac sacrum est, ut templa omnia, atque ædes, quæ etiam sacratæ dicuntur. ad⁺ quod per se religiosum

Rapi simulatur virgo ex gremio matris, aut, si ea non est, ex proxima necessitudine, cum ad virum traditur, quod videlicet ea res feliciter Romulo cessit.

Rapi solet fax, qua prælucente nova nupta deducta est ab utrisque amicis, ne aut uxor eam sub lecto viri ea nocte ponat, aut vir in sepulchro conburendam curet, quo utroque mors propinqua alterius utrius captari putatur. 5

Receptus mos est, quem sua sponte civitas alienum adscivit. 10

Regalia exta appellabant, quæ potentibus insperatum pollicebantur honorem, humilioribus hereditates, filio familiæ dominationem.

est, non utique . . . . .
 quod ea non . . . . .
 || Reus, cum pro u . . . . .
 nius in eo, qu . . . . .
 5 cit pro se a . . . . .
 to tuo uti p . . . . . || *Rosci* . . . . .
 ri solent, in . . . . .
 comædus in . . . . .
 nihil deesse . . . . .
 10 de oratore . . . . . || *Rustica* . . . . .
 mense Aug . . . . .
 quod eodem illo . . . . .
 est, iumenta . . . . .
 omnes horti in . . . . .
 15 || Raucos appella . . . . .
 ab ariditate, ...
 carum aristæ. . . . .
 menta rava appe . . . . .
 docet. || Rica est . . . . .
 20 fimbriatum, purp . . . . .
 palliolo, mitrai . . . . .
 existimat. Titi . . . . .
 sucida alba vest . . . . .
 triplex, quod con . . . . .
 25 nuæ: patrimæ, m . . . . .
 tum lavetur aqua p . . . . .
 leum. || Respici avis . . . . .
 ficio, quasi finis inp . . . . .
 comitia perfecta, sum . . . . .
 30 dotes suo more, alisque . . . . .
 nem luci, in quo sacra fa . . . . .
 latoribus ingeniculato . . . . .
 vinum in caput infun . . . . .
 catione. || Remisso . . . . .

Rosci appellabantur in omnibus perfecti artibus, quod Roscius quidam perfectus unus in arte sua, id est comœdia, iudicatus sit.

Rica est vestimentum quadratum, fimbriatum, purpureum, quo Flaminicae pro palliolo utebantur. Alii ⁵ dicunt, quod ex lana fiat sucida alba, quod conficiunt virgines ingenuae, patrimae matrimae, cives, et inficiatur caeruleo colore.

. . . . . sus est in
 . . . . . iubetur, quod
 . . . . . tum est, exer-
 . . . . . ut cum opus sit,
 5 . . . . . re possit nam
 . . . . . in perpetuum
 . . . . . untur, ut ait
 . . . . . cio, quas† po-
 . . . . . sicures habitæ
 10 . . . . . esse ait Antis-
 . . . . . oque lege signi-
 . . . . . ando dicitur, ut
 . . . . . officio Augu-
 . . . . . in consilio fa-
 15 . . . . . det loco; pullis
 . . . . . um facit auspi-
 . . . . . lit, intra pome-
 . . . . . plo consistit. || Re-
 . . . . . id amissum recipe-
 20 . . . . . eparatum. || Rictus,
 . . . . . ici videntur, quia
 . . . . . contrariaque sint
 . . . . . regendo, ut commo-
 . . . . . ictum videri po-
 25 . . . . .
 || S . . . . . ri carmine ap-
 . . . . . sapia pro sedilibus di-
 . . . . . hue in consuetudi-
 . . . . . || *Susque deque* . . . . . ens est, pro plus minusve.
 30 . . . . . od antiquis usque† dice-
 . . . . . || *Soni*-rio. significat in car-
 . . . . . ugorali, sonanti.
 || *Sine* . . . . . in proverbio dici solet,
 . . . . . sine ulla incommodia-

Repertum dicitur quasi repartum et reparatum.

Rictus, rixæ, rixosi,* ringitur dici videntur,
quia in diversum rumpantur, contrariaque sint recto,
quod vocabulum dictum videtur a regendo.

Susque deque significat plus minusve.

Sonivio sonanti.

appendice: quod olim sacra non solum publica
 curiosissime administrabant, sed etiam pri-
 vata. relictusque heres sic† pecuniæ, etiam sa-
 crorum erat; ut ea diligentissime administra-
 5 re esset necessarium. || Suppum antiqui dice-
 bant, quem nunc supinum dicimus ex Græ-
 co, videlicet pro adspiratione ponentes† lit-
 teram, ut cum idem hylas dicunt, et nos sil-
 vas. item ez sex. et enta septem. eius voca-
 10 buli meminit etiam Lucius: «Si vero das, quod
 rogat, et si suggeri suppus †.» || Sempronia
 horrea qui locus dicitur, in eo fuerunt lege
 Gracchi, ad custodiam frumenti publici.
 || Statua est Iudi eius, qui quondam fulmine
 15 ictus in Circo, sepultus est in Ianiculo. cu-
 ius ossa postea ex prodigis, oraculorumque
 responsis Senatus decreto intra urbem re-
 lata in Volcanali, quod est supra Comitium,
 obruta sunt. superque ea columpna, cum
 20 ipsius effigie, posita est. || Servilius laeas
 appellabatur † eo, qui eum faciendum cu-
 raverat in principio vici Iugari, continens
 basilicæ Iulie, in quo loco fuit effigies
 hydræ posita Agrippa. || Sonticum
 25 morbum in XII. significare ait Aelius Stilo
 certum cum iusta causa, quem non nulli
 putant esse, qui noceat, quod sonte signifi-
 cat nocentes. Nævius ait: «Sonticam esse oportet
 causam, quam ob rem perdas mulierem.»
 30 || Sacram viam quidam appellatam esse
 existimant, quod in ea fœdus ictum sit
 inter Romulum, ac Tatium. quidam, quod
 eo itinere utantur sacerdotes indulium sa-
 crorum conficiendorum causa. itaque ne eatenus

Suppum antiqui dicebant, quem nunc supinum dicimus.

Servilius lacus Romæ a conditore vocatus.

Sonticum iustum. Nævius: «Sonticam esse oportet causam, quamobrem perdas mulierem.»

5

Sacra via in urbe Roma appellatur, quod in ea fœdus iectum sit inter Romulum ac Tatium.

quidem, ut vulgus opinatur, sacra appellan-
 da est a regia ad domum Regis sacrificuli,
 sed etiam a Regis domo ab sacellum Sire-
 niæ, et rusus a regia usque in arcem. nec † appel-
 5 lari debere ait Verrius, seddis iuncte, ut
 ceteras vias Flaminiam, Appiam, Latinam.
 ut ne Novam viam quidem, sed Novam viam.
 || Scita plebei appellantur ea, quæ pleps suo
 suffragio sine patribus iussit, plebeio ma-
 10 gistratu rogante. || Solitaurilia hostiarum
 trium diversi generis immolationem sig-
 nificant, tauri, aryetis, verris quod
 omnes eæ solidi, integrique sint corporis;
 contra aci . . † verbices maiales qui † quia
 15 sollum Osce totum et soldum signifi-
 cat. unde tela quædam solii ferria † vocan-
 tur tota ferrea, et homo bonarum artium
 sollers, et quæ nulla parte laxata cavaque
 sunt, solida nominantur. atque harum hos-
 20 tiarum omnium inviolati sunt tauri,
 quæ pars scilicet creditur † in castratione. sunt
 quidem qui portent †, ex tribus hostiis præcipue
 nomen inclusum cum solido taurique, am-
 plissima sit earum. quidam dixerunt om-
 25 nium trium vocabula confixa †, suis, ovis,
 tauri, adfectisse. id quod uno modo ap-
 pellarentur universæ. quod si a solio, et tau-
 ris earum hostiarum ductum est nomen anti-
 quæ consuetudinis, per unum L enunti-
 30 ari non est mirum, quia nulla tunc ge-
 minabatur littera in scribendo. quam
 consuetudinem Ennius mutavisse fertur,
 ut pote Græcus Greco more usus, quod illi
 æque scribentes ac legentes duplicabant

Solitaurilia hostiarum trium diversi generis immolationem significant, tauri, arietis, verris, quod omnes eae solidi integrique sunt corporis. *Solium* enim lingua Osorum significat totum et solidum. Unde tela quaedam *soliferrea* vocantur tota ferrea, et homo bonarum artium *sollers*, et quae nulla parte laxata cavaque sunt, *solida* nominantur. 5

	mutas, semi	<i>Socordi-</i>
	am. quidam	
	M. Cato pro	
	VII. cum ait :	
5	mensam ti	
	ne quid neg	
	retur. compos	
	quod est sine, ...	
	Semis, semodi	
10	tione ex Græ	
	litteram p	
	habent, ut	
	silvæ, sic	
	το dicunt, ...	
15	Sublicium po	
	appellatum	
	cabulo Volseo	
	in latitudinem	
	liter Formian	
20	librorum ; q	
	sublices voca	
	aqua liquens	
	in qua opini	
	et meminit s	
25	qui ait in belli	
	quam liquidum	
	annem». et ali tab	
	meni retinet s	
	Sallustius libro qu	
30	«ne inrumiendi † p	
	sublicibus cavata	
	sent.»	
	Supervacaneum u	
	cludit Verrius ab v	

Socordiam quidam pro ignavia posuerunt: Cato pro stultitia posuit. Conpositum autem videtur ex si, quod est sine, et corde.

Semis, semodius, semuncia ex Græco trahuntur, sicut et alia nonnulla, quæ S litteram pro adspiratione eorum habent, ut ἐπτὰ septem, ὄλιαι silvæ. Sic ista ab eo, quod illi dicunt ἡμισυ, declinata sunt.

Supervacaneum supervacuum.

- . . . . . antummodo,
 . . . . . sit fami-
 . . . . . vacaneum
 . . . . .
- 5 || *Strufertarios* . . . . . antiqui . . .
 . . . . . mines con-
 . . . . . arbores ful-
 . . . . . missarum
 . . . . . struæ + et
 10 . . . . . aciunt
 . . . . . et uti mihi
 . . . . . utto etiam
 . . . . . fertario.
 . . . . . ex qua cortex
 15 . . . . . Lucilius
 . . . . . ti hibernacu-
 . . . . .
- || *Silicernium* . . . . . nebris, quam
 . . . . . ocant. sed
 20 . . . . . erius existi-
 . . . . . uod nos farci-
 . . . . . letum + familia,
 . . . . . omine ea res
 . . . . . s iam silentium
 25 . . . . . olostate: «Cre-
 . . . . . meesse + esurum.»
- || *Sudum* . . . . . significare sub
 . . . . . um omnium fere
 30 . . . . . us sicum significet.
 . . . . . est, sine udo, ut se-
 . . . . .
 . . . . . i dicebant infir-
 . . . . . Plautus in Persa: «Ad

Strufertarios* dicebant, qui quaedam sacrificia ad arbores fulguritas faciebant, a fertio scilicet quodam sacrificii genere.

Silicernium erat genus farciminis, quo fletu familia purgabatur. Dictum autem silicernium, quia cuius nomine ea res instituebatur, is iam silentium cerne-
ret. Cæcilius: «Credidi silicernium eius me esse
esurum.»

Sudum siccum, quasi seudum, id est sine udo.

Securus sine cura.

Sublesta infirma et tenuia. Plautus: «Gravior paupertas fit, fides sublestior,» id est infirmior. Idem vinum

paupertatem si immigrant infamiæ,
 gravior paupertas fit, fides sublesti-
 or.» id est infirmior. Id est † in Nervo-
 laria vinum ait «sublestissimum,»
 5 quia infirmos faciat vel corpore, vel
 animo.

|| Saturet † viret † caro non habent †. || Supel-
 lictilis † recto casu, et senis ratione di-
 cebantur, quæ nunc contraria vi-
 10 dentur esse finitioni portionis †: qua †
 omnia vocabula X littera finita
 per declinationes obliquorum ca-
 suum syllabam accipiunt. hæc autem
 duo desciverunt ab ea, ut alta com-
 15 pium † quæ non ideo infirmare de-
 bent præceptum.

|| Scurræ vocabulum Verrius ineptis-
 sime † aut ex Græco tractum ait, quod
 est ΣΚΥΡΟΖΑΙΝ †, ut † a sequendo, cui
 20 magis adsentitur, quod et tenuioris
 fortunæ homines, et ceteri alioqui,
 qui honoris gratia prosequerentur
 quempiam, non antecedere, sed sequi
 sint soliti. quia videlicet dicat Lu-
 25 cilius: «Cornelius P. noster Scipiadas
 dicto †, tempus quæ † intorquet in ip-
 sum † oti et † deliciis, luci effectæ †, atque
 cinædo, et sectatoria † deo † ipsi † suo, quo
 rectius dicas. ibat forte domum, se-
 30 quimur multi, atque frequentes.» cum
 secutos videri velit, ob eorum iurgia,
 non ob adsuetum officium.

ait «sublestissimum,» quia infirmos faciat vel corpore
vel animo.

|| Secus Valgius putat ex Græco quod est ἐξὸς dictum. ab-
 surde scilicet. significat enim aperte aliter, exemplis
 omnium fere, qui eam vocem usurpant. || Stipem esse num-
 mum signatum, testimonio est et de eo quæ † datur sti-
 5 pendium militi, et cum spondetur pecunia, quod stipu-
 lari dicitur. || Sobrinus est, ut ait Gallus Aelius, patris mei
 consobrini filius, et matris meæ consobrinx
 filius femina. † isdem de causis appellat
 fratrem, et fratrem patrualem. et consobrinum,
 10 et propius consobrino †, et sobrina. idem gra-
 dus in sobrina quoque sunt. || Sororium tigel-
 lum appellatur hac de causa. ex conven-
 tione Tulli Hostili regis, et Metti Fufitii † du-
 cis Albanorum, Trigemini Horati, et Curati †
 15 cum dimicassent, ut victores sequeretur
 imperium, et Horatius noster exsuperasset,
 victoque † domum reverteretur, obviam soror,
 cognita morte sponsi, sui fratris manu occisi,
 aversata est eius osculum, quo nomino †
 20 Horatius interfecit eam. et quamquam a patre
 absolutus sceleri † erat, accusatus tamen
 parricidi apud Duumviros, dampna-
 tusque provocavit ad populum, cuius
 iudicio victor, duo tigilla tertio
 25 superiecto, quæ pater eius consti-
 tuerat, velut sub iugum missus,
 subit, consecratisque ibi aris Iunoni
 Sororix, et Iano Curiatio, libera-
 tus omni noxia sceleris est auguriis
 30 adprobantibus. ex quo sororium id
 tigillum est appellatum. || Sororix †
 mammæ dicuntur puellarum,
 cum primum tumescunt, ut fra-
 terculare. † Puerorum † Plautus in

Secus aliter; *hausecus* non aliter.

Stipem esse nummum signatum testimonio est et de eo, quod datur in stipendium militi, et cum spondetur pecunia, quod stipulari dicitur.

Sobrinus est patris mei consobrini filius et matris meae consobrinae filius. 5

Sororiare mammae dicuntur puellarum, cum primum tumescunt, ut *fraterculare* puerorum. Plautus: Tunc papillae primulum * sororiabant; illud volui dicere, fraterculabant.

Fribolaria † . . . . .
 papillæ pri . . . . .
 volui dicere, ...
 opus est verb . . . . . || *Suregit*
 5 et sortus an . . . . .
 et eius parti . . . . .
 bus L. Livill † . . . . .
 est. || Sors et . . . . .
 10 cat, unde con . . . . .
 et Deis respon . . . . .
 accidit in so . . . . . || *Soracum*
 quo ornamen . . . . .
 corum. Plau . . . . .
 rum icillum † . . . . .
 15 || Sobrium vicum . . . . .
 et Aelius, quod . . . . .
 locus neque caup . . . . .
 aliquod † in eo M † . . . . .
 vino, solitum . . . . . || *Soni-*
 20 vium tripu . . . . .
 Puloher †, quod . . . . .
 dit plus †, quadr . . . . . || *Sons*
 nocens, ut ex e . . . . .
 nocens. || Sodalis . . . . .
 25 tant, quod una s . . . . .
 alii, quod ex suo . . . . .
 alii, quod inter se . . . . .
 rent. quod utile ess . . . . .
 crebro, congre † vocar . . . . .
 30 vocabulo, quod est e . . . . .
 || Sodes, si audes, uti sis . . . . .
 pro in loco. Terentius . . . . .
 sodes, quis heri Chry . . . . .
 || Surum dicebant, ex quo . . . . .

Suregit et sortus pro surrexit, et quasi possit fieri surrectus, frequenter posuit Livius.

Sors et patrimonium significat. Unde *consortes* dicimus; et dei responsum et quod cuique accidit in sorti-
tendo. 5

Soracum est, quo ornamenta portantur scenieorum.

Sobrium vicum Romæ dictum putant*, vel quod in eo nulla taberna fuerit, vel quod in eo Mercurio lacte, non vino subplicabatur.

Sons nocens; *insons* innocens. 10

Sodales dicti, quod una sederent et essent, vel quod ex suo datis vesci soliti sint, vel quod inter se invicem suaderent, quod utile esset.

Sodes si audes, uti *sis* pro si vis, et *ilico* pro in loco.

Terentius in *Andria*: «Die, sodes, quis heri Chrysidem habuit?» 15

Surum dicebant, ex quo per deminutionem fit surcu-

. . . . . su est Plau-
 . . . . . non est tibi.»
 . . . . . um, item : nam qui
 . . . . . cus surculis,
 5 . . . . . rum. tum poli-
 . . . . . aut asulae
 . . . . . rus † surum
 . . . . . re possent.»
 || *Suremit* . . . . . s manum su-
 10 . . . . . surempsit.»
 . . . . . pue . . . . . sustule-
 . . . . . || «*Syrium* . . . . . ium» dixit:
 . . . . . est, quod cum
 . . . . . cio nobilissi-
 15 . . . . . atque ob eam
 . . . . . issimus semper
 . . . . . instituit cum
 . . . . . imus sumere-
 . . . . . ipso dignior.
 20 . . . . . *σκόπον καὶ ὄναρι σό-*
 . . . . . t. quod si mon-
 . . . . . tem non num-
 . . . . . Socratem que
 . . . . . rat. in librum
 25 . . . . . inscripserat Scy-
 . . . . . gratia id appel-
 . . . . . || *Summussi* dicebantur
 . . . . . Nævius : «odi inquit,
 . . . . . inde aperte dice,
 30 . . . . . times.» Ennius in sexto
 . . . . . ntus in occulto mussa-
 . . . . . s in Andromacha : «di-
 . . . . . n est : nam mussare si-
 . . . . . s in Agnorizomene † :

lus. Ennius: «Unus surus surum ferret, tamen defendere possent.»

Suremit sumpsit: «Inque manum * suremit hastam.»
Suremisit sustulerit.

Summussi murmuratores. Nævius: «Odi, inquit, summussos, proinde aperte dice, quid sit.» *Terentius* [†] mussare pro tacere posuit, cum ait: «Sile, cela, occulta, tege, tace, mussa.»

«quod potes, sile, cela, oc . . . . . tege,
 tace, mussa, mane.» || Sum, pro eum
 usus est Enius + l. I «At tu + non ut sum
 summa + servare decet rem.» et l. II.:
 5 «At + se se sum quæ dederat in lumi-
 nis oras.» || Sollo Osce dicitur id quod
 nos totum vocamus. Lucilius: «suasa +
 quoque omnino dirimit +, non sollo
 dupundi», id est, non tota. item Li-
 10 vivus. Sollicuria, in omni re curiora +.
 et solliferreum genus teli, totum
 ferreum. Sollers etiam in omni re pru-
 dens; et sollemne, quod omnibus
 annis præstari debet. || Solla +
 15 appellantur sedilia, in quibus non
 plures singulis possint sedere,
 ideoque soliar sternere dicuntur,
 qui sellisternium habent, et so-
 laria + vocantur Babylonica, qui-
 20 bus eadem sternuntur. que, uta +
 ti + Verrius, omnia ducta sunt
 solo +. alvei quoque cavandi + gratia
 instituti, quo singuli descendunt.
 || Solla + dicuntur. quæ ascendendo +
 25 potius dicta videntur, quam
 a solo. || Sollistimum, Ap + pulcher +
 in Auguralis disciplinæ l. I. ait
 esse tripudium, quod aut + exci-
 dit ex eo +, quod illa fert: saxum ve
 30 solidum, aut arbos viviradix
 ruit, quæ nec præ vitio, humani +
 cædantur vei + aciantur + ve, pel-
 lantur ve. || Solum, terram. Ennius
 l. III.: «Tarquinio dedit imperium

Sum pro eum usus est Ennius.

Sollo Osce dicitur id, quod nos totum vocamus. Livius, *solliferreum*, genus teli, id est totum ferreum. *Sollers* etiam in omni re prudens, et *sollemne*, quod omnibus annis præstari debet.

Solla sedilia, in quibus singuli tantum possunt sedere, ideoque *soliar* sternere dicuntur, qui sellisternium habent, et *solaria* vocantur Babylonica, quibus eadem sternuntur.

Solum terram.

|| Simul † et sola regni.» et aliubi †: «Sed sola
 terrarum postquam permensa pa-
 rumper.» || Sole † aut † ait Verrius, est
 non solum ea, quæ solo pedis subicitur,
 5 sed etiam per † materia robustea, super quam
 paries craticius extruitur. || Solox,
 lana crassa, et pecus, quod passim pas-
 citur non tectum. Titinius in Bar-
 rato †: «Ego ab lana soloci ad purpuram
 10 data.» et Lucilius: «Pastali pecore, ac
 montano. hirto, atque soloce.» || Sos
 pro eos antiqui dicebant, ut Ennius
 l. I.: «Constitit inde loci propter sos
 de † adiarum †» et l. III.: «Circum sos quæ
 15 sunt magnæ gentes opulentæ.» l.
 VII.: «Dum censent terrere minis,
 hortantur be † sos.» l. XI.: «Contendunt
 Graios Grecos † memorare solent sos.»
 interdum pro suos ponebant, ut cum
 20 per dativum casum idem Ennius efferi †:
 «Postquam lumina sis oculis bonus An-
 cus reliquid. †» || Sultis, si voltis. Plau-
 tus in Frivolaria: «Sequimini me hanc †
 stultis † legiones omnes lavernæ.» et
 25 in Rudente: «Curate hec † stultis † mag-
 na diligentiam †» Cato pro L. Cæse-
 tio: «Audite sultis milites, si quis ves-
 trum in bello superfuerit, si quis non
 invenerit pecuniam, egebit.»
 30 || Solari sine præpositione dixisse
 antiquos testis est Pacuvius, cum ait:
 «Solatur, auxiliatur, hortaturque me.»
 || Solatum genus morbi maxime a rusti-
 cantibus dicitur, cuius meminit

Solea vel ea dicitur, quæ solo pedis subicitur, vel genus piscis, vel materia robustea, super quam paries craticius extruitur.

Solox lana crassa, vel pecus lana non tectum. Titinius: «Lana soloci ad purpuram data»; et Lucilius: 5
«Pastali pecore ac montano, *hírto* atque soloce.»

Sos pro eos antiqui dicebant, ut Ennius: «Constitit inde loci propter sos dea *diarum*.» *Sos* interdum pro suos ponebant; per dativum casum idem Ennius effert: «Postquam lumina sis oculis», pro suis. 10

Sultis si vultis. Plautus: «Sequimini me hæc sultis»: et Cato: «Audite, sultis, milites.»

Solatum morbi genus.

	etiam Afrani	
	arquato med	
	tigine. Solip	
	maleficæ, qu	
5	fit fervore so	
	traxit. Sos-pes	
	omnes ferre † auc	
	Afranius in ep	
	servent tuis.	
10	«Maxime Teu	
	numquam.» En	
	parentem et pa	
	sospitem.» Ace	
	rite ad patri	
15	set.» Ennius vid	
	ficare cum dix	
	liber.» ceterum s	
	ait esse bona spe	
	spem non falle	<i>Succrotilla</i>
20	tenuis diceba	
	Titinnius in	
	fabulare succro	
	nus in episto	
	tilla voce serio.	
25	scribendis mulie	
	gracilibus in Syr	
	talis, cum sodellis † er	
	le, quæ non pedibu	
	cula est machine †	
30	materiae, et forate †	
	quam ut uber serofe †, ...	
	stant Sic †, versant	
	fune volunt †, eoden † nom	
	stellas ruin que †	

Solipugna genus bestiolae maleficae, quod acrius concitatusque fit fervore solis, unde etiam nomen traxit.

Sospes salvus. Ennius tamen sospitem pro servatore posuit.

Sospitare est bona spe adficere, aut bonam spem non fallere. 5

Succrotilla vox, tenuis et alta. Titinnius : «Feminina *fabulare* * succrotilla vocula.»

. . . . . a hyadas Græ-
 . . . . . stimantes a subus
 . . . . . quenti, dixerint
 . . . . . || *Suc-cingulum* ap-
 5 . . . . . lteum. Plautus.
 . . . . . um Hereulis †
 . . . . . tiquam abstu-
 . . . . . || *Sucerd-ae* stercus su-
 . . . . . us: «simus
 10 . . . . . Quid habes, nisi
 . . . . . vi, eo condis
 . . . . . e succerda,
 . . . . . homo opicer- †
 . . . . . nem, quem sol. †
 15 . . . . . it. || *Suburanam*
 . . . . . a succisanam †
 . . . . . nt ex nomine
 . . . . . *mimam* illam quoque
 . . . . . cusanam dictam
 20 . . . . . iratum esse.
 . . . . . pagi Succusa-
 . . . . . exereerentur.
 || *Succidanea hostia* appellatur, quæ
 . . . . . tur, quod quasi
 25 . . . . . quidam a suc-
 . . . . . dendo dictam
 . . . . . || *Suggillatum* dici existimant
 . . . . . quod ea pars, quæ
 . . . . . λσϛ ab iis dicitur.
 30 || *Sycophantas* . . . . . idam ex hac causa
 . . . . . Att ticos † quondam
 . . . . . s aiunt in hortos
 . . . . . *am ob* intrumpere, ficosque
 . . . . . causam lege factum †,

Succingulum balteum.

Sucerdæ sterco suillum. Titinnius: «Quid habes nisi unam arcam sine clavi, eo condis sucerdas?»

Sciscito, sententiam dico.

Succidanea* hostia dicebatur, quæ secunda loco cædebatur, scilicet sic appellata a succedendo. 5

Suggillatum* dicitur ex Græco, quod ea pars, quæ est sub oculo*, kylon ab eis dicitur.

Sycophantas appellatos hac de causa dicunt. Atticos quondam iuvenes solitos aiunt in hortos intrumpere ficosque deligere. Quam ob causam lege est constitutum, ut, qui id fecisset, capite truncaretur: quam 10

quid† fecisset, capite† esset ei. quam pe-
 nam† qui persequerentur† ob parvola
 detrimenta, sycophantas appella-
 tos. || Sulci appellantur, qua ara-
 5 trum ducitur, vel sationis facien-
 dæ causa, vel urbis condendæ. vel
 fossura rectis lateribus, ubi arboris†
 serantur. fulmen quoque, qua eius
 vestigium, similiter appellatur.
 10 quod vocabulum quidam ex greco†
 fictum, quia illi dicant alkon†
 || Suasum color appellatur, qui fit ex
 tillicidio† fumoso in vestimento albo.
 Plautus: «Quia tibi suaso infecisti pro-
 15 pudiosa pallulam.» quidam autem le-
 gunt in suaso. nec desunt, qui dicant,
 omnem colorem, qui fiat inficiendo,
 suasum vocari, quod quasi persua-
 detur in alium ex albo transire.
 20 || Saltum Gallus Aelius l. II. significa-
 tionum, quæ ad ius pertinent,
 ita definit: «Saltus est, ubi silvæ
 et pastiones sunt, quarum causa ca-
 sæ quoque: si qua particula in eo sal-
 25 tu pastorum, aut custòdum causa
 aratur, ea res non peremit nomen
 saltui†, non magis, quam fundi, qui
 est in agro culto, et eius causa ha-
 bet ædificium, si qua particula
 30 in eo habet silvam.» || Superescit,
 significat supererit. Ennius: «Dum
 quidem unus homo Romanus toga
 superescit.» et Acer† in Chrysippo:
 «Quin hinc† superescit, Spartam atque

pœnam qui persequerentur ob parvula detrimenta,
sycophantas appellatos.

Solcus dictus a Græco, qui ab illis ὀλίζος appellatur.

Suasum color appellatur, qui fit ex stillicidio fumoso
in vestimento albo. Plautus: «Suaso infecisti propu- 5
diosa pallulam.» Sunt qui omnem colorem suasum
velint appellare, quod quasi persuadetur in alium ex
albo transire.

Superescit, supererit. Ennius: «Dum quidem unus
homo Romæ superescit.»

10

amyciastrado †. sed per se super sig-
 nificat quidem supra, ut cum dici-
 mus, super illum cedit †. verum poni-
 tur etiam pro de, greca † consuetudi-
 ne, ut illi dicunt, ὑπέρ. Plautus
 5 in Milite glorioso: «Mea opera super
 hac vicina, qua † ego nunc concilio
 tibi.» In Phasmate: «ehe . . . Tan-
 dem percipio, super rebus nostris lo-
 10 qui te.» Pacuius † in Medo: «qua super
 re interfectum esse Hippotem di-
 xisti?» Cato contra Annium: Nemo antea
 fecit super tali re cum hoc magistratu
 utique rem.» Afranius in Virginē †: «Alis
 15 de rebus in † qua cepisti † super.» || Super-
 cilium dicitur, quod supra cilium
 sit, id est integumentum oculi supe-
 rius. || Sub iugum mitti dicunt †
 hostes victi, ereptis omnibus armis
 20 telisque, cum astis † defixis duabus
 in terra, tertiaque ad summum
 earum deligata, speciei ani † . . . ben-
 tur subeuntes transire. || Subices En-
 nius in Achille pro subiectis posuit,
 25 cum dixit nubes: «per ego deum † subices
 umidas, inde † oritur imber sonitus †
 aevo † spiritu.» || Superstites †, testes
 praesentes significat. cuius rei tes-
 timonium est, quod superstitibus praesentibus
 30 l. † inter quos controversia
 est, vindicias sumere iubentur.
 Plautus in Artimone †: «Nunc mihi
 licet quid vis loqui, nemo hic adest
 superstes.» vulgari quidem consue-

Sub iugum mitti dicuntur hostes, cum duabus hastis
in terra defixis tertiaque super ligata inermes sub eas
coguntur transire.

Subices Ennius pro subiectis posuit.

Superstites antiquitus appellati sunt testes.

	tudinem † poni	
	superque sint.	
	liberi parentib	
	«quamobrem	
5	do, quamquam o	
	velim.» <i>Su-pervaganea avis</i>	
	catur ab Au	
	mo cacumin	
	quasi in altis	
10	vagatur, ap . . . . . <i>Supercilia</i>	
	Iunonis tu	
	tur mulieres	
	tur oculi, per q	
	quam tribuat I	
15	lucina quoque . . . . . <i>Sup-</i>	
	pernati dicu	
	na sunt succisa	
	rum pernarum	
	«is pernas succi	
20	Pœni.» et Catu	
	fossa Ligari ia	
	curi.» <i>Supp-remum</i>	
	sumum, ut	
	»suppreme bel	
25	potens.» Plautus	
	mum habuisti <i>sem</i>	
	tuis.» alias extre	
	in legibus XII.: «Solis	
	ma tempestas esto»	
30	crimine necte tuo.»	
	«ab illo sepeliri die l	
	«et quasi supremo l	
	tempora voltu.» Cato d	
	lentis numquam cuique	

Supervaganea dicebatur ab auguribus avis, quæ ex summo cacumine vocem emisisset, dicta ita, quia supra omnia vagatur, aut canit.

Supercilia in Iunonis tutela esse putabant, quod his protegantur oculi, per quos luce fruimur, quam tribuere putabant Iunonem; unde et *Lucina* dicta est. 5

Supernati dicuntur, quibus femina sunt succisa in modum suillarum pernarum. Ennius: «His pernas succidit iniqua superbia Pœni.» 10

Suppreum modo significat summum, modo extremum, modo maximum.

. . . . . remam advoca-
 . . . . . maximo, cum duas
 . . . . . ves suppressam mul-
 . . . . . || *Subsidum* † dice-
 5 . . . . . ntis † subside-
 . . . . . entique acie †
 . . . . . genus militum
 . . . . . emeruerant
 . . . . . amen retine-
 10 . . . . . quæ erat ter-
 . . . . . m, ut Plautus
 . . . . . «gite nunc, subi'.
 . . . . . t triario †.» si-
 . . . . . sidiari, ante eos
 15 . . . . . rant, aut in ali-
 . . . . . iti. || *Subsolaneæ*
 . . . . . s appellantur;
 . . . . . rei solum conferunt
 . . . . . ui infimum
 20 . . . . . i in terram, super-
 . . . . . dum, imum
 . . . . . s innititur.
 || *Subsilles* . . . . . li ipsi illes † vo-
 . . . . . s, quæ ad rem
 25 . . . . . ur maxime,
 . . . . . erum. || *Substillum*
 . . . . . nt tempus ante
 . . . . . æne uvidum, dum †
 . . . . . am, non persiccum quod
 30 . . . . . aut nondum desiset. †
 || *Subscudes* . . . . . pellantur cunetæ † ta-
 . . . . . tabulæ inter se con-
 . . . . . a, quo eæ immittantur,
 . . . . . cuius † inniptris †: «nec

Subsilles dicebantur quædam lamellæ sacrificiis necessariae.

Sororium tigillum appellabatur locus sacer in honorem * Iunonis, quem Horatius quidam statuerat causa sororis a se interfectæ ob suam expiationem. F

Substillum tempus ante pluviam iam pæne uvidum et post pluviam non persiccum, quod iam stillaret, aut nondum desisset.

Subscudes appellantur tabellæ, quibus tabulæ inter se configuntur, quia, quo inmittuntur, succiditur. 10
Pacuvius: «Nec ulla subscus cohibet compagem.»

ulla subscus cohibet compagem
 alvei.» Plautus ineastraba † : «Terebin-
 tus multum sit, et subscudes addi-
 te.» || Sub corona venire dicuntur,
 5 quia captivi coronati solent ve-
 nire, ut ait Cato in eo, qui est de re
 militari: «ut populus suus † sua opera
 potius ob rem bene gestam coro-
 natus supplicatum eat, quam re
 10 male gesta coronatus veniat †.» id
 autem signum est nihil præstari
 a populo, quod etiam Plautus signi-
 ficat in Hortulo: «Præco ibi adsit
 cum corona, cuique † liceat ventat †.»
 15 || Sublimem † est in altitudinem ela-
 tum, ut Ennius in Thyeste: «Aspice
 hoc sublime † candens, quem vocant
 omnes Iovem.» Vergilius in Georgicis
 l. I.: «Hic vertex nobis semper sub. †»
 20 || Sublimavit dixit †, id est in altum
 extulit, Originum l. II.: «In ma-
 ximum decus atque in excelsissi-
 mam claritudinem sublimavit.» id
 autem dicitur a limine superiore,
 25 quia supra nos est. || Succenturiæ
 re est explendæ centuriæ
 gratia supplere, subicere. Plau-
 tus in Saturione: «Subcenturia,
 centum require, qui te delec-
 tet † domi.» et Cæcilius in Trium-
 pho: «nunc meæ militiæ astutia †
 30 opus est subcenturia †.» || Subru-
 mari dicuntur hædi, cum ad
 mammam admoventur, quia ea

Sub corona venundari dicuntur captivi, quia venundabantur coronati. Cato: «ut populus potius ob rem bene gestam supplicatum eat, quam re male gesta coronatus veneat.»

Sublimen est in altitudinem elatum, id autem dicitur a limine superiore, quia supra nos est. 5

Succenturiare est explendæ centuriæ gratia supplere. Cæcilius: «Nunc meæ malitiæ astutia opus est succenturia.»

Subrumari dicuntur hædi, cum ad mammam admoventur, quia ea rumis vocatur, vel quia rumine trahunt lacte sugentes. 10

his vocabantur †, vel quia rumine
 trahunt lacte sugentes. || Subulo
 Tusce tibicen dicitur. itaque En-
 nius: «Subulo quondam marinas
 5 propter adstrabat † plagas.» || Subu-
 ram Verrius alio libro a pago
 Succusano dictam ait: hoc vero ma-
 xime probat eorum auctoritatem,
 quia † aiunt, ita appellatam et re-
 10 gionem verbis † et tribum a stativo
 præsidio, quod solitum sit succur-
 rere esquilis †, infestantibus eam
 partem urbis Gavinis †. indicioque
 esse, quod adhuc ea tribus per c.
 15 litteram, non b., scribatur. || Sub-
 verbustam veribus ustam sig-
 nificat planustus † cum ait: «uice-
 rosam †, compenditam †, subverbustam,
 sordidam.» || Suboles ab olescendo,
 20 id est crescendo, ut adolescentes
 quoque, et adultæ, et indoles dici-
 tur. Lucretius l. V.: «sive virum
 soboles, sive est muliebris origo.»
 Vergillus: † «Cara deum suboles, mag-
 25 num Iovis incrementum.» || Subucu-
 lam Aelius Stilo, et Cloatius is-
 dem fere verbis demonstrant
 vocari, quiddis † detur ex ^halica
 et oleo et melle. nam de tunicæ
 30 genere notum est omnibus. || Sub vos
 placo, in precibus fere cum dicitur,
 significat id, quod supplicio †, ut
 in legibus: transque dato, edendo †
 que † plorato. || Suffiscus dicebatur
 35 folliculus testium arietinorum,

Subulo Tusce tibicen dicitur.

Subura regio Romæ a pago Succusano vocabulum traxit, quod ei vicinum fuit.

Subverbustam veribus ustam significat.

Suboles ab olescendo, id est crescendo, dictæ, ut 5
adolescentes et adultæ et indoles. Lucretius: «Sive
virum suboles, sive est muliebris origo.»

Subucula et genus libi dicitur ex alica et oleo et melle,
et genus vestimenti.

Sub vos placo supplico. 10

Suffiscus folliculus testium arietinorum, quo uteban-
tur pro marsupio, a fisci similitudine dictus.

qui celebris u . . . . .
 pio, forsitan . . . . .
 fisci similitu . . . . . || *Subacti*
 molliti. alia . . . . .
 5 ut cum dicim . . . . .
 subactum. . . . . || *Suppli-*
 cium a supp
 guit, quod . . . . .
 hæc deorum . . . . .
 10 matur supp . . . . .
 id est, depe† . . . . .
 cadi. Supplic . . . . .
 res portent . . . . .
 verbera falie . . . . .
 15 alia supplicia . . . . .
 bonis† sumi. Sin
 is necaretur, i . . . . .
 Semoniæ res s . . . . .
 ce bidente . . . . .
 20 na salutis† e . . . . .
 nati, patrim . . . . .
 id fieret sac. . n . . . . .
 solitum, ut . . . . .
 candi causa . . . . .
 25 rum, ut id voc . . . . .
 ro semper ela . . . . .
 plo docet *suppli* . . . . .
 nunc fere *suppli* . . . . .
 tur. || *Sufes die* . . . . .
 30 gistratus, ut *Oscor* . . . . .
 Calidius in oration . . . . .
 lium: «Non ne vobis, I† . . . . .
 et fumus *prosequi et* . . . . .
 videtur. *Sinatus† ceu* . . . . .
 35 *sufetis.*» || *Sub vitem ha* . . . . .

Subactus modo significat mollitus ; modo victus ; modo compulsus, ut cum dicimus, pecus sub arborem subactum ; modo coactus.

Supplicia veteres quædam sacrificia a supplicando vocabant.

5

Sufes consul lingua Pœnorum. Calidius : «senatus,» inquit, «censuit referentibus sufetis.»

Sub vitem hastas iacere dicitur veles, cum eas

. . . . . manu
 . . . . . t. Lucilius: «Ut
 . . . . . m qui subsit† has-
 . . . . . || *Sub vitem praelia*-ri dicuntur
 5 . . . . . militari pug-
 . . . . . que prodire
 . . . . . cul sub vite.»
 || *Sub vineam iacere* . . . . . tur milites,
 . . . . . ionibus, ia-
 10 . . . . . || Supparus
 . . . . . vestimen-
 . . . . . ubucula ap-
 . . . . . n Fullonia.
 . . . . . omne quod
 15 . . . . . parum: puni-
 . . . . . cat Nevi† de
 . . . . . co. Et in Nautis,
 . . . . . estem consec-
 . . . . . nunc supparos
 20 . . . . . na iam† crucem
 . . . . . detur puella-
 . . . . . nius ait: «Puella
 . . . . . data sum. || Supa †,
 . . . . . at, disicit.
 25 . . . . . in . . . . . insipit.
 . . . . . inicit far in ollam.
 || *Sutela* . . . . . stutie, a simili-
 . . . . . ctæ sunt. || Sus-
pectus . . . . . significationis:
 30 . . . . . et suspicio parti-
 . . . . . t non mirum, si
 . . . . . o dari potest. «|| Su-
trium . . . . . ti que in proverbium
 . . . . . causa gallico tu-
 35 . . . . . dam edictum est, le-

sub manu sursum mittit. Lucilius : « Ut veles bonus sub vitem qui submitit † hastas. » Veles autem velitis facit.

Sub vitem præliari dicuntur milites, cum sub vinea militari pugnant. Lucilius : « Neque prodire in altum, præliari procul sub vite. »

Sub vineam iacere dicuntur milites, cum astantibus centurionibus iacere coguntur sudes.

Supparus vestimentum puellare lineum, quod et subucula, id est *camisia*, dicitur. Afranius : « Puella non sum, supparo si induta sum. »

Supat iacit, unde *dissipat* disicit, et *obsipat* obicit, et *insipat*, hoc est inicit.

Sutelæ dolosæ astutiæ a similitudine suentium dictæ. Suspectus et a suspicor venit et a suspicio.

giones Sutrii ut præsto essent
 cum cibo suo. quod usurpari cœp-
 tum est in is, qui suis rebus, opi-
 busque officii it† prestarent,† quibus
 5 deberent. Plautus: «Sed facito dum
 merula per† versus, quod† cantat co-
 las† cum suo cuique† facito veniant,
 quasi eant Sutrium.» || Suopte,† ip-
 sius, ut meopte, meo ipsius, tuopte,
 10 tuo ipsius. || Suillum genus invi-
 sum veniri† prodiderunt poetæ
 ob interfectum ab apro Adonim,
 quem diligebat Dea. quidam autem,
 quod inmundissimi sint sues ex
 16 omni mansueto pecore, et arden-
 tissimæ libidinis. ita, ut opprobrium
 mulieribus inde tractum sit, cum
 subare et subire† dicuntur. || Sus
 Minervam in proverbio est, ubi
 20 quis id docet alterum, cuius ipse
 inscius est. quam rem in medio,
 quod aiunt, positam Varro et
 Euhemerus ineptis mythis in-
 volvere maluerunt, quam sim-
 25 pliciter referre. || Strues gene-
 ra liborum sunt, digitorum coniunc-
 torum non dissimilia, qui super-
 iecta panicula in transversum
 continentur. || Struices antiqui
 30 dicebant extruiones omnium
 rerum. Plautus: «Cerialis cenas dat.
 ita mensas extruit, tantas strui-
 ces concinnat patinarias.» Et
 Livius: «quo Castalia, per struices sa-
 35 xneas lapsu accidit.» || Struere, an-

Suopte suo ipsius, ut *meopte* meo ipsius, *tuo*pto tuo ipsius.

Strues genera liborum erant, digitorum coniunctorum similia, qui continebantur in transversum superiecta panicula. 5

Struices dicebant omnium rerum instructiones.

Struere antiqui dicebant pro augere, unde industrii.

tiqui dicebant pro adicere, augere,
 unde industrios quoque $\bar{m}$ † Cato: «iure,
 lege, libertate, Rep. communiter
 uti oportet: gloria atque honore, quo-
 modo sibi quisque struxit.» aut† in XII.
 5 quod est: «si calvitur, pedem ve struit:
 manum endo iacito,» alii putant
 significare retrorsus ire: ali in
 aliam partem: ali fure†: ali gradum
 10 augere: ali minuere; ac† vix pedem
 pedi præfert, otiose it, remoratur.
 || Stroppus est, ut Adeius† Philologus
 existimat, quod Græce CΥΡΟΦΙΟΝ †
 vocatur. et quod sacerdotes pro in-
 15 signi habent in capite. quidam
 coronam esse dicunt, aut quod
 pro corona insigne in caput inpo-
 natur, quale sit strophium. itaque
 apud Faliscos idem† festum esse, qui
 20 vocetur Struppearia, quia corona-
 ti ambulent. et a Tusculanis, quod
 in pulvinari inponatur Castoris,
 struppum vocari. || Strutheum
 in mimis præcipue† vocant ob-
 20 scenam partem virilem. salaci-
 tate† videlicet passeris, qui grece†
 struthos dicitur. || Strenam voca-
 mus, quæ datur die religioso, homi-
 nis† boni gratia, a numero, quo
 30 significatur alterum, initiumque†
 venturum similis commodi, velu-
 ti renam,† præpositas† littera, aut†
 in loco, et lite solebant antiqui.
 || Strebula Umbriico nomine Plau-
 35 tus appellat coxendices hostia-

Stroppus, quod Græce *στρογγύλον* dicitur, pro insigni habebatur in capitibus sacerdotum; alii id coronam esse dixerunt.

Strutheum membrum virile a salacitate passeris, qui Græce *στρουθός* dicitur, a mimis præcipue appellatur. 5

Strenam appellabant, quæ dabatur die religioso omnibus boni gratia, a numero, quo significatur alterum tertiumque venturum similis commodi, velut trenam, præposita S littera, ut antiquis frequens usus erat. 10

Strebulæ lingua Umbroꝝ appellabant partes carniū sacrificatarum.

rum, quas G . . . . .
 in altaria in . . . . .
 tus ait in Fri . . . . .
 agnina tene . . . . .
 5 bulis.» || *Stlat-ta* . . . . .
 latum mag . . . . .
 appellatum . . . . .
 consuetudin . . . . .
 tem antiqui . . . . . || *Stlembus*
 10 gravis, tar . . . . .
 Apulidæ pe . . . . .
 cum refer . . . . .
 || *Stelionem* † g . . . . .
 Verrius die . . . . .
 15 stillet cibo, p . . . . .
 bi † a stellarum . . . . .
 varium est. || *Stipem* . . . . .
 cuniam signa . . . . .
 ideo stipular . . . . .
 20 terrogat a . . . . .
 æs. || *Stir-pem* . . . . .
 re antiqui . . . . .
 mina, met . . . . .
 quæ nunc in . . . . .
 25 re. Livius: «tr . . . . .
 rundam Rom . . . . .
 conditam romam . . . . .
 vius. «Ostrymon . . . . .
 Graio stirpe ex . . . . .
 30 nomine Pyrrh . . . . .
 a stirpe supremo. . . . .
 est, revoca fratre . . . . .
 plaudite.» quam Gall . . . . .
 finit: «Stirpest † gent . . . . .
 35 qui † a quoque est *progna* . . . . .

Stlatta genus navigii latum magis, quam altum, et a latitudine sic appellatum, sed ea consuetudine, qua *stlocum* pro locum et *stlitem* pro litem dicebant.

Stlembus gravis, tardus, sicut Lucilius pedibus stlembum dixit equum pigrum et tardum.

5

. . . . . dicuntur
 . . . . . ab imis arbori-
 . . . . . || *Stip*-atores appel-
 . . . . . stodes, quos
 5 . . . . . bant, i. mer-
 . . . . . in ferro, ve-
 . . . . . t Regum cor-
 . . . . . || *Stipes* . . . . . defixus: Afr-
 . . . . . «Porro honeste
 10 . . . . . ite hostium
 . . . . . oro fidem, qui
 . . . . . eam silvam: «et
 . . . . . hostili in me la-
 . . . . . tus, ut revolso
 15 . . . . . qui iactu vali-
 . . . . . parmam.» nisi si
 . . . . . voluit pro
 . . . . . in Bacchis: «Ec-
 . . . . . egum †, aut al-
 20 . . . . . us.» Ennius
 . . . . . ites abiegno
 . . . . . e stipitem
 . . . . . mit eum, qua
 . . . . . rripit. || *Strit-*
 25 . . . . . ant pro trita-
 . . . . . vi, et atavie:
 . . . . . || *Strigores* in Ne-
 . . . . . rigosis positum
 . . . . . rum virium ha-
 30 . . . . . res exerciti.» || *Stri-*
 . . . . . r ordines rerum
 . . . . . uate † conlocata-
 . . . . . ndo dictae. || *Stri-*
 . . . . . us Graeci *CYPnia* † ap-
 . . . . . quod maleficis mulieribus

Stipatores corporis custodes, quos antiqui latrones vocabant. Stipati enim ferro circumdant corpora regum.

Stipes fustis terræ defixus.

Stritavum antiqui dicebant pro tritavo.

Strigores id est densarum virium homines.

Strigæ appellantur ordines rerum inter se continuate conlocatarum a stringendo dictæ.

nomen inditum est, quas volaticas etiam vocant. Itaque solent his verbis eas veluti avertere Græci: «ΣΥΠΠιντα ΗΟΜΗΕΙΗ ΝΥΚΤΙΚΟ
 5 man ΣΤΡΙΝΤΑΤ^ΔΑΟΝ ΟΡΝΙΝ ΑΝΩ ΝΥΜΙΟΝ ΩΚΥΗΟΡΟΥΣ ΕΗΗ ΝΗΑΣ†.»
 || Statuliber est, qui testamento certa condicione proposita iubetur esse liber. et si per heredem est †, quo minus
 10 statuliber præstare possit, quod præstare debet, nihilominus liber esse videtur. || Status dies † vocatur qui iudici causa est constitutus cum peregrino. eius enim generis ab anti-
 15 quis hostes appellabantur, quod erant pari iure cum populo R., atque hostire ponebatur pro æquare. Plautus in Curculione: Si status con-
 ductus cum hoste intercedit dies,
 20 tamen est eundem, quo imperant ingratis.» || Stagnum quidam dici putant, quod in eo aqua perpetuo stet. aliquo † dis † locus a Græcis σπε-
 25 ρος † dicitur, quia bene contineat aquam. || Saturam, et cibi genus ex variis rebus conditum est, et lectis † alis legibus conferta. itaque in sanctione legum adscribitur:
 «neve per Saturam abrogato, aut de-
 30 rogato. † annius † Luscus in ea, quam † quam dixit adversus Tigraechum †:
 «Imperium quod plebes per Saturam dederat, id abrogatum est.» et C. Lælius in ea, quam pro se dixit †: Dein
 35 postero die, quasi per Saturam senten-

Status dies vocatur iudicii causa constitutus.

Satura et cibi genus dicitur ex variis rebus conditum,
et lex multis aliis conferta legibus, et genus carmi-
nis, ubi de multis rebus disputatur.

tiis exquisitis in deditionem acci-
 pitur.» || Statæ Matris simulacrum
 in Foro colebatur; postquam id collas-
 travit †, ne lapides igne corrumpere-
 5 rentur, qui plurimis † ibi fiebant
 nocturno tempore, magna pars
 populi in suo quique ucos † rettulerunt
 eis † deæ cultum. || Stalagmium
 genus inaurium videtur
 10 significare Cæcilius in Karine †,
 cum aitium. † ex aure eius stalagmium
 domi habeo. || Stolidus, stultus.
 Ennius l. I. : «Nam vide † pugnare †
 sues stolidi solidi † sunt.» et in Alex-
 15 andro : «Hominem appellat, quid
 lascivi stolide † non intellegit.» et
 cæcilius † in Hypobolimæo : «Abi hinc
 tu stolide, illi ut tibi sit pater?»
 et in Andronico † : «sed ego stolidus,
 20 gratulatum me . . . oporteat † prius.»
 || Stuprum pro turpitudine anti-
 quos dixisse apparet in Nelei carmine :
 «fœde, stupre † quecastigor †
 cotidie.» et in Appi sententis : «qui
 25 animi conpotem esse, nequid fraudis,
 stuprique ferocia pareat.» Nævius :
 «Seseque i perire mavolunt ibidem,
 quam cum stupro † redire ad suos
 popularis.» item : «Sin illos deserant
 30 fortissimos viros †, magnum stuprum
 populo fieri pergentis †.» || Stuppam
 linum inpolitum appellant Græci
 doriis. † || Stura flumen in agro
 Laurenti est, quod quidam

Statæ Matris simulacrum in foro colebatur.

Stalagmium genus inaurium. Cæcilius: «Ex aure
eius stalagmium domi habeo.»

Stolidus stultus.

Stuprum pro turpitudine antiqui dixerunt, unde est 5
in carmine: «Fœde stupreque castigor cotidie.»

Stura flumen in agro Laurenti est.

Asturam vo . . . . . || *Suber* . .
 ac suberies, q . . . . .
 thermi †. || *Ste* . . . . .
 bant, quam G . . . . .
 5 que non cipi . . . . . || *Sep-*
 lasi, aut *se* . . . . .
 memoraba . . . . .
 in Adelp . . . . .
 feri, Anti . . . . .
 10 tum sit, q . . . . .
 unde unḡ . . . . .
 est?» || *Stulto-ram feria* . . . . .
 tur Quirina . . . . .
 Quiprini †, qu . . . . .
 15 crificant ii . . . . .
 non potuer . . . . .
 re, aut ign . . . . .
 fornacaliu . . . . .
 commissum*que* . . . . .
 20 more. at . . . . .
 quibus p . . . . .
 || *Sanctum* . . . . .
 lius, quod . . . . .
 At Aelius s . . . . .
 25 videatur, c . . . . .
 plerique autem, q . . . . .
 pena † sit, multa . . . . .
 se ponetur pro . . . . .
 et sanctio diet . . . . .
 30 et rogatio: qui con . . . . .
 || *Sanqualis avis ap* . . . . .
 mentaris augura . . . . .
 ga dicitur, quia in . . . . .
 tutela est. || *Saccom-orum* . . . . .

Sterilam sterilem.

Stultorum feriæ appellabantur Quirinalia, quod eo die sacrificant hi, qui sollemni die aut non potuerunt rem divinam facere, aut ignoraverunt.

Sanqualis avis, quæ ossifraga dicitur.

. . . . . m Pomponius
 . . . . . or†, quod ficus ea
 . . . . . nomen per m-
 . . . . . ductum est. || Io-
 5 . . . . . dem modo So-
 . . . . . «tu es Apollo,
 . . . . . || Sacrem
 . . . . . us, ubi iam
 . . . . . a re appel-
 10 . . . . . t. ita id adi-
 . . . . . amisit† voca-
 . . . . . lescens, qui-
 . . . . . veneunt sa-
 . . . . . s nummum
 15 . . . . . plari† de mea
 . . . . . e: «Sunt domi
 . . . . . ato adver-
 . . . . . rnum, post
 . . . . . erem in sin-
 20 . . . . . quando pro
 . . . . . me sacrem
 . . . . . primis fiet,
 . . . . . || Sa-crima est,
 . . . . . atius dicunt,
 25 . . . . . tum in amphoram
 . . . . . ifici causa, pro
 . . . . . que quasi sacra
 . . . . . ero fit, ut præ-
 . . . . . Cereri. || Sacrificulus
 30 . . . . . qui ea sacra, que
 . . . . . s sueverant, facit.
 . . . . . ur post reges ex-
 . . . . . utōs. || Sacella di-
 . . . . . Dis sacrata sine tec-

Sacrima appellabant mustum, quod Libero sacrificabant pro vineis et vasis et ipso vino conservandis; sicut *pramctium* de spicis, quas primum messuisent, sacrificabant Cereri.

Sacrificulus rex appellatus est, qui ea sacra, quae reges facere adsueverant, fecisset.

Sacella dicuntur loca dis sacrata sine tecto.

to. || Sacrosanctum dicitur, quod
 iure iurando interposito est
 institutum, si quis id violasset,
 ut morte penas penderet. cu-
 5 ius generis sunt TR. PL. Aediles-
 que eiusdem ordinis. quod adfir-
 mat M. Cato in ea, quam scripsit,
 Aedilis plebis sacrosanctos esse.
 || Sacratæ leges sunt, quibus sanctum
 10 est, quicquid † adversus eas fece-
 rit, sacer alicui deorum sicut †
 familia, pecuniaque. sunt qui esse
 dicant sacratas, quas plebes iu-
 rata in monte Sacro sciverit.
 15 || Seclusa sacra dicebantur, quæ Græ-
 ci mysteria appellant. || Scena
 ab alis: a quibusdam sacena appel-
 latur, dolabra pontificalis. || Sa-
 risa est hastæ Macedonicæ ge-
 20 nus. || Sacer mons appellatur
 trans Anienem, paullo ultra ter-
 tium miliarium: quod eum plebes,
 cum secessisset a patribus, creatis TR.
 plebis, qui sibi essent auxilio, dis-
 25 cedentes Iovi consecraverunt.
 At homo sacer is est, quem populus
 iudicavit ob maleficium: neque
 fas est eum immolari, sed, qui occi-
 dit, parricidi non damnatur,
 30 nam lege tribunicia prima ca-
 vetur, «si quis eum, qui eo plebei scito
 sacer sit, occiderit, parricida ne
 sit.» ex quo quivis homo malus, atque
 inprobis sacer appellari solet. Gal-

Sacrosanctum dicebatur, quod iureiurando interposito erat institutum, ut, si quis id violasset, morte pœnas penderet.

Sacratæ leges dicebantur, quibus sanctum erat, ut, si quis adversus eas fecisset, sacer alicui deorum esset cum familia pecuniaque. 5

Seclusa sacra dicebant, quæ Græci *mysteria* appellant.

Scena sive **sacena** dolabra pontificalis.

Sarisa hasta Macedonica. 10

Sacer mons trans Anienem fluvium ultra tertium miliarium appellatur, quia Iovi fuerat consecratus.

lus Aelius ait sacrum esse, quo-
 cumque † modo atque instituto civi-
 tatis consecratum sit. † || Sive † ædis,
 sive ara, sive signum † || Sive † locum †,
 5 sive pecunia, sive quid aliud,
 quod dis dedicatum atque conse-
 cratum sit: quod autem privatis †
 suæ religionis causa aliquid ea-
 rum rerum Deo dedicent, id Pon-
 10 tifices Romanos non existimare
 sacrum. at si qua sacra privata
 suscepta sunt, quæ ex instituto
 Pontificum stato die, aut certo
 15 loco facienda sint, ea sacra ap-
 pellari, tamquam sacrificium; ille
 locus, ubi ea sacra privata facien-
 da sunt, vix videtur sacer esse.
 || Sacrani appellati sunt Reate or-
 ti, qui ex Septimontio Ligures,
 20 Sigulosque † exegerunt, nam vere
 sacro nati erant. || Sagmina
 vocantur verbena, id est herba
 pura, quia ex loco sancto arce-
 bantur a Consule, Prætove, le-
 25 gatis proficiscentibus ad fœdus
 faciendum, bellumque indicendum,
 vel a sanciendo, id est confirman-
 do. Nævius †: «Ius sacratum Iovis †
 iurandum sagmine.» || Sagaces
 30 appellantur multi ac soller-
 tis acuminis. Afranius in Brun-
 disina: «Quis tam sagaci corde,
 atque ingenio unico.» Lucretius
 l. II.: «Nec minus hæc animum

Sacrani appellati sunt Reate orti, qui ex Septimontio Ligures Siculosque exegerunt, dicti Sacrani, quod vere sacro sint nati.

Sagmina dicebant herbas verbenas, quia ex loco sancto arcebantur legatis proficiscentibus ad fœdus faciendum bellumque indicendum, vel a sanciendo, id est confirmando. Nævius: «Scopas * atque verbenas sagmina sumpserunt.» 5

Sagaces appellantur sollertis acuminis, unde etiam canes indagatores sagaces sunt appellati. 10

	cognoscere . . . . .
	etiam canem . . . . .
	«invictus ca . . . . .
	ribus fretus.» . . . .
5	mulier peri . . . . .
	sapiens pro . . . . .
	forsitan prop . . . . .
	evitandam. <i>Sanates</i> . . . . .
	ti appella . . . . .
10	Sulpicius . . . . .
	et Oppillus + ...
	dici inferio . . . . .
	ut Tiburte . . . . .
	populo Tibur . . . . .
15	Tiburti, ide . . . . .
	riorisque loc . . . . .
	in XII.: «Nex . . . . .
	forti, sanati . . . . .
	id est bonor . . . . .
20	qui et infe . . . . .
	que sunt . . . . .
	cos Latinos . . . . .
	egerit secundum . . . . .
	fra Romam in e . . . . .
25	eos que sanati . . . . .
	præter opinio . . . . .
	set, sanavisse . . q . . . . .
	cisci potuisset, no . . . . .
	Cincius l. II. de . . . . .
30	sulti. ne Valerius . . . . .
	in XII. explanati . . . . .
	men in eo libro, qu . . . . .
	volute inseribi †, for . . . . .
	duas gentis finitimas . . . . .

Saga quoque dicitur mulier perita sacrorum, et vir sapiens, producta prima syllaba propter ambiguitatem evitandam.

Sarpta vinea putata, id est pura facta, unde et virgulæ abscisæ *sarmenta*; *sarpere* enim antiqui pro purgare ponebant.

Sarte ponebant pro integre. Ob quam causam opera publica, quæ locantur, ut integra præsentur, *sarta tecta* vocantur. Etenim *sarcire* est integrum facere.

Sarra Epiros insula.

Sardare intellegere. Nævius: «Quod bruti nec satis sardare queunt.»

ret† ex†, tabulla† que† aurea, quo
 culta† reges soliti sunt esse E . . .
 corum, qui Sardi appellantur,
 quia Etrusca gens orta est Sardi-
 5 bus ex Lydia. Tyrrhenus enim inde
 profectus cum magna manu eorum,
 occupavit eam partem Italiae, que
 nunc vocatur Etruria. At Sin-
 nius Capito ait, Ti. Gracchum
 10 Consulem, collegam P. Valeri Fal-
 tonis, Sardiniam, Corsicamque sub-
 egisse, nec praeae quicquam aliud
 quam mancipia captum, quorum vilis-
 sima multitudo fuerit. || Sarcito
 15 in XII. Ser. Sulpicius ait signifi-
 care damnum solvito, praestato.
 || Sardanapallus rex Assyriorum
 fuit unicae luxuriae inter mu-
 lieres epulasque versatus semper,
 20 atque omni tempore. || Sargus, piscis
 genus, qui in egypto† mari fere
 nascitur. Lucilius: «Quem praecularus
 helops, quem Aegypto sargus mo-
 vebit.» || Saturnia Italia, et
 25 mons, qui nunc est Capitolinus,
 Saturnius appellabatur, quod
 in tutela Saturni esse existi-
 mantur. Saturni† quoque diceban-
 tur, qui castrum in imo clivo Ca-
 30 pitolino incolebant, ubi ara di-
 cata ei deo ante bellum Troianum
 videtur, quia apud eam suppli-
 cant apertis capitibus. nam Ita-
 lici auctore Aenea velant ca-

Sarcito damnum solvito.

Sargus piscis genus in mari Aegyptio.

5   pita, quod is, cum rem divinam faceret
       in litore Laurentis agri Veneri ma-
       tri, ne abulixe † cognitus interrumpet
       sacrificium, caput adoperuit,
 10   atque ita conspectum hostis evitavit.
       || Saturno dies festus celebratur men-
       se Decembre, quod eo ædis est dedi-
       cata: et is culturæ agrorum præ-
       sidere videtur, quo etiam falx est
 15   et † insigne. versus quoque antiquissi-
       mi, quibus Faunus fata cecinisse ho-
       minibus videtur, Saturnii appel-
       lantur. quibus et a Nævio bellum
       Punicum scriptum est, et a multis aliis
 20   plura composita sunt. qui deus in salia-
       ribus Saturnus † nominatur, vide-
       licet a sationibus. || Sas Verrius pu-
       tat significare eas, teste Ennio,
       qui dicat in l. I.: «Virgines nam sibi
 25   quisque domi Romanus habet sas.»
       cum suas magis videatur signifi-
       care. sicuti † eiusdem l. VII. faten-
       dum est eam significari, cum ait:
       «Nec quisquam philosophiam †, quæ doc-
 30   trina latina lingua non habet †,
       sapientia quæ peribetur, in somnis
       vidit prius, quam sam discere cepit.»
       idem † cum ait sapsam pro ipsa
       nec alia, † ponit in l. XVI.: «Quo res sap-
 35   sa loco se se ostentatque, iubet-
       que.» et Pacuvius in Teucro: «Nam Teu-
       crum regi sapsa res restibillet.»
       || Scævam, volgus quidem et in bona,
       et in mala re vocat: cum aiunt

Sateurnus Saturnus.

Sas suas. Ennius: «Virgines nam sibi quisque domi
Romanus habet sas.»

Sam eam. Idem Ennius: «Nec * quisquam philosophi-
am in somnis vidit prius, quam sam discere 5
cœpit.»

Sapsa ipsa. Idem Ennius: «Quo res sapsa loco sese
ostentat.»

Scæva res dicitur mala, quasi sinistra: *κατὸν* enim
Græce sinistrum dicitur.

	bonam, et malam . . . . .
	in mala pone . . . . .
	apud grecos + C . . . . .
	pro sinistro sca . . . . .
5	tius in belli Hi . . . . .
	sentit: scaev . . . . .
	obit: penitus . . . . . <i>Saperda</i>
	genus pessimi pi . . . . .
	significat, e . . . . .
10	saperdæ. cu . . . . .
	<i>Sanderacam</i> . . . . .
	quod Greci + sa . . . . .
	Nævius: «meru . . . . .
	«Sabini quod . . . . .
15	proverbium e . . . . .
	Sinnius Capito . . . . .
	ficium propte . . . . .
	Sabinum at+ . . . . .
	nam his + pro . . . . .
20	rum. idemque . . . . .
	facientibus . . . . .
	in quiete vi . . . . .
	fici religione. . . . .
	in proverbium . . . . .
25	vellent somn . . . . .
	tatem bibendi q . . . . .
	id somnium cap . . . . .
	illud quoque: anus . . . . .
	niat. fere enim quo . . . . .
30	animo volvimus. . . . .
	parere solet. <i>Sam-buca</i> . . . . .
	genus, a quo Samby . . . . .
	dicuntur. per similitu . . . . .
	eam machinam appella . . . . .

Saperda genus pessimi piscis.

Sandaraca genus coloris. Nævius : «Merula sandaracino ore.»

Sambuca * organi genus, a quo *sambycistriae* dicuntur. Machina quoque, qua urbs expugnatur, similiter vocatur. Nam ut in organo chordæ, sic in machina intenduntur funes. 5

. . . . . nt; nam ut in
 . . . . . achina funes
 . . . . . || *Sa-nnitibus* † nomen
 . . . . . s propter genus
 5 . . . . . z appellent
 . . . . . t Sabinis vere
 . . . . . hominum
 . . . . . Comio Castronio
 . . . . . ollem, cui nomen
 10 . . . . . || *Salar-iam* viam
 . . . . . a quæ nunc Col-
 . . . . . li dicitur
 . . . . . pellabatur.
 . . . . . it, ut ea liceret
 15 . . . . . lem portari.
 || *Salacia*. . . . . salunciet †; an-
 . . . . . vocabulo poe-
 . . . . . Pacuvius
 . . . . . am Salaciæ
 20 . . . . . vescimur
 . . . . . nemo ut me
 . . . . . um sæptam
 . . . . . || *Salutari-s* porta ap-
 . . . . . lutis, quod ei
 25 . . . . . lutationes . vo-
 . . . . . || *Thymelici* . unce ludi, scenicos
 . . . . . s primum fecisse C.
 . . . . . lium, M. Popilium M.
 . . . . . ediles, memoriæ
 50 . . . . . historici solebant
 . . . . . in o . . . hestra, dum
 . . . . . bulæ componeren-
 . . . . . scænis. «Salva res
 . . . . . senex», quare parasiti

Samnites ab hastis appellati sunt, quas Græci *σάβινα* appellant: has enim ferre adsueti erant; sive a colle Samnio, ubi ex Sabinis adventantes consederunt.

Salaria via Romæ est appellata, quia per eam Sabini sal a mari deferebant.

5

Salaciam dicebant deam aquæ, quam putabant salum ciere, hoc est mare movere. Unde Ovidius: «Nymphæque salaces»; quo vocabulo poetæ pro aqua usi sunt. Pacuvius: «Hinc sævitiam salaciæ fugimus.»

10

Salutaris porta appellata est ab æde Salutis, quæ ei proxima fuit.

Apollonis + in scæna dictitent,
 causam Verrius in l. V., quorum
 prima est P littera, reddidit,
 quod C. + Sulpicio, C. + Fulvio Cos., in + Cal-
 5 purnio Pisone Pr. Urb. faciente
 ludos, subito ad arma exierint,
 nuntiatio adventus + hostium,
 victoresque in theatrum redierint
 solliciti, ne intermissi religionem
 10 adferrent, instaurati qui + essent :
 inventum esse ibi C. Pompinium +,
 libertinum mimum magno
 natu, qui ad tibicinem saltaret.
 itaque gaudio non interruptæ
 15 religionis editam vocem nunc
 quoque celebrari. at in hoc libro
 refert Sinni Capitonis verba,
 quibus eos ludos Apollinares
 Claudio, et Fulvio cos. factos di-
 20 cit ex libris Sybillinis, + et va-
 ticinio m. + vatis institutos, nec
 nominatur ullus Pomponius :
 ridiculæ + quæ + deip + appellatio-
 ne parsitorum + Apollinis hic
 25 causam reddit, cum in eo præ-
 terisset. ait enim ita appellari,
 quod C. Volumnius, qui ad tibi-
 cinem saltarit, secundarum par-
 tium fuerit, qui fere omnibus
 30 mimis parasitus inducatur. quam
 inconstantiam Ver . . . nostri non
 sine rubore rettuli. || Salios
 a sallendo + et saltando dictos esse
 quamvis dubitari non debeat. ta-

men Polemon ait Arcada que^{ndam} † fuisse, nomine Salium, quem Aeneas a Mantinea in Italiam deduxerit, qui iuvenes Italicos εΝΟΗΑΙΟΝ † salutationem docuerit. At Critolaus Saonem ex
 5 Samothrace, cum Aenea deos Penates qui Lavinium transtulerit, saliare genus saltandi instituisse. a quo appellatos Salios, quibus per omnis dies, ubicumque manent, quia amplæ ponuntur cena †, siquæ aliæ magnæ dum †, sallares † appel-
 10 lantur. || Salmacis nomine nympha Celi et Terræ filia fertur causa fontis Halicarnasi aquæ appellandæ fuisse Salācidis †, quam qui bibisset, vitio inpuditiæ mollesceret. ob eam rem, que † id † eius aditus angustatus parietibus, occasionem
 15 largitur iuvenibus petulantibus antecedentium puerorum, puellarumque vitolarum †, quia non pate . . . fugium. Ennius: «Salmacidas polle † sine sanguine, et sudore.» || Salias virgines Cincius ait esse conducticias, quæ ad Salios adhibe-
 20 antur cum apicibus paludatas, quas Aelius Stilo scribit sacrificium facere in Regia cum Pontifice paludatas cum apicibus in modum Saliorum. || Spondere Verrius putat dictum, quod sponte sua, id est voluntate, promittatur. deinde
 25 oblitus inferiore capite sponsum et sponsam ex Græco dictam ait, quod .|. πονδῆς interpositis rebus divinis faciant. || Salicem idem virgulti genus, non arboris dicit, et ridicule † interpretatur dictam, quod ea celeritate crescat,
 30 ut salire videatur. || Salinum in mensa pro aquali solitum esse poni ait cum patella, quia nihil aliud sit sal, quam aqua. || Salentinos a salo dictos, Cretas, et Illyrios, qui cum Loerensibus navigantes societatem fecerint, eius re-

Spondere putatur dictum, quod sponte sua, id est voluntate, promittatur.

Salentini a salo sunt appellati.

	gionis Italiæ, quam d	<i>Sæculares ludi</i>
	Tarquini Superbi regis	
	Marti consecravit	
	Cos., quod populus R. in l	
5	aram quoque Diti ac	
	extremo Mart	
	pellatur, demissam	
	viginti, in qua	
	R. facere sacr	
10	et nonagensi	
	Popillo † Lanate	
	stis furulis † est	
	que noctibus, ac de	
	tum post annos ut	
15	culares appella	
	sæculi habetur. <i>Scutilum</i>	
	Græco, ut cum dici	
	lem aliquem demo	
	pompa aliud di	
20	tilum de scrutil	
	qui virtute po	
	scutilo, cum cor	<i>Squalidum</i> . . . . .
	cultum et sord	
	tum, quod proxime †	
25	scium accedit. . r	
	diti paludum, squ	
	in Telepho: «Quam ve	
	stola». <i>Squarrosos</i>	
	similitudine ait dic	
30	gat ob adsiduam inlu	
	num ac rupicum squar	
	rostra». <i>Schœniculas</i> app	
	trices Plautus propter usum un	
	quod est pessimi generis. itaque	

Sæculares ludi apud Romanos post centum annos fiebant, quia sæculum centum annos extendi existimabant.

Scutilum tenue et macrum et in quo tantum exilis pellicula cernitur.

5

Squalidum incultum et sordidum, quod proxime similitudinem habeat squamæ piscium, sic appellatum.

Squarrosi ab eadem squamarum similitudine dicti, quorum cutis exurgit ob assiduam inluviem. Lucilius : «Varonum ac rupicum* squarrosa incondita rostra.»

10

Schœniculæ appellantur meretrices propter usum unguenti schœni, quod est pessimi generis.

. . . . . raculae cum exttis
 . . . . . Idem: «Prosedas pistorum
 . . . . . miseras schœno dili-
 . . . . . as.» || Scorta appel-
 5 . . . . . uetudine rusticorum,
 . . . . . quos, solebant di-
 . . . . . delicularum †. omnia
 . . . . . appellantur.
 || *Scortes* . . . . . tenorum † ab isdem
 10 . . . . . esse ait. || Scandu-
 . . . . . nimicae, quod eas
 . . . . . ecat. || Scapten-
 . . . . . ū in Macedonia,
 . . . . . quod est Græce ζαζπ-
 15 . . . . . lis expiret Scap-
 . . . . . || *S-para* parvissimi
 . . . . . pargantur, dicta.
 . . . . . tum spara, tum mu-
 . . . . . orro». || Scitum populi
 20 . . . . . ctus patricius
 . . . . . fragis iussit.
 . . . . . ex patribus et
 . . . . . iam leges scrib-
 . . . . . tum est, quod TR.
 25 . . . . . gavit, id est consu-
 . . . . . Plebes autem est
 . . . . . præter patricios.
 || *Scitae* . . . . . bona facie. *alias*, bonis
 . . . . . oetis usurpantur. Te-
 30 . . . . . e satis, inquit, scita. et †
 . . . . . MENŌ «at si scias, quam scite
 . . . . . rit.» Ennius in l. . VI.: «lumen
 . . . . . scitus agaso.» || Scenam genus
 . . . . . manifestum est, sed futurum † se-

Scorta appellantur meretrices, quia ut pellicula subi-
guntur. Omnia namque ex pellibus facta *scortea* ap-
pellantur.

Scortes, id est pelles testium arietinorum, ab eisdem
pellibus dictæ.

Scandulaca genus herbæ frugibus inimicæ, quod eas
velut edera implicando necat.

Scaptensula locus, ubi argentum effoditur in Mace-
donia, dictus a fodiendo. Græcè namque *σκάπτειν*
fodere dicitur. Lucretius: «Quales expiret Scapten- 10
sula subter odores».

Spara parvissimi generis iacula a spargendo dicta.
Lucilius: «Tum spara, tum murices portantur
tragula porro.»

curis, an dolabra sit, ambigitur. quam Cincius in libro qui est ei † de verbis priscis, dolabram ait esse pontificiam. Lyvius † in Lydio: «Corruit quasi ictus scena, haut multo secus.» SEX. POMPEI FES-
 5 TI DE VERBORUM SIGNIFICAT. LIB. XVI-
 II. INCIPIT LIB. XVIII.

‖ Scriptum † est id, quod in palustribus locis nascitur leve et procerum, unde tegetes fiunt. Inde proverbium est in eas natum res, quæ
 10 nullius impedimenti sunt, in scirpo nodum quærere. Ennius: «Quærunt in scirpo, soliti quod dicere, nodum.» et Plautus in Aulularia: «Quasi pueri, qui nare discunt, scirpo induetur † ratis». Novius † in Phœnissis: «Sume arma i. anite † occidam
 15 clava scirpia †.» ‖ Spira dicitur, et basis columnæ unius tori, aut duorum, et genus operis pistori. et funis nauticus in orbem convolutus, ab eadem omnes similitudine. Pacuvius: «Quid cessatis, socii, eicere spiras sparteas?» Ennius quidem hominum
 20 multitudinem ita appellat, cum ait: Spiras legionibus nēx.» ‖ Spectu, sine præpositione Pacuvius in Duloreste usus est, cum ait: «Amplius, rubricundo † colore, et spectu proptervo ferox.» ‖ Spetile vocatur infra umbilicum suis,
 25 quod est carnis, proprii cuiusdam habitus, exos, quæ etiam antiqui per se utebantur. Plautus enumerandis villis † obsonis in Carbonaria sic m.: «Ego pernam, sumen, sueres † spectile, galium †, glandia.» ‖ Spicit quoque sine præpositione
 30 dixerunt antiqui. Plautus: «Flagitium est, si nihil mittetur, quæ superclio † spicit», et spexit. Ennius l. XVI.: «Quos ubi rex .culo spexit de contibus † celsis.» ‖ Spirillum vocari ait Opillius Aurelius capræ barbaram †. ‖ Spintyrnix est avis genus turpis

Spira dicitur et basis columnæ unius tori aut duorum, et genus operis pistorii et funis nauticus in orbem convolutus ab eadem omnes similitudine. Ennius vero hominum multitudinem *spiram* vocavit.

Spectu sine præpositione Pacuvius posuit.

5

Spetile caro quædam proprii cuiusdam habitus infra umbilicum suis.

Spicit quoque sine præpositione dixerunt antiqui.

Spirillum barba capræ appellatur.

Spintyrnix genus avis turpis figuræ: ea Græce 10 dicitur *σπινθαρίς*.

figuræ. «occursatrix artificum, perditas + pinturnix. +»
 ea Græcæ + dicitur (ut ait Santra) ΣΙΗΝΘΑΠΙΣ. || Spicum
 masculine antiqui dicebant, ut hunc stirpem
 et hanc annem. versus est antiquus: «Quasi mes-
 5 sor per messim unumquemque spicum collegit.» || Speres
 antiqui pluraliter dicebant, ut Ennius l. II.: «Et
 simul effugit speres ita funditus nostras.» et l.
 XVI.; «Spero, si speres quicquam prodesse potis sunt.»
 || Spectio in auguralibus ponitur pro aspectione, + et
 10 nuntiatio, + quia + omne ius sacrorum habent, Auxgu-
 ribus, + spectio dum taxat, quorum consilio rem
 gererent magistratus +, non ut possent impedi-
 re nuntiando, quæ cum + vidissent satis. + spectio
 sine nuntiatione data est, ut ipsi auspicio rem
 15 gererent, non ut alios impedirent nunti-
 ando. || Scripturarius ager publicus appellatur,
 in quo ut pecora pascantur, certum æs est: quia
 publicanus scribendo conficit rationem cum
 pastore. || Scribas proprio nomine antiqui,
 20 et librariorum, et poetarum vocabant. at nunc di-
 cuntur scribæ equidem librari, qui rationes pu-
 blicas scribunt in tabulis. itaque cum Livius
 Andronicus bello Punico secundo scribisset
 carmen, quod a virginibus est cantatum, quia prosperius
 25 resp. populi R. geri cœpta est, publicæ + ad-
 tributa est et + in Aventino ædis Minervæ,
 in qua liceret scribis, histrionibusque consistere
 ac dona ponere, in honorem Livi, quia his + et scri-
 bebant fabulas, et agebant. || Scruptæ diceban-
 30 tur nugatoriæ, ac despiciendæ mulieres, ut
 ait unus +, ab his + quæ sercæ + idem appellabant,
 id est quæ quis excreare solet, quatenus id faciendo
 se purgaret. Titinius in Prilla: «Rectius me-
 castor Piculetæ Postumæ lectum hodie stra-

Scriptæ ⁊ nugatoriæ ac despiciendæ mulieres.

- tum vidi scratiaē muli. || *Scratillus* . . .
 labatur venter suillus, *co* . . . . .
 Plautus: «*venter sullus †, di* . . . . .
inillum. † ego me hodie . . . . .
 5 *esa farte biberem* . . . . .
 || *Spinther* vocabatur . . . . .
res antique † gere . . . . .
sinistro. Plautus: Iu . . . . .
reconcinnarier.» || *Scrupi* . . . . .
 10 *saxa, et difficili* . . . . .
ri insuetæ, aut . . . . .
lere. Ennius in An . . . . .
tita saxa † atque hos † . . . . .
 Unde *scrupolosam* . . . . .
 15 *in se asperi. Corne* . . . . .
 III.: «*his tum iniect* . . . . .
et quædam dubitatio.» || *Scran-*
tum vocabatur . . . . .
reconduntur, ab ea . . . . .
 20 *quia † pellibus nomen, a sz* . . . . .
scyticæ †, et scuta . . . . .
 || *Sceleratus* campus *app* . . . . .
linam, in quo virgin . . . . .
fecerunt, defossæ sunt v . . . || *Scribonianum* . . . . .
 25 *pellatur antea † atria* . . . . .
bonius, cui negotium da . . . . .
conquireret saccella † att . . . . .
curavit, quia in eo loco . . . . .
sacellum † fuit. quod igno . . . . .
 30 *ut quidam, fulgur conditum* . . . . .
fas est integri: semper forami . . . . .
to celum † patet. || *Sceleratus* *vi* . . . . .
octū^s Tarquinius Superbus interfici . . . . .
set Servium Tullium regem soce . . . . .

Scrutillus venter suillus condita farte expletus.

Spinter armillæ genus, quo mulieres utebantur
brachio summo sinistro.

Scrupi dicuntur aspera saxa et difficilia attrectatu,
unde scrupulosam rem dicimus, quæ aliquid in se 5
habet asperi.

Scrautum pelliceum, in quo sagittæ reconduntur,
appellatum ab eadem causa, qua scortum. Σκῶτος enim
Græce pellis dicitur, unde *scythicæ* et *scuta*, quia non
sine pellibus sunt. 10

Sceleratus * campus appellatur proxime portam
Collinam, in quo virgines Vestales, quæ incestum
fecerunt, defossæ sunt.

Sceleratus vicus Romæ appellatur, quod, cum
Tarquinius Superbus interficiendum curasset Ser- 15
vium regem, socerum suum, corpus eius iacens filia

. . . . . *ento* supervectast, pro-
 . . . . . domus paternæ. || Scele-
 . . . . . ellatur a quibusdam,
 . . . . . dicitur quod ei proximum Car-
 5 . . . . . rata autem, quod per eam
 . . . . . *um* clientium millibus
 . . . . . truscos, ad amnem
 . . . . . facti. qua ex cau-
 . . . . . rare, egredive
 10 . . . . . || *Schedia* genus navigii
 . . . . . se conexas fac-
 . . . . . ferunt post amissam
 . . . . . us quoque poemata
 . . . . . is perfectis † qui essent,
 15 . . . . . cum dixit: «Qui schedium fa-
 . . . . . .» || Sexagenarios
 . . . . . cuius causam Mani-
 . . . . . qui incoluerint
 . . . . . hominem, sexaginta
 20 . . . . . editi † Patri quot-
 . . . . . quod facere eos de-
 . . . . . culis. sed religio-
 . . . . . cirpeas hominum ef-
 . . . . . modo mittere
 25 . . . . . t, morante in Italia
 . . . . . ius comitum habitave-
 . . . . . am haberi †, atque Arga-
 . . . . . verint arvi †, quorum pro-
 . . . . . am redintegrari eo ge-
 30 . . . . . a legatum quondam Arga-
 . . . . . is Romæ moratum esse. his † ut
 . . . . . t, institutum a sacerdotibus, ut
 . . . . . cirpea ex omnibus, cumque publicæ
 . . . . . ntiavisset, per flumen ac mare

carpento supervecta sit, properans in possessionem domus paternæ.

Scelerata porta, quæ et Carmentalis dicitur, vocata, quod per eam sex et trecenti Favii cum clientium millibus quinque egressi adversus Etruscos ad amnem Cremeram omnes sunt interfecti. 5

Schedia genus navigii inconditum, id est trabibus tantum inter se nexis factum, unde mala poemata schedia appellantur.

in patriam remitteretur. sunt, qui dicant, post
 urbem a Gallis liberatam, ob inopiam cibatus,
 coeptos sexaginta annorum homines laci † in
 Tiberim, ex quo numero unus, filii pietate oc-
 5 cultatus, sæpe profuerit . . triæ consilio, sub
 persona filii. id ut sit cognitum, ei iuveni esse
 ignotum, ut sexsagenaris † ulta † concessa. la-
 tebras autem eius †, quibus arguerit † senem, id est
 10 cohibuerit, et celaverit, sanctitate dignas
 esse visas, ideoque arcæa appellata. sed ex-
 ploratissimum illud est causæ, quo tempore
 primum per pontem coeperunt comitiis suffragium
 ferre, iuniores conclamaverunt. ut de ponte
 deicerentur sexagenari. qui iam nullo publico
 15 munere † fungerentur, ut ipsi potius sibi
 quam illi deligerent impr̄m: cuius senten-
 tia † est etiam Sinnius Capito. vanam autem opi-
 nionem de ponti † Tiberino confirmavit
 Afranius in Repudiato. || Secus aliter signifi-
 20 cat † sexu, natura habituque, ex Græco, quam
 illi vocant ezin †. Afranius in Privigno: «Sic
 agit † orbus virili sexu adoptavit sibi.»
 Pacuvius in Atalanta: «Triplicem virili
 sexu partum procreat.» || Simpludiarea fu-
 25 nera sunt, quibus adhibentur D. T. ludi †, corbi-
 toresque. quidam ea dixerunt esse, quibus neutrum
 genus interesset ludorum. nam indictiva sunt,
 quibus adhibentur non ludi modo, sed etiam de-
 sultores, quæ sunt amplissima. || Sex suf-
 20 fragia appellantur in equitum centuriis, quæ
 sunt adfectæ † ei numero centuriarum,
 quas Priscus Tarquinius rex constituit.
 || Sestertius dicitur quarta pars denarii, quo tem-
 pore his † decusis valebat: id est dupundius.

Sexus natura vel habitus ex Græco exin vocatur.

Simpludiarea funera, quibus ludos adhibebant.

Sestertius dicitur quarta pars denarii quo tempore
is decusis valebat, id est dupondius et semis tertius.

Sex milium et ducentorum hominum legionem
 primus Gaius Marius conscripsit, cum antea quatuor milium fuisset, unde etiam *quadrata* appellabatur.

5 **Sibus callidus** * sive acutus.

Sed pro sine inveniuntur posuisse antiqui.

Sybinam appellant Illyri telum venabuli simile.

Ennius: «*Illyri* restant sicis sybinisque fodentes.»

Sediculum sedile.

10 **Sudiculum** * genus flagelli dictum, quod vapulantes sudantes facit.

Sectarius verbix, qui gregem agnorum præcedens ducit.

Secespitam alii securim, alii dolabram aeneam, alii

15 cultellum esse putant.

Sicilicum * dictum, quod semunciam secet.

Secessiones † narrationes.

Sicules * hastarum spicula lata *. Ennius: «*Incedit* 337
veles vulgo sicilibus latis».

20 **Sectio** persecutio iuris.

Secundæ res non a numero dicuntur, sed quia, ut velimus, sequantur.

Sinciniam cationem solitariam.

Sectores et qui secant dicuntur et qui empta sua
 25 persequuntur.

Sicyonia genus calciamenti. Lucilius: «*Et pedibus*
læva sicyonia demit honesta.»

Simultas, id est odium, dicta ex contrario, quia minime sint odientes se simul; potest et a simulatione

30 dicta existimari, quia simulata loquuntur ad invicem.

Sementivæ feriæ fuerant institutæ, quasi ex is fruges grandescere possint.

Simpulum vas parvulum non dissimile cyatho, quo vinum in sacrificiis libabatur; unde et mulieres rebus divinis deditæ *simpulatrices*.

Senaculum locus senatorum.

||Sinistræ aves sinistrumque est † sinistimum auspicium,
 id quod sinat fieri. Varro l. V. epistolicarum questio-
 num ait: «A deorum sede cum in meridiem spectes, † ad
 sinistram sunt parte † mundi exorientes, ad dex-
 5 teram occidentes; factum arbitror, ut sinistra me-
 liora auspicia, quam dextra esse existimentur.»
 idem fere sentiunt Sinnius Capito et Cincius.
 ||Sentinare, satagere, dictum a sentina, quam mul-
 tæ † aquæ navis cum recipit, periclitatur. Cæcili-
 10 us in ethrione †: «Cum Mercurio capit consilium, post
 quam sentinat satis.» || Senatores a senectute
 dici satis constat. quos initio Romulus elegit
 centum, quorum consilio rep. administraret.
 itaque etiam tres † appellati sunt, et nunc cum sena-
 15 tores adesse iubentur, † «quibusque in senatū † senten-
 tiam dicere licet.» quia hi, qui post lustrum con-
 ditum ex iunioribus magistratum cœperunt †, et in
 senatu sententiam dicunt, et non vocantur
 Senatores ante, quam in senioribus sunt censi.
 20 ||Senatus decretum a consulto Aelius Gallus sic di-
 stinguunt, ut id dicat particulam quandam esse
 senatus consulti, ut cum provincia alicui decer-
 nitur, quod tamen ipsum senatus consulti est. ||Senis
 crinibus nubentes ornantur, quod his † ornatus vetus-
 25 tissimus fuit. quidam quod eo Vestales virgines
 ormentur, quarum castitatem viris suis sponc-
 . . . . aceteris. † ||Sentes cum constet esse spinas,
 et Afranius in Abducta dixerit: «Quam senti-
 cos † averba † pertorquet turba,» pro spinosis acci-
 30 pi debet. ||Senium a senili acerbitate, et vi-
 tiis dictum posuit Cæcilius in Hymnide:
 «Sine suam senectutem ducat utique adsenum †
 sorbitio †.» ||Senonas Gallos, Verrius ait, exis-
 timari appellari, quia novi venerint ex

Sentinare satagere dictum a sentina navis, quam quis, ut aqua liberet, evacuare contendit; itaque sentinare est subtiliter periculum vitare. Cæcilius: «Capit consilium, postquam sentinat satis.»

Sentes spinæ. Afranius: «Quam senticosa verba 5
pertorquet turba!» hoc est spinosa.

- transalpina regione . . . . .
 zenol'c + postea Seno . . . . . || *Septentriones*
 septem stellæ appell
 bus iunctis, quos trio
 5 appellent, quod iun . . . . .
 quasi terriones. . . . .
 quod id astrum Græ . . . . .
 partem quandam . . . . .
 Ennius: «Superat . . . . .
 10 et physici eum sū . . . . .
 conten . . . temp . . . . .
 aiunt, quod ita sunt . . . . .
 ut ternæ proximæ . . . . .
 trigona. || *Scensas* . . . . .
 15 nunc cenas. quæ autem . . . . .
 habebant, et pro ceni . . . . .
 || *Signa*, ut rerum, ita c . . . . .
 aut lapides, aut fi . . . . .
 adhuc aliqua et . . . . .
 20 pantur etiam. sed po . . . . .
 simulacra adeffigi . . . . . || *Sequester*
 is dicitur, qui inter aliquos . . . . .
 inter eos convenerit . . . . .
 quid, ut ei reddat, qui + id . . . . .
 25 stiterit. Cato in ea ora . . . . .
 de Indigitibus: «Sinunt . . . . .
 ut bona rapiant; aut . . . . .
 seques prodent. +» et Pla . . . . .
 sic sequestro mihi data . . . . . || *Sepu-*
 30 lehrum est, ut ait Gallus Ael . . . . .
 mortuus sepultus est, quod anti . . . . .
 labant. hisque + cippis, aut ali . . . . .
 tui causa designatus est, intra . . . . .
 pultura est facta. || *Segnitia* . . . . .

Scensas Sabini cenas dicebant. Quae autem nunc prandia sunt, *cenas* habent, et pro cenis *vespernas* appellabant.

Segnitia dicitur, quod sit sine nitendo quid utile aut

. . . . . honestum : Terentius :
 . . . . . segnitiae, neque socor-
 . . . || *Signare* . . . . . m̄ dicitur signis notare,
 . . . . . sed antiqui eo pro scribe-
 5 . . . . . re, et consignare
 . . . . . ere, et conscri-
 . . . || *Septimontium* . . . . . pellatur mense
 . . . . . Fastis Agonalia
 . . . . . ontibus fiunt sa-
 10 . . . . . agutali, Subura,
 . . . . . Cispio. || Si. fus †
 . . . . . is ipsis, id quod Grece
 . . . . . geri valicia † sic est,
 . . . . . e populum Ser. Sulpi-
 15 . . . . . tani, paganive, si-
 . . . . . donec eam inter se
 . . . . . s iudicatio esto.» || Si-
 . . . . . utuntur, dictum ait
 . . . . . mento, quod vocetur
 20 . . . . . pellant dolonem,
 . . . . . acation. maius.
 . . . . . Capito velut se-
 . . . . . ione interioris
 . . . . . || «*Sepultum m-orte*, moroque †» cum ait
 25 . . . . . e L. Terentio, Tusci vi-
 . . . . . vivum de saxo Tarpeio
 . . . . . enisset † commisatum, quod
 . . . . . set coactus. || *Seplasia*
 . . . . . quo plurimi unguenta-
 30 . . . . . us .m. † Cicero : «*Seplasia m-*
 . . . . . audiebam, te ut primum aspe-
 . . . . . consulem repudiavit.» || *Sati-*
 . . . . . ū in Samnio captum est : quo
 . . . . . am deduxerunt Triumviri M.

honestum. Terentius: «Enimvero, Dave, nihil loci est segnitiae neque socordiae».

Signare significat modo scribere, modo anulo signa imprimere, modo pecora signis notare.

Septimontium appellabant diem festum, quod in septem locis faciebant sacrificium: Palatio, Velia, Fagutali, Subura, Cermalò, Caelio, Oppio et Cispio. 5

Siparium genus veli mimicum.

Valerius Corvus, Iunius Scæva, P. Fluvius +
 Longus ex S. C. Kl. Ianuaris P. + Papirio Curso-
 re, C. Iunio II. Cos. || Segesta, quæ nunc appel-
 latur, oppidum in Sicilia est, quod videtur Eneas + con-
 didisse preposito + ibi Egesto, qui eam Egestam no-
 minavit. sed præposita est eis + littera, ne ob-
 sceno nomine appellaretur, ut factum est
 in male vento, + quod bene ventum + dictum est,
 et in Epidamno, quod usurparunt + Dyrrachium.
 10 || Seliquastra sedilia antiqui generis appel-
 lantur D. littera in L. conversa, ut etiam
 in sella factum est, et subsellio, et solio, quæ
 non minus a sedendo dicta sunt. || Silus
 appellatur naso s. rusus + versus repando.
 unde galeæ quoque a similitudine silæ di-
 cebantur. || Silvi sunt appellati Albani re-
 ges. a lavineæ + filio, quem post excessum Aeneæ
 gravida relicta, timens periculum, et suæ
 vite, et eius, quem utero gerebat, in silvis
 20 latens, enixa est. qui restitutus in regnum est
 post mortem Ascani, prælatus Iulio + fratris filio,
 cum inter eos de regno ambigeretur. || Sertorem
 quidam putant dictum a prendendo, quia + cui-
 piam adserat manum, educendi eius gratia ex
 25 servitute in libertatem, vocetur adsar-
 tor. cum verisimilius sit, dictum, qui sereret
 quid; ac potius adsertorem a serendo
 cepisse nomen, cum aliquem serat petendo in
 libertatem eandem, qua ipse sit, id est iungat,
 30 quia fruges cum seruntur, terræ iungit. quod totum
 Verrius ἀπὸ ζῶος introduxit. || Seges
 dicitur ea pars agri. quæ arata, et consita est.
 a serendo videlicet. || Serilla Verrius
 appellari putat navigia Histricia + ac

Seliquastra genus sedilium.

Silus appellatur naso sursum versus et repandus,
unde galeæ quoque a similitudine silæ dictæ sunt.

Serilla navigia Histrica, quæ lino ac sparto condensantur, a conserendo et contexendo dicta.

Liburnica, quæ lino ac sparto condensantur, a conserendo et contexendo dicta, quia dicat Pacuvius in Niptris: «Nec ulla subcus † cohibet. † et † conpagem alvei: sed suta lino, et spar-

15 teis serilibus,» cum περιφραστιας † et ficto vocabulo usus sit pro funiculis, qui sparto conseruntur. || Servorum dies festus vulgo existimatur Idus Aug., quod eo die Ser. Tullius, natus servus, eadem † Dianæ dedicaverit in Aventino, cuius

10 tutela sint cervi, a quo celeritate fugitivos vocent cervos. || «Sero sapiunt Phryges,» proverbium est natum a Troianis, qui decimo denique anno velle coperant † Helenam, quæque cum ea erant rapta, reddere Achivis. || Sis-

15 pitem lunonem, quam vulgo sospitem appellant, antiqui usurpabant, cum ea vox ex Græco videatur sumpta, quod est σῶζειν. || Sultis, si voltis significat, composito vocabulo, ita ut alia sunt, † si audes; sis, si vis;

20 plicet † in loco; scis licet, † scias licet: equidem equo †, ego quidem. Ennius: «Pandite sultigenias †, et corde relinquite somnum.» || Setius † a sero videtur dictum. Accius in Amphitryone: «Si forte paulo, quam tu, veniam setius †.»

25 || Sedum, alii sadum appellant herbam, quam Opilius Aurelius sesuvium vocari ait, eamque in tegulis seri, nec quamobrem id fiat, indicat. || Specus feminino genere pronuntiabant antiqui, ut metus et nepos: tam hercules,

30 quam masculino stirpis, ut † frons, ut Ennius: «Tum causa sub monte alte † specus inius † patebat.» et Paenius in Chryse: «Est ibi sub eo saxo penitus strata harena ingens specus.» || Spondere antea ponebatur pro dicere, un-

Sultis si vultis. Emnius: «Pandite sultigenas et corde
relinquite somnum.»

Setius Accius a sero comparavit, ait enim: «Ne, si
forte paulo, quam tu, veniam setius.»

Spondere ponebatur pro dicere, unde et *respondere* s

- de et respondere adh . . . . .
- usurpari cœptum est . . . . .
- ne alterius. || Subdit . . . . .
- tui, in demortuis † *iu* . . . . .
- 5 datur his, † qui eum hab . . . . .
- xat in eandem rem, ... || *Saturno*
- sacrificium fit capi . . . . .
- Metellus pōnt †. . . . .
- set adesset, ut eum . . . . .
- 10 pici Ser. F. in aug . . . . .
- ret se, sacra sibi fam . . . . .
- plicandum esset capite . . . . .
- esset futurum, ut cum ap . . . . .
- facienda esset: Pont . . . . .
- 15 Claudius provocavit . . . . .
- tifici esset Claudius, *fa* . . . . .
- Saturno sacra fecit *rel* . . . . . || *Sa-*
- xum Tarpeium appel . . . . .
- tis, qui ob sepultam Ta . . . . .
- 20 eum montem Sabinis pro . . . . .
- nominatus est. vel . . . . .
- L. Tarpeius Romulo . . . . .
- tas virgines adversa . . . . .
- xum est, de noxi † pœne † . . . . .
- 25 noluerunt funestum locum . . . . .
- Capitoli coniungi. || *S-captia* . . . . .
- mine urbis *S-captiæ* . . . . .
- incolebant. || *Stellati* . . . . .
- eo, qui in Campania est, sed eo, qui . . . . .
- 30 pena, ex quo Tusci profecti, *st* . . . . .
- campum appellaverunt. || *Sabatina* . . . . .
- te. || *Sabini* dicti, ut ait *Varro* . . . . .
- quod ea gens p̄p † p̄cipue † colat de . . . . .
- τῆς ἐστὶν οὐράς. || *Sanqualis* porta . . . . .

adhuc manet, sed postea usurpari cœptum est in promissu.

Subditus iudex dicitur, qui loco mortui datur is, qui eum habuerant iudicem in aliqua re vel lite.

Scaptia tribus a nomine urbis Scaptiæ appellatur. 5

Sabatina a lacu Sabate dicta.

Sabini a cultura deorum dicti, id est ἀπὸ τοῦ σάβηθου.

. . . . . eoque eodem est nomine,
 . . . . . || Silere, tangere †
 . . . . . .as. † littera, quæ ini-
 . . . . . || Sella^e curulis locus
 5 . . . . . tori, posteriusque †
 . . . . . nime saccellum † Mur-
 . . . . . ciebant specta-
 . . . . . || *Sontica*-causa dicitur a morbo
 . . . . . erendum, agere
 10 . . . . . s lato de re †, «A. Atili,
 . . . . . tisse, timidus ne
 . . . . . ibi causam sonticam
 . . . . . || *Stiricidium* qu-asi stillicidium, cum stel-
 . . . . . adunt. Cato pro C.
 15 . . . . . ihilminus † voluit semper
 . . . . . re. præsentī cognosce-
 . . . . . ere.» || Sacramento dicitur quod
 . . . . . one interposita. actum
 . . . . . sto dicitur interrogari, quia
 20 . . . . . in .q̄. Thermum de X.
 . . . . . erant, ne mala
 . . . . . t. scelera nefaria fie-
 . . . . . nto traderetur, † lege ē
 . . . . . || *Siremps*-ponitur pro eadem, vel, proinde
 25 . . . . . Cato in dissuadendo le-
 . . . . . licta est: «Et præterea rogas,
 . . . . . ea si populus condempnave-
 . . . . . siet, quasi adversus le-
 . . . . . || Spiciunt antiquos di-
 30 . . . . . tione, testis est Cato in ea, quam
 . . . . . septem † hominibus: «Ut solent.
 . . . . . ivios, nisi qui sempiterni sunt, quos
 . . . . . rant, ne † spiciunt, neque ratos
 . . . . . || *Spa*-tiatorem, erratorem Cato inan †

Silere tacere significat, ficto verbo AS littera, quæ initium et nota silentii est.

Sanqualis porta appellatur proxima ædi Sancus.

Stiricidium quasi stillicidium, cum stillæ concretæ frigore cadunt. *Stiria* enim principale est, *stilla* 5 deminativum.

Servorum dies festus erat Idibus Augusti, quia eo die rex Tullius, filius ancillæ, ædem Dianæ dedicavit.

Sacramentum dicitur, quod iurisiurandi sacratione interposita geritur. 10

Siremps dicitur quasi similis res ipsa. Habetur hoc in libris Catonis.

Spatiatorem pro erratorem Cato posuit.

Cælium si se appellavisset: «In coloniam, mercules †, scribere nolim, si trium virum sim, spatiatorem atque fescenninum.» || Stata sacrificia sunt, quæ certis diebus fieri debent. Cato in ea. quam scribit de L. Veturio, de sacrificio commisso, cum ei equum ademit: «Quod tu, quod in te fuit, sacra stata, sollemnia †, capite † sancta, deseruisti.» || Sollemnia sacra dicuntur, quæ certis temporibus annisque fieri solent. || Serra preliari † dicitur, cum assidue † acceditur, recediturque, neque ullo consistitur tempore. Cato de re militari: «Sine † forte opus sit cuneo, aut globo, aut forcipe, aut turribus aut serra, uti adoriare.» || Stereus ex æde Vestæ XVII. Kl. Iul. defertur in angiportum medium fere clivi Capitolini, qui locus clauditur portas † tercorraria †, tantæ sanctitatis maiores ur̄i esse iudicaverunt. || Summiorem aliis ædem Honoris et Virtutis C. Marius fecit, nisi † forte officeret auspiciis publicis, Angures eam demoliri cogent. || Sex Vestæ sacerdotes constitute sunt. ut populus pro sua quaque parte haberet ministram sacrorum, quia civitas Romana in sex est distributa partis. in primos secundosque Titienses, Ramnes, Luceres. || Salinum cum sale in mensa ponere figulis religioni habetur, quod quondam in Esquilina regione figulo, cum fornax plena vasorum eoqueretur, atque ille proxime eam convivatus, super modum potus, somno esset oppressus cum convivis suis, præteriens quidam petulans, ostio patente, ex mensa salinum coiecit in fornacem: atque ita, incendio excitato, figulus cum suis concrematus est. || Sacramentum, æs significat, quod pene † nomine penditur, sive eo quis interrogatur.

Stata dicebantur sacrificia, quæ certis diebus fiebant.

Cato : «sacra stata, sollemnia, sancta deseruisti.»

Sollemnia sacra dicuntur, quæ certis temporibus fiunt.

Serra proeliari dicitur, cum assidue acceditur 5
recediturque, neque ullo consistitur tempore.

Sacramentum aes significat quod penæ nomine penditur.

sive contenditur. id in aliis rebus quinquaginta as-
 suum⁺ est, in aliis rebus quingentorum inter eos, qui iudic.⁺ in-
 ter se contenderent. qua de re lege L. Papiri
 TR. PL. sanctum est his verbis: «Quicumque prætor post hoc
 5 factus erit, qui inter cives ius dicet, tres viros ca-
 pitales populum rogato, hique tres viri .....
 q̄cũq̄ . . . . . cti eĩ, sacra^ũta ex . . . . . iudicanto-
 que, eodemque iure sunt, uti ex legibus, plebei que
 scitis exigere, iudicare que esse †, esse que oportet.»
 10 sacramenti autem nomine id æs dici cœptum est,
 quod et propter ærari inopiam, et sacrorum publicorum
 multitudinem, consumebatur id in rebus divinis.
 || Sextantari asses in usu esse cœperunt ex eo tem-
 pore, q̄⁺ propter bellũ Punicũ s̄dm, q̄ cum Hanni-
 15 bale gestum est, decreverunt patres, ut ex assibus
 qui tum erant librari, fierent sextantari, per quos
 cum solvi cœptum esset, et populus ære alieno libe-
 raretur, et privati, quibus debitum publicæ † solvi
 oportebat non magno detrimento adficerentur.
 20 || «Septuennio quoque» anno † usus est, ut priore
 numero, sed id non permansit in usu, nec ampli-
 us processit in maiorem. || Senacula tria fuisse
 Romæ, in quibus senatus haberi solitus sit, memo-
 riæ rodidit † Nicostratus in libro, qui inscribitur
 25 de Senatu habendo. unum, ubi nunc est ædis Concor-
 diæ inter Capitolium et Forum; in quo solebant ma-
 gistratus D. T. cum senioribus deliberare. alter-
 rum, ad portam Capenam. tertium, citra ædem Bel-
 lonæ, in quo exterarum nationum legatis, quos
 30 in urbem admittere nolebant, senatus dabatur.
 || Scholæ dictæ sunt, non ab otio ac vacatione
 omni, sed quod, ceteris rebus omissis, vacare libe-
 ralibus studis pueri debent, ut etiam ludi ap-
 pellantur, in quibus minime † luditur, ne tristi

Scholæ dictæ sunt ex Græco, a vacatione, quod ceteris rebus omissis vacare liberalibus studiis pueri debent.

aliquo nomine fug . . . . .
 nere †. || Subiei ar . . . . .
 quod fit (ut ait Cincius . . . . .
 consulti) exemplo At . . . . .
 5 expiandi gratia aries m . . . . .
 lus admisit, pœne + p . . . . .
 quam nos dicimus, ΕΙΔΟ . . . . .
 ton quidem idean. n . . . . .
 nitur. || Sesterti no . . . . .
 10 dupundi et semisis † . . . . .
 tertius. Sed auctos ess . . . . .
 apud antiquos autem . . . . .
 rant, et valebant *de* . . . . .
 ti, bigati. quinquessis . . . . .
 15 est, numerum æris perduct . . . . .
 minia minus solvendi, cu . . . . .
 tur P. R. || Solida sella, at † . . . . .
 iubetur, cum mane sury . . . . .
 lavit, quod antiqui expse † . . . . .
 20 riore parte excava . . . . .
 ciebant sedes. quas s . . . . .
 in his nihil erat conc . . . . .
 bant, inquit Verrius, quod . . . . .
 absurde, ut mihi videtur, ...
 25 sit totum, ait dictum solidum. || *Silatum* . . . . .
 pro eo, quod nunc iantæculum dicim . . . . .
 quia iaiuni † vinum soli † *condi* . . . . .
 obsorbebant. || *Suffragato* . . . . .
 maiores, hi qui vulgo in usu . . . . .
 30 us apparerent iuncta suffra . . . . .
 quem quisque fieri vellet, notabat . . . . .
 to scribitis candidatorum hominu . . . . .
 Varro in L. VII. rerum humanarum . . . . .
 || *Struppi* vocantur in pulvinaribus . . . . .

Silatum antiqui pro eo, quod nunc iantaculum dicimus, appellabant, quia ieiuni vinum sili conditum ante meridiem obsorbabant.

Struppi vocabantur in pulvinaribus fasciculi de

. . . . . rum capitibus ponuntur.
 || *Septem dies*, ... bem calo, Antistius
 . . . . . gistratum publicum
 . . . . . || Secespitam esse Antisti-
 5 . . . . . ferreum, oblongum, mani-
 . . . . . o, solido, vincto ad ca-
 . . . . . fixum clavis aeneis, æ-
 . . . . . nes, Flaminicæ Virgi-
 . . . . . erificia utuntur. Ea-
 10 . . . . . a in sacrario utuntur
 . . . . . rediculo† aeneo olim
 . . . . . tubæ relictæ sunt,
 . . . . . ā tangere licet. est
 . . . . . sed et aliis in locis, et
 15 . . . . . quædam. ita secespitæ di-
 . . . . . || *Secivum*-est, quod secepita † secatur
 . . . . . ne soleat necessaris sa-
 . . . . . || Suffimenta sunt, quæ
 . . . . . que molito mulso spar-
 20 . . . . . re, quo uvæ calcatæ
 . . . . . || *Serpis-t* antiqui pro serpsert.
 . . . . . ulæ dictæ, quas nunc ser-
 . . . . . æco, quia illi EPIHETANOC †
 . . . . . S. littera posita, ut
 25 . . . . . || *Suffibulum* est vestimentum al-
 . . . . . drangulum, oblongum, quod in ca-
 . . . . . stales cum sacrificant semper
 . . . . . idque fibula comprehenditur.
 || *Silentio surgere* . . . . . dici, ubi qui post mediam
 30 . . . . . candi causa ex lectulo suo si-
 . . . . . *exit*, et liberatus a lecto, in solido
 . . . . . detque. ne quid eo tempore deiciat,
 . . . . . se in lectum reposuit: hoc enim est
 . . . . . *lentium*, omnis vitii in auspiciis va-

verbenis facti, qui pro deorum capitibus ponentur.

Secespita cultrum ferreum, oblongum, manubrio eburneo, rotundo, solido, victo ad capulum argento auroque fixum, clavis aeneis, are Cyprio, quo Flamines. Flaminicæ virgines pontificesque ad sacrificia utebantur. Dicta autem est secespita a secando. 5

Secivum libum est, quod secespita secatur.

Suffimenta dicebant, quæ faciebant ex faba milioque molito mulso sparso. Ea dis eo tempore dabantur, quo uvæ calcatæ prelo premebantur. 10

Serpsit antiqui pro serpserit usi sunt. Inde serpula dictæ, quas nunc serpentes dicimus, ex Græco, quia illi ἑρπετός, nos pro aspiratione eorum S littera posita, ut ἕξ sex, ἑπτὰ septem. 15

Suffibulum vestimentum album, pretextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite Vestales virgines sacrificantes habebant, idque fibula comprehendatur.

cuitas. Veranius ait, non utique ex lecto, sed
 ex cubili, ne† rursus se in lectum reponere
 necesse esse. ¶ *Sarpuntur* vineæ, id est putantur,
 ut in XII.: «Quandoque sarpta, donec demp-
 5 ta erunt.» ¶ *Summanalia*, liba farinacea in
 modum rotæ finctæ†. ¶ Suffuerat, sub eo-
 dem tecto fuerat. ¶ *Scribuntur* lapidem esse
 ait, et ita vocari, Antistius Labeo, in agro
 Menullino† divinam rem faceret. ¶ Se quamque
 10 seorsum quamque. ¶ *Sanates* dicti sunt, qui
 supra, infraque Romam habitaverunt. quod nomen
 his fuit, quia cum defecisset† a Romanis, brevi
 post redierunt in amicitiam, quasi lanata†
 mente. itaque in XII. cautum est, ut idem iuris
 15 esset *Sanatibus* quod *Foretibus*, id est bonis, et qui numquam
 defecerant a P. R. ¶ *Sublucare* arbores
 est ramos earum supputare, et veluti suptus
 lucem mittere; *conlucare* autem, succisis
 arboribus locum implere luce. ¶ *Spurcum*
 20 vinum est, quod sacris adhiberi non licet, ut
 ait Labeo Antistius l. X. commentari iu-
 ris pontifici, cui aqua admixta est de
 fructum ve† aut igne tactum est, mustum ve
 ante, quam defervescat. ¶ *Septimontio*,
 25 ut ait Antistius Labeo, hisce montibus fe-
 riæ. *Palatio*, cui sacrificium quod fit, *Palatuar*
 dicitur. *villæ†* cui item sacrificium. *Faguali†*, *Subu-*
ræ, *Cernato*, *Oppio Cælio* monti, *cis† pto†*
monti. *Oppius* autem appellatus est, ut ait
 30 *Varro* rerum humanarum L. VIII., ab *Opita†*
Oppio Tusculano, qui cum præsidio *Tuscula-*
norum missus ad Romam tuendam, dum *Tullus*
Hostiliusve† ius† oppugnaret, consererat
 in *Carinis*, et ibi castra habuerat. similiter

Summanalia liba farinacea in modum rotæ fincta.

Sanates dicti sunt, qui supra infraque Romam habitaverunt: quod nomen ideo his est inditum, quia, cum defecissent a Romanis, brevi post in amicitiam quasi sanata mente redierunt.

5

Sex Vestæ sacerdotes constitutæ erant, ut populus pro sua quisque parte haberet ministram sacrorum, quia civitas Romana in sex erat distributa partes: in primos secundosque Titienses, Ramnes, Luceres.

10

Sublucare arbores est ramos earum supputare, et veluti subtus lucem mittere; conlucare autem succisis arboribus locum luce implere.

Spurcum vinum dicebant, cui aqua admixta, aut igne tactum erat, mustumve antequam defervescat.

15

Sacrificium, quod fiebat Romæ in monte Palatio, *Palatuar* dicebatur.

Cisium † a Laevo Cispio Anagnino, qui eiusdem rei causa eam partem esquilaram †, que iacet ad vicum Patricium versus, in qua regione est ædis Mefitis, tuitus est. || Sistere fana cum in urbe condenda
 5 dicitur, significat loca in oppido futurorum fanorum constituere. quam † Antistius Laëbeo ait in commentario XV. iuris pontifici, fana sistere esse lectisternia certis locis et dis habere. || Subigere aryetem †, in eodem libro Antistius esse ait
 10 dare aryetem †, qui pro se agatur, cedatur †. || «Bene spon-
 sis, beneque volueris» † in preceatione augurali Messalla augur ait significare sponde-
 ris, volueris. || «Serpula serpsit», ait idem Mesalla, † serpens inrepsit. || Solino idem
 15 ait esse consulo. || Suad ted idem ait esse, sic te. || Stellam significare ait Ateius Capito letum † et prosperum, auctoritatem secutus P. Servili auguris, stellam † que extamella † ærea adsimilis stella locis inauguratis infigatur. || Sinistrum
 20 in auspicando significare ait Ateius Capito letum et prosperum auspicium, aut † silentium, dubi † dūtaxat vacat vitio. igitur silentio surgere cum dicitur significat non interpellari, quo minus rem gerat. ad † sinistrum, hortari quoque auspicia ad agendum, quod animo quis proposuerit.
 25 || Satis verbum Verrio melius fuit præterire, ut mihi videtur; quam tam absurdi † qui † opiniones suas de eo restare †; quas sciens præteritam † hereules, quam de scabro, quod proximum sequebatur.
 30 || Stipatores ait dictos a stipe. quam mercedis nomine accipiant custodes cuiusque corporis. unde, et stipam, quam † amphoræ cum extruuntur, firmari solent; etiam stipites, qui ob eandem causam destituuntur. || Sollicitare

Sistere fana cum dicerent, significabatur lectister-
nia certis in fano locis componere.

Serpula serpsit cum legitur apud Messallam
significat serpens inrepsit.

Solino intellegitur consulo.

5

Stipatores, id est custodes cuiusque corporis, dicti
sunt a stipe, quam accipiebant mercedis nomine.

Sollicitare est solo citare, id est ex suo loco movere.

quidam dictum putant, velu . . . . .
 ex suo loco ac sententia . . . . .
 quin significet locum, quis . . . . .
 quoque dicantur loco p . . . . .
 5 || Tappete † ex Græco sum . . . . .
 ta †» Ennius cum ait. «t . . . . .
 lius in Demetriole † . . . . .
 veterem. || † Sic tappet . . . . . || *Terentum*
 in campo Martio loc . . . . .
 10 dicendum fuisse, quod te . . . . .
 Secularis Ditis patris . . . . .
 tur ab equis quadrigari . . . . .
 tilitas † æquiperet mo . . . . .
 næ. quod quam aniliter relat . . . . .
 15 vis manifestum est. || *Ta-u-ri ludi* . . . . .
 stituti dis Infevis ex h . . . . .
 Tarquinio regnante, cum . . . . .
 pestilentia in mulieres g . . . . .
 fetu si † facti sunt ex car . . . . .
 20 taurorum immolatorum. ob . . . . .
 appellati sunt, et fiunt . . . . .
 intra muros evocentur di . . . . .
 ludos Varro ait vocari, *quod* . . . . .
 lus pendens a doctore in *cr* . . . . .
 25 solitus sit inpelli. atque us . . . . .
 docere, quoad *consisteret* . . . . .
 te talorum constaret pedu . . . . . || *Talass-*
 sionem in nuptiis Varro ait . . . . .
 fici, τάλασσον. id est quassillum, *i* . . . . .
 30 litum appellari Talassionem. . . . .
 historiarum scribtor, Talassium *ait* . . . . .
 virum, rapta virgine unicæ p . . . . .
 dinis, quod ei id coniugium fuerit *fe.* . . . . .
 hominis † gratia nunc redintegrari. . . . || *Tri-*

Solum autem quin significet locum, quis dubitet, cum exules quoque dicantur loco patriæ suæ pulsi?

Terentum locus in campo Martio dictus, quod eo loco ara Ditis patris terra occultaretur.

Tauri appellabantur ludi in honorem deorum inferorum facti. Instituti autem videntur hac de causa. Regnante Superbo Tarquinio cum magna incidisset pestilentia in mulieres gravidas, quæ fuerat facta ex carne divendita * populo taurorum, ob hoc dis inferis instituti et Tauri vocati sunt.

Talassionem in nuptiis Varro ait signum esse lanificii. Talassionem enim vocabant quasillum, qui alio

. . . . . ex Curiata fertur, quo † hanni-
 . . . . . Romæ cum esset, nec ex præsi-
 . . . . . Q. Fabius Maximus Verru-
 . . . . . cellus cos. facere in-
 5 . . . . . vit Aelius in XII. signi-
 . . . . . || *T-risulecum fulgur fuit*
 . . . . . *uia id aut incendita †*
 . . . . . rebrat. || *Togatarum*
 . . . . . *ominum fastigi. quæ*
 10 . . . . . *quod togis prætextis rem-*
 . . . . . *t. tabernariarum, quia*
 . . . . . *cellentibus etiam humiles*
 . . . . . *lagiari, servi denique et*
 . . . . . *ernis honeste prodeant*
 15 . . . . . || *Ta-uras, vaccas steriles ap-*
 . . . . . *s, quæ non magis rapiant †,*
 . . . . . *similius sit ex Græco dic-*
 . . . . . *ραζ appellant. || Todî sunt*
 . . . . . *i, quarum .m. Plautus in Sy-*
 20 . . . . . *tis talis, cum todillis crus-*
 . . . . . || *Tubilustria* — quibus diebus adscriptum in
 . . . . . io Sutorio agna tubæ
 . . . . . tubos appellant, quod genus
 . . . . . *Arcadia Pallanteo † trans-*
 25 . . . . . || *T-uditantes, tundentes*
 . . . . . *entes significare ait Cincius,*
 . . . . . *nius l. II. : «Hæc inter se totum †*
 . . . . . *tes,» et Lucretius item libro II. : «Nec*
 . . . . . *rē cessant extrinsecus ullam.»*
 30 . . . . . || *Tudites malleos* appellant antiqui a tunden-
 . . . . . *is* ali cruribus † tudites. Inde Ateius
 . . . . . *us* existimat Tuditano cognomen
 . . . . . *caput malleoli simile habuerit.*
 . . . . . || *Tullios al-ii* dixerunt esse silanos, ali

modo appellatur calathus, vas utique lanificiis aptum.

Taurus vaccas steriles dici existimatur hac de causa, quod non magis pariant, quam tauri.

Todi genus avium parvarum. Plautus: «Cum extortis talis, cum todillis crusculis.» 5

Tubilustria * dies appellabant, in quibus agna tubas lustrabant.

Tuditantes significat negotium tundentes, id est agentes. Lucretius: «Nec tuditantia rem cessant extrinsecus ullam.» 10

Tudites mallei a tundendo dicti. Inde et cuidam cognomen, *Tuditano* fuit, quod caput malleo simile habuerit.

Tullios alii dixerunt esse silanos, alii rivos, alii vehe- 15

vehementes projectiones sanguinis arcuatim
 fluentis, quales sunt Tiburi in Aniene. Ennius
 in Aiacea. † iax † misso sanguine tepido tulii †
 efflantes volant.» || Topper significare ait
 5 Artorius cito, fortasse, celeriter, temere. cito,
 sic in Nelei carmine: «Topper fortunæ commu-
 tantur hominibus.» citius, sic C. † Nævicapesset † flam-
 mam Volcani.» cito, sic in eodem: «Namque nullum peius
 macerat humanum †, quamde mare sævum. Viret †
 10 cui sunt magna, topper confringent inpor-
 tunæ unde †.» fortasse, sic Coelius l. VII.: «Ita
 uti se se quisque vobis studeat æmulari in statu
 fortunæ reip., eadem re gesta topper nihilo
 minore negotio acto, gratia minor esset.» for-
 15 tassè, sic Accius in Io: «Topper, ut fit, patris te-
 eicit iras.» Ennius † vero sic: Topper fortasse valet
 in Enni et Pacui † scriptis. apud Ennium est: «Topper
 quam nemo melius scit.» Pacuvius: «Topper tecum
 sit † potestas faxsit, si mecum velit.» ad † in anti-
 20 quissimis scriptis celeriter, ac mature †. in Odys-
 sia vetere: «Topper facit homines utrius fue-
 rint †.» «Topper citi ad ædis venimus Ciræ, simul
 duona eorum † portant ad navis. millia alia
 in isdem inserinuntur.» || Tibicines † etiam hi ap-
 25 pellantur, qui sacerdotes viri speciosi publice
 sacra faciunt, tubarum lustrandarum gratia.
 || Torrens participialiter pro exurens ponitur, ut
 est apud Pacuvium in Antiopa: «Flammeo vapo-
 re torrens terræ fetum exusserit.» signifi-
 30 cat etiam fluvium, subitis imbribus concitatum,
 qui alioqui siccitatibus exarescit, qui † usa † quam † ipsam,
 quæ fluit, flumen recte dici ait Aelius Gallus
 l. II. quæ ad ius pertinent. ceterum volgi con-
 suetudine utrumque iam dici flumen, et perennem

mentes proiectiones sanguinis arcuatim fluentis, quales sunt Tiburi in Aniene. Ennius: «Sanguine tepido tullii efflantes volant.»

Topper cito, ut illud Nelei: «Topper fortunæ commutantur hominibus.»

5

Torrens et participium est et nomen.

fluvium et torrentem. || Torum, ut significet torridum, aridum, per unum quidem R antiqua consuetudine scribitur. sed quasi per duorum† scribatur, pronuntiarum oportet. nam antiqui nec mutas, nec semivocales litteras geminabant, ut fit in Ennio, Arrio, Annio. || Turmam equitum adiectam† esse ait Curiatius quase terimam: quod terdeni equites ex tribus tribubus Titiensium, Ramnium, Lucerum fiebant. itaque primi singularum decuriarum decuriones dicti, qui ex eo in singulis turmis sunt etiam nunc terni. || Torreri a torro deductum, proprie† significat siccare, atque arefacere. sed usurpatum est iam pro eo, quod sit igne urere. Plautus: »In† una edet† opera in furnum calidum condito, atque
 15 ibi torreto». || Turannos, Etruscos appellari solitos ait Verrius, a Turreno duce Lydororum, a cuius gentis præcipua crudelitate etiam tyrannos dictos. || Tyria maria in proverbium deductum est: quod Tyro oriundi Pœni adeo potentes maris fuerunt, ut omnibus mortalibus navigatio esset periculosa. Afranius in epla: «Hunc serrium† autem maria Tyria conciet.» || Torvitas a ferocia taurorum dicta est. Pacuvius in Armorum iudicio: «Feroci ingenio torvus prægnandi† gradu.» et: «Cum recordor eius ferocem, et torvam confidentiam.» || Turbelas dixisse antiquos. quas nunc turbas appellamus, testis est Plautus in Pseudolo: «Quo alto† et quintas† soleam turbelas dare.» || Tutulum vocari aiunt Flaminicarum capitis ornamentum, quod fiat vitta purpurea innexa crinibus, et exstructum in altitudinem. Quidam, pilleum lanatum formā† etali† figuratum, quo Flamines ac Pontifices utantur, eodem nomine vocari. Ennius: «li-

Torrum torridum, aridum.

Turma equitum dicta, quasi terina, quod ter deni equites ex tribus tribubus Titiensium, Ramnium, Lucerum fiebant. Itaque primi singularum decuriarum decuriones dicti, qui ex eo singulis turmis sunt etiamnunc terni. 5

Torreri a torro deductum proprie significat siccare atque arefacere, sed usurpatum est iam pro eo, quod sit igne urere.

Turrani Etrusci dicti a Turreno duce Lydorum, a cuius gentis præcipua crudelitate etiam tyranni sunt dicti 10

Torvitas a ferocia taurorum quasi tauri acerbitas est vocata.

Turbelas apud Plautum turbas significat. 15

Tutululum dicebant Flaminicarum capitis ornamentum vitta purpurea innexa crinibus et in altitudinem* extractum. Ennius: «Fictores, Argeos et tutulatos.»

- baque, fictores, argæos, e . . . . . || *Tuor*,
 video; Tueor, defendo . . . . .
 sed iam promiscue utuntur . . . . .
 or pro video; et contueo . . . . . || *Tugu-*
 5 *ria* a tecto appellantur . . . . .
 sordida. Afranius in V . . . . .
 tugurium est, turpe.» . . . . .
 bolimæo: «Habita . . . . .
 perculo.» quo nomine . . . . .
 10 tione XII. ait etiam . . . . .
 cari. || *Tuscum* vicum co . . . . .
 tores dictum aiunt ab . . . . .
 descendente † ab obsi . . . . .
 Romæ, locoque his dato, ...
 15 entes fratres Cæles et Vibenn . . . . .
 Tarquinium Romam secum max . . . . .
 rint. M. Varro, quod ex Cæl . . . . .
 sint. || *Toxicum* dicitur cervari . . . . .
 quidam perungere sagitta . . . . .
 20 Cæcilius in Gamo: Ut hom . . . . .
 toxico transegerit.» Afra . . . . .
 uxorium istud toxicum mit . . . . . || *Tuscos*
 quidam dictos aiunt a Tusco . . . . .
 lis filio. Ali quod uniceis † tudi † si . . . . .
 25 ex Græco, velut θυσαυστός. || *Tusculum* . . . . .
 ab eadem causa sacrificiorum, r . . . . .
 ficilem habeat, id est, θυσαυστός. || *Tumulum*
 Aelius sic definit: «Tumulus est . . . . .
 næ editus secundum mare fluctibus in . . . . .
 30 vatus unde similiter et manufac . . . . .
 turalis propriè † dici potest. || *Tum-ultuarii*
 milites, dicuntur lecti ob subitum ti . . . . .
 de etiam tumultum dici ait Verrius, quia . . . . .
 is ornatur †, quam ab Italicis et Gallicis h . . . . .

TUOR video, *tuor* defendo.

TUSCUS vicus Romæ est dictus, quod ibi habitaverunt
Tusci, qui recedente ab obsidione Porsena reman-
serunt.

TUSCI a Tusco rege, filio Herculis, sunt dicti, vel a
sacrificando studiose, ex Græco velut *θύσκόσι*.

TUSCULUM dictum, quod aditum difficilem habeat, id
est *θύσκολον*.

. . . . . *ent* Italiae, itaque nullum
 . . . . . quam Gallicum, aut domesti-
 . . . . . || *Thomices* . . . . . nomine appellantur
 . . . . . et sparto leviter tortæ
 5 . . . . . fiunt. Lucilius: «Vidimus
 . . . . . abina.» Oppillus † Aure-
 . . . . . *em* pulvillum, quem in
 . . . . . edat tomicem vo-
 . . . . . || *Tongere* . . . . . lo ait noscere esse,
 10 . . . . . tionem dicant pro no-
 . . . . . tius dominari. Ennius:
 . . . . . tongent.» et vincere
 . . . . . videtur significare.
 || *Tesca* . . . . . † loca augurio desig-
 15 . . . . . ino finis in terra auguri. Op-
 . . . . . lius loca consecrata ad
 . . . . . sit. sed sancta loca undique
 . . . . . nt Pontificis † libri, in quibus
 . . . . . que sedemque tescumque
 20 . . . . . dedicaverit, ubi eos ac-
 . . . . . propitiosque.» Hostius belli
 . . . . . «per gentis alt † ætherias, atque
 . . . . . *que* violabis † templa antiqua
 . . . . . *ero* aspera, difficilia aditu
 25 . . . . . *ca* aspera, saxa † tesca tuor.»
 . . . . . *eteta*: «Quis tu es mortalis,
 . . . . . a, et tesqua te adportas loca?»
 || *Tonsilla* . . . . . *esse* Verrius palum dolatum
 . . . . . cuspide præferratum, ut existi-
 30 . . . . . *em* cumfigi † in litore navis re-
 . . . . . *causa*. Pacuvius in Medio: «Acces-
 . . . . . *eam*, et tosillam pegi læto † in litore.»
 . . . . . *Phinidis*: «Tacete, et tonsillas lito-
 . . . . . *edo* † edite.» || *Tonsam* Ennius signifi-

Thomices Græco nomine appellantur ex * cannabi inpolita* et sparto leviter tortæ restes, ex quibus funes fiunt. Pulvilli quoque, quos in collo habent, ne a resti ledantur, thomices vocantur.

Tongere nosse est, nam Prænestini tongitionem 5 dicunt notionem. Ennius: «Alii rhetorica tongent.»

Tesca loca angurio designata. Cicero aspera ait esse et difficilia.

Tonsilla palus dolatus in acumen et cuspide præferatus, qui navis religandæ causa in litore figitur. 10 Accius: «Tacete et tonsillas litora in lecta * edite.»

Tonsa remus, quod quasi tondeatur ferro. En-

cat remum, quod quasi tondeatur ferro
 cum ait l. VII.: «Postere † eumbite †, vestraque
 pectora pellite tonsis.» item: «Pone † petunt,
 exim referunt ad pectora tonsas.» et in
 5 nasota †: «Alius in mari vult magno tenere
 tonsam.» ‖ Thymbreum Apollinem Vergilius
 a monte Thymbreo appellavit, qui est in
 agro Troiano. ‖ Tolenno † est genus machinæ,
 quo trahitur aqua, alteram partem prægra-
 10 vaute pondere, dictus a tollendo. ‖ Tolera-
 re, patienter ferre. Accius in Neoptolemo:
 «Aut † quisquam potis est tolerare acritu-
 dinem.» Ennius l. II.: «Ferro se cæde †, quam dic-
 1 tis his, toleraret.» ‖ Toles tumor in fau-
 15 cibus, quæ per deminutionem tonsillæ dicuntur.
 ‖ Tullianum, quod dicitur pars quædam carceris,
 Ser. Tullium regem ædificasse aiunt. ‖ Taxat
 verbum ponitur in his †, quæ finiuntur, quoad
 tangi liceat; in litibus quoque, † arbitrove
 20 cum proscribitur, quoad ei iussit † statuendi,
 taxatio dicitur, quæ fit certæ summæ. a tangen-
 do autem dici etiam scenici testimonio sunt,
 qui taxatores dicuntur, quod alter alterum male-
 dictis tangit. ‖ Tabernacula dicuntur a si-
 25 militudine tabernarum, quæ ipsæ, quod
 ex tabulis olim fiebant, dicte sunt, non ut
 quidam putant, quod tabulis cludantur. ‖ Ta-
 git Pacuvius in Teucro: «Ut ego, si quisquam
 me tagit.» et tagam idem in Hermiona: «Aut
 30 non cernam, nisi tagam,» sine dubio a . . . ua
 consuetudine usurpavit. nam nunc ea sine
 præpositionibus non dicuntur, ut contigit, at-
 tigit. ‖ Tabinum † proxime atrium locus dicitur. quod
 antiqui magistratus in suo imperio tabulis

nus: «Pone petunt, exim referunt ad pectora tonsas.»

Tymbreus Apollo a monte Tymbreo dictus, qui est in agro Troiano.

Toles tumor faucium, quæ per deminutionem dicuntur *tonsillae*.

Taxat et **taxatio** a verbo tango dicuntur, unde et *taxatores* a scenicis dicuntur, qui alterutrum maledictis tangunt.

Tagit simpliciter dicitur quod *attigit*, *contigit* facit compositum.

Tablinum locus proximus atrio a tabulis appellatus.

rationum ibi habebant publicarum rationum causa factum locum. || Tabem eam, quæ faceret tabescere, apud antiquos usurpatam Salustius quoque frequenter, ut in *Catilina*, cum ait: «Uti tabes plerosque civium animos invaserat.» et in li. IV. *historiarum*: «Qui quidem nos † ut tabes, in Urbem coniectus.» Et Corvinus † pro *Liburnia*: «Propter hanc tabem atque perniciem domus totius.» || *Tabellis* pro chartis utebantur antiqui, quibus ultro citro, sive privatim sive publice opus erat, certiores absentes faciebant. unde adhuc *tabellarii* dicuntur et *tabellæ* missæ ab imperatoribus. || *Tagax* furunculus a tangendo, cuius vocabuli *Lucilius* meminit: «Et mutonis † manum perscribere posse tagem †.» || *Tages* nomine geni filius nepos *Iovis*, puer dicitur disciplinam *aruspicii* dedisse duodecim populis *Etruriæ*. || *Taminia* uva silvestris generis videtur *Verrio* dicta, quod tam mira sit quam *minium*. || *Talus* *Sabinorum* nominibus *prænominis* loco videtur fuisse. || *Talentorum* non unum genus. *Atticum* est sex milium *denarium*: *Rhodium* et *cistophorum* quattuor milium et quingentorum *denarium*: *Alexandrinum* XII *denarium*: *Neapolitanum* sex *denarium*: *Syracusanum* trium *denarium*: *Reginum* *victoriati*. || *Tanne* eo usque, ut *Aelius Stilo* et *Opillus* † *Aurelius* interpretantur. Itaque *Afranius*: «*Tanne* arcula tua plena est *aranearum*.» || *Thalææ* nomen dictum est † alii ab ætatis flore aiunt, alii, quod carmina semper floreat. || *Talipedare* antiqui dicebant pro *vaccillare* pedibus lassitudine, quasi † qui † trahit pedes, ut talis videatur insistere aut identidem tollere pedes. || *Tanmodo* antiqui ponebant pro modo,

Tagax furunculus a tangendo dictus. Lucilius: «Et muttonis manum perscribere posse tagacem.»

Tamina uva silvestris, dicta quod tam mira sit quam minium.

Talus prænomen erat Sabinorum.

Tanne eo usque. Afranius: «Tanne arcula tua plena est araneorum.»

Talipedare est vacillare pedibus et quasi talis insistere.

Tammodo antiqui dicebant pro modo.

ut Accius: «Tammodo, inquit, Prænestinus †.

|| Taliam alii folliculum cepæ. . . . .
Talam Cornificius posuit, unde et Talassus.

|| Taurium æs appellant, quod in ludos taurios consumitur.
⁵ *Tarmes* . . . . .

|| Tamperon † soliti sunt appellare Græci genus
scribendi deorsum versus, ut nunc dextrorsum
scribimus.

Talia folliculum cepæ.

Tarmes genus vermiculi carnem exedens.

Tænpoton appellarunt Græci genus scribendi deorsum versus, ut nunc dextrorsum scribimus.

5

|| Tame in carmine positum est pro tam.

|| Tartarino cum dixit Ennius, horrendo et terribili Verrius vult accipi, a Tartaro, qui locus est apud inferos.

||Tutum frequenter dicitur maxime. Varro in Europa:
 5 «Tutum sub sede fuissent.»

/LI. XX. INCIPIT. !/

. . ||Tam significationem habet, cum ponimus propositivam quandam, cui subiungimus quam, aut+ cum dicamus †, tam egregium opus tam parvo pretio venisse,

Tartarino horrendo et terribili.

Tam significationem habet propositivam, cui subiungimus* quam, ut : tam bonus Chærilus, quam malus Homerus. Tam etiam pro tamen usi sunt.

idem† sic, ita, ut apud Græcos quoque οὔτως ἀγαθόν.
 Item ex contrario ei dicimus: quam malus Homerus, tam
 bonus Cherilus† poeta est. At antiqui tam etiam
 pro tamen usi sunt, ut Nævius: «Quid† si taceat,
 5 dum videat, tam sciat, quid scriptum sit.» En-
 nius: «Ille meæ tam potis pacis potiri.» Titinnius:
 «Bene cum facimus, tam male subimus†, ut quidem
 perhibent viri.» Item: «Quamquam estis nihili, tam
 escator† simul vobis consului.» || Tandem cum signi-
 10 ficat aliquando, interdum tamen ex supervacuo po-
 nitur, ut apud Terentium in Phormione, cum ait: «Ita-
 ne tandem uxorem duxit Antipho iniussu meo?»
 non enim hic tempus ullum significat. At Cicero
 etiam duplicat temporalem significationem, cum ait:
 15 «Tandem aliquando.» || Tauri verbenæque in commen-
 tario sacrorum significat ficta farinacea. || Tama
 dicitur, cum labore viæ sanguis in crura descendit et
 tumorem facit. Lucilius: «Inguen ne existat, pa-
 pulæ, tama ne boa noxiat.» || Tæniæ Græcam
 20 vocem sic interpretatur Verrius, ut dicat or-
 namentum esse laneum capitis honorati, ut sit
 apud Cæciliam in Androgyno: «Sepulchrum plenum tæ-
 niarum, ita ut solet,» et alias: «Dum tæniam, qui
 voluit vinciret, petit». Ennius in Alexandro: «Volans de cælo
 25 cum corona et tæniis.» Accius in Neoptolemo:
 «Decorare est satius, quam urbem† et tæniis.» || Tæ-
 dulum antiqui interdum pro fastidioso, interdum
 quod omnibus tædio esset, ponere soliti sunt.
 || Tatium occisum ait Lavini ab amicis
 30 eorum legatorum, quos interfecerant Titini† la-
 trones, sed sepultum in Aventiniensi laureto.
 (Quod ad significationem verborum non magis per-
 tinet, quam plurima alia et præterita iam

Tandem cum significet aliquando, interdum tamen pro supervacuo ponitur, ut ait Terentius: «Itane tandem uxorem duxit?» Cicero etiam duplicat temporalem significationem, cum ait: «tandem aliquando.»

5

Tama dicitur, cum labore viæ sanguis in crura descendit et tumorem facit. Lucretius+: «Inguen ne existat, papulæ, tama ne boa noxita.»

Tædulum fastidiosum, sive quod omnibus est tædium.

et deinceps quæ referentur. || Taurorum specie simulacra fluminum, id est cum cornibus, formantur, quod sunt atrociora ut tauri. || Talionis mentionem fieri in XII ait Verrius hoc modo: «Si mem-
 5 brum rapit†, ni cum eo pacit, talio esto.» neque id quid significet, indicat, puto quia notum est; permittit enim lex parem vindictam. || Tarquitas scalas, quas rex Tarquinius Superbus fecerit, abominandi eius nominis gratia ita appellatas esse
 10 ait volgo existimari. || Tarpeia esse effigiem ita appellari putant quidam in æde Iovis Metellinae†, eius videlicet in memoriam virginis, quæ pacta a Sabinis hostibus ea, quæ in sinistris manibus haberent, ut sibi darent, intro miserit eos cum
 15 rege Tacio†, qui postea in pace facienda caverit a Romulo, ut ea Sabinis semper pateret. || «Tam perit quam extrema faba» in proverbio est, quod ea plerumque aut proteritur, aut decerpitur a prætereuntibus. || Tappulam† legem convivalem ficto nomine conscripsit
 20 iocoso carmine Valerius Valentinus, cuius m. Lucilius hoc modo: «Tappulam† rident legem concere† opimi.†» || Termonem Ennius Græca consuetudine dixit, quem nos nunc terminum hoc modo: «Ingenti vadit cursu, qua redditus terminus est.» et: «Hortatore bono
 25 prius, quam iam finibus terminus.» || Trientem tertium pondo coronam auream dedisse se Iovi donum scripsit T. Quintius Dictator cum per novem dies totidem urbes et decimam Præneste cepisset. id significare ait Cincius in Mystagogicon l. II. duas
 30 libras pondo et trientem, qua consuetudine hodieque utimur, cum lignum bes alterum dicimus, id est pedem et besem latitudinis habens; et sestertium, id est duos asses et semissem tertium. item si tres asses sunt et quartus quadrans. || Tersum diem pro sereno

Tappula dicta est lex quaedam de conviviis.

Termonem Ennius terminum dixit.

Tersum diem serenum.

dictum ab antiquis nec se habere rei auctorem ait.
 || Teres in longitudine rotundatum, quales asseres natura ministrat.

|| Terpsicore nomen Musæ, quæ deos hominesque delectat.

5 || Tertium quartum differre ait a tertio quarto quintus†, quod quid factum sit significat.

|| Termentum pro eo, quod nunc dicitur detrimentum, utitur Plautus in Bacchidibus.

10 || Teretinatibus †, qui a flumine Tere de dicti existimantur et syllaba eius tertia mutata, et pro Tere de Teram scribi debuisse.

|| Tripudium . . . . .

spiciis in exultatione tripudiat . . . . .

a terra pavenda sunt dicta. nam pavire est ferire,

15 a quo et pavimenta. id ex Græco, quod illi

ΠΑΓΕΙΝ † quod nos ferire . . . . .

mum intactus † usur . . . . .

|| Templi figura in diffinitione † augurii.

20 || *Tempestatem* . . . . .

Tempesta . . . . .

Teres rotundus in longitudine.

Termentum apud Plautum detrimentum.

Tempestatem pro tempore frequenter dixerunt
antiqui.

Tempesta tempeſtiva.

Tinia . . . . .

|| Tensam ait vocari Sinnius Capito vehiculum, quo exuviae deorum ludicris circensibus in circum ad pulvinar vehuntur. fuit et
 5 ex ebore, ut apud Titinnium in Barbato, et ex argento.

|| Temerare violare sacra et contaminare, dictum videlicet a temeritate.

|| Temetum vinum. Plautus in Aulularia: «Cererin, 10 Strobile, has sunt facturi nuptias? qui? quia temeti nihil allatum video.» Pomponius in Decima: «Non multi

Tinia vasa vinaria.

Tensa vehiculum argenteum, quo exuviæ deorum
ludis Circensibus in circum ad pulvinar vehebantur.

Temerare violare sacra et contaminare, dictum videlicet a temeritate.

5

Temetum vinum, unde temulentia et temulentus.

temeti, sed plurimi.» Novius in duobus Dossenis:
 «Sequimini preminate †, sequere temeti timor.»
 idem in Funere: «Agite, exite, temulentum tol-
 lite.» et sine † Surdo: «Filiis habeo temulentas, sed
 5 eccas video incedere.» Afranius in Consobrinis:
 «Pol magis istius temulenta, futilis.» || Tintinni-
 re est apud Nævium hoc modo: «Tantum ibi mo-
 lo crepitum faciebant. tintinnabant compedes.»
 et apud Afranium: «Ostiari impedimenta tintin-
 10 nire audio.» || Tributorum conlationem, cum sit alia †
 in capita, illud † ex censu, dicitur etiam
 quoddam temerarium. ut post Urbem a Gallis cap-
 tam conlatum est, quia proximis XV annis cen-
 sus alius † non erat. Item bello Punico secundo
 15 M. Valerio Lævino, M. Claudio Marcello eos.
 cum et senatus et populus in ararium, quod ha-
 buit, detulit. || Tentipellium Artorius putat
 esse calciamentum ferratum, quo pelles exten-
 duntur, idemque † Afranium dixisse in Promo:
 20 «Pro manibus credo habere ego illos tentipellium.»
 Titinnium autem Verrius existimare, id medi-
 camentum esse, quo rugæ extendantur, cum
 dicat: «Tentipellium inducitur, rugæ in o-
 re extenduntur»: cum ille $\tau\rho\sigma\pi\alpha\zeta\omega\varsigma$ dixerit.
 25 || Tignum non solum in aedificiis, quo utuntur.
 appellatur, sed etiam in vineis, ut est in XII: «Ti-
 gnum iunctum aedibus, vineave et concapit † ne
 solvito.» || Tela proprie dici videntur ea.
 quæ missilia sunt, ex Græco videlicet translato
 30 eorum nomine. quoniam illi $\tau\rho\lambda\acute{\alpha}\theta\epsilon\upsilon$ missa di-
 cunt, quæ nos ennius †, sicut arma ea, quæ ab hu-
 meris dependentia retinentur manibus. quoniam quidem
 non minus in nobis eam partem corporis armum
 vocari existimandum est, quam . . . . . || Tigillum sororium

Tintinnire et tintinnabant Nævius dixit pro
sonitu tintinnabuli.

Tentipellium genus calciamenti ferratum, quo pelles
extenduntur.

Tegillum cucullunculum ex scirpo factum. Plautus :

«Tegillum mihi aret, id si vis, dabo.»

Tiberis fluvius dictus a Tiberino rege Albanorum, quod in eo cecidisset. *Tibris* a Tibri rege Tuscorum.

5 **Tibicines** in ædificiis dici existimantur a similitudine tibiis canentium, qui ut cantantes sustineant, ita illi ædificiorum tecta.

Tippula bestiole genus sex pedes habentis, sed tantæ levitatis, ut super aquam currens non desidat.

10 Plautus: «Neque tippulæ levius pondus est, quam fides lenonia».

Testiculari est iumentis maribus feminas, vel mares feminis admovere, licet alii dicant *testilari*.

Tifata iliceta. Romæ autem *Tifata curia*. *Tifata* etiam

15 locus iuxta Capuam.

Thiasitas sodalitas.

Tituli milites appellantur quasi tutuli, quod patriam tuerentur, unde et Titi prænomen ortum est.

Titiensis tribus a prænominе Tati regis appellata

20 esse videtur.

Titia quoque curia ab eodem rege est dicta.

Tetini pro tenui.

Thræces gladiatores appellantur a similitudine par-mularum Thraciarum.

25 **Tryga** antiqui vinum appellabant, unde *trygetus* adhuc dicitur.

Tittibilicium nullius significationis est, ut apud Græcos βλίτρον et κινδαψός. Plautus: «Non ego istud verbum empsiculem * tittibilicio.»

30 **Trabs** proprie dicitur duo ligna compacta.

Tragus genus conchæ mali saporis.

367

Trabica navis, quod sit trabibus confixa. Pacuvius:

«Labitur trabica in alveos.»

Trachali appellantur muricum ac purpuræ superiores

partes. Unde Arimineses maritimi homines cognomen traxerunt *Trachali*.

Troia et regio Priami et lusus puerorum equestris dicitur et locus in agro Laurente, quo primum Italiae Aeneas cum suis constitit. 5

Trifax telum longitudinis trium cubitorum, quod catapultam mittitur. Ennius: «Aut permaceret paries percussus trifaci.»

Tributum dictum, quia ex privato in publicum tribuitur. 10

Thocum genus sellae habetur apud Plautum.

Tritogenia Minerva a ripa Tritonis fluminis dicta, quod ibi primitus sit visa.

Truo avis onocrotalus. Cæcilius inridens magnitudinem nasi: «Pro di immortales, unde prorepsit truo?» 15

Trepit vertit, unde *trepido* et *trepidatio*, quia turbatione mens vertitur.

Triumphales coronae sunt, quae imperatori victori aureae preferuntur, quae temporibus antiquis propter paupertatem laeuae fuerunt. 20

Templum significat et aedificium deo sacratum, et tignum, quod in aedificio transversum ponitur.

Transtra et tabulae navium dicuntur et tigna quae ex pariete in parietem porriguntur.

Tromentina tribus a campo Tromento dicta. 25

Tragula genus teli, dicta quod scuto infixam trahatur.

Themis deam putabant esse, quae praeciperet hominibus id petere, quod fas esset, eamque id esse existimabant, quod et fas est.

Termes ramus desectus ex arbore, nec foliis repletus, nec nimis glaber. 30

Tenus significat finem; ut cum dicimus *haecenus*.

Trossuli equites dicti, quod oppidum Tuscorum Trossulum sine opera peditum ceperint.

Taciturnus, qui facile tacet: *tacitus* etiam argutus, quia potest aliquando tacere.

Tenitæ credebantur esse sortium deæ, dictæ quod tenendi haberent potestatem.

- 5 **Termino** sacra faciebant, quod in eius tutela fines agrorum esse putabant. Denique Numa Pompilius statuit, eum, qui terminum exarasset, et ipsum et boves sacros esse.

Terminus quo loco colebatur, super eum foramen
10 patebat in tecto, quod nefas esse putarent, Terminum intra tectum consistere.

Vicinia vicinorum conversatio.

Vesperna apud Plautum cena intellegitur.

- 15 **Vesticeps** puer, qui iam vestitus est pubertate, econtra *incestis*, qui necdum pubertate vestitus est.

Veia apud Oscos dicebatur plaustrum: inde *veiari* stipites in plastro, et *vectura veiatura*.

- Urbanas** tribus appellabant, in quas Urbs erat
20 dispertita a Servio Tullio rege, id est Suburana, Palatina, Aesquilina, Collina.

Vestis generaliter dicitur, ut stragula, forensis, muliebris: *vestimentum* pars aliqua, ut pallium, tunica, penula.

- 25 **Vescus** fastidiosus. Ve enim pro pusillo utebantur. Lucretius vescum dixit edacem, cum ait: «Nec, mare quæ inpendent, vesco sale saxa peresa».

Vescor pascor.

- Vesperugo** vesper stella. Plautus: «Nec vesperugo,
30 nec vergiliæ occidunt.»

Vespæ et **vespillones** dicuntur, qui funerandis corporibus officium gerunt, non a minutis illis volucris, sed quia vespertino tempore eos efferunt, qui

funebri pompa duci propter inopiam nequeunt. Hi etiam *respulae* vocantur. Martialis: «Qui fuerat medicus, nunc est vispillo Dialus.

Vespices fructecta densa dicta a similitudine vestis.

Velati appellabantur vestiti et inermes, qui exercitum sequebantur, quique in mortuorum militum loco substituebantur. Ipsi sunt et *ferentarii*, qui fundis ac lapidibus pugnabant, quæ tela feruntur, non tenentur. Cato eos ferentarios dixit, qui tela ac potiones militibus præliantibus ministrabant.

Velitatio dicta est ultro citroque probrorum * obiectatio, ab exemplo velitaris pugnae. Plautus: «Nescio quid velitati estis inter vos.»

Veternosus dicitur, qui gravi premitur somno. Cato veternosum hydropicum intellegi voluit, cum ait: «Veternosus quam plurimum bibit, tam maxime sitit.»

Veteratores callidi dicti a multa rerum agendarum vetustate. Gannius: «mulieri non astute facile veterator persuasit.»

Veterinam bestiam iumentum Cato appellavit a vehendo. Opilius veterinam dici vult quasi venterinam *, vel * uterinam, quod ad ventrem onus religatum gerat.

Vitulans lætans gaudio, ut pastu. * Ennius: «Is habet coronam vitulans victoria.»

Viduertas calamitas, dicta quod viduet bonis.

Vituligo in corpore hominis macula alba, quam Græci *ἀλγόν* vocant, a quo nos album; sive a vitio dicta, etiamsi non lædit; sive a vitulo propter eius membranae candorem, qua nascitur involutus. Lucilius: «Hæc odiosa mihi vituligo est, num dolet, inquit.»

Vel conligatio quidem est disiunctiva, sed non earum rerum, quæ natura disiuncta sunt, in quibus aut

5
 || *Vici* . . . . . cipiunt
 ex agris, qui ibi villas non habent, ut Marsi aut
 Peligni, sed ex victis † partim habent remp.
 et ius dicitur. partim nihil eorum
 10 et tamen ibi nundinae aguntur negotii
 gerendi causa, et magistri vici item magistri pagi quot-
 annis fiunt. altero, cum id genus ædificior . . . . nitur,
 quæ continentia sunt his oppidis, quæ . . . . .
 itineribus regionibusque distributa inter se
 15 distant. nominibusque dissimilibus discriminis causa
 sunt dispartita. tertio, cum id genus ædificiorum
 definitur, quæ in oppido privi †
 in suo quisque loco proprio ita ædificat, ut
 in eo ædificio pervium sit, quo itinere habitatores
 20 ad suam quisque habitationem habeat ac-
 cessum: qui non dicuntur vicani. sicut ii.
 qui aut in oppidi vicis, aut hi qui in agris
 sunt, vicani appellantur. || *Viget* dictum videtur a vi
 agendo, sed non in agendis hostilibusque †
 25 rebus, verum his, quæ celerrimo † concitato animo
 ad bonam frugem ten . . . . .
 || *Voisgram* † avem quæ se vellit. Augures . . . . .
 fucillantem appellant . . . . .
 || *Viginti* quinque pœnæ in XII significat viginti quinque
 30 asses. || *Victimam* Aelius Stilo ait esse vitulum
 ob eius vigorem. alii aut quæ vineta adducatur
 ad altare aut quæ ob hostis victos immoletur.
 || *Vectigal* aes appellatur, quod ob tributum et sti-
 pendium et aes equestre et hordiarium populo debetur.

coniunctione rectius utimur, ut: aut dies est aut nox, sed earum, quæ non sunt contra, e quibus quæ eligatur, nihil interest, ut Ennius: «Vel tu dictator, vel equorum equitumque magister Esto vel consul.»

Vibices plagæ verberum in corpore humano, dictæ quod vi fiunt. 5

Vibracæ* pili in naribus hominum, dicti quod his evulsis caput vibratur.

Vibrissare** est vocem in cantando crispare. Titinnius: «Si erit tibi cantandum, facito usque exvibrisses.» 10

Viget dictum a vi agendo, sed non in agendis hostilibus rebus, verum his, quæ concitato animo ad bonum tendunt.

|| Viæ sunt et publicæ, per . . . . .
 e omnibus licet, et privatæ, quibus neminem uti . . .
 præter eorum † quorum sunt; et ita privatæ VIII pedes in
 latitudine . . . iure et lege, publicæ quantum ratio
 5 utilitatis permittit . . . . . lex iubet XVI . . . . .
 XVque † pedes esse † vias, ut . . . . .
 vias muniunt. onisandi † lapidas † sunt, †
 qua volet, iumento agito.» || Viatores appellantur,
 qui magistratibus apparent, eo quia initio omnium
 10 tribuum cum agri in propinquo erant urbis atque
 adsidue homines rusticabantur, crebrior opera
 eorum erat in via quam urbe, quod ex agris
 plerumque homines evocabantur a magistratibus.
 || Verticulas cum ait Lucilius, ita appellavit
 15 vertebra.

Volæ vestigium . . . . .

Volones . . . . .

Vorsuti . . . . .

Viatores appellabantur, qui magistratibus parebant, eo quod plerumque ex agris homines evocabantur a magistratibus et frequens eorum erat ab agris ad Urbem via.

Verticulas Lucilius cum dixit, articulos intellegi voluit.

Volæ vestigium medii pedis concavum, sed et palma manus *vola* dicitur.

Volones dicti sunt milites, qui post Cannensem cladem usque ad octo milia cum essent servi, voluntarie se ad militiam obtulere.

Versuti dicuntur, quorum mentes crebro ad malitiam vertuntur.

|| Vernæ, qui in villis vere nati, quod tempus
 duce natura feturæ est et tunc rem divinam
 instituerit Marti Numa Pompilius pacis con-
 cordiæve obtinendæ gratia inter Sabinos Ro-
 5 manosque ut vernæ vincerent.
 Romanos enim vernas appellabant, id est
 ibidem natos, quos vincere perniciosum arbi-
 trium Sabinis, qui coniuncti erant cum
 P. R. || Vergiliæ dictæ. quod earum
 19 ortu ver finitur, et æstas incipit.

Viritanus . . . . .

Verrucant . . . . .

Vernæ appellantur ex ancillis civium Romanorum vere nati, quod tempus anni maxime naturalis feturæ est.

Vergiliæ dictæ, quod earum ortu ver finem facit.

Viritanus ager dicitur, qui viritim populo distribuitur.

Verruncent vertant. Pacuvius: «Di monerint meliora atque amentiam averruncassent tuam», id est avertissent.

|| *Vastum* . . . . . vexatur †.
 Accius: «Iam hanc urbem ferro vastam faci-
 et Peleus.» et Pacuvius: «Quales † scabresque
 inculta vastitudine.» || «Ve victis» in proverbium
 5 venisse existimatur, cum Roma capta a Seno-
 nibus Gallis aurum ex conventionem et pacto
 adpen . . . . . ut recederent, quod iniquis pon-
 deribus exigi a barbaris querente Ap. Claudio,
 Brennus rex Gallorum ad pondera adiecit gla-
 10 dium et dixit: ve victis. quem postea persecutus
 Furius Camillus, cum insidiis circumventum
 concideret et quereretur contra fœdus fieri, ea-
 dem voce remunerasse dicitur. || Vegrande signi-
 ficare alii aiunt male grande, ut vecors,
 15 vesanus, mali cordis maleque sanus. alii
 parvom, minutum, ut cum dicimus, ve-
 grande frumentum. et Plautus in *Cistellaria*:
 «Qui † nisi † itures †: nimium is vegrandi gradu.»
 || Vecors est turbati et mali cordis. Pacuvius in
 20 *Iliona*: «Pelici superstitosæ cum vecordi con-
 iuge.» et Novius in *Hercule coactore*: «tristimoniam
 ex animo deturbat et vecordiam.» || «Vapula Pa-
 piria» in proverbio fuit antiquis, de quo Simnius †
 Capito sic refert tum dici solitum esse, cum vel-
 25 lent minantibus ibi † significare se eos neg-
 legere, et non curare, fretos iure libertatis.
 Plautus in *Feneratrice*: «Heus tu! in Barbaria
 quod fecisse dicitur libertus suæ patronæ, id eo †
 dico . . . . .: liberta † salve, vapula Papiria.»
 30 in Barbaria est in Italia. Aelius hoc loco vapula
 positum esse ait pro dole, Varro pro peri. teste
 Terentio in *Phormione*: «Num † tu † . . . . .
 resistis, verbero?» et Plautus in *Curculione*: «Reddin
 au non mulierem prius quam te huic meæ

Vastum præmagnum, ponitur tamen et pro inani.
Accius: «Hanc urbem ferro vastam faciet»; unde
vastitas et vastitudo.

Vegrande significat male grande, et *vecors, vesanus*
mali cordis maleque sanus. Alii parvum sive minutum
intellegunt, ut *vegrande* frumentum.

Vecors est turbati ac mali cordis.

machæræ obicio, mastigia? Vapula ergo te vehementer iubeo, ne me territes.»

|| Vacerram . . . . et alii complures vocari aiunt stipitem . . . . . equos soleant religare. Ateius vero

5 Philolo . . . . . um ad male dicendum magnæ acerbitati . . . . . vecors et vesanus teste Livio,

qui dicit: «. . . . . corde et malefica vecordia †.» || Vagorem pro vagitu, Ennius l. XVI.: «Qui clamor oppugnantis vagore volanti.» Lucretius l. II.: «Et superantur item:

10 miscetur funere vagor.» || Valvoli fabæ folliculi appellati sunt, quasi vallivoli, quia vallo factis excutiantur. || Vagulatio in l. XII. significat quæstio cum convicio. «Cui testimonium defugerit †, is certis diebus ob portum obvagulatum ito.»

15 || Valgos Opilius Aurelius aliique complures aiunt dici, qui diversas suras habeant. Plautus in Milite glorioso: Qui talos vitiosos † «maiorem partem videas valgis savis †.» et in Sitellitergo: «fit † ea

20 mihi insignitos pueros pariat postea, aut varum aut valgum aut compernem aut pætum aut bocchum † filium.» || Viere alligare significat, ut hic versus demonstrat: «Iba . . malaci viere veneriam corollam.» unde vimina, et vasa viminea, quæ vincuntur ligen . . . ΣΤΡΟΦΟΙ. † || Vermina

25 dicuntur dolores corporis cum quodam minuto motu quasi † || Veruta pila dicuntur, quod . . . habent præfixa. Ennius li. X.: «. . . cursus quingentos sæpe veruti.» || Urvat

30 Ennius in Andromeda. significat circumdat, ab eo sulco, qui fit in urbe condenda urvo aratri, quæ fit † forma simillima uncini curvatione buris et dentis, cui præfigitur vomer. ait autem: «Circum sese urvat ad pedes a terra quadringentos caput.»

|| Ungulus Oscorum lingua anulus, ut . . . «si quid

Vacerram dicunt stipitem, ad quem equos soleant religare. alii dicunt maledictum hoc nomine significari magnæ acerbitatis, ut sit vecors et vesanus.

Vagorem pro vagitu Ennius posuit.

Valvoli folliculi fabæ.

5

Valgos Aurelius intellegi vult, qui diversas suras habent, sicut e contrario vari dicuntur incurva crura habentes.

Viere alligare, unde vimina et vasa viminea.

Vermina dicuntur dolores corporis cum quodam minuto motu, quasi a vermibus seindatur. Hic dolor Græce * *σπρόφος* dicitur. 10

Veruta *pila* dicuntur, quod velut verua habent præfixa.

Urvat * circumdat.

15

Ungulum Oseorum lingua significat anulum.

monumenti nacta est, qui eorum† requireret est unguis, quem ei detraxit ebrio.» Pacuvius in Iliona: «Repugnanti ego porro hunc vi detraxi unguis.» et in Atalanta: «Suspensum in lævo brachio ostendo unguis.»
 5 ||Unciaria lex appellari cœpta est, quam L. Sulla et Q. Pom . . . . . tulerunt, qua sanctum est. ut debitores decimam partem . . . . .

10 *Vinalia* . . . . .

Venerari . . . . .

. . . . . *Venenari* . . . . .

Vinalia diem festum habebant, quo die novum vinum
Iovi libabant.

Venerari verbum compositum ex venia et orando.

bant antiqui, cuius color inficiendo mutatur, ut Ennius cum ait: «Cum illud, quo iam semel est imbuta veneno.» || Ventabam dixisse antiquos verisimile est, cum et præpositione adiecta . . . . .

5 adventabam. || Vnt . upum † est vel . . . . . quod Græci ὄζειν dicunt. || Venditiones olim dicebantur censorum locationes; quod velut fructus locorum publicorum venibant. || Viminalis et porta et collis appellantur, quod ibi viminum fuisse videtur silva, ubi est et ara Iovi Viminio

10 consecrata. || Vindex ab eo, quod vindicat, quominus is, qui pressus est ab aliquo, teneatur. || Vineæ, ut Verrius præcipit, quod vini feraces sint. etiam militares quædam machinationes a similitudine

15 appellantur. || Vivatus et vividus a poetis dicuntur a vi magna. || Vindiciæ appellantur res eæ, de quibus controversia est: quod potius dicitur ius quia † fit inter eos qui contendunt. M. Cato in ea quam scripsit L. Furio de aqua:

20 . . . . . s Prætores secundum populum vindicias dicunt.» . . . . . Lucilius: «Nemo hic vindicias neque sacra . . . . . en † veretur.» de quo verbo Cincius sic ait: «Vindiciæ olim dicebantur illæ, quæ ex fundo

25 sumptæ in ius adlatæ erant.» at Ser. Sulpicius . . . . . iam singulariter formato vindiciam esse ait, ... ua de re controversia est, ab eo quod vindicatur . . . . . et in XII.: «Si vindiciam falsam tulit, si velit is † . . . . . tor arbitros tris dato, eorum arbitrii †

30 . . fructus duplione damnum decidito.»

Umbræ . . . . .

Ventabam dicebant antiqui, unde præpositione adiecta fit adventabam.

Viminalis porta et collis appellantur, quod ibi viminum fuisse silva videtur.

Vivatus et vividus a vi magna dicuntur.

Umbrae vocabantur Neptunalibus case frondae pro tabernaculis.

Vallesit . . . . .

Vexillum . . . . .

Vinnulus . . . . .

Victus . . . . .

5 *Vingustus* . . . . .

Vadem . . . . .

Vallesit perierit, dictum a vallo militari, quod fit circa castra, quod qui eo eiciuntur pro perditis habentur.

Vexillum deminutivum est a velo.

Vinnulus dicitur molliter se gerens et minime quid viriliter faciens. 5

Vietus languidus, sine vi et naturalibus privatus viribus.

Ungustus fastis uncus.

Vadem sponsorem significat datum in re capitali. 10

Vecticularia vita dicitur eorum, qui vectibus parietes alienos perfodiunt furandi gratia. Cato: «Vecticulariam vitam vivere, repente largiter habere, repente nihil».

Viritim dicitur dari, quod datur per singulos viros.

5 Cato: «Præda quæ capta est, viritim divisa».

Uxorium pendisse dicitur, qui quod uxorem non habuerit, res populo dedit.

Uls* Cato pro ultra posuit.

Volturnalia Volturmo suo deo sacra faciebant, cuius
10 sacerdotem Volturnalem* vocabant.

Vesculi male curati et graciles homines. **Ve** enim syllabam rei parvæ præponebant, unde *Vediorem** parvum Iovem et *vegrandem* fabam minutam dicebant.

Vaticanus collis appellatus est, quod eo potitus sit
15 populus Romanus vatum responso expulsis Etruscis.

Vivissimus superlativus a vivo.

Ungulatos ungues magnos atque asperos Cato appellavit.

Verberitare idem Cato frequentative ab eo, quod est
20 verbero, dixit.

Vopte pro vos ipsi Cato posuit.

Ver sacrum vovendi mos fuit Italis. Magnis enim periculis adducti vovebant, quæcumque proximo vere nata essent apud se, animalia immolatu-
25 crudele videretur pueros ac puellas innocentes interficere, perductos in adultam ætatem velabant atque ita extra fines suos exigebant.

Versuram facere mutuam pecuniam sumere ex eo dictum est, quod initio qui mutuabantur ab aliis, non
30 ut domum ferrent, sed ut aliis solverent, velut vertent creditorem.

Væ vobis dicebatur ab antiquis, et *ni nobis*.

Vinciam dicebant continentem.

Vernisera messalia † auguria.

INDEX VERBORUM.

Lemmata laxioribus litteris, quæ et apud Festum et apud Paulum leguntur maioribus paginarum numeris adfixis, discrepantiam lectionis Muellerianæ uncis rotundis distinximus.

A.

Ab oloes 14.
Abacti 17.
Abalienatus 19.
Abambulantes 20.
abarcet 11.
Abavus 10.
Abditivi 17.
Abemito 4.
Abercet 19.
Abgregare 17.
Abietaria negotia 20.
Abisse 20.
Abitionem 17.
Ablegmina 16.
Abnutare 20.
Aborigines 14.
Abortum 22.
Abrogare 9.
Abs 17.
Accensi 13. 11.
Acceris [lege Acieris] 7.
Aceratum 15. 209.
acerosus 209.
Acerra ara 13.
Acetare 17.
(Acieris) v. Acceris.
Acies 18.
Aclassis 15.

actuosi 13.
Actus 13.
Acupediis 7.
Acus 7.
Ad 9.
ad caprae paludes 46.
Ad exitam aetatem 20.
Adagia 9.
Adasia 9.
Adaxint 21.
Addicere 9.
Addubanum 16.
Addues 20.
Adeo 14.
Adfabrum 20.
Adfecta 2.
Adfectare 2.
Adfines 8.
adgregare 17.
Adgretus 5. 55.
Adigas 18.
Aditiculum 21.
Adlecti 5.
Adlicet 20.
Adlivescit 21.
Admissivæ aves 16.
Adnictat 21.
(adolescens) v. adulescens.
Adolescit 4.
Adoptaticius 21.

- Ador 7.
 Adorare 14.
 Adoriam laudem 3.
 Adpromissor 11.
 Adrumavit 7.
 Adsciscere 11.
 Adscripti 11.
 Adscripticii 11.
 Adserere manum 19.
 Adsidelae 14.
 Adsipere 16.
 Adtegrare 9.
 Adtestata 9.
 Adtibernalis 9.
 Adtritum 9.
 Adulari 16.
 adulescens 4.
 Adulter et adultera 16.
 Adulterina signa 20.
 adultus 4.
 Aduncantur 8.
 Advelitatio 21.
 Adversus 11.
 Advosem 19.
 Ae 19.
 ædilatus 10.
 Aedilis 9.
 Aedis 9.
 Aeditimus 9.
 Aedituus 9.
 Aege Amazo 18.
 Aegeum mare 18.
 Aegrum 5.
 Aegyptinos 21.
 Aemidum 18.
 Aemiliam gentem 18.
 Amylos 18.
 Aenariam 15.
 Aeneatores 15.
 Aeneolo 20.
 Aenesi 15.
 Aenulum 20.
 Aequidiale 18.
 Aequilavium 18.
 Aerarii tribuni 2.
 ærarium 2.
 Aeribus 20.
 Aerosam 15.
 Aeruma 19.
 ærumnæ 18.
 Aerumnulas 18.
 Aeruscare 18.
 Aestimata 18.
 Aestimias 19.
 (Affabrum) v. Adfabrum.
 Affatim 8.
 (Affecta) v. Adfecta.
 (Affectare) v. Adfectare.
 (Affines) v. Adfines.
 Africa 2.
 Afvolant 19.
 (Afvolunt) v. Afvolant.
 Agasones 19.
 Agea 8.
 Agedum 17.
 Agere 17.
 Agina 7.
 aginatores 7.
 Agnus 5, 10.
 Agolum 21.
 Agonalia 7, 8.
 Agonensis porta 7.
 (agones) v. agonos.
 Agonia 7.
 agonia 7.
 Agonias 8.
 Agonium 7. (bis)
 agonos 7.
 Agonus 7.
 Albesia scuta 3.
 Albiona 3.
 Albogalerus 8.
 Albula 3.
 Album 3.
 Alcedo 6.
 Alebria 19.
 Aleonem 21.
 Aletudo 20.
 Algeo 4.
 Aliae rei 20.

- Alica 6.
 Alicariae 6.
 alienatus 19.
 Aliesis dies 5.
 Alimodi 20.
 Aliorsum 20.
 Alites 3.
 Aliuta 4.
 (Allecti) v. Adlecti.
 (Allicit) v. Adlicit.
 (Alliesis dies) v. Aliesis.
 (Allivescit) v. Adlivescit.
 Allus 6.
 Alma 5.
 Almities 6.
 Alpes 3.
 Alphius 13.
 alpum 3.
 altare 4.
 Altaria 4. 21.
 Altellus 5.
 alter 5.
 Alteras 20.
 Altercatio 5.
 Alternatio 5.
 Alterplicem 6.
 Altertra 6.
 Alterum 5.
 Altus 5.
 Alucinatio 18.
 Alumento 13.
 Alveolum 6.
 Alvus 6.
 Am 4. 12.
 Amasso 21.
 Amatio 20.
 Ambactus 4.
 Ambarvales 4.
 ambarvalia 13.
 Ambaxioque circumen-
 tes 19.
 Ambegni 4.
 Ambest 4.
 Ambidens 4.
 Ambiguum 12.
 ambitio 12.
 Ambitus 4. 12.
 Ambo 4.
 Ambrices 12.
 Ambrones 12.
 Ambulacra 16.
 Amburbiales 4.
 amburbium 13.
 Ambustus 4.
 amecæ 11.
 ameci 11.
 amens 18. 153.
 (Amenta) v. Ammenta
 Ameria 16.
 Amian 16.
 Amicinum 11.
 amiciri 13.
 Amicitiae 11.
 Amiculum 21.
 Amita 10.
 Amites 16.
 Amneses 13.
 Amnis 12. hæc amnis. 42.
 Amoena 2.
 Amosio 19.
 Appendices 16.
 amplexus 13.
 amplustria 7.
 Amptermi 13.
 Amputata 18.
 Amsegetes 16.
 (Amptermi) v. Ampter-
 mini.
 Amussim 5.
 Anatem 21.
 Ancaesa 15.
 Anceps 14.
 Ancillae 15.
 anclabria 8.
 Anclabris 8. 54.
 Anclare 8.
 Anctos 21.
 Anculae 15.
 ancolare 15.
 Anculi 15.

- Ancunulentaë 8.
 Ancus 15.
 Andron 16.
 Andruare 7.
 Angeronae deae 13.
 Angeronalia 13.
 angina 6. 13.
 Anginam vinariam 20.
 Angiportus 13.
 Angor 6.
 Angulus 8.
 Animula 19.
 Annaria lex 20.
 Annos 5.
 (Annus) v. Annos.
 Anquirere 16.
 antæ 12.
 Antarium bellum 6.
 Antefixa 6.
 Antehac 6.
 Antennæ 13.
 Antes 12.
 Antebana 6.
 Antiae 13.
 antica 276.
 Anticum 19.
 Antigero 6.
 Antipagmenta 6.
 Antiquare 20.
 (Antiquum) v. Anticum.
 Antras 8.
 Antroare 7.
 Anus 4.
 Anxur 16.
 Ape 17.
 Apellinem 17.
 apere 14.
 Aperta 17.
 Apex 14.
 Apica 19.
 Apiculum 17.
 apisci 8.
 Apluda 8.
 Aplustria 7.
 Apollinares ludos 17.
 Apor 19.
 Appellitavisse 20.
 appendices 16.
 Appia via et aqua 19.
 Apricum 2.
 Aptus 8. 14.
 Apua 17.
 Apud 9. 16.
 Aqua 2. 16.
 Aqua et igni 2.
 Aquaelicium 2.
 Aquagium 2.
 Aquarioli 17.
 aquila 16.
 Aquilius 20.
 Aquilo 16.
 Aquilus 16.
 Aqipenser 17.
 Arabice olet 21.
 Arbilla 15.
 Arbitrator 11.
 arbitrarium 11.
 Arbitrium 11.
 Arbosem 11.
 Area 19. 12.
 Arcani 12.
 Arcere 11. (bis)
 Arcirma 11.
 Arcubii 19.
 Arcula 12.
 arcula turaria 13.
 Arculata 12.
 Arculum 12.
 Arculus 12.
 arcus 11.
 Area 8.
 Arferia 8.
 Argea 14.
 Argennon 11.
 Argeos 11.
 Argus oculæus 21.
 Argutum iri 20.
 Aridum 8.
 Arillator 15.
 Ariminum 19.

- Aristophorum 20.
 Arma 3. 19.
 armentas 3.
 Armentum 3.
 armi 19.
 Armillas 19.
 Armillum 2.
 Armilustrium 14.
 Armita 3.
 Arnae caput 15.
 Arquites 15.
 arse 14.
 Arseverse 14.
 artemam 15.
 artes 15.
 Artifices 15.
 Artitus 15.
 Artus 15.
 arvina 15.
 Arvocitat 20.
 Arvum 19.
 Arytaenam 15.
 Ascantii filii 18.
 Asparagus 14.
 Assa 21.
 Assaratum 12.
 (Asserere) v. Adserere.
 Asseres 12.
 (Assidelaë) v. Adsidelaë.
 Assiduus 7.
 assipondium 51.
 assyr 12.
 Ast 4.
 Astasint 19.
 Astu 4.
 Astutus 4.
 At 9.
 Atavus 10.
 Athanuvium 14.
 Atrabilis 21.
 atria 10.
 Atriplexum 21.
 Atritas 21.
 Atrium 10.
 Atroces 14.
 Attae 9.
 Attam 9.
 (Attestata) v. Adtestata
 Atticissat 21.
 attigit 540.
 Attinge 20.
 Auceta 19.
 Auctarium 11.
 Auctor 21.
 Auctum 11.
 Audacia 15.
 Audacias 20.
 audaculus 20.
 Audax 20.
 Auditavi 21.
 Augur 2.
 Auguraculum 14.
 augurium 2.
 Augustus 2.
 aulai 19.
 Aulas 17.
 (aulicoëcia) v. aulicoëta.
 aulicoëta exta 17.
 Aureas 20. 6.
 Aureax 6.
 Aureliam 18.
 Aurichalcum 7.
 Auritus 6.
 Aurum 6.
 aurum putatum 271.
 Aurunca 13.
 Ausculari 21.
 Auseli 18.
 Ausis 20.
 Ausoniam 13.
 Auspicium 2.
 ausum 6.
 Autumnum 17.
 Auxiliares 13.
 Auxilla 18.
 Aventinus 14.
 Avere 10.
 Aves 21.
 Avidus 18.
 (Avillas) v. Avillus.

- Avillus 10.
 avita 10.
 Avunculus 10.
 Avus 10.
 Axamenta 3.
 Axare 6.
 Axe adglomerati uni-
   versi stantes 19.
 Axis 3.
 axit 2.
 axites 3.
 Axitiosi 2.
- B.**
- Bacar 22.
 Bacchanalia 22.
 Bacrionem 22.
 (baiolari) v. baiulari.
 (Baiolos) v. Baiulos.
 baiulari 25.
 Baiulos 25.
 (Balaenae) v. Ballenae.
 (Balaenam) v. Ballenam
 Balatrones 24.
 Ballenae 22.
 Ballenam 22.
 Barathrum 22.
 barba promissa 280.
 Barbari 26.
 Barbaricum 23
 Bardus 25. (bis)
 Barium 24.
 Barrire 22.
 Basilica 22.
 Basilicum 22.
 Basiliscus 22.
 Batus 22.
 Bellarium et bellaria 25.
 bellica columella 24.
 Bellicrepam saltatio-
   nem 25.
 Bellitudinem 25.
 Bellona 24.
- Bellule 26.
 Bellum 24.
 Belutus 25.
 Beneficiari 24.
 (Beneficiarii) v. Benefi-
   ciari.
 Bene sponsis etc. 526.
 Beneventum 25.
 Benignus 24.
 Benna 24.
 Besem 24.
 besis 24.
 (Bessem) v. Besem.
 (bessis) v. besis.
 bibesiam v. Perediam.
 Bibliotheca e 24.
 bidens 4.
 Bidental 24.
 bidentes 24.
 Bigenera 24.
 Bignae 24.
 Bilbit 24.
 Bilingues Bruttaces 25.
 Billis 24.
 Binominis 25.
 Bisaeta 24.
 (Biseta) v. Bisaeta.
 Bitienses 25.
 Blandicella 25.
 blateas 24.
 (Blaterare) v. Blatterare.
 Blatterare 24.
 Blennos 25.
 Blitum 25.
 Boare 22.
 Boarium forum 22.
 Bocas 22.
 Boiae 25.
 Boicus 26.
 Bombizatio 22.
 Bona 22.
 Botulus 25.
 Bova 22.
 Bovem bidentem 25.
 Bovinatur 22.

- Brachium 23.
 Brassica 23.
 Brenda 24.
 Breve 23.
 Bruma 23.
 Brundisium 24.
 Brutianæ parmae 23.
 Brutiani 23.
 (Bruttates) v. Bilingves.
 Brutum 23.
 Bubinare 23.
 Bubleum 23.
 Bucar 26.
 Bucephalus 23.
 Bucerum pecus 23.
 Bucina 23.
 Bulgas 25.
 (Bulimam) v. Bulimum.
 Bulimum 23.
 Bulla aurea 26.
 Burranica potio 21.
 Burranicum 26.
 Burrum 22.
 Bustum 23.
 Buteo 23.
 Buttubatta 26.
 (Butubatta) v. Buttubatta.
 buxum 22.
- C.**
- Caecula 32. 281.
 Caeculatum 32.
 Cadmea 33.
 Caduca auspicia 45.
 Caduceatores 33.
 Caeculant 43.
 Caecultare 31.
 Caeculus 31.
 Caecum 31.
 Caedem 31.
 Caeditiae 32.
 caelare 15.
 Caelestia auguria 45.
- Caelibari hasta 44.
 Caelibem 31.
 Caelius mons 31.
 Caenina 31.
 Caerimoniarum causa 31.
 Caesar 40.
 Caesariati 31.
 caesnas 244. 252.
 Caesones 40.
 Caespes 31.
 Caesticillus 31.
 Caestus 32.
 caesulae 375.
 calabra curia 34.
 Calasis 36.
 Calathos 33.
 calathus 531.
 Calatores 27. 281.
 Calbeos 33.
 (Calcendix) v. Clacendix.
 Calces 33. 32.
 (calendæ) v. kalendæ.
 (calendarum) v. kalendarum.
 Calicata 33.
 Calicatis 41.
 Caliptra 33.
 Calix 33.
 Callim 33.
 Calones 32. 43. 281.
 Calpar 32. 46.
 Calpurni 33.
 calumnia 281.
 Camara 30.
 Camelis virginiibus 44.
 Camenae 30.
 (Camensem cursorem) v. Cammensem.
 camillum 44.
 Camillus 30.
 Cammensem cursorem 41.
 camuri boves 30.
 Cana 32.
 Canaliculae 32.

- Cancri 32.
 candelabra 30.
 Candelabrum 32.
 Canentas 32.
 Canicae 32.
 Canifera 46.
 canistella 32.
 canistra 32.
 Canitudinem 43.
 Canta 32.
 Cantherius 32.
 Canturnus 41.
 cannam 46.
 (Caperatum) v. Caperratum.
 Caperratum 33.
 Capidulum 33.
 Capillatam vel capillarem arborem 40.
 Capis 33.
 Capita deorum 45.
 Capital 33. 40.
 Capitalis lucus 46.
 Capitarium aes 46.
 Cappas 31.
 Caprae 33.
 Capralia 46.
 Capreoli 40.
 Capronae 33.
 Capruculum 34.
 Capsae 33.
 Capsit 40.
 Captus 46.
 Capuam 30.
 capularis 43.
 Capulum 43.
 Caput 33.
 cardo 50.
 Carinantes 33.
 Carissam 31.
 Carnificis 45.
 Casa 33.
 Casaria 33.
 Cascum 33.
 Caseus 33.
 Casilam 33.
 Casinam 43.
 Casmenae 47. 244.
 Casnar 33.
 Cassabundus 33.
 Cassia via 33.
 Cassiculum 33.
 (Cassilam) v. Casilam.
 Casta mola 45.
 castella 49.
 Castrensicorona 40.
 Casus 41.
 Catachresin 41.
 Catamitum 31.
 Catamitus 6. 13.
 Catampo 31.
 Catax 31.
 Cati 32.
 Catillatio 31.
 Catillones 31.
 Catularia 31.
 Catulinam carnem esitavisse 31.
 Catulus 32.
 Caudeae 32.
 (Caudecae) v. Caudeae.
 Candicariae 32.
 Caulae 32.
 Caviarum hostiae 40.
 Cavillatio 32.
 Cavillum 32.
 Cavitionem 43.
 Cavum 32.
 Celassis 43.
 Celeres 38.
 Cella 46.
 Celsus 38.
 Cena 38. 279. 504.
 Cenacula 38.
 Censere 38.
 Censio 46.
 Censio hastaria 38.
 Censionem facere 38.
 Censores 41. 46.
 Censui censendo 40.

- Centauration 38.
 Centenariae 38.
 Centenas pondo 41.
 Centum viralia iudicia
   38. 45.
 Centuria 37.
 Centuriata 37.
 Centuriatus 37.
 Centurionus 34.
 Cercolopis 38.
 Cercopa 39.
 Cereos 38.
 Ceres Libyssa 87.
 Cermalus 38.
 Cernuus 38.
 Cerritus 38.
 Cerrones 28.
 Cerus manus 87.
 Cervaria 39.
 cervi pro servis fugitivis 510.
 Cervus 38.
 Chalcidicum 36.
 Chaos 36.
 Chilo 30.
 Choenica 37.
 Choragium 36.
 cibisim 30.
 Cibus 30.
 Cicatricare 46.
 Ciccum 30.
 Cicindela 30.
 Cicuma 28.
 cieur 76.
 Ciere 46.
 Cilium 30.
 Cillibae 30.
 Cilo 30.
 Cimbri 30.
 Cimmeri 30.
 (Cimmerii) v. Cimmeri.
 Cincia 40.
 Cineta 46.
 Cingillo [leg. Cingulo] 44.
 (Cingulo) v. Cingillo.
 Cingulos 30.
 Cinxiae Junonis 44.
 Circanea 30.
 Circites 30.
 Circumluvium 45.
 cis, citra, citimus 30.
 Cispinus mons 30.
 Cisterna 30.
 Citeria 42.
 Citimus 30.
 Citior 43.
 Citrosa 30.
 Civicam coronam 30.
 Clacendix 32.
 Clam 46.
 Claritudinem 41.
 Classes clipeatas 39.
 Classici testes 39.
 Classis procincta 39.
 Claudere 39.
 Claudiana tonitrua 40.
 Clausula 39.
 Clava 43.
 Clavata 39.
 clavator 43.
 Clavim 39.
 Clavis 39.
 Clavus annalis 39.
 Clientam 43.
 Clingere 39.
 Clipeum 39.
 Clitellae 42.
 clivi 45.
 Clivia auspicia 45.
 Cloacae 38. 46.
 Cloacale flumen 42.
 (Cloacare) v. Cloacare.
 Cloacare 46.
 Cloelia familia 39.
 Cloeliae fossae 39.
 Clucidatum 39.
 Clumae 39.
 Clunaclum 35.
 (Clunas) v. Cluras.
 Clunes 43.
 Cluras 38.

- Clutum 39.
 (Clypeum) v. Clipeum.
 Cnasonas 37.
 Cnephosum 36.
 Cocetum 28.
 (cocio) v. coctio.
 Coclaeae 28.
 coctio 15.
 Coctiones 35.
 Coctum 27.
 Cocula 27.
 Cocum 41.
 Codeta 27, 40.
 (Coelestia) v. Caelestia.
 (Coelibari) v. Caelibari.
 (Coena) v. Cena.
 (Coenacula) v. Cenacula.
 coepere 41.
 Coepiam 41.
 coercere 12.
 Cogitatum 43.
 Cogitatio 46.
 Cognitor 40.
 Cognitu 42.
 Cognomines 28.
 Cohum 28. (bis)
 Coinquere 46.
 (Collatia) v. Conlatia.
 (Collativum) v. Conlativum.
 colliginus 82.
 colliciae 81.
 Collina porta 7.
 Colluviaris 40.
 Colophon 27.
 Colossus 40.
 Columnae 38.
 Columna 26.
 comae 44.
 Comauditum 46.
 (combennones) v. combennones.
 Comedo 41.
 Comedum 41.
 Comitiales dies 27.
 commeare 350.
 commeatus 380.
 (Commetacula) v. Commoetacula.
 (Commetaculum) v. Commoetaculum.
 Commissatio 28.
 Committere 28.
 Commoetacula 45.
 Commoetaculum 39.
 Commugento 46.
 communicarius 277.
 Comoedias 28.
 Comoedice 43.
 Comparsit 42.
 Compascuus ager 28.
 (compendium) v. compendium.
 Comperce 42.
 Compernes 28.
 Compescere 28.
 Compescere lucum 46.
 Compilare 28, 244.
 Compitalia 28.
 Compluriens 42.
 (compluvium) v. complavium.
 Compraedes 28.
 Comptum 28. (bis)
 Comptus 44.
 (Conauditum) v. Comauditum.
 combennones 24.
 Conceptivae feriae 44.
 Conciliabulum 27.
 concinere 27.
 Concinnare 27.
 (Concio) v. Contio.
 (Concionem) v. Contionem.
 Concipilavisti 43.
 Conclavatae 40.
 Conclavia 27.
 concutere 345.
 Condalium 27.
 Condere 28, 40.
 Condicere 45.
 Condictio 46.

- Condictum 27.
 Condulus 27.
 Confecerunt 41.
 Confeta 40.
 Conflages 28.
 Confoedusti 28.
 Confugelam 28.
 Congruere 28. 69.
 Coniector 42.
 Coninquare 45.
 (Conitum) v. Comptum.
 coniuges 74.
 Conivola 43.
 Conivoli 29.
 Conlatia 26.
 Conlatina porta 26.
 Conlativum 27. 41.
 Conlucare 27. 52*f*.
 conpluvium 77.
 Conregione 46.
 Conruspari 43.
 Conscripti 29. 5.
 Consentia 46.
 Considerare 29. 53.
 Consilium 29.
 Consilueret 41.
 Consiptum 43. 45.
 Consiva 210.
 consortes 423.
 Consponsor 41.
 Consopos 29.
 Consternatio 29.
 Constitutus 29.
 Consualia 29.
 Consus 29.
 Consuetionem 43.
 Consulas 29.
 Contagionem 42.
 Contemplari 27.
 Contestari 27.
 Contestari litem 40.
 contigit 540.
 Contignum 46.
 Contio 27. 46.
 Contionem 41.
 Contrarium aes 45.
 Contubernales 27.
 Contubernium 27.
 (Contuoli) v. Coniuoli.
 Convallis 29.
 Conventae condicio 44.
 Conventus 29.
 Convexum 41.
 Convicium 29.
 Convoti 29.
 Copona 28.
 Coquitare 43.
 Corbitae 26.
 Corculum 43.
 Corda 46.
 Corgo 26.
 Corinthienses 42.
 Corius 42.
 Corniscarum divarum
     45.
 Cornua 26.
 Corolla 45.
 Corona 26.
 Corpulentis 44.
 cosmittere 47.
 Cossi 29.
 Cothones 26.
 Coturnix 26.
 Cracentes 37.
 Craticulum 37.
 Crebrisuro 41.
 Creduas 42.
 crepas 33.
 Creperum 37.
 Crepidines 38.
 Crepitulum 37.
 Crepos 39.
 (Creppos) v. Crepos.
 Creterrae 37.
 Crevi 37.
 Crines 37.
 Crocatio 37.
 Crocotillum 37.
 Crocotinum 37.
 crucem 139.

- Crucium 37.
 Crumina 42.
 Crusculum 37.
 Crustariae 37.
 Crustumina 38.
 Cubans auspicatur 45.
 cubiculum 45.
 Cudere 43.
 Culcita 35.
 Culcitula 35.
 Culigna 35. 45.
 Culina 46.
 Culliola 35.
 Cullus 42.
 (Cultrix) v. Culcitula.
 Cum imperio est 35.
 Cum populo agere 35.
 Cum potestate est 35.
 (Cumalter) v. Cumulter.
 Cumbam 36. 45.
 Cumeram 44.
 Cumerum 35.
 Cumulter 35.
 Cuncti 35.
 Cuniculum 35.
 Cunire 35.
 cupedia 34.
 Cuppes 34.
 (cuppedia) v. cupedia.
 (Cupralia) v. Capralia.
 Cupressi 45.
 Cura 35.
 Curatores 34.
 Curia 34.
 Curia Tifata 35.
 Curiales 34.
 Curiales flamines 45.
 Curiales mensae 45.
 Curiata 34.
 Curionem 42.
 Curionia sacra 44.
 Curionium 34.
 curionus 34.
 Curis 34.
 Curitim 34.
- Curriculo 34.
 Curriculus 34.
 Currules equi 34.
 Curtilacum 34.
 (Curules equi) v. Curru-
 les.
 Cussilirem 35.
 Custodelam 36.
 Custoditio 43.
 Cutiliae 36.
 Cutis 36.
 Cuturnium 35.
 Cybebe 36.
 Cybele 36.
 cybios 37.
 Cybium 37.
 Cyllenius 36.
 Cymbium 36.
 Cynthius 36.
 Cyparissae 45.
 Cyparissiae 36.
 Cypria 36.
 Cyprio bovi merendam
 41.
 Cytherea 36.

D.

- Daedalus 48.
 Daedalam 48.
 Dagnades 48.
 Dalivum 47.
 Damia 48.
 damiatrix 48.
 Damium 48.
 Danistae 48.
 Danunt 48.
 dapaticae 48.
 dapaticum 48.
 Daps 48.
 Dasi 48.
 Daunia 48.
 Dautia 48.
 Deactio 52.

- deamare 50.
 Deblaterare 51.
 Decalicatum 53.
 Decermina 51.
 Decima 50.
 Decimanus 50.
 Decotes 51.
 Decrepitus 50.
 Decultarunt 53.
 Decumana ova 50.
 decumana scuta 3.
 decumani fluctus 50.
 Decures 50, 53.
 Decuriones 50.
 decurionus 34.
 dedicare 49.
 Dedita 49.
 Defomitatum 53.
 deforma 59.
 Defrensam 52.
 Defrui 50.
 Degere 51.
 Degunere 50.
 Deinceps 50.
 Deincipem 53.
 Deinde 52.
 Delaniare 52.
 Delapidata 52.
 Delibare 51.
 Deliberare 52.
 Delicare 51.
 Delicata 49.
 delicatus 49.
 Delicia 51.
 deliciares tegulae 51.
 deliciatum tectum 51.
 delicta 52.
 deligimus 82.
 Delinquere 52.
 deliquia 52.
 Deliquium 51.
 Deliquum 52.
 Delubrum 51.
 Deluit 52.
 Demagis 50.
 demens 153.
 Deminutus capite 49.
 Demoe 51.
 Demum 49.
 demus 49.
 Denariae 50.
 Denicales feriae 49.
 Deorata 52.
 Depeculatus 53.
 Deperire 49, 50.
 depilati 207.
 Depolitum 50.
 Depontani 53.
 Deprensa 59.
 Depubem 51.
 Depuvere 49.
 Derogare 49.
 Derunciunt 49.
 Desiderare 53.
 Desivare 51.
 Despretus 51.
 Deteriae 51.
 Detrectare 52.
 Detudes 52.
 Deus 50.
 Deversus 50.
 Devitare 50.
 Dextans 52.
 Dextera auspicia 52.
 Dextimum 52.
 (Dextra auspicia) v. Dextera.
 Dextrarum tibiarum 52.
 di manes 130.
 Diabathra 52.
 Diales flamines 8.
 Dialis flamen 52.
 Dianius 52.
 Dicacarchia 51.
 Dicassit 53.
 Dice 51.
 die diffusus 372.
 Dici mos erat etc. 47.
 Dietynna 51.
 Directum 49.

- Dies 52.
 die diffensus 372.
 Diffarreatio 52.
 difficultas 61.
 Dignorant 51.
 (dii manes) v. di manes.
 Dilectus 52.
 Diobolares meretrices 52.
 Diomedia 53.
 Diomedis 53.
 Diox 52.
 Dirigere 49.
 Dirus 49.
 Dirutum aere 49.
 Desertim 51.
 Disertiones 51.
 Disertus 51.
 dispendium 51.
 dispensata 51.
 Dispensatores 51.
 Dispescere 51.
 dissipat 449.
 Dissulcus 51.
 Distisum 51.
 Dium 50. 52. 53.
 Dius 52.
 Dividiam 50.
 Dividicula 49.
 Doli 49.
 Doliola 48.
 (Domus) v. Dumus.
 Donaticae coronae 48.
 Donum 48.
 Dorsum 48.
 Dotem 48.
 Dracones 47.
 drua 7.
 Dubat 47.
 Dubenus 47.
 Duco 47.
 Duellum 47.
 Duicensus 47.
 Duidens 47.
 Duis 47.
 Dumecta 47.
 Dumosa 47.
 Dumus 47.
 Duodeviginti 47.
 Duonum 47.
 Duplabis 47.
 Duplionem 47.
 dupondium 51.
 Dusmo in loco 47.
- E.**
- Eamus 55.
 Eapse 54.
 Eccere 55.
 Edeatroe 58.
 Edecimata 56.
 Ederam 58.
 Effafilatum 59.
 Effari 57.
 Effata 56. 57.
 Egens 54.
 Egregiae nymphae 54.
 egregius 17.
 Egretus 55.
 Eiuratio 54.
 Elacatena 54.
 Elaudare 53.
 Elecebrae argentariae
   53.
 Electabo 53.
 Elices 53.
 Elinguem 54.
 Elix 54.
 Elucum 53.
 Elumbum 54.
 Em 53. 54.
 Emancipati 54.
 Emem 54.
 Emere 53. 4.
 Empanda 54.
 Emptivum militem 54.
 Emussitata 53.
 Endoitium 53.
 Endoplorato 54.

- Endo procinctu 54.
 Ennam 53.
 Enubro 54.
 Enumquam 53.
 (Enunquam) v. Enum-
 quam.
 Epeus 58.
 Epicrocum 58.
 Epilimma 58.
 Epirus † 473.
 Epistylum 58.
 Epolonos 55.
 Epulam 58.
 Epulares 58.
 Equestre aes 57.
 equidem 510.
 (Equiria) v. Equirria.
 Equirine 57.
 Equirria 57.
 Equitare 57.
 Equo 57.
 Equus 57.
 Erectum citumque 58.
 Erebum 58.
 Ergo 58.
 Erigone 226.
 Eritudo 58.
 Erugere 58.
 ervilia 58.
 Ervum 58.
 Escariae 54.
 Escendere 56.
 Escit 54.
 Euboicum talentum 55.
 Eudiaeon 55.
 Eum 54.
 Europam 55.
 Evelatum 54.
 Everriator 54.
 Exagogen 56.
 Examen 56.
 Examussim 56.
 Exanclare 56.
 Exbures 56.
 excellere 378.
 Excisionem 56.
 Exciet 56.
 Excipuum 56.
 Excudere 56.
 (Exdecimata) v. Edeci-
 mata.
 Exdorsua 56.
 Exdntae 56.
 exemplar 57.
 Exemplum 57.
 Exercirent 57.
 Exercitionem exerciti
 57.
 exercitiorem, exercitissimum 57.
 Exercitus 57.
 Exesto 58.
 Exfir 56.
 Exfuti 57.
 Exgregiae 56.
 Exhaustant 57.
 Exiles 57.
 Exilica causa 57.
 Exim 58.
 Eximium 57.
 (Exin) v. Exim.
 exinde 52.
 (Exinfibulabat) v. Exin-
 fulabat.
 Exinfulabat 57.
 Existimare 57.
 Exitium 57.
 Exodium 57.
 Exoletus 56. 4.
 Exomides 57.
 Exoriri 57.
 Expapillato 57.
 Expatare 56.
 Expectorat 56.
 expensa 51.
 expergitus 56.
 Experitos 56.
 Experrectus 55, 56.
 expiaticum 260.
 Explenunt 56.
 Explorare 56.

explorator 56.
 Exporgere 56.
 Expreta 55.
 Exrogare 57.
 (Exscendere) v. Escendere.
 Extā 55. extarum 21.
 Externus 55.
 Exterraneus 55. (bis)
 Extimum 55.
 extraneus 55.
 Extrarium 55.
 Exurgentes 56.
 Exuvia 57.
 (exverrē) v. exverriā.
 exverriā 54.

F.

faba fresa 65.
 Fabam 62.
 fabulo 170.
 Facem 62.
 Faces 62.
 Facessere 61.
 facilitas 61.
 Factio 61.
 factiosus 61.
 Facul 61.
 facultas 61.
 faculter 61.
 Fagutal 62.
 falado 63.
 Falae 63. (bis)
 (falando) v. falado.
 Falarica 63.
 Falconem 30.
 Falcones 63.
 Faleri 64.
 Falsius et falsior 65.
 Fama 61.
 famel 62.
 Famella 62.
 Famicosam 61.

Familia 61. 62.
 familiares 61.
 Familiaris Romanus 66.
 Famino 62.
 Famuletium 61.
 Famuli 62. 61.
 Fana 66.
 Fanatica 65.
 Fanum 62.
 Farfenum 63.
 Farrago 65.
 Farreum 63. 73.
 Fartores 63.
 fas 63.
 Fascinum 63.
 Fastigium 62.
 Fastis 66.
 Fastorum 62.
 Fatantur 63.
 Faustulum porcillum 66.
 Faventia 62.
 favere 62.
 Favi 62. (bis.)
 Faviani 62.
 Favisae 62.
 (Favissae) v. Favisae.
 februa 60.
 Februarius 60.
 februatum 60.
 Februatus 60.
 Fedum 59.
 Felicata 61.
 Felices arbores 65.
 Felicones 61.
 felix v. Felicata.
 femē 65.
 Femur 65.
 fenebres 66.
 fenebris 61.
 feneratorēs 61.
 Fenero et feneror 65.
 fenum 61.
 Fenus 61. 66.
 Feralia 60.
 Ferctum 60.

- Ferentarii 60. 66. 11.
 Feretrius 65.
 Feria 60.
 Feriae statae 65.
 Férias 61.
 Ferire 61.
 Ferocit 65.
 Ferus 61.
 Fescemnoe 61.
 Fescennini 60.
 fesias 61.
 Festram 64.
 festuca 61.
 Fetiales 65.
 Fiber 64.
 fibras 64.
 Ficolea 66.
 ficus Ruminalis 172.
 Fides 64.
 fiducula 64.
 Fidusta 64.
 fimbrias 64.
 (Firtum) v. Firtum.
 Firmum 64.
 Fiscellus 64.
 Fivere 65.
 Fixulas 64.
 Flagratores 63.
 Flamen Dialis 62
 Flaminia 66.
 Flaminia aedes 63.
 Flaminius 63.
 Flaminius camillus 66.
 Flaminius lictor 66.
 Flammeari 63.
 (Flammearii) v. Flamme-
 ari.
 Flammeo 63. 65.
 Flator 63.
 Flemina 63.
 Florifertum 65.
 Flumentana 63.
 Fluoniam Junonem 65.
 Flustra 63.
 focillationes 60. (focillationes) v. focilla-
 tiones.
 foculi 60.
 Focus 60.
 Fodare 59.
 (Foedum) v. Fedum.
 Foedus 59.
 Folium 60.
 Folliculare 60.
 folus 59.
 fomenta 60.
 Fomites 60.
 Fons 60.
 Fontinalia 60.
 Fontinalis porta 60.
 Forago 64.
 forare 60.
 foras 60.
 Forbeam 59.
 Forcipes 59.
 Forctes 59.
 foretum 73.
 fordae 59.
 Fordicidis 59.
 forecula 60.
 fores 60.
 Forma 59.
 Formiae 59.
 (Formucales) v. Formu-
 capes.
 Formucapes 65.
 Fornacalia 59. 66.
 forulos 59.
 Forum 59.
 (fostem) v. fostim.
 fostiam 59.
 fostim 59.
 Fovi 62.
 (Fovii) v. Fovi.
 Fracebunt 64.
 Fracilli 64.
 Frater 64.
 fraterculare 421.
 (Fratilli) v. Fracilli.
 Fratrare 64.

FratRIA 64.
 (FratRIARE) v. FRATRARE.
 FrausUS ERIT 64.
 FraxARE 64.
 FregellAE 64.
 FremITUM 64.
 FrendERE 65.
 FrequentARIUM 66.
 FrICTUM 64.
 FrIGERE 64.
 friggITIRE 64.
 Fringilla 64.
 FrivOLA 64.
 frons masc. gen. 42.
 FrontEM 64. 139.
 FructAM ET fructUM 65.
 FrugAMENTA 65.
 FrunISCOR 65.
 frunitUM 65.
 FrutINAL 64.
 Frux 65.
 FucILIS 65.
 (Fulcere) v. Fulgere
 Fulgere 66.
 FulgurITUM 65.
 fulgus 59. 66.
 fulgo 59.
 Fulmen 66.
 fumus 59.
 Fundus 64.
 Funebres tibiae 66.
 funus 59.
 furcilla 63.
 Furcilles 63.
 fURIAE 59.
 Furnalia 63.
 furnus 59.
 Furum 65.
 Furvum 59. 66.
 Futare 63.
 (Futiles) v. Futtiles.
 Futtiles 63.
 (futilia) v. futilia.
 futilia 63.

G.

Gaia Caecilia 68
 Gaipor [gripor+] 340.
 Galbeum 68.
 Galearia 68.
 Gallam bibere ac rugas
 conducere ventri 68.
 Galli 67.
 Ganeum 68.
 Gannitio 70.
 Gaudium 70.
 Gaulus 68.
 Gemursa 67.
 Genas 66.
 Geniales 67.
 Genialis lectus 67.
 Genium 67.
 Gens Aelia 67.
 Gentilis 67.
 Genuini dentes 67.
 Genus 70.
 germani 67.
 Germen 67.
 Gerrae 66.
 gerulos 67.
 Gerusia 67.
 Gestit 68.
 Gestus 67.
 Gesum 70.
 (Gigeria) v. Gizeria.
 Gingriator 67.
 gingrima 67.
 Gingrire 67.
 Gizeria 67.
 glamas 68.
 glires 384.
 gliscerae 70.
 Gliscere 70.
 Glittis 70.
 glocidare 70.
 Glomus 69.
 Gloria 70.
 Glos 70.

glubi 70.
 Glucidatum 70.
 Gluma 70.
 Gluttire 70.
 Gnarigavit 68.
 gnarivisse 68.
 Gnarus 67.
 Gnephosum 67.
 Gneus 68.
 Gnitor et gnixus 68.
 (Gnitus) v. Gnitor.
 Gnotu 68.
 Gracchuris 68.
 Graculi 69.
 Gradivus 69.
 Graeca sacra 68.
 Grallatores 69.
 Gramiae 68.
 Grando 70.
 Grassari 69.
 Gravastellus 68.
 Grave aes 69.
 Gravida 69.
 Greges 69.
 Gricenea 70.
 Groma 68.
 Gruere 69.
 Grumus 68.
 grunnire 69.
 Gulliocae 70.
 Gurgustium 70.
 Gutturium 70.
 gynaeceum 16.

H.

Habitior 72.
 Habitudo 72.
 haectenus 559.
 Halapanta 72.
 Hallus 72.
 halo 53.
 Hammo 72.
 Hamotrahones 73.

Hanula 73.
 Hariuga 71.
 (Harviga) v. Hariuga.
 Hastae 72.
 hausecus 421.
 Hebes 71.
 Hecate 71.
 Hedera 71.
 Heliconides 71.
 Helucus 71.
 Heluo 70.
 Helus et helusa 71.
 Helvacea 70.
 (Helvela) v. Helvella.
 Helvella 73.
 Hemina 71.
 Hemonia 71.
 hemonem 71.
 Herbam do 70.
 Herbilis anser 71.
 (Herceus) v. Hercius.
 Hercius 71.
 Herculanus nodus
 Hercules astrologus 71.
 Here 71.
 Heredium 71.
 Herem Marteam 71.
 Heres 71.
 Herma 71.
 herna 71.
 Hernici 71.
 Hetta 71.
 Heus 71.
 Hilarodos 72.
 hilla 72.
 Hilum 72.
 Hippacare 72.
 Hippagines 72.
 Hippius 72.
 Hippocoum 72.
 Hira 72.
 Hirqitalli 72.
 Hirrire 72.
 Hirtipili 72.
 Histriones 71.

Hodoedocos 73.
 Homeltium 73.
 Honorarios 73.
 Horetum 73.
 Horda 73.
 Hordiarium aes 73.
 Hordicidia 73.
 Horreum 73.
 Hortus 73.
 Hostia 73.
 Hosticapas 73.
 Hostilis Laribus 72.
 Hostimentum 73.
 hostire 73. 370.
 Hostis 73.
 Humanum 73.
 Hyperborei 73.
 Hyperionem 73.

I.

Iambi 74.
 Ianeus 73.
 Ianiculum 74.
 Iannual 74.
 Ianuli 3.
 Ianus 36.
 Ibi 75.
 ibidem 75.
 Icadion 75.
 Icit 75.
 Idulis ovis 74.
 iduum 193.
 Iecunanum 81.
 Igitur 74.
 Ignem 75.
 Ignia 74.
 Ignis 75.
 Ignitabulum 74.
 Iliā 74. 57.
 Ilicet 74.
 ilico 423. 510.
 (illicere) v. illicere.
 (Illicium) v. Illicium.

(illico) v. ilico.
 illorsum 20.
 Im 73. 33.
 Imago 80.
 (Imbarbescere) v. Inbarbescere.
 (Imbelliam) v. Inbelliam.
 Imbrex 77.
 Imbrica tempestate 77.
 (imbulbitare) v. inbulbitare.
 (Imbutum) v. Inbutum.
 (Imm.) v. Inm.
 immanes 130.
 immunis 252.
 (Imp.) v. Inp.
 impetrare 283.
 Impetum 252.
 (Impite) v. Inipite.
 impune 252.
 In 76. 78. 39.
 In conventionē 80.
 In eo pte 78.
 In insula 78.
 In mundo 77.
 In pelle lanata 81.
 In procinctu 77.
 In arcum 81.
 Inbarbescere 77.
 Inbelliam 81.
 inbulbitare 23.
 Inbutum 77.
 Incalanto 81.
 Incalationes 76.
 Incalative 81.
 Incavillatio 76.
 Incensit 76.
 Inceps 76.
 incepsit 76.
 Incessere 76.
 Incestus 76.
 Inchoare 76.
 Incicorem 76.
 inciens 69.
 Incilia 76.
 Incita 76.

- Incitega 76.
 inclamando 76.
 Inclamare 76.
 Inclutus 76.
 Incoctae 76.
 Incomitem 76.
 Incomitiare 76.
 Inconciliasti 76.
 Inconditum 76.
 Inconspretum 76.
 Increpitare 76. 81. 37.
 Increpitato 81.
 incudis 56.
 Incuria 76.
 (incus) v. incudis.
 Indepisci 75.
 Indeptare 75.
 Indictivum funus 75.
 Indiges indigetis 75.
 Indigetes 75.
 Indigitamenta 81.
 Indigitanto 81.
 Indoles 75.
 indostruum 75.
 indulgentem 252.
 industrii 452.
 Industrium 75. 252. 452.
 inebra 78.
 Inebrae 78.
 Inercta 78.
 Inermat 78.
 Iners 78.
 Infectores 80.
 infelices arbores 65.
 Inferiae 80.
 Inferium vinum 80.
 infibulati 81.
 Infindere 80.
 Infit 80.
 Infiteri 80.
 Infitiari 80.
 Infra classem 80.
 Infrequens 80.
 infrunitum 65.
 Infulae 80.
 infulas 57.
 Ingens 81.
 Ingluvies 80.
 Inhibere 78.
 Inigere 78.
 Inipite 78.
 Init 78.
 Initium 78.
 Iniuges boves 81.
 Iniurum 78.
 Inlaqueatum 80.
 Inlecebrae 80.
 Inlex 80.
 inlicere 20.
 Inlices 80.
 (Inlicies) v. Inlices.
 Inlicitator 80.
 Inlicium 81.
 Inlicium vocare 80.
 (Inlitterata pax) v. Inlitterata.
 Inlitterata pax. 80.
 inmanes 131.
 Inmanis 80.
 Inmolare 78.
 Inmunis 78. 121. 252.
 Inmusulus 80. 81.
 inolevit 4.
 inops 218.
 Inori 81.
 Inpages 76.
 Inparem 78.
 Inparentem 77.
 Inpares tibiae 77.
 Inpelimenta 77.
 Inpenetrabile 77.
 Inpensam stipem 77.
 Inpercito 77.
 Inpescere 77.
 Inpetix 78.
 Inpetritum 77.
 Inpiatus 78.
 Inplexum 77.
 Inplorare 77. 54.
 Inpluvium 77.

- Inpolitias 76.
 Inpomenta 77.
 Inporcitor 77.
 Inportunum 77.
 Inpos 77.
 Inprolus 77.
 inprolis 77.
 Inpudicatus 77.
 Inputatum 77.
 Inquilinus 75.
 inquinare 35.
 Insanum 81.
 Inscitia 80.
 Insecta 79.
 Inseptum 79.
 Inseque 79.
 Insessores 80.
 insexit 79.
 Insignes 81.
 Insignis 79.
 Insimulare 79.
 insipat 449.
 Insipere far in olam 75.
 Insitum 79.
 Insons 79. 423.
 Instaurari 79.
 Instigare 79.
 Insuasum 79.
 Insulae 79.
 Insupare 79.
 integrare 9.
 Intempestam noctem 79
 Intercutem flagitatos
 79.
 Interamnae 13.
 interatim 79.
 Intercapedo 79.
 Intercutitus 80.
 interdiu 50.
 Interduatim 79.
 Intergerivi 79.
 Internecio 79
 Internecivum testa-
 mentum 81.
 Intrahere 79.
 introrsum 20.
 investis 560.
 invocando 76.
 involando 76.
 Involvus 80.
 Iovistae 74.
 Ipsilles 75.
 Ipsippe 74.
 (Ipsullices) v. Ipsilles.
 Iracundia 75.
 Ircei 81.
 (Ircens) v. Irceus.
 Irceus 74.
 Irnela 75.
 Irpices 75.
 Irpini 75.
 irpum 75.
 Irquitallus 74.
 (Ita Castor, ita me Her-
 cules) v. Mecastor
 Italia 75.
 Itenida 75.
 Inbar 74.
 Iubere 73.
 Iubilare 74.
 Iugarius 74.
 Iugere 74.
 Iuges 74. (bis.)
 Iugula 74.
 Iugum 74.
 Iulium 73.
 Iulus 18.
 Iunium 73.
 Iunonalem 73.
 Iunonii 3.
 Iunonis Iuga 74.
 Iunonium 73.
 Iurare 74.
 Iurgatio 73.
 Iusa 73.
 Iusti dies 74.
 Iustum vadem 80.
 Iuvenalia 74.
 Iuventutis sacra 74.

K.

kalendæ 281.
 kalendarum 193.

L.

Labes 87.
 lacer 84.
 Lacerare 84.
 lacerna 84.
 lacerum 84.
 lacinia 52. 84.
 Lacit 83 (bis) 20.
 Lacobrigae 84.
 Lactaria 84.
 Lacuna 83.
 Lacus Lucrinus 87.
 Laena 84.
 laetrosum 83.
 laetrum 83.
 Laeva 83.
 (laevorsum) v. laetrosum.
 (laevum) v. laetrum.
 lamam 83.
 Lamberat 84.
 Lance et licio 83.
 Lancea 84.
 Laneae 87.
 Lanerum 84.
 lanius 52. 84.
 Lanoculus 84.
 Lapidem silicem 82.
 Lapidicinae 84.
 Lapid 84.
 Larentalia 85.
 Larvati 85.
 Latex 84.
 Latine 84.
 Latitaverunt 87.
 Latrare 87.
 Latrones 85.
 Laudare 84.
 Laureati 84.
 Lautitia 83. 84.
 Lautulae 84.
 Lautumias 84.
 Lavernalis porta 84.
 Laverniones 84.
 lax 83.
 Lectosia 82.
 Lectus 82.
 Leginus 82.
 Legio Samnitum linteata 82.
 Lemnisci 82.
 Lemonia tribus 82.
 Lenones 82.
 Lepareses 87.
 Lepista 82.
 Leria 82.
 Lesbium 82.
 Letum 82.
 Levir 82.
 Libella 83.
 Liber 82.
 Liberales 87.
 Liberalia 83.
 Liberata 87.
 Libertatis 86.
 Librile 82.
 Librilia 82.
 (Librilla) v. Librilia.
 Libycus 87.
 Libyssa 87.
 Licitati 83.
 Lictores 82.
 Limaces 83.
 limina 82.
 Limis 82.
 Limitatus 82.
 Limites 82.
 Lingua 86.
 Lingula 83.
 Lingulaca 83.
 linteata v. Legio.
 Liquitur 83.
 Litatum 83.
 Litis 83.

- Lituus 83.
 Lixabundus 83.
 Lixae 83.
 Locatum 85.
 Locupletes 85.
 loebertatem 86.
 Loebesum 86.
 (Longitrosus) v. Longi-
   trosus.
 Longitrosus 86.
 Lotos 85.
 Lucani 85.
 Lucar 85.
 Lucaria 85.
 Lucaris 85.
 Lucem 85.
 Lucereses et Luceres 85.
 Lucetium 82.
 Lucina 439.
 Lucius 85, 135.
 Lucocomedi 85.
 Lucomonones 85.
 Lucretilis 85.
 lucrionem 39.
 Luctus 86.
 Luculentus 86.
 Lucuntem 85.
 ludum 88.
 Lues 86.
 lugere 86.
 Luma 86.
 Lumbago 86.
 lupus 5. hæc lupus 42.
 Lura 86.
 lurcones 86.
 Luridi 86.
 Luscitio 86.
 Lustra 86.
 lustratio 86.
 Lustrici 86.
 lustrum 83.
 lutum 86.
 Luxa 85.
 Luxantur 86.
 Lycii 85.
- Lycophos 86.
 Lymphæ 86.
 lymphaticos 86.
 Lyrnesiades 86.
- M.**
- Macellum 90.
 Macilenti 90.
 Mactus 90.
 Madulsa 91.
 Maeandrum 111.
 Maecia tribus 111.
 Maeniana 106.
 Maesius 109.
 Maeson 106.
 Magis 91.
 Magisterare 91. 142.
 Magisteria 144, 145.
 Magistrare 143.
 magistratus 91.
 magistri 91.
 Magmentatum 91.
 magna matertera 109.
 magnam socrum 91.
 Magnificior 144.
 Magnificissima 139.
 Magnificius 145.
 Magnos ludos 87.
 Magnum annum 131.
 Magnum socerum 91.
 Maiestas 109.
 Mais idibus 133.
 (Mais idibus) v. Mais.
 Maior amita 111.
 Maior avunculus 111.
 Maior Graecia 106.
 Maior magistratus 109.
 Maior patruus 111.
 Maior socer 111.
 Maior socrus 111.
 maiora auspicia 150.
 Maiorem consulem 156.
 maiores 87.

- Maiores flamines 137.
 Maius mensis 106.
 Maledictores 145.
 Malevoli Mercurii 156.
 Malleoli 105.
 malluviæ 156. 249.
 Malluvium 156.
 Malo cruce 138.
 Malta 107.
 Mamercus 98.
 Mamers 99.
 Mamertini 152.
 Mamilia turris 99.
 Mamiliorum 98.
 Mampfula 122.
 Mamphur 101.
 Mamuri Veturi 99.
 mana 90.
 Manalem fontem 93.
 Manalem lapidem 93.
 Manalis fons 148.
 manalis lapis 2.
 Manare 93.
 Manare solem 153.
 Manceps 95. 139.
 Mancina tifata 97.
 (Mancinitifata) v. Mancina.
 Mancipatione 142.
 Manduci 95.
 Mane 90. 87. 153.
 Manes Di 148. 87.
 Maniae 124.
 Manias 92.
 maniolas 92.
 Manius 135.
 Manliae gentis 137.
 M. Manlium 90.
 Mansues 145.
 Mansuetum 101.
 Mantare 100.
 manticulari 100.
 Manticularia 101.
 Manticularum 100.
 Mantisia 103.
 Manubiae 92.
 Manues 131.
 Manum et mentum 132.
 Manu mitti 153.
 Manuos 130.
 Mapalia 130. 131.
 Marcipor 340.
 Marculus 90.
 Mars pedis 156.
 Martialis campus 99.
 Martias kalendas 129.
 Martius mensis 138.
 Mas 109.
 Masculina et feminina 140.
 Masculino 139.
 masculus 109.
 mas pedis 156.
 Masucium 113.
 Matellio 91.
 Materfamiliae 90.
 Mater Matuta 159. 99.
 Materaria negotiatio 20.
 Matertera 109. (bis.)
 Matralia 90.
 Matrem Matutam 87.
 Matrimones ac patrimones 90.
 Matronae 147.
 Matronas 90.
 Matronis aurum redditum 142.
 Mattici 90.
 Matula 90.
 matura 90.
 maturum 87.
 Mavortem 129.
 Maximae dignationis 146.
 Maximam hostiam 91.
 Maximam multam 125.
 Maximianales 91.
 Maximum Praetorem 156.
 Maximus pontifex 91.
 Maximus curio 91.

- Me 156.
 Meatus 90.
 Mecastor et mehercule-
   90.
 Meddix 88.
 Medialem 89.
 Medibile 89.
 Medioericulo 144.
 Medioximum 89.
 Mediterream 89.
 Meditrina 89.
 Meditrinalia 88.
 Meditullium 89.
 Medius fidius 131.
 Medullitus 89.
 Megalesia 90.
 Melancoryphi 89.
 Melia 89.
 Meliboea purpura 89.
 Melicae 89.
 Meliosem 87.
 Melo 87. 6. 13.
 Melos 89.
 (Meltom) v. Meliosem.
 Membrum abscidi mor-
   tuo 135.
 Memorare 89.
 Memoriosus memorio-
   sior et memoriosius
   et memoriosissime 90.
 Mendicum 90. 155.
 Mensa frugibusque iu-
   rato 90.
 Mensae 151.
 Mensari 90.
 (Mensarii) v. Mensari.
 Mensas 152.
 Mente captus 153.
 Mentum 90.
 meopte 450.
 Mercedituum 89.
 Mercedonios 89.
 Mercurius 89.
 Merendam 89.
 Mergae 89.
 Meritavere 145.
 Mertat 89. 57.
 merula 89.
 Merum 89.
 Mesancylum 90.
 Messapia 90.
 Meta . . . 140.
 Metallum † 130.
 Metaphoram 140.
 Metaplasticos 140.
 Metari 88.
 (Metelli) v. Metallum.
 Metonymia 140.
 Metus 88. haec metus 42.
 Migrare mensa 152.
 Mihipte 144.
 Militem 88.
 Milium 148.
 Mille 142.
 Mille urbium 152.
 Millus 137.
 Milvina 88.
 Minam 87.
 Minerrimus 88.
 Minerva 88.
 Minervii 3.
 Minime gentium 88.
 Miniscitur 88.
 Minora auspicia 150.
 Minora templa 148.
 Minorem Delum 88.
 Minores 87.
 minores flamines 137.
 Minorum pontificum
   maximus 156.
 Minotauri 135.
 (Minucia) v. Minutia.
 minuere 87.
 Minuitur populo luctus
   146.
 Minurritiones 87.
 Minusculae quinquag-
   trus 132.
 Minutia 129.
 Minutia porta 88.

- Minutum 87.
 Minyae 87.
 Miracidion 88.
 Miracula 88.
 Mirior 88.
 Miscelliones 88.
 Misenum 88.
 Miseratur 88.
 miseret 88.
 miseretur 88.
 Modo 117.
 Modo quodam 159.
 Moene 124.
 Moenia 124. 137.
 (Moesius) v. Maesius.
 (Moeson) v. Maeson.
 Mola 116.
 mola salsa 3.
 Moles 119.
 moliri 119.
 molitiones 119.
 Mollestras 105.
 Molucrum 116.
 Momar 117.
 Momen 117.
 (Momine) v. Momen.
 Monile 114.
 Monumentum 115.
 monitio 231.
 Monitores 115.
 Monodus 135.
 Monstra 151. 316.
 Monstrum 114. 117.
 Moracias 113.
 moracillum 113.
 Morbosum 113.
 Mortem obisse 131.
 Mortis causa stipulatio
 156.
 Mortuae pecudis 156.
 Mortuus 113.
 Mos 148.
 Moscillis 153.
 Mox 113.
 Mucia prata 127.
 Muger 154.
 Muginari 129.
 Mugionia porta 127.
 mulcere 125.
 Mulciber 125.
 Muli Mariani 132. 18.
 Mulis 133.
 mullando 122.
 Mulleos 122.
 Multam 122. v. etiam Maxima-
 mam.
 Multi Mani Aricie 124.
 Multifacere 143.
 Multifariam 122.
 Mulus 132.
 Mummiانا 119.
 Mundus 121. 120. 146.
 Munem 121.
 Muneralis 121.
 Muncias 143.
 Munciceps 99. 122.
 Municipalia sacra 148.
 Municipium 159.
 munifices 24.
 Munificior 145.
 (Munitio) v. Munitio.
 Munnitio 121.
 Munus 119. 150.
 Murciae deae 133.
 Mureus 133.
 Murgisonem 127.
 Muri† 154.
 Muries 155.
 muriolam 125.
 Murmillonica scuta 127.
 Murrata potione 154.
 murratum 125.
 Murricidum 90.
 Murrinam 124.
 (murriolam) v. muriolam.
 Murtea corona 127.
 Murtiae† deae sacellum
 132.
 Musai 19.
 Muscerdas 130.

Mussare 127.
 Mustricula 129.
 Muta 142.
 Muta exta 151.
 Mutae 123.
 Mutas 122. 152.
 Mutini Titini 146.
 Mutire 124.
 Muttire 125.
 mydion 129.
 (myon) v. mydion.
 Myoparo 129. 279.
 (Myrmillonica scuta) v.
 Murmillonica.
 (Myrtea corona) v. Mur-
 tea.

N.

Naccae 170.
 Naenia 158.
 Naeniae v. Neniae.
 Naevia silva 175.
 nauciscitur 382.
 Nancitor | 170.
 nactus 383.
 Nanum 191.
 (Nanxitor) v. Nancitor.
 Napuras nectito 172.
 Nare 170. 12.
 Nares 170.
 Narica † 170.
 (Narita) v. Narica.
 Nassa 172.
 Nassiterna 172.
 natate 170.
 Natinatio 168.
 natinatores 168.
 Natio 169.
 Naucum 170.
 Nauscit 174.
 Naustibulum 172.
 Nauteam 166.
 Nautiorum 168.
 Navali corona 161.

Navalis porta 192.
 Navalis scriba 172.
 Navia 172.
 Navitas 174.
 Navos 191.
 Navus 170.
 nebrundines 161.
 Nebulo 164.
 Nec 162.
 Nec mulieri, nec gremio
 credi oportere 164.
 Nec umquem 162.
 necato 194.
 Necem 190.
 Necerim 160.
 Necessari 162.
 Necessarium 162.
 Neceunt 161.
 Neci 162.
 Neclegens 162.
 Nectar 164.
 Nectere 164.
 Nefasti dies 166.
 nefastis 66.
 Nefrendes 161.
 nefrones 161.
 nefrundines 380.
 Negibundum 166.
 Negotium 190.
 Negritu 164.
 Negumate 164.
 Neminis 160.
 Nemo 162.
 Nemora 161.
 Nemut 160.
 Neniae 159.
 Nep + ... 166.
 Nepa 167.
 Nepos 167.
 Nepotes 167.
 Nepus 167.
 Nequalia 162.
 Nequam 164. 191.
 Nequimates 191.
 Nequinont 162.

- Nequiquam *162.*
 Nequitum et nequitur
   162.
 Neruum *164.*
 Nesi *166.*
 Neumquam *160.*
 Neutiquam *166.*
 Nexum *164.* (bis)
 ni nobis *578.*
 Nictare *188.*
 (Nictit) v. Nittit.
 Niger lapis *188.*
 nihil, nihilum *71.*
 Nihili *185.*
 Ningulus *188.*
 Niquis scivit *188.*
 nis *33.*
 Nittit † *188.*
 Nivem *190.*
 Nixidi † *186.*
 Nobilem *186.*
 Noctiugam *185.*
 (Noctiugam) v. Noctiu-
   gam.
 Noctua *185.*
 Noegeum *186.*
 Nomen *182.*
 non hettæ te facio *71.*
 Non omnibus dormio
   180.
 Non pridem *164.*
 Nonarum .... dies *193.*
 Nonas *180.*
 Noneolæ *185.*
 Nonuncium *182.*
 Nota *186.*
 Nothum *186.*
 Nova via *184.*
 Novae curiae *186.*
 Novalem agrum *184.*
 Novem trib. mil. *184.*
 Novendiales *190.*
 Noverca *184.*
 noxa *186.*
 Noxia *185.*
- (N P.) v. Nep. †.
 Nuces *182.*
 Nuces mitti in Cerialibus
   190.
 Nuculas *182.*
 Nudius tertius *177.*
 Numam Pompilium *182.*
 Numella *183.*
 Numen *183.*
 Numeræ Senatum *178.*
 Numerius *178.*
 Numero *177.*
 Numidæ *190.*
 Numidas *182.*
 Nummus *183.*
 Nuncupata pecunia *180.*
 Nundinalem cocum *180.*
 Nundinas *180.*
 Nuntius *183.*
 Nuper *183.*
 Nupta verba *178.*
 Nuptam *177.*
 Nuptias *178.*
 Nusciosos *180.*
 (Nyetegregia) v. Nyetegresia.
 Nyetegresia *55.*

O.

- Ob *193. 236.*
 Ob os *236.*
 ob Romam legiones ductas *131.*
 ob Troiam duxit exercitum *131.*
 Ob vos sacro *218.*
 Obacerare *209.*
 Obacerbat *209.*
 Obambulare *209.*
 Obbrutuit *209.*
 Obdere *217.*
 Obescet *215.*
 Obesus *215.*
 Obfermenta *215.*
 Obherbescere *218.*
 Obiacuisse *244.*

- Obices 209.
 Obigitat 214.
 Obinunt 214.
 Obitu 215.
 Obiurare † 214.
 Obiurgatio 231.
 oblectare 20.
 (Obliteratum) v. Oblitte-
   ratum.
 Oblitteratum 209.
 Oblucuviasse 209.
 Obmanens 233.
 Obmoveto 242, 244.
 Obnectere 218.
 Obnoxius 217.
 Obnubit 207.
 Oboedire 211.
 Oboritur 218.
 Obperiri 211.
 Obprobrare 209.
 Obpuiat 217.
 Obrogare 209.
 Obsalutare 220.
 Obsatulent [obsatulent] † 220.
 obscate † 212.
 obscena 212, 234.
 obscitæ 213.
 Obscum 212.
 Obsecrare 215.
 Obsequela 223.
 obsequium 282.
 Observasse 218.
 Obsidionalis corona 218.
 Obsidionem 234.
 Obsidium 220.
 obsipat 149.
 Obsonitavere 236.
 Obstinato 220.
 Obstinet 228.
 (Obstipum) v. Obstitum. †
 Obstitum † 220.
 Obstitum 220.
 Obstrudant, obsatulent 220.
 Obtestatio 207.
 Obtractat 211.
 Obtrectator 233.
 Obturare 207.
 (Obtutu) v. Optutu.
 Obvaricator 226.
 obviam 131.
 Occare et occatorem 196.
 Occasio 194.
 Occasus 194.
 Occentare 197.
 Occentassint 196.
 Occidamus 196.
 Occisitantur 236.
 Occisum 194.
 Occultum 244.
 Occupaticius ager 198.
 Ocimum 198.
 Ocius et ocissime 196.
 ocreæ 197.
 Ocrem 196.
 Octaviae porticus 194.
 October equus 194.
 Oculatum 192, 193.
 Oculissimum 193.
 Oculitus 193.
 Odefacit 193.
 Oenigenos 225.
 Oestrum 225.
 Offectores 223, 80.
 Offendices 244.
 (Offerumenta) v. Offeru-
   menta.
 Officiosus 223.
 Offringi 223.
 Offucare 223.
 Offucias 223.
 (Offudas) v. Offucias.
 Ogygia moenia 194.
 Oleagineis coronis 223.
 Olentica 223.
 Oletum 241.
 Olivetam 223.
 Olivitam 242.
 Ollic 231.
 Olivatum 244.
 Omen 225.

- Ommentans 218.
 omnes 35.
 Opaca 204.
 Opalia 204.
 Opertat 217.
 Opicum 212.
 Opigenam Iunonem 239.
 Opilio 217.
 Opimaspolia 210.
 Piparum 215.
 Opis 211.
 Opiter 207.
 Opitulus 207.
 (Opperriri v. Obperiri.
 Oppido 207.
 Oppidorum 242.
 Oppidum 207.
 Opportune 218.
 Ops 218.
 opsipa pullis escam 75.
 Optatam hostiam 210.
 Optima lex 232. (Cf. etiam
 Ut qui optima etc.)
 optima hostia 210.
 Optio 207. 234.
 Optionatus 236.
 Optutu 210.
 opulenti 210.
 Opunculo 217.
 Orae 202.
 Orare 234.
 Orata 202.
 Oratores 201. 234.
 Orba 200.
 Orbins 200.
 Orca 199.
 Orchestra 198.
 Orchitis 199.
 Orcum 242.
 Ordinarium 202.
 Ordiri 204.
 Ordo sacerdotum 204.
 Oreades 202.
 Oreae 202.
 Oreos 202.
 Orestiades 204.
 Oreus 203.
 orias 6.
 orichalcum 7.
 Originum libros 234.
 Oriri 201.
 Ornatus 204.
 Ortygia 200.
 Oscillantes 226.
 Oscillum 226.
 Oscines 228.
 Oscinum augurium 229.
 Oscinum tripodium 228.
 Ostor 109.
 Oscos 234.
 Osculana pugna 228.
 osculum 228.
 Osi sunt 236.
 Osorem 231.
 Ostende 236.
 ostenta 316.
 Ostentas 236. 238.
 Ostentum 226. 236. 117.
 Ostiam 228.
 Ostinet 229.
 Oufentinae tribus 226.
 Ovalis corona 225.
 Ovantes 225.
 Ovem 225.
 Ovibus duobus [duabus †]
 242.
 Oxime 225.

P.

- Pa et po 244.
 Pacem 290.
 paceo 331.
 Pacinates 278.
 Pacionem 331.
 pacisci 330.
 paco 330.
 Paeana 278.
 Paedidos 278.

- Paelices 278.
 Paeligni 278.
 Paenuria 278.
 Pagani 277.
 Pagi 277.
 Paginae 277.
 Palaemon 313.
 Palatium 276.
 Palatualis Flamen 316.
 Palatuar 524.
 palea 7.
 Pales 279.
 Palilia 279.
 Pallas 276.
 palmata 252.
 Palmites 276.
 Palmulae 276.
 Palpari 276.
 paludamenta 332.
 Paludati 332.
 Pancarpiae 277.
 Pandana porta 276.
 Pandiculari 277.
 Pandicularis 277.
 Pangere 260.
 pangere plantas 76, 260.
 pangere versus 76, 261.
 Panibus 277.
 Pantices 327.
 panucula 276.
 Panus 276.
 Papillae 276.
 Papiaria 294.
 Papisii 18.
 Papisios 312.
 Pappi 276.
 Parare inter se munus 296.
 pararium aes 278.
 Parasangae 278.
 Parcito linguam 279.
 Parens 277.
 parentem masc. 139.
 Parere 277.
 (Paret) v. Parret.
 Paribus equis 277.
 paricidas 278.
 Parilia 318, 279.
 Parilibus 303.
 Parmulis 306.
 paron 129.
 Parones 279.
 Parret 277, 292.
 Parricidi quaestores 278.
 Parsi 314.
 Participia 310.
 Partus 279.
 Parum cavisse videri 306.
 Parumper 278.
 (Pascuales) v. Pastales.
 (Pascuales oves) v. Pastales.
 Passales 279.
 Passer marinus 279.
 Pastales 312.
 Pastillum 330.
 Pastillus 279.
 patagiarii 277.
 patagiata 277.
 Patagium 277.
 Patagus 277.
 Patellae 327.
 Pater patrimus 298.
 Pateram perplovere 330.
 Patres 321, 5.
 Patricios 308.
 Patricius 277.
 Patrimi et matrimi pueri 316.
 Patrocinia 292.
 Patronus 334.
 Patrum commune suffragium 294.
 patuli boves 284.
 Patulum bovem 277.
 Paucius 276.
 Pauperies 276.
 Paveri frumenta 330, 332.
 pavimenta 217.

- Pavimenta Poenica 314.
 pavire 319.
 Pectenatum tectum 260.
 Pectuscum 260.
 Peculatus 260. 300.
 peculia 17.
 Peculium 324.
 Pecunia 334. 260.
 Pecunia sacrificium 318.
 pecunias 17.
 Pecunum 322.
 Pedam 258.
 Pedarium 258.
 Pedem struit 258.
 pedes 258.
 Pedestria auspicia 318.
 Pedibus obsitum 258.
 pedicosum 258.
 Pedulla 290.
 Pedum 258. 324.
 Pegasides 263.
 Pegasus 272.
 (Peligni) v. Paeligni.
 Pelamys 249.
 (? Pellates) v. Pilates.
 Pellem 249.
 Pellexit 249.
 pellibus 249.
 Pellicator 247.
 (Pellices) v. Paelices.
 Pelliculationem 312.
 Pellirem 247.
 Pelluviae 249. 157.
 Pelta 249.
 pelvem 321.
 penarius 257.
 Penas 332.
 Penatis 332.
 Penatores 300.
 Pendere poenas 255.
 Penem 290. penes 255.
 penes 16. 330.
 Penetrale sacrificium 330.
 Penetralia 255. 330.
 Penetrare 255.
 Peniculi 255.
 (Penitam) v. Poenitam †.
 Pennas 252.
 Pennatas 257.
 Penora 257.
 pensiones 255.
 Pentathlon 257.
 (Penuria) v. Paenuria.
 Penus 329.
 Perbitere 265.
 Perconctatio 266.
 (Percontatio) v. Percontatio.
 percunctatio 266.
 Percunctatum 314.
 Perditum 265.
 perduellio 47. 73.
 Perediam et bibesiam 266.
 Peregrina sacra 300.
 Peregrinus ager 316. 334.
 Peremere 266.
 Peremne 316.
 Perempta [Percepta †] et interempta 268.
 Peremptalia fulgura 266. 316.
 Perfacul et per se facul 266.
 Perfines 244.
 Perfugam 266.
 Pergere 265.
 Pergite 265.
 Pergraecari 265.
 Periculatus sum 313.
 Perihodos 268.
 Perimit 326.
 perinde 52.
 Permissus 265.
 Permutatur 266.
 Perpetem 268.
 perpetrare 283.
 Perpetrat 268.
 Perpulit 271.

- (Persibus) v. Persicus,†
 Persicum portum 268.
 Persicus† 268.
 Persillum 268.
 Personata fabula 268.
 Pertisum 271. 51. 372.
 Pertusum dolium 313.
 Pes 312.
 Pescia 258.
 Pesestas 258.
 Pesnis 244.
 Pestifera 316. auspicia
     319.
 Pestiferum fulgur 258.
 Petauristas 250.
 Petilam 244.
 Petimina 252.
 Petissere 250. 263.
 petora 250.
 Petoritum 250.
 Petrarum genera 250.
 Petreia 312.
 Petrones 250.
 Petronia amnis 330.
 Petulantes et petulci
     250.
 (Phascola) v. Phascolia
 Phascolia 279.
 Philologam 310.
 Piacularia auspicia 319.
 Piacularis porta 260.
 piamenta 260.
 (Piari) v. Piaricos†
 Piaricos† 260.
 Piatrix 261.
 Picati 250.
 Picena regio 263.
 Picta 252.
 Pictor Zeuxis 252.
 Picum 252. regem 320.
 Pierides 266.
 Pietati 252.
 Pigere 260.
 Pignosa 260.
 Pila 247.
 Pilae et effigies 303.
 Pilani 247.
 Pilare 244.
 Pilat 247.
 Pilates† 300. 303.
 Pilentis et carpentis
     316.
 Pilentum 247.
 Pillea 249.
 Pilumnoe poploe 244.
 Pimpleides 263.
 Pinarium v. Potitium.
 Pipatio 263.
 Pipulum 334.
 Pisatilem 258.
 Piscatorii ludi 258. 306.
 Piscatorium aes 258.
 Piscinae publicae 260.
 Pistum 258.
     pitora 251.
 Pitpit 263.
 Plancae 289.
     planci 289.
 Planta oliaginea 330.
 Plantae 289.
 Plaustrum perculi 288.
 Plauti 289.
 Plautus 305.
 Plebei aediles 289.
 Plebeiae pudicitiae 301
 Plebeias tabernas 288.
 Plebeium magistratum
     289.
 plebes 488.
 Plena sue 304.
 Plentur 290.
 Plera 290.
 Plexa 290.
 Plisima† 244.
 Plorare 290.
 Plotos 304.
 Plotus 305.
 Ploxinum 290.
 Plutei 289.
 Poenas pendere 313.

- Polimenta 296. 297.
 Poenitam offam 314.
 Polet 244.
 Pollit 313.
 Pollucere 332.
 Polteo 244.
 Polubrum 321.
 Pomonal 330.
 Pomptina 295.
 Pondo 320.
 Pone 324.
 Popillia 294.
 Popularia sacra 332.
 Populi commune suffragium 294.
 populo Romano Quiritibusque 47.
 porca 77.
 Porcae 274.
 Porcam 306.
 porcant 274.
 Porcas 306.
 porcet 11.
 Porci effigies 297.
 porgam 274.
 Porciam 273.
 Porigam 274.
 (Porriciam) v. Porciam.
 Portenta 316.
 Portenta rerum 318.
 portentum 117.
 Porticulus 299.
 Portisculus 298.
 Portorium 302.
 Portum 292.
 Portunus 313.
 (Posimerium) v. Posimiri-
 rium.
 Posimiriium 327.
 Possessio 292.
 Possessiones 308.
 Posticam lineam 292.
 Posticum 276.
 Post liminium † recep-
 ptum 274.
 Postularia fulgura 316.
 Postumus 306.
 poteratur 308.
 Potestur 308.
 Potitium et Pinarium
 300.
 Potitus servitute 328.
 (Praetet) v. Pretet †
 Praebia 297.
 Praecem 314.
 Praeceptat 244.
 Praecia 280.
 Praeciamitatores † 324.
 (Praecias) v. Praecia.
 Praecidaneae agna 280.
 Praecidaneam porcā
 273.
 praecidarium 272.
 Praecidere 335.
 praecipuum 56.
 Praedia † 306.
 Praedonulos 314.
 Praedotiont † 244.
 Praefecturae 292.
 Praefericulum 327.
 Praeficae 280.
 praegnans 69.
 Praeiurationes 280.
 (Praeliars dies) v. Proe-
 liars.
 Praemetium 297. 465.
 Praemiosa 313.
 Praeneste 280.
 Praenomnibus 281.
 praepetere 318.
 Praepetes aves 244. 319.
 Praerogativae centu-
 ries † [centuriar.] 324.
 Praes 279. 139.
 Praesagire 280.
 Praesagitio 337.
 (Praesentanea) v. Pre-
 san....
 Praesiderare 279.
 Praesidium 280.
 praesipere 16.

- Praestinare 280.
 Praestitem 280.
 Praestolari 280.
 Praeteriti Senatores
     322.
 Praetexta pulla 303.
 Praetextae 279.
 Praetextatis 317.
 Praetext(at)um sermo-
     nem 316.
 Praetor 296. 308.
 Praetoria cohors 279.
 Praetoria porta 279.
 praetorium 279.
 Praevaricatores 282.
 Prandicula 330.
 Prandium 279.
 Precem 315.
 Presan.... 330.
 Pretet † 244.
 pri 282.
 Prima aut secunda hora
     316.
 Primanus tribunus 299.
 Primigeniae Fortunae
     304.
 Primigenius sulcus 303.
 Primordia 281.
 princeps 50.
 Principalis 281.
 Priscæ latinae coloniae
     308.
 Prisci Latini 282.
 Priscus Tarquinius 282.
 Pristina 334.
 Pristinum 283.
 privata 282. sacra 316.
 Privatae feriae 314.
 Privato sumtu 297.
 privatum 282.
 privatus 282.
 Priveras 334.
 Priviclio est [Privicloes]
     244.
 Privignus 282.
 privilegium 282.
 Privos privasque 282.
 Pro 287. (bis.)
 Pro censu classis iuni-
     orum 322.
 pro rostris 282.
 Pro scapulis 298.
 Pro sententia 282.
 Proaedificatum 314.
 Probri † [Probi] 284.
 Probrum 284.
 Probrum virginis Ve-
     stalis 308.
 probum 285.
 procaces 281. 324.
 Procalare 281.
 Procalato 327.
 Procapis 281.
 Procure 281. 324.
 procas 324.
 procastria 282.
 Procat 281.
 Procedere 313.
 Procellunt 281.
 Procera 281.
 Procestria 282.
 procet 281.
 proci 281. 324.
 Procineta classis 281.
     326.
 prociet 281.
 (procit) v. prociet.
 Procitant 281.
 Procitare 283.
 Procitum 282.
 Procitum testamentum
     282.
 Procubitores 332.
 procludere 56.
 (Proculato) v. Procalato.
 Proculiunt 332.
 Proculum 281.
 Procum 324.
 Procurationes 318.
 Prodegeris 284.

- Prodidisse tempus *31A*.
 Prodigere 285.
 Prodigia *28A*.
 Prodigiatores *28A*.
 prodigium 117.
 Prodiguae hostiae *330*.
 prodigus 285.
 Prodinunt *28A*.
 Prodit *28A*, 317, *31B*.
 Produit *28A*.
 Proeliales dies 283.
 Profanum 287, *332*.
 Profecturi 285.
 Profesti dies *286*.
 Profestum diem *333*, *332*.
 Profestum facere *332*.
 Profundum 287.
 Profusus 287.
 Progenerum 287.
 prognare 67.
 Prohibere comitia *298*.
 proinde 52.
 Prolato aere *31A*.
 Proletarium 283.
 Prologium 283.
 Prologere 283.
 Promellere *33A*.
 Promenervat *24A*.
 Promerion *24A*.
 Promiscam 281.
 Promissum capillum 280.
 Promonstra 281.
 Promptum *328*.
 Promulco 281.
 Promulgari 281.
 Pronubae *31A*, 317.
 Pronurus 280.
 Prop... *332*.
 Propages 283.
 Propatulum *28A*.
 Properam *332*.
 Properare 299.
 Properus *28A*.
 Propetrare 283.
 Prophetas *28A*.
 Propius sobrino *290*.
 Propriassit *28A*.
 Propter viam fit sacri-
 ficium *28A*.
 Proptervia auspicia *318*.
 Propudii ait† poresus [Pro-
 pudianus poresus] *306*.
 Propudium 283.
 Prorsilimites 297.
 Prorsum 279.
 Prorsus *298*.
 Prosapia 282.
 Prosedas 282.
 Prosequium 282.
 Proscium 282.
 Prosita 282.
 Prospera (nomina) *272*.
 Prospices *24A*.
 prostibula 6, 282.
 (prostibula-) v. prostibula.
 Prosumia 282.
 Protelare *296*.
 Protinam 283.
 Provinciae 283.
 Provorsum fulgur *28A*.
 Prox *332*.
 Prugnum 283.
 Prunina 283.
 Prymesius 281.
 (Prymesius) v. Pryme-
 sius.
 Pube praesente *335*.
 Pubes *270*, *330*.
 Publica pondera *320*.
 Publica sacra *316*.
 Publici augures *320*.
 Publicius elivus *306*.
 Pudicitiae *31A*.
 pudicus 19.
 pudor 19.
 Puelli *32A*.
 Pueri *30A*, 217.
 Pueriaeneum signum
30A.
 Pugio 297.

Pugnus 273.
 Puilia saxa 330.
 Pulcher bos 306.
 Pulchralibus atque cupidus † 314.
 Pullariam manum 313.
 Pullarium 318.
 pullum 316.
 Pullus Jovis 316.
 Puls 316.
 Punctariolas 315.
 Punctatoriolas 314.
 Punici 311.
 Punicum 284.
 Pupinia 294. 295.
 Pura vestimenta 327.
 Pure lautum 327.
 purgantia 260.
 Puri, probi, profani, sui auri 330.
 Purime tetinero 335.
 Purimēstrio 332.
 purpurea 252.
 putare vites 77.
 putatæ vites 271.
 Puteolos 273.
 Puteum 270.
 Puticuli 271.
 Putitium 271.
 Putus 271. 19. 77.
 (puvire) v. pavire.

Q.

Quadranta † [Quadrantal] 346.
 quadrata legio 500.
 Quadrata Roma 346.
 Quadriplatores 345.
 Quadrurbem 346.
 quæsere 346.
 Quaeso 346.
 Quaestores 344.
 Quam de 348.
 Quam mox 348.
 Quando 345.
 Quandoc rex comitiavit fas 344.
 Quandoc stercus delatum fas 344.
 Quartarios 346.
 quasillos 33. 529.
 quassare 348.
 quatenoc 346.
 (quatenos) v. quatenoc.
 Quatenus 346.
 Quatere 348.
 quatinus 346.
 Quatrurbem 347.
 Quaxare 346.
 Quercus 343.
 Querqueram 342.
 Querquetulanae 348.
 Querquetularia porta 349.
 Ques 348.
 Qui hoc censetis, illuc transite etc. 348.
 Quianam 340.
 Quid nisi 340.
 Quietalis Qui et aliis †] 340.
 Quincentum 338.
 Quinctia prata 342.
 Quinquatrus 338. 132.
 Quinque genera signorum 350.
 Quinquennales 350.
 Quinquertium 340.
 Quintanam classem 342.
 Quintana porta 343.
 (Quintia prata) v. Quinctia.
 Quintiliani 62.
 Quintiliani Luperci 342.
 Quintipor 340.
 Qui patres, qui conscripti vocati sunt in Curiam? 338.
 Quippe 340.

Quirina tribus 338.
 Quirinalia 338.
 Quirinalis collis 338.
 Quirinalis mons 7.
 Quirinalis porta 336.
 Quirinus 336. 34.
 Quirites 338. 34.
 Quiritium fossae 338.
 Quispiam 338.
 Quisquiliæ 340.
 Quod 351.
 Quoniam 350.
 Quot [Quod †] servi, tot
 [servitute †] hostes 348.

R.

R pro *S* littera 359.
R duobus 378.
 Rabidus 374.
 Rabula 375. 393.
 Radere genas 374.
 Rapi simulatur virgo 404.
 Rapi solet fax 404.
 Rasores 377.
 Rates 374.
 rationes 402.
 Ratissima 402.
 Ratitum quadrantem 377.
 Ratumenna porta 378.
 ratus et ratum 378.
 Ratus sum 376.
 Raucos 406.
 raudus v. Rodus.
 Raudusculana porta 376.
 Ravam vocem 392.
 Ravi coloris 375.
 Ravillæ † [Ravillae] 378.
 Ravim 376.
 ravio, ravier 377.
 ravistellos 375.
 Reapse 386.
 Recellere 378.
 Recepticiam servum 394.
 Receptus mos 404.
 reciniati 380.
 Recinium 378.
 Reciperatio 378.
 Recipie 402.
 Reciprocare 378.
 Reconductæ 380.
 Rectæ 380.
 Recto fronte 402.
 Redantruare 370.
 Redemptitavere 402.
 Redemptores 370.
 Rederguisse [Redarguisse †]
 372.
 (Redhibitum) v. Redibi-
 tur.
 Redhostire 370.
 Redibitur 370.
 Rediculi fanum 393.
 Redimiculum 372.
 Redinunt 401.
 Rediviam sive reluvium 370.
 Redivivum 372.
 Referri diem predictam
 404.
 Refert 394.
 Refriva faba [fabra †] 380.
 Refutare 382.
 regale 401.
 Regalia exta 404.
 Regia 385.
 Regiæ feriæ 384.
 Regifugium 385.
 Regillis 402.
 Regimen 386.
 Regium 400.
 Reglescit [Regiescit †] 384.
 Relegati 386.
 Religioni est 396.
 Religionis præcipue
 habetur Censoria ma-
 iestas 396. 398.
 religiosi 404.
 Religiosum ac sacrum
 404.

- Religiosus 386.
 Reluere 385.
 reluvium v. Rediviam.
 Remanant 392, 394.
 Remancipatam 350.
 Remant 393.
 Remeare 350.
 Remeligenes [Remeligenes +]
     et remorae 350.
 Remillum 352.
 Remisso exercitu 406.
 remorae v. Remeligenes.
 Remorbescat 382.
 Remores aves 383.
 Remoria 383.
 Remulco 383.
 Remurinus ager 383.
 Renancitur 382.
 Renovativum fulgur 404.
 Reor 383.
 repages 385.
 Repagula 358.
 Repanda + 372.
 Repastinari 388.
 Repedare 385.
 Répertum 408.
 Repotia 358.
 Repudium 358.
 Repulsior 402.
 Reque eapse 402.
 Res conperendinata 393.
 Resecrare 390.
 Reserari 393.
 Reses 391.
 residuus 391.
 Resignare 358.
 Resignatum aes 396.
 Resparsum vinum 353.
 Respicere autem et +
     [avem] 404.
 Respiciavis 406.
 respondere 512, 511.
 Respublicas multarum civi-
     tatum 402.
 Restat 394.
- Restibilis ager 391.
 Resultare 391.
 (Retanda) v. Repanda +
 Retiario 396.
 Retractare 375.
 Retricibus 394.
 Reus 372, 406.
 reus promittendo 372.
 reus stipulando 372.
 Rhegium 369.
 Rhinocerotem 370.
 Rhondescadionque +
     [Rhanches Icadionque] 370.
 Rica 406.
 Ricae 350.
 Rictus 408.
 ricalae 350.
 Rideo canterio 394.
 Ridiculus 394.
 Rienes 350.
 Rigido 400.
 Rigidum 385.
 Rimari 383.
 (ringi) v. ringitur.
 ringitur 409.
 rite 375.
 Rituales 396.
 Ritus 374, 404.
 Rivus 372.
 rixae 409
 (rixosae) v. rixosi.
 rixosi 409.
 Robigalia 361.
 robosem 11.
 Robum 359.
 robur 359.
 robus 359.
 robusti 359.
 Rodus vel raudus 356.
 Rodusculana porta 377.
 Rogat 394.
 Rogatio 362.
 Romanam 362, 363.
 Romanam portam 354,
     366.

Romani ludi 352.
 Romanos 400.
 Romanus ager 360. 362.
 Romulia tribus 369.
 Romulum 362.
 Romulus et Remus 363.
 rorarios 11.
 Rorarios milites 359.
 Rorarium vinum 361.
 Rosci 407.
 (Roscii) v. Rosci.
 Rosea 393.
 Rotundam 355.
 rubidæ 353.
 Rubidus 353.
 Ructare 352.
 rudem 356.
 Rudentes 356.
 rudiari 356.
 rudiarii v. rudiari.
 Rudus vel raudus 357.
 Rufuli 350.
 Rumen 369. 7.
 Rumentum 369.
 Rumex 368.
 Ruminalis 369.
 rumis 368.
 Rumitans 369.
 Runa 353.
 Rupitias † 356.
 Ruri 396.
 Ruscum 354.
 Ruspari 356.
 Rustica vinalia 356. 406.
 Rustum 356.
 Ruta caesa 354.
 Rutabulum 354.
 Rutilæ canes 396.
 rutilias † 354.
 Rutili 350.
 Rutilium † [Rutilum] 354.
 Rutrum 354.
 (Rutuli) v. Rutili.
 Rutundam 354.

S.

Sabatina 512.
 Sabini 512.
 Sabini quod volunt somniant 478.
 Saccomorum 462.
 Sacella 464.
 sacena 466.
 sacer homo 466.
 Sacermens 466.
 Sacram viam 410.
 Sacramento 514.
 Sacramentum 516.
 Sacrani 468.
 Sacratae leges 466.
 Sacrem porcum 464.
 Sacrificium 525.
 Sacrificulus 464.
 Sacrima 464.
 Sacrosanctum 466.
 sadum 510.
 Saeculares ludi 487.
 Saga 471. 260. 337.
 Sagaces 468.
 sagaces canes 337.
 sagax 280.
 Sagmina 468.
 Salaciam 481.
 Salariam 480.
 Salentinos 484.
 Salias virgines 484.
 Salicem 484.
 Salinum 484. 516.
 Salios 482.
 Salmacis nomine nymphæ 484.
 Saltum 434.
 Salutaris porta 480.
 Salva res est etc. 480.
 Sam 477. 33.
 Sambuca 478.
 sambycistriae 479.
 Sanates 470. 524.

- Sanctum 462.
 Sanderacam 478.
 Sannitibus † [Samnitibus] 480.
 Sanqualis 462. 3.
 Sanqualis porta 512. 515.
 Saperda 479.
 Sapsa 477.
 sarcire 473.
 Sarcito 474.
 Sardanapallus 474.
 Sardare 473.
 Sardi vernaes † [venales] etc. 472.
 Sargus 474.
 Sarisa 466.
 (Sarissa) v. Sarisa.
 sarmenta 473.
 sarpere 473.
 (Sarpiuntur vineae) v. Sarpuntur.
 Sarpta vinea 473.
 Sarpuntur vineae 524.
 Sarra 473.
 sarta tecta 473.
 Sarte 472.
 Sas 476.
 Sateurnus 477.
 Saticula 506.
 Satis 526.
 Satura 458.
 Saturet † [Satur et] 418.
 Saturnia Italia 474.
 Saturnii versus 476.
 Saturnius, mons 474.
 Saturno dies festus 476.
 Saturno sacrificium fit etc. 512.
 Saxum Tarpeium 512.
 Scaevam 476.
 Scandulaca 488.
 Scaptensula 488.
 Scaptia tribus 513.
 Scelerata porta 497.
 Sceleratus campus 494.
 Sceleratus vicus 494.
 Scena 466.
 Scenam 488.
 scenicos 480.
 Scensas 504.
 Schedia 497.
 Schoeniculas 486.
 Scholae 518.
 scilicet 35. 510.
 (Scirpus) v. Scriptum †.
 Sciscito 433.
 Scita plebei 412.
 Scitae 488.
 Scitum populi 488.
 Scorta 488.
 scortea 589.
 Scortes 489.
 Scruptae 492.
 Scrautum 495.
 Scribas 492.
 Seribonianum 494.
 Seribum lapidem 524.
 Scriptum † 490.
 Scriptorarius 492.
 Serupi 495.
 Serutillus 495.
 Scurrae 418.
 scuta 494.
 Scutilum 487.
 scyticae † [scutica] 494.
 Secespitam 590. 522.
 Seccessiones † 500.
 Secivum 523.
 Seclusa sacra 466.
 Sectarius verbix 500.
 Sectio 500.
 Sectores 500.
 (Seculares ludi) v. Saeculares.
 Secundae res 500.
 seures bipennes 15.
 Securus 417.
 Secus 420. 498.
 Sed 500.
 Sediculum 500.

- Sedum* 510.
Seges 508.
Segesta 508.
segestria 49.
Segnitia 504.
segregare 17.
seiuges 74.
Seliquastra 508.
Sellae curulis locus 514.
Sementivae feriae 500.
semplotha 304.
Semis, semodius, semuncia 414.
Sempronia horrea 410.
Senacula 518.
Senaculum 501.
Senatores 502.
Senatus decretum 502.
Senis crinibus 502.
Senium 502. 21.
Senonas 502.
Sentes 502.
Sentinare 502.
Seplasia 506.
Septem dies 522.
Septentriones 504.
Septimontio 524.
Septimontium 507.
Septuennio quoque 518.
Sepulchrum 504.
Sepultum morte, moroque † [meroque] 506.
Sequamque 524.
Sequenter 504.
seræ 19.
seri 19.
Serilla 508.
(Serius) v. Setius †
Sero sapiunt Phryges 510.
Serpsit 523.
Serpula serpserit 526.
Serra proeliari 516.
Sertorem 508.
Servilius lacus 410.
Servorum dies 510. 515.
(sesopia) v. sapia 408.
Sestertinotam 520.
Sestertius 498.
sesuvium 510.
Setius † 510.
Sex milium et ducentorum hominum legionem 500.
Sex suffragia 498.
Sex Vestae sacerdotes 516. 525.
Sexagenarios 496.
Sextantariasses 518.
sexu 498.
Sexus 499.
Sibus 500.
Siciles 500.
silicissat 21.
Sicilicum 500.
Sicyonia 500.
[Sifus] Si. fus † 506.
Signa 504.
Signare 507. 397.
Silatum 521.
Silentio surgere 522.
Silere 514.
Silicernium 417.
Silus 508.
Silvi 508.
Simpludiarea 498.
simpulatricem [simulatricem †] 260.
simpulatrices 501.
Simpulum 501.
Simultas 500.
Sinciniam 500.
sine dolo malo 49.
Sine sacris hereditas 408.
sinistimum 52.
Sinistrae aves 502.
Sinistrum 526.
Siparium 506.
Siremps 515.
sis 35. 422. 510.

- Sispitem 510.
 Sistere fana 526.
 Sobrinus 420.
 Sobrium vicum 422.
 Socordiam 415.
 Sodalis 422.
 Sodes 422. 35. 510.
 Sol [Jol †] 464.
 Solari 428.
 solitaria [solaria †] 426.
 Solatum 428.
 Solcus 435.
 Solea 428.
 (Solemnia sacra) v. Sol-
 lemnia.
 Solia [Solla †] 426.
 soliar 426.
 solida 412.
 Solida sella 520.
 Solino 526.
 Solipugna 430.
 Solitaurilia 412.
 Solla † 426.
 sollemne 426.
 Sollemnia sacra 516.
 sollers 412.
 Sollicitare 526.
 sollicuria 426.
 solliferrea [soliiferria †] 412.
 solliferreum 426.
 Sollistimum 426.
 Sollo 426.
 sollum 412.
 Solox 428.
 Solum 426.
 Sonivio 408.
 Sonivium 422.
 Sons 422.
 Sontica causa 514.
 Sonticum morbum 410.
 sonticus 79.
 Soracum 423.
 Sororiare [Sororiae †] 420.
 Sororium tigillum 420.
 441.
 Sors 422.
 sortus 422.
 Sos 428.
 Sospes 430.
 Sospitare 431.
 Spara 489.
 Spatiatorem 514.
 Speciem 520.
 Spectio 492.
 Spectu 490.
 speculator 56.
 Specus 510.
 Speres 492.
 Spetile 490.
 spicio 2.
 Spicit 490.
 Spiciunt 514.
 Spicum 492.
 Spinther 494.
 Spintyrnix 490.
 Spira 490.
 Spirillum 490.
 Spondere 484. 510. bene
 sponsis 526.
 Spureum vinum 524.
 Squalidum 487.
 Squarrosos 486.
 Stagnum 458.
 Stalagmium 460.
 Stata sacrificia 516.
 Statae Matris 460.
 Statu liber 458.
 Statua 410.
 statuae Cinciae locus 354.
 Status dies 458.
 [Stellionem] Stelionem †
 454.
 Stellam 526.
 Stellati(ua tribus) 512.
 Stercus 516.
 Ste(rilam) 462.
 stilla 515.
 Stipatores 456. 526.
 stipam 526.
 Stipem 420. 454.

- Stipes 457.
 stipites 526.
 stīria 515.
 Stīricidium 515.
 Stīrpem 454.
 (Stlata) v. Stlatta.
 Stlatta 454.
 Stlembus 455.
 stilitem 455.
 stilocum 455.
 Stolidus 460.
 Strebula 452.
 Strenam 452.
 Strigae 457.
 Strigem 456.
 Strigoies 456.
 Stritavum 456.
 Stroppus 452.
 Struere 450.
 Strues 450.
 Struices 450.
 struferctari 60.
 (struferctarii) v. struferctari.
 Strufertari 417.
 Struppi 520.
 Struthem 452.
 struthocamelum 279.
 Stultorum feriae 462, 338.
 Stuppam 460.
 Stuprum 460.
 Stura 460.
 Suad ted 526.
 Suasum 434.
 Sub corona 442.
 sub diu 50.
 Subingum mitti 436.
 Sub vineam iacere 449.
 Sub vitem hastas iacere 446.
 Sub vitem proeliari 449.
 Sub vos placo 444, 218.
 Subactus 447.
 Subdit(us) 512.
 Suber 462.
 Suberies 416.
 Subices 436.
 Subicaries 520.
 Subigere arietem 526.
 subinde 52.
 Sublesta 417.
 Sublicium pontem 444.
 Sublimavit 442.
 Sublimen 442.
 Subluere arbores 524.
 Suboles 444.
 Subrimios † 368.
 Subrumari 442.
 (Subrumos) v. subrimios †.
 Subscudes 441.
 subsidium 280.
 [Subsidium] Subsidiū † 440.
 subsignare 388.
 Subsilles 441.
 Subsolanæ 440.
 Substillum 440.
 Subuculam 444.
 Subulo 444.
 Suburam 444.
 Suburanam tribum 432.
 Subverbustam 444.
 Succenturiare 442.
 Succidanea hostia 433.
 Succingulum 432.
 Succrotilla 431.
 Sucerdae 432.
 Sucula 430.
 Sudiculum 500.
 Sudum 417.
 Sufes 446.
 Suffibulum 522.
 Suffimenta 522.
 Suffiscus 444.
 suffitio 2.
 Suffragatores 520.
 Suffuerat 521.
 Suggillatum 433.
 Suillum genus 450.
 Sulei 434.
 Sultis 428, 510.

- Sum pro eum 426.
 Summanalia 524.
 Summissionem 516.
 Summussi 424.
 Supte 450.
 supare 282.
 Supat [Supa †] 448.
 [Supellectilis] Supellectilist †
 418.
 super 436.
 Supercilia 439.
 Supercilium 436. 30.
 Superescit 434.
 Superstites 436.
 Supervacaneum 414.
 Supervaganea avis 438.
 Supparum (340)
 Supparus 448.
 Suppernati 438.
 Supplicium 446.
 Suppreum 438.
 Suppum 410.
 sureulus 433. 425.
 Suregit 423.
 Suremit 425.
 surempsit 424.
 (Surregit) v. Suregit.
 (surrempsit) v. surempsit.
 Surum 422.
 Sus Minervam 450.
 Suspectus 448.
 Susque deque 409.
 Sutelae 449.
 Sutrium quasi eant 448.
 Sybinam 500.
 Sycophantas 433.
 Syrium non Scyrium 424.
- T.**
- tabellarii 542.
 Tabellis 542.
 Tabem 542.
 Tabernacula 540. 9. 27.
 taberna continua 9.
 Tablinum [Tabinum †] 540.
 Taciturnus 560.
 tacitus 560.
 Taedulum 548.
 Taenias 548.
 Taenpoton 545.
 (Taepoconiv. Tamperon †.
 Tagax 542.
 Tages 542.
 Tagit 540
 talam 544.
 Talassionem 528.
 Talassus 544.
 Talentorum non unum
 genus 542.
 Taliam 544.
 Talionis 550.
 Talipedare 542.
 Talus 542.
 Tam 546.
 Tam perit quam extrema
 faba 550.
 Tama 548.
 Tame 546.
 (Taminare) v. Temerare.
 Taminia 542.
 Tammodo 542.
 (Tamne) v. Tanne.
 Tamperon † 544.
 Tandem 548.
 Tanne 542.
 Tappete † 528.
 [Tapulam] Tappullam †
 legem 550.
 Tarmes 545.
 Tarpeiae esse effigiem
 550.
 Tarquittias scalas 550.
 Tarracina 16.
 Tartarino 546.
 Tatium 548.
 Taurus 530.
 Tauri ludi 529.
 Tauri verbenaeque 548.

- Taurium aes 544.
 Taurorum specie simulacra 550.
 Taxat 540.
 Taxat et taxatio 541.
 taxatores 540.
 tectum deliciatum 51.
 Tegillum 558.
 tegulae deliciares 51.
 Tela 556. 3.
 Temerare 554.
 Temetum 554.
 Tempesta 553.
 Tempestatem 553.
 Templi figura 552.
 Templum 559.
 Tenitae 560.
 Tensam 554.
 Tentipellium 556.
 Tenus 559.
 Teram 552.
 Terentum 529.
 Teres 552.
 Teretinatibus † 552.
 Termentum 552.
 Termes 559.
 Termino sacra faciebant 560.
 Terminus 560.
 Termonem 550.
 (Terracina) v. Tarracina.
 Tersum diem 550.
 Tertium quartum 552.
 teruncium 183.
 Tesca 539.
 Testiculari 558.
 testilari 558.
 testudinatum tectum 260.
 Tetini 558.
 Thaleae 542.
 Themis 559.
 thesaurum 6.
 Thiasitas 558.
 Thocum 559.
 Thomices 539.
 Thraeces 558.
 Thymbreum 540.
 Thymelici ludi 480.
 Tiberis 558. 3.
 Tibicines 558.
 Tibris 558.
 Tifata 558.
 Tifata curia 558. Mancina tifata 97.
 Tigillum sororium 556.
 Tignum 556.
 Tinia 555.
 tintinnabant 557.
 tintinnare 556.
 tintinnire 556.
 Tippula 558.
 Titia 558.
 Titiensis tribus 558.
 (Titivillitium) v. Tittibilicium.
 Tittibilicium 558.
 Tituli 558.
 Todi 530.
 (Toeporehon?) v. Tamperon †.
 Togatarum 530.
 Toleno † 540.
 Tolerare 540.
 Toles 540.
 (Tolleno) v. Toleno †.
 Tongere 539.
 tongitio 539.
 Tonsam 538.
 Tonsilla 539.
 tonsilla 540.
 Topper 532.
 Torrens 532.
 Torreri 534.
 Torrum 535.
 Torum 534.
 Torvitas 534.
 tosillam 281.
 Toxicum 536.
 Trabica navis 558.
 Trabs 558.
 Trachali 558.

Trägula 559.
 Trägus 558.
 transfuga 266.
 Transtra 559.
 trepidatio 559.
 trepido 559.
 Trepit 559.
 triambi 74.
 Tributorum conlatio-
     nem 556.
 Tributum 559.
 tricenaræ 50.
 Trientem tertium pondo
     550.
 Trifax 559.
 Triginta lictoribus 528.
     530.
 trimum 5.
 Tripudium 552.
 Trisulcum fulgur 530.
 Tritogenia 559.
 tritum 9.
 Triumphales coronæ 559.
 Troia 559.
 Tromentina tribus 559.
 Trossuli 559.
 tuam 7.
 tuant 7.
 trullam 22.
 Truo 559.
 Tryga 558.
 trygetus 558.
 Tubicines [Tibicines +] 532.
 Tubilustria 531.
 Tuditano 530.
 Tuditantes 530.
 Tudites 531.
 tueor 536.
 Tuguria 536.
 Tullianum 540.
 Tullios 531.
 Tumultuariimilites 536.
 Tumulum 536.
 tuopte 450.
 Tuor 537.

Turannos 534.
 Turbelas 534.
 Turmam 534.
 Turrani 535.
 Tusci 537.
 Tusculum 537.
 Tuscum vicum 536.
 tutela navis 55.
 Tutulum 534.
 Tutum 546.
 Tymbreus 541.
 Tyria maria 534.
 (Tyrus) v. Epirus †.

U.

Uls 578. 30.
 ultra, ultimus 30.
 Umbrae 575.
 Unciaria lex 572.
 Unda? [V. ntupum †] 574.
 Ungulatos 578.
 Ungulus 570.
 Ungustus 577.
 Urbanas tribus 560.
 Urvat 570.
 ustrina 23.
 Ut qui optima lege fue-
     rint 212.
 Uxorium 578.

V.

Vacerram 570.
 Vadem 577.
 vadimonium obisse 131.
 Vae victis v. Ve victis.
 Vae vobis et ni nobis 578.
 Vagorem 570.
 Vagulatio 570.
 Valesii 18.
 Valgos 570.
 vallecula 29.

- (Vallescit) v. Vallesit.
 Vallesit 577.
 (vallicula) v. vallecula.
 Valvoli 570.
 Vapula Papiria 568.
 Vastum 569.
 Vaticanus collis 578.
 Ve 578. 560.
 Ve victis 568.
 Vecors 568. (bis)
 Vecticularia vita 578.
 Vectigal 562.
 Vedioem 578.
 Vegrande 568. 578.
 Vehere 567.
 Veia 560.
 veiri 560.
 (veirii) v. veiri.
 veitura 560.
 (Veioem) v. Vedioem.
 Vel 561.
 velabra 54.
 Velati 561. 11.
 Velitatio 561.
 velites 21.
 Venditiones 574.
 Venenari 572.
 Venerari 573.
 Ventabam 574.
 (Ventabant) v. Ventabam.
 Versacrum 578.
 Verberitare 578.
 Veredos [Veredis †] 567.
 Vergiliae 566.
 Vermina 570.
 Vernae 566.
 Vernisera 578.
 Verruncent 567.
 verse 14.
 Versuram 578.
 Versuti 565.
 Verticulas 564.
 Veruta pila 570.
 vesanus 568.
 Vescor 560.
 Vesculi 578.
 Vescus 560.
 Vespae et vespillones
 560.
 Vesperna 560. 38. 505.
 Vesperugo 560.
 Vespices 561.
 vespillones v. Vespae.
 vespulæ 561.
 Vesticeps 560.
 vestimentum 560.
 Vestis 560.
 Veteratores 561.
 Veterinam bestiam 561.
 Veternosus 561.
 Vexillum 577.
 Viae 564.
 Viatores 564.
 Vibices 563.
 Vibracae 563.
 (Vibrissae) v. Vibracae.
 Vibrissare 563.
 vicani 562.
 Vici 562.
 Vicinia 560.
 Victimam 562.
 Viduertas 561.
 Viere 570.
 Vietus 577.
 Viget 562.
 Viginti quinque poenae
 562.
 viginti sex viri 292.
 Viminalis et porta et col-
 lis 574.
 Vinalia 573. 46.
 Vinciam 578.
 vindemiam 223.
 Vindex 574.
 Vindiciae 574.
 Vineae 574.
 Vinnulus 577.
 Violari 63.
 (Violarii) v. Violari.
 viras 348.

(Virgiliae) v. Vergiliae.	Vivissimus 578.
Viritanus ager 567.	Voisgram † 562.
Viritim 578.	vola 565.
(Vitiligo) v. Vituligo.	Volae vestigium 565.
Vitulans 561.	Volones 565.
Vituligo 561.	Volturnalia 578.
Vivatus et vividus 574.	Vopte 578.

ἀγκύλον 8.	ἄτροικτα 14.
ἀγρός 10.	αὔξεισις 13.
ἄγγειν τὴν δεξιάν 6.	αὔξ 10, 71.
(ἀγγόντι) v. ἄγγειν	ἄφρακίς 2.
αἶ 5.	ἄχυρα 209.
αἶρε 15.	
αἶρειν 18.	βαρύς 22.
αἰών 9.	βαρδύς 25.
ἀκέσασσαι 7.	βλάκας 51.
ἀκόννη 18.	βλάξ 24, 25.
ἀλγῶ 4.	βλίττοι 558.
ἀλδῆσκω 4.	βόλβιτον 23.
ἄλην 72.	βουλή 26.
ἄλλεσσαι 6.	βούπαιδας 23.
ἄλλος 5.	βούσκον 23.
ἄλφον 3, 561.	βραχίον 23.
ἄμματα 9.	βραχύ 23.
ἄμνός 5.	βυκάνην 23.
ἄμψι 12.	
ἀμφίβουλα 12.	γαλῶος 70.
ἀναδραμεῖν 7.	γαυροῖαν 70.
ἀνιγρόν 5.	γέφυρα 69.
ἄνους 5.	γέβρας 28.
ἄξονα 3.	γῆν 70.
ἄρᾶσαι 200.	γίγνεσσαι 68.
ἄρδύειν 8.	γλαυκῶπις 184.
ἄρητῆρες 201.	γλυκύν 70.
ἄρδρα 15.	γνώμονα 68.
ἄρσενικά 142.	
ἄργί 12.	δαιδάλλειν 48.
ἄστυ 4.	δαίς 48.
ἀτόμους 67.	δάκρυα 48.

- δαμάσιον 48.
 δαίκαιον 47.
 δέος 50.
 δέρεσσάαι 47.
 Δέδροεις 49.
 Δία 52. 131. Διός 50.
 διαλύειν 52.
 διδόναι 48.
 Δικαιαρχία 88.
 Διονύσια 83.
 διπλοῦν 47.
 δις 47.
 δοκῶ 47.
 δόμος 47.
 δορυαλώτους 44.
 δορυκλήτους 44.
 δυσὶν δέοντων εἴκοσιν 47.
 δύσκολον 536.
 δῆρον 48.

 ἐγγύς 8.
 ἐδέσματα 58.
 εἶδος 520.
 ἐμπεπλεγμένον 77.
 ἔνονον 5.
 ἐνόπλιον [ENOPIAION †] 484.
 ἐνός δέοντος εἴκοσιν 47.
 ἐξ [ez †] 410.
 ἔξιν 499.
 ἐπτά [enta †] 410.
 ἐπωδόν 39.
 ἐρέβινθος 58.
 ἐρπετά 523.
 ἔρμα 64.
 ἔσπερον 74.
 ἔτερος 5.
 ἐχθές 71.
 ἔωλον 53.

 ἡμίεκτος, ἡμίνα v. ἕεστος ἡμίσεια.
 ἡμισυ 415.

 ἡλυκά 142.
 ἡύρας 207.
 ἡυσκόοι 536.

 ἡππαγογός 72.
 ἡπποκρήναι 263.
 ἡσημερίαν 18.
 ἡόμεν 55.

 καίνειν 31.
 κάλα 43.
 καλάσινον 36.
 καλῆν 27. 281.
 κάλον 32.
 κάμπτρας 33.
 κάρα τὴν κεφαλὴν 33.
 κάρακρον 342.
 κέγγρον 148.
 κέλειν 38.
 κέρατα 38.
 κέρθωνα 39.
 κλέος 70.
 κλυτμός 55.
 κλυτόν 39.
 κνέρας 36. 67.
 κοσμεῖν 44.
 κόσμιος 44.
 Κοσμάκη 36.
 κοαθάθειν 69.
 κοαίνειν 37.
 κοατευταί 37.
 κρινίδας † 37.
 κρίσιν 37.
 κύβητον 36.
 κύβοι 37.
 κύβος 37.
 κύειν 36.
 κυκλῶν 39.
 κύλικα 45.
 κύλλοι 36.
 κύλον 433.
 κύμβην 36.
 κυμβίς 36.
 κύπτιν 36.
 κύμας 28.

 λατομίαις 81.
 λατρεία 85.
 λαίβειν 86.

- λέκτρον 82.
 λευκὸν φῶς 86.
 λήθη 82.
 λιτάς 83.
 λίτρα 86.
 λόγγην 84.
 λοιβήν 86.
 λύκος ὄ. 85.
 λύσις 86.
 λύτρα 86.

 μαδᾶν 91.
 μαλακίαν 63.
 μάλλον 91.
 Μαλβέντον 25.
 μανόν 93.
 μειῶν 87.
 μνηστῆρες 324.
 μυλήκρον 116.
 μυστήρια 466.

 καὶ καὶ οὐχί 170.
 νέαν νόμην 176. 178.
 νέατον 158.
 νέκταρ 125.
 νέκυν 49. 190.
 νεφρούς 160. 380.
 νῆστιν 72.
 νήτη 158.
 νυμφολήπτους 86.

 ξέστου ἡμίσεια 71.

 ὀλκός 435.
 ὄνομα 182.
 ὄρυξος 58.
 ὄρος 7.
 ὄρχεις 198.
 ὄσμη 194.
 ὄτε 351.
 οὐκὸν 58.

 παγαί 277.
 παῖδες 278.
 παλαίον 49. 278.
 πάππος 10.
 πένταβλον 340.
 πετηνά 252.
 πηλός 249.
 πλάνην 72.
 πολλά μεταξὺ [πέλει] κύλικος καὶ
 χεῖλος ἄκρου 132.
 προένδιον 279.
 πύξον 22.
 πυρόβιον 22.

 σαύνα 481.
 σέβασσαι 512.
 σκαῖός 83. 477.
 σκάπτειν 489.
 σκυροαζαίν + 418.
 σκύτος 495.
 σπινδαλός 558.
 σπινδαρίς 492.
 σπονδός 484.
 στεγνός [σσεινός +] 458.
 στοιχεῖα 67.
 στρίγγ' ἀποπέμπειν etc. 458.
 στρουθός 452.
 στρόφιον [σσοφριον +] 452.
 στρόφος 571.

 τάλαρον 528.
 τῆλε 297.
 τι 351.
 τόκος 61.
 τρέσαι 14.
 τριβωνας 9.
 τριέννον 5.

 ὕδρον 22.
 ὕλαι 410. 415.
 ὑπερβαίνοντες ὕρον 73.

φάλακιναν 22.
 φάσις 61.
 φήμη 61.
 φιλιππῆς 245.
 φορβήν 59.
 φορήτρι, 64.
 φορίκη 2.
 φούγειν 64.
 φύλλον 60.
 φωσφόρον 74.

χάριν 58.
 χάσκειν 36.
 χιλιάδες 152.
 χιλιάς 152.
 χιλνίδα 84.

ὠκείως 196.

CORRIGENDA.

Pag.	4. lin.	9. lege :	quæ	Pag.	161. in sup. marg. lege :	163
“	7. “	10. “	Acieris	“	162. lin. 26. lege :	neque
“	9. “	21. “	infirmare	“	180. in sup. marg. lege :	
“	11. “	13. “	modio			173 M.
“	“	“	17. “	“	190. lin. 12. dele :	dicti
“	“	“	28. “	“	201. in sup. marg. lege :	
“	23. “	29. “	ῥοκόνην			183
“	25. “	8. “	virorum	“	202. lin. 25. lege :	ob-
“	“	“	16. “			liquum
“	31. “	16. “	præacuti	“	276. lin. 12. lege :	id est
“	33. “	26. “	νεραλίην	“	305. in sup. marg. supple :	
“	38. “	5. “	cenam			239. M.
“	44. “	21. “	Cingulo*	“	315. lin. 17. lege :	signum
“	52. “	31. “	Dialis	“	322. “ 17. “	veru
“	55. “	18. “	in	“	338. “ 19. “	fecerat
“	65. “	4. “	et	“	345. “ 10. “	significat
“	67. “	35. “	est	“	354. in sup. marg.	262 M.
“	72. “	30. in marg. dele :		“	365. “ “ “	206
				“	382. lin. 15. supple :	
“	“	“	32. “ “ adde :			Rima-
				“	401. in sup. marg. supple :	
						285 M.
“	101. “	5. lege :	mansuetum	“	408. lin. 31. Soni-vio	
“	111. “	7. “	flexus	“	410. “ 9. lege :	ez†
“	134. in sup. marg. lege :					entat †
				“	“ “ 24. “	posita
“	135. in sup. marg. lege :			“	445. in sup. marg.	308
				“	467. “ “ “	319
“	149. lin. 14. lege :	cæri-		“	473. lin. 23. lege :	Epirus†
		moniis		“	491. “ 17. “	Serau-

PA
6385
F4048
1889

Festus, Sextus Pompeius
De verborum significatu
quae supersunt cum Pauli epi
tome

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
